

การศึกษาสภาพ ความพร้อม และความต้องการการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ
ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

ปริญญานิพนธ์
ของ
วีระเวทย์ แพทย์ประเสริฐ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกอุตสาหกรรมศึกษา
เมษายน 2544
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษาสภาพ ความพร้อม และความต้องการการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพ
ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ
ของ
วีระเวทย์ แพทย์ประเสริฐ

หน้า 818

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกอุตสาหกรรมศึกษา
เมษายน 2544

วีระเวทย์ แพทย์ประเสริฐ. (2544). การศึกษาสภาพ ความพร้อมและความต้องการการจัดการเรียนการสอน วิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร. ปริญญาโท กศ.ม. (อุตสาหกรรมศึกษา) .กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
คณะกรรมการควบคุม : ดร.ไพรัช วงศ์ยุทธไกร, อาจารย์สุดใจ เห่งสีไพร

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับสภาพและความพร้อม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และหัวหน้าหมวดวิชาการทำงานและอาชีพ รวม 5 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านครูผู้สอน ด้านสื่อการเรียนการสอนและเครื่องมืออุปกรณ์ ด้านสถานที่ ด้านปัจจัยเกื้อหนุน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 33 คน และหัวหน้าหมวดวิชาการทำงานและอาชีพจำนวน 33 คน และเพื่อศึกษาความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครองนักเรียน เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในปีการศึกษา 2543 จำนวน 990 คน และผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในปีการศึกษา 2543 จำนวน 990 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับสภาพ ความพร้อม และความต้องการการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านครูผู้สอน ด้านสื่อการเรียนการสอนและเครื่องมืออุปกรณ์ ด้านสถานที่ ด้านปัจจัยเกื้อหนุน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นต่อสภาพในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพอยู่ในระดับปานกลาง
2. สภาพในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านครูผู้สอน ด้านสื่อการเรียนการสอนและเครื่องมืออุปกรณ์ ด้านสถานที่ ด้านปัจจัยเกื้อหนุน พบว่า หัวหน้าหมวดวิชาการทำงานและอาชีพ มีความคิดเห็นต่อสภาพในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพอยู่ในระดับน้อย
3. ความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านครูผู้สอน ด้านสื่อการเรียนการสอนและเครื่องมืออุปกรณ์ ด้านสถานที่ ด้านปัจจัยเกื้อหนุน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นต่อความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพอยู่ในระดับปานกลาง
4. ความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านครูผู้สอน ด้านสื่อการเรียนการสอนและเครื่องมืออุปกรณ์ ด้านสถานที่ ด้านปัจจัยเกื้อหนุน พบว่า หัวหน้าหมวดวิชาการทำงานและอาชีพ มีความคิดเห็นต่อความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพอยู่ในระดับน้อย
5. ความต้องการการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพของนักเรียนมีความต้องการให้มีการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในกลุ่มงานบริการลำดับสูงสุด
6. ความต้องการการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพของผู้ปกครองนักเรียนมีความต้องการ ให้มีการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในกลุ่มงานบริการลำดับสูงสุด

**A STUDY OF THE STATUS PREPAREDNESS AND NEEDS OF VOCATIONAL
PROGRAMS IN EDUCATIONAL OPPORTUNITY SCHOOLS
IN METROPOLITAN BANGKOK**

AN ABSTRACT

BY

WEERAWIT PHAETPRASERT

**Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education Degree in Industrial Education
at Srinakharinwirot University**

April 2001

Weeraweit Phaetprasert. (2001). *A study of the Status Preparedness and Needs of Vocational Programs in educational Opportunity School in Metropolitan Bangkok*. Master thesis, M.Ed. (Industrial Education). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University.
Advisor Committee : Dr. Pairust vongyuttakrai, Soodchai Ngawsriphrai.

The objectives of this thesis were to study the status and preparedness based on five main points-curriculum, instructor, learning materials, facilities, and external support of vocational programs in educational opportunity school in Metropolitan Bangkok as perceived by the school administrators and head departments of the Work and Vocational Department; and to study the needs of students curriculum of vocational programs in the educational opportunity schools in Metropolitan Bangkok.

The sampling group of this study was composed of 33 administrators and 33 department heads; 990 parents and 990 students in Grade 9 during the academic year of 2000. The instrument used to gather data was a questionnaire. The data gathered were analyzed by using the statistical tools percent, mean and standard deviation.

The results of the study are as follows :

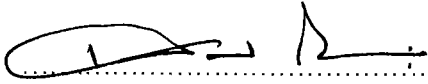
1. The status based on five main points of curriculum, instructors, learning materials, facilities and external support of the teaching and studying process in the vocational program in educational opportunity schools in Metropolitan Bangkok. were at a moderate level as perceived by the school administrators.
2. The status based on five main points of curriculum, instructors, learning materials, facilities and external support of the teaching and studying process in the vocational program in educational opportunity schools in Metropolitan Bangkok. Were at a low level as perceived by the head departments of the Work and Vocational Department.
3. The preparedness based on five main points of curriculum, instructors, learning materials, facilities and external support of the teaching and studying process in the vocational program in educational opportunity schools in Metropolitan Bangkok. were at a moderate level as perceived by the school administrators.
4. The preparedness based on five main points of curriculum, instructors, learning materials, facilities and external support of the teaching and studying process in the vocational program in educational opportunity schools in Metropolitan Bangkok. Were at a low level as perceived by the head departments of the Work and Vocational Department.
5. Students rank highest the need to participate in designing the process of teaching and studying process in the service group work aspect.
6. Parents rank highest the need to participate in designing the process of teaching and studying process in the service group work aspect.

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง

การศึกษาสภาพความพร้อม และความต้องการในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ
ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

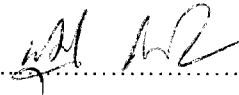
ของ
นายวีระเวทย์ แพทย์ประเสริฐ

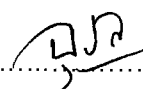
ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกอุตสาหกรรมศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

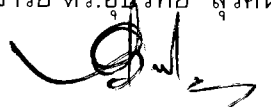
..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)
วันที่ ๒๖ เดือน พ.ศ. ๒๕๔๔

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

..... ประธาน
(อาจารย์ ดร.ไพรัช วงศ์ยุทธไกร)

..... กรรมการ
(อาจารย์ สุตใจ เหง้าสีไพร)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อาจารย์ ดร.อุปวิทย์ สุคันธกุล)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อาจารย์ วิโรจน์ เอ็งสุโสภณ)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาของ ดร.ไพรัช วงศ์ยุทธไกร ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ อาจารย์สุดใจ เห่งสีไพร กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ที่ให้คำปรึกษาแนะนำแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ พร้อมด้วย ดร.อุปวิทย์ สุวคันทรกุลและอาจารย์วิโรจน์ เอ็งสุโสภณ ที่ได้กรุณาร่วมเป็นกรรมการสอบ ตลอดจนให้คำแนะนำเพิ่มเติมอันมีค่าแก่การศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ขอขอบคุณรองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร จัตรศุภกุล รองศาสตราจารย์ ดร.ส.วาสนา ประवालพฤกษ์ อาจารย์วิโรจน์ เอ็งสุโสภณ นายอุดมศักดิ์ นาคี นายจำลอง ภูบารุง ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจแก้ไขและให้คำแนะนำในการสร้างแบบสอบถาม

ขอขอบคุณผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าหมวดวิชาการงานและอาชีพ นักเรียนและผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ทำให้การวิจัยดำเนินไปได้ด้วยดี และขอบคุณเพื่อนๆ วิชาเอกอุตสาหกรรมศึกษา ภาคพิเศษ 5 ที่ให้คำปรึกษาและช่วยเหลือเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณ ผอ.ทัศนีย์ ตั้งแต่ง คุณเพ็ญรุ่ง แพทย์ประเสริฐ คุณบัณฑิตวิชญ์ ศรีระนำ และพี่ๆ เพื่อนๆ โรงเรียนพระยามนธราชนครศรีพิจิตร ที่ให้ความช่วยเหลือในการทำปริญญานิพนธ์ในครั้งนี้

ท้ายที่สุดนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดามารดา ที่ได้กรุณาให้การสนับสนุนในเรื่องต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการศึกษาของผู้วิจัยมาโดยตลอด

วีระเวทย์ แพทย์ประเสริฐ

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	2
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	3
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	3
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	3
ตัวแปรที่จะศึกษา.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า.....	5
สมมุติฐานของการศึกษาค้นคว้า.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
การดำเนินงานโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร.....	8
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพร้อมและความต้องการ.....	28
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับองค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอน.....	29
หลักสูตร.....	31
ครูผู้สอน.....	37
ผู้เรียน.....	40
วิธีการสอน.....	41
สื่อการเรียนการสอนและเครื่องมืออุปกรณ์.....	47
อาคารสถานที่.....	49
ปัจจัยเกื้อหนุน.....	51
ความสำคัญของการสอนวิชาอาชีพ.....	58
ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ.....	59
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	61
งานวิจัยในประเทศ.....	61
งานวิจัยต่างประเทศ.....	65
แนวคิดและงานวิจัยที่สนับสนุนตัวแปรในการศึกษาค้นคว้า.....	66
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	68
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	68
การสร้างเครื่องมือในการศึกษาค้นคว้า.....	70
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	71
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	72

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	74
สัญลักษณ์ที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล.....	74
ลำดับขั้นในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	74
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพและความพร้อม.....	74
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนกับหัวหน้าหมวดวิชา การงานและอาชีพ.....	85
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ.....	86
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	90
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	90
สมมุติฐานการศึกษาค้นคว้า.....	90
วิธีการดำเนินการการศึกษาค้นคว้า.....	91
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	92
อภิปรายผล.....	96
ข้อเสนอแนะ.....	106
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย.....	106
บรรณานุกรม.....	107
ภาคผนวก.....	115
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	116
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์.....	128
ภาคผนวก ค รายชื่อโรงเรียนของกลุ่มตัวอย่างและแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืน ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร.....	139
ภาคผนวก ง แสดงความถี่และค่าร้อยละของคำตอบจากแบบสอบถามความต้องการ ของนักเรียนและผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ.....	142
ภาคผนวก จ รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตอบแบบสอบถาม.....	161
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	163

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงการวางแผนการดำเนินการในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด กรุงเทพมหานคร.....	9
2 ตารางประกอบโครงสร้างหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533).....	14
3 แสดงประชากร และกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสำนักงานเขตในกรุงเทพมหานคร.....	68
4 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามแบบสอบถามที่ส่งไปและได้รับกลับคืนของ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร.....	72
5 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ด้านหลักสูตร.....	75
6 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ด้านครูผู้สอน.....	76
7 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ด้านสื่อการเรียนการสอนและเครื่องมืออุปกรณ์	77
8 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ด้านสถานที่.....	78
9 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ด้านปัจจัยเกื้อหนุน.....	79
10 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ด้านหลักสูตร.....	80
11 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ด้านครูผู้สอน	81
12 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ด้านสื่อการเรียนการสอน และเครื่องมือและอุปกรณ์	82
13 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ด้านสถานที่	83
14 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ด้านปัจจัยเกื้อหนุน	84
15 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพและความพร้อมในการจัดการเรียนการสอน วิชาอาชีพในแต่ละด้านและโดยรวม.....	85
16 ความถี่ของคำตอบจากแบบสอบถามความต้องการของนักเรียนในการจัดการเรียน การสอนวิชาอาชีพ โดยเรียงลำดับจากความต้องการมากไปหาความต้องการน้อย...	87

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
17 ความถี่ของคำตอบจากแบบสอบถามความต้องการของผู้ปกครองนักเรียน ในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ โดยเรียงลำดับจากความต้องการมากไปหาความต้องการน้อย.....	88
18 ความถี่ของคำตอบจากแบบสอบถามความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครองนักเรียน ในการจัดการเรียนการสอนของกลุ่มวิชาอาชีพโดยเรียงลำดับจากความต้องการมากไปหาความต้องการน้อย.....	89
19 แสดงจำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืน ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร.....	140
20 ความถี่และค่าร้อยละ ของคำตอบจากแบบสอบถามความต้องการของนักเรียนในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ.....	143
21 ความถี่และค่าร้อยละ ของคำตอบจากแบบสอบถามความต้องการของผู้ปกครอง ในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ.....	152

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า.....	6
2 ความต้องการลำดับขั้นของมาสโลว์.....	29

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การพัฒนาทรัพยากรบุคคลนับเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ และปัจจัยที่จะส่งผลต่อการพัฒนาคนได้เป็นอย่างดีก็คือการศึกษาโดยใช้ระบบการศึกษาทุกรูปแบบให้มีบทบาทในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของประชาชน ให้มีหลักในการคิด รู้จักใคร่ครวญ เลือกสรรสิ่งที่ดีนำมาประยุกต์ให้กับเหตุการณ์และสิ่งต่างๆ ที่เข้ามาสู่ชีวิตตลอดเวลา นับเป็นการเพิ่มศักยภาพในการเรียนรู้ของบุคคล ครอบครัวและชุมชน ให้มีความรู้ความเข้าใจและทักษะเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต อันจะนำมาซึ่งความเจริญก้าวหน้าทั้งด้านวัตถุ และความเจริญก้าวหน้าทางด้านจิตใจ รวมทั้งการนำไปสู่การกินดี อยู่ดี ของประชาชนอย่างมั่นคงและสามารถพึ่งตนเองได้ในที่สุด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2535 ก : บทนำ) ในปี พ.ศ. 2530 กระทรวงศึกษาธิการ มีโครงการขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เนื่องจากการจัดการศึกษาภาคบังคับเพียง 6 ปี ไม่เพียงพอต่อการดำเนินชีวิตในปัจจุบันเดือนพฤษภาคม 2533 คณะรัฐมนตรีเห็นชอบข้อเสนองานของกระทรวงศึกษาธิการที่เสนอให้มีการขยายการศึกษาภาคบังคับต่อไปอีก 3 ปี โดยประกาศในท้องที่ที่มีความพร้อมเป็นปีๆ ไป 4 เดือนต่อมา คณะรัฐมนตรี มีมติอนุมัติให้ขยายโอกาสทางการศึกษาเพิ่มอีก 3 ปี ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลและเมืองพัทยา โดยมอบให้กระทรวงมหาดไทยดำเนินการ ต่อมา เมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2535 คณะรัฐมนตรีก็ได้อนุมัติให้กรุงเทพมหานครดำเนินงาน โครงการขยายโอกาสทางการศึกษา โรงเรียนในสังกัดครั้งแรก เมื่อปีการศึกษา 2535 จำนวน 4 โรงเรียน และมีนโยบายดำเนินการเปิดโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาต่อไปทุกปีจนสิ้นสุดแผนพัฒนาการศึกษากรุงเทพมหานครฉบับที่ 4 คือ ปี พ.ศ. 2539 หลังจากนั้นอาจจะพิจารณาตามความจำเป็นและเหมาะสม (สำนักงานศึกษากรุงเทพมหานคร. 2538 : 2)

ในการจัดการเรียนการสอนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานศึกษากรุงเทพมหานคร ได้ดำเนินการสอนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) เช่นเดียวกับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา โดยเป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนค้นพบความสามารถความถนัด และความสนใจของตนเอง เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการประกอบสัมมาชีพ หรือการศึกษาต่อ และเป็นการศึกษาที่สนองความต้องการของท้องถิ่น และประเทศชาติ (กรมวิชาการ. 2531 : 1) จะมีต่างกันที่ตรงวิชาเลือกเสรีและกิจกรรม โดยที่โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จะเน้นวิชาเลือกเสรีเป็นวิชาสามัญ เพราะวิชาสามัญใช้ในการสอบแข่งขันเพื่อศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น แต่ถ้าเป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร วิชาเลือกเสรีและกิจกรรมจะใช้วิชาอาชีพแทน อันเนื่องมาจากสภาพท้องถิ่น และสภาพทางบ้านของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับเกณฑ์การคัดเลือกโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา คือเป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในชุมชน นักเรียนส่วนใหญ่ต้องการศึกษาต่อแต่มีข้อจำกัดในด้านฐานะทางเศรษฐกิจ การเดินทาง และ หรือ ไม่สามารถเข้าศึกษาต่อในสังกัดอื่นได้ สังกัดกรุงเทพมหานครจัดในลักษณะให้เปล่า ผู้เรียนไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย กรุงเทพมหานครจะดำเนินการโดยใช้งบประมาณเงินอุดหนุนจากรัฐบาลและงบประมาณสมทบจากกรุงเทพมหานคร (สำนักงานศึกษากรุงเทพมหานคร. 2538 : 3-4) ดังนั้นทางโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กรุงเทพมหานคร จึงเน้นไปสู่การฝึกวิชาชีพ และเมื่อนักเรียนจบการศึกษาแล้วสามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพได้ทันที ดังหลักการในการดำเนินงานโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ข้อที่ 3 ที่ว่า “การจัด

การเรียนการสอนเน้นการฝึกด้านทักษะพื้นฐานเพื่อการประกอบอาชีพและเมื่อนักเรียนจบแล้วสามารถเห็นช่องทางในการประกอบอาชีพที่สามารถพึ่งตนเองได้” (สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร. 2538 : 3) และ การจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร สอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (วิสิทธิ์ โรจน์พจนรัตน์. 2542 : 21) มาตรา 29 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร ชุมชน สถานประกอบการ และสถาบันทางสังคม ส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชนโดยใช้ภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ ในชุมชน เกี่ยวกับเรื่องนี้ ในปี พ.ศ. 2533 กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (กรมวิชาการ. 2533 : 39-41) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การศึกษาสภาพการเรียนการสอนวิชา อาชีพและการฝึกงานทำ” ซึ่งเป็นโครงการศึกษาและติดตามสถานภาพของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นและ ตอนปลายที่เลือกแผนการเรียนวิชาชีพ พอสรุปปัญหาของครูผู้สอนวิชาชีพในด้านต่างๆ ได้ ดังนี้ ด้านหลักสูตรและเอกสารหลักสูตร ปัญหาที่เกิดขึ้นกับครูผู้สอนมาก ได้แก่ ขาดเอกสารหลักสูตร คู่มือต่างๆ และคู่มือการสอนไม่ละเอียดพอ ด้านความพร้อมของโรงเรียน ครูผู้สอนประสบปัญหาอย่างมากในเรื่องความไม่เพียงพอของงบประมาณ เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ และโรงฝึกงาน ด้านครู ครูไม่สะดวกในการนิเทศนักเรียนที่ไปฝึกงานนอกโรงเรียน ครูต้องรับผิดชอบในการสอนนักเรียนมากเกินไป ครูสอนวิชาอาชีพไม่เพียงพอ และไม่มีครูที่จะแนะแนวเกี่ยวกับการเลือกแผนการเรียนวิชาชีพ ด้านนักเรียน ครูส่วนใหญ่ประสบปัญหาเกี่ยวกับพื้นฐานวิชาชีพของนักเรียนแต่ละคนแตกต่างกัน นักเรียนไม่ได้เรียนวิชาตามที่ตนสนใจและมีความถนัด ด้านการสอนงานอาชีพในโรงเรียนขยายโอกาส ครูส่วนใหญ่ประสบปัญหาสถานฝึกอาชีพอยู่ห่างไกลโรงเรียน การเดินทางไปสถานฝึกงานอาชีพไม่สะดวกเสียค่าใช้จ่ายสูง และสถานฝึกงานอาชีพไม่ให้ความร่วมมือ นอกจากนี้ สำนักการศึกษา (2541 : 13-28) ซึ่งทำการสรุปผลการสำรวจปัญหาอุปสรรคของโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ได้พบว่ามีปัญหาหลายด้าน คือ ปัญหาขาดครูผู้สอน เนื่องจากครูต้องสอนทั้งในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา ครูสอนไม่ตรงกับวุฒิการศึกษาที่จบมา โดยเฉพาะการสอนวิชาอาชีพขาดแคลนเอกสารหลักสูตร วัสดุ สถานที่ไม่การฝึกวิชาอาชีพ ขาดงบประมาณ และสิ่งแวดลอมทางบ้านและชุมชนไม่เอื้ออำนวยหรือส่งเสริมด้านการเรียน

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้นเห็นว่า การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร มีปัญหาเกิดขึ้นมากมายหลายด้าน ซึ่งทำให้ไม่บรรลุตามหลักการที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนตามความสามารถ ความสนใจของตนเอง เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการประกอบอาชีพหรือเรียนต่อทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจและเห็นสมควรว่า ควรจะได้มีการศึกษาสภาพ ความพร้อมและความต้องการการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นข้อมูลหรือแนะแนวทางสำหรับผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ครูผู้สอนวิชาอาชีพนักเรียนและผู้ปกครอง ในการกำหนดรูปแบบสำหรับพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอนวิชาอาชีพในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด กรุงเทพมหานคร

2. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของหัวหน้าหมวดวิชาการงานและอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

3. เพื่อศึกษาความพร้อมการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

4. เพื่อศึกษาความพร้อมการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของหัวหน้าหมวดวิชาการงานและอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

5. เพื่อศึกษาความต้องการของนักเรียนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

6. เพื่อศึกษาความต้องการของผู้ปกครองนักเรียน เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้านี้ จะเป็นข้อมูลและแนวทางสำหรับผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนวิชาอาชีพ นักเรียนและผู้ปกครอง เพื่อพิจารณากำหนดแนวทางในการวางแผนและปรับปรุงการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนและท้องถิ่น

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาสภาพ ความพร้อม และความต้องการการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร มีขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

1. ขอบเขตของเนื้อหา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพ ความพร้อม ในที่นี้ผู้วิจัยจะทำการศึกษาสภาพ ความพร้อม โดยการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร แบ่งเนื้อหาเป็น 5 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ครูผู้สอน สื่อการเรียนการสอนและเครื่องมืออุปกรณ์ สถานที่และปัจจัยเกื้อหนุน และศึกษาความต้องการ การจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือ กลุ่มงานผลิต กลุ่มงานบริการ กลุ่มงานเสริมงานผลิตและงานบริการ กลุ่มงานอาชีพอิสระ ระหว่างเรียน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จะศึกษาจากผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา หัวหน้าหมวดการงานและอาชีพ นักเรียน และผู้ปกครองของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ในปีการศึกษา 2543 จำนวน 33 เขต 52 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้มาจาก 33 เขต ๆ ละ 1 โรงเรียน โดยรวมจำนวน 33 โรงเรียน โดยใช้วิธีสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 33 คน หัวหน้าหมวดวิชาการงานและอาชีพ จำนวน 33 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวนโรงเรียนละ 30 คน และผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวนโรงเรียนละ 30 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ สภาพและความพร้อมการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพใน 5 ด้าน ได้แก่ หลักสูตร ครูผู้สอน สื่อการเรียนการสอนและเครื่องมืออุปกรณ์ สถานที่ และปัจจัยเกี่ยวพัน และความต้องการการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือ กลุ่มงานผลิต กลุ่มงานบริการ กลุ่มงานเสริมงานผลิตและงานบริการ กลุ่มงานอาชีพอิสระ ระหว่างเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้ความหมายของคำหรือข้อความที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นที่เข้าใจตรงกันและชัดเจนจึงได้กำหนดความหมายของคำที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ดังต่อไปนี้

1. โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่เข้าโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ซึ่งเปลี่ยนจากระบบการศึกษาแบบเดิม คือ การศึกษาภาคบังคับ 6 ปี เป็น 9 ปี หรือ จากการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2535 ถึงปีการศึกษา 2541 จำนวนทั้งสิ้น 52 โรงเรียน
2. ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำเนินการบริหารงานในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร
3. หัวหน้าหมวดการงานและอาชีพ หมายถึง ข้าราชการครูสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าหมวดการงานและอาชีพ
4. นักเรียน หมายถึง ผู้ที่กำลังเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ประเภทวิชาอาชีพที่ศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2543 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
5. ผู้ปกครอง หมายถึง ผู้ที่ดูแล อุปการะ เลี้ยงดู นักเรียนระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ประเภทวิชาอาชีพที่ศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2543 ชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3
6. สภาพการจัดการเรียนการสอน หมายถึง ลักษณะในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่
 - 6.1 สภาพการจัดการเรียนการสอนด้านหลักสูตร หมายถึง สภาพะการจัดทำเอกสารหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ความสอดคล้องของหลักสูตรกับความต้องการของท้องถิ่น ความสัมพันธ์ต่อเนื่องของเนื้อหาและการพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับท้องถิ่น
 - 6.2 สภาพการจัดการเรียนการสอนด้านครูผู้สอน หมายถึง จำนวนครูผู้สอน ความรู้ความเข้าใจวิชาอาชีพ ภูมิการศึกษา วิธีการสอนวิชาอาชีพ
 - 6.3 สภาพการจัดการเรียนการสอนด้านสื่อการเรียนการสอนและเครื่องมืออุปกรณ์ หมายถึง จำนวนความเพียงพอ คุณภาพ และการใช้สื่อการเรียนการสอน
 - 6.4 สภาพการจัดการเรียนการสอนด้านสถานที่ หมายถึง จำนวน ความเพียงพอ ความเหมาะสมของโรงฝึกงาน การจัดระบบของโรงฝึกงาน

6.5 สภาพการจัดการเรียนการสอนด้านปัจจัยเกื้อหนุน หมายถึง การจัดการเรียนการสอน วิชาอาชีพโดยใช้วิทยากรท้องถิ่น ชุมชน การศึกษานอกสถานที่ และผู้ประกอบการ

7. ความพร้อมในการจัดการเรียนการสอน หมายถึง ความสามารถและศักยภาพในอนาคตเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่

7.1 ความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพด้านหลักสูตร หมายถึง รายวิชาอาชีพที่เปิดสอน การจัดหลักสูตรวิชาอาชีพให้สอดคล้องกับสภาพสังคม ท้องถิ่น และความต้องการของผู้เรียน

7.2 ความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพด้านครูผู้สอน หมายถึง จำนวนครูทักษะการปฏิบัติงาน ความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน

7.3 ความพร้อมในการจัดการเรียนวิชาอาชีพด้านสื่อการเรียนการสอนและเครื่องมืออุปกรณ์ หมายถึง จำนวน ความเพียงพอ คุณภาพ และการใช้เครื่องมือที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอน

7.4 ความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพด้านสถานที่ หมายถึง จำนวน ความเพียงพอ คุณภาพ และความเหมาะสม

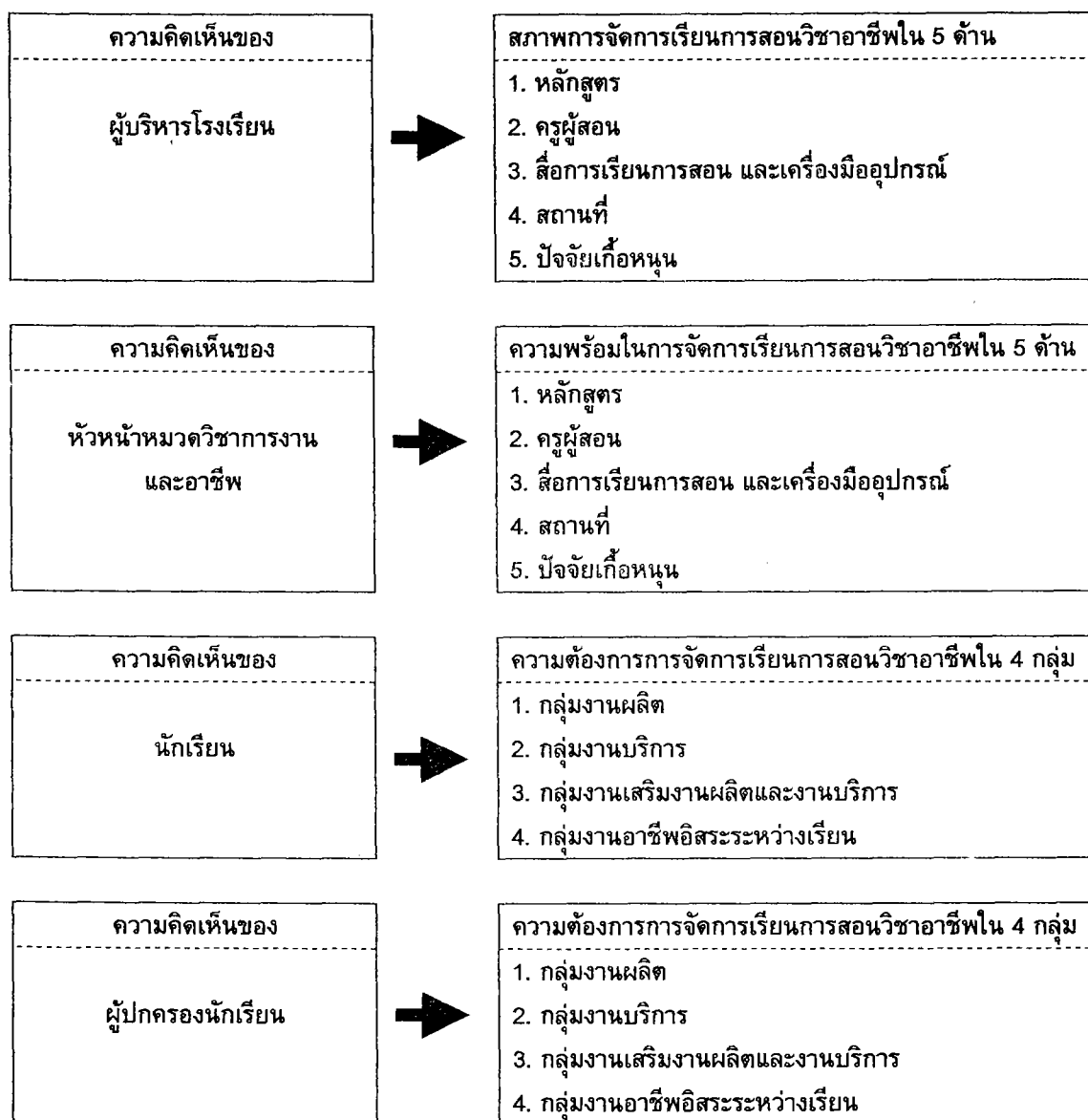
7.5 ความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพด้านปัจจัยเกื้อหนุน หมายถึง การจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพโดยใช้ แหล่งวิทยากร สถานประกอบการ วิทยากรท้องถิ่น และความร่วมมือของผู้ปกครอง

8. ความต้องการการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ หมายถึง ความประสงค์ของนักเรียนและผู้ปกครองในการที่จะให้โรงเรียนจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ประกอบด้วย 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มงานผลิต กลุ่มงานบริการ กลุ่มงานเสริมงานผลิตและงานบริการ และกลุ่มงานอาชีพอิสระระหว่างเรียน

กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า

จากขอบเขตการศึกษาค้นคว้าในเรื่อง การศึกษาสภาพ ความพร้อม และความต้องการการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยสรุปเป็นกรอบความคิด (Conceptual Frame Work) ได้ดังนี้

ตัวแปรที่ศึกษา

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นว่าคุณภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับน้อย
2. หัวหน้าหมวดวิชาการทำงานและอาชีพมีความคิดเห็นว่าคุณภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับน้อย
3. ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นว่าคุณภาพพร้อมการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับน้อย
4. หัวหน้าหมวดวิชาการทำงานและอาชีพมีความคิดเห็นว่าคุณภาพพร้อมการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับน้อย
5. นักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร มีความต้องการให้จัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพในกลุ่มงานบริการลำดับสูงสุด
6. ผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร มีความต้องการให้จัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพในกลุ่มงานบริการลำดับสูงสุด

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการศึกษาสภาพ ความพร้อม และความต้องการการจัดการเรียนการสอน วิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการวิจัย ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าทฤษฎี หลักการและแนวความคิดตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. การดำเนินงานโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพร้อมและความต้องการ
3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับองค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ
 - 3.1 ด้านหลักสูตร
 - 3.2 ครูผู้สอนวิชาอาชีพ
 - 3.3 สื่อการเรียนการสอนและเครื่องมืออุปกรณ์
 - 3.4 สถานที่
 - 3.5 ปัจจัยเกื้อหนุน
4. ความสำคัญของการสอนวิชาอาชีพ
5. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การดำเนินงานตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร

1. ที่มาของโครงการ

สืบเนื่องจากรัฐบาลได้มีนโยบายขยายการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพราะได้เล็งเห็นว่าการจัดการศึกษาภาคบังคับให้พลเมืองของชาติเพียง 6 ปี นั้น ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งเป็นไปอย่างรวดเร็ว อีกทั้งความเจริญก้าวหน้าทาง วิทยาการและเทคโนโลยี ทำให้วิถีชีวิตของคนในสังคมต้องเปิดกว้าง และจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับสภาวะการณ์ จึงได้ดำเนินการโดยลำดับคือ เมื่อเดือนพฤษภาคม 2533 คณะรัฐมนตรีเห็นชอบตามข้อเสนอของกระทรวงศึกษาธิการที่ได้เสนอให้มีการขยายการศึกษา ภาคบังคับต่อไปอีก 3 ปี โดยให้ประกาศในท้องที่ที่มีความพร้อมเป็นปีๆ ไป และในระหว่างที่ดำเนินการแก้ไขแผนการศึกษาแห่งชาติ และพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องนั้น ให้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สพช.) ดำเนินโครงการนำร่องขยายโอกาสทางการศึกษาโดยไม่บังคับต่อไปอีก 3 ปี และอีก 4 เดือนต่อมาคณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้โอกาสการศึกษาภาคบังคับเพิ่มขึ้นอีก 3 ปี ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลและเมืองพัทยา โดยมอบให้กระทรวงมหาดไทยดำเนินการ

และในเดือนพฤษภาคม 2534 คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบให้กระทรวงศึกษาธิการดำเนินงานขยายโอกาสทางการศึกษา (โครงการนำร่องขยายการศึกษาภาคบังคับ) ไปยังส่วน ภูมิภาค โดยให้กระจายอย่างทั่วถึง

ต่อมาเมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2535 คณะรัฐมนตรีก็ได้อนุมัติให้กรุงเทพมหานครดำเนินโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาโรงเรียนในสังกัด โดยจัดการศึกษาให้แก่นักเรียนที่จบชั้น ป.6 แล้วได้เรียนเพิ่มขึ้นอีก 3 ปี กรุงเทพมหานครได้เริ่มดำเนินการเปิดโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษารั้งแรก เมื่อปีการศึกษา 2535 จำนวน 4 โรงเรียน และมีนโยบายดำเนินการเปิดโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาต่อทุกปี จนสิ้นสุดพัฒนาการศึกษากทม.ฉบับที่ 4 คือ ปี พ.ศ. 2539 หลังจากนั้นอาจจะพิจารณาตามความจำเป็นและเหมาะสม (สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร. 2538 : 2)

2. วัตถุประสงค์ของโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา

2.1 เพื่อสนองนโยบายของรัฐ

2.2 เพื่อช่วยเหลือเด็กที่จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แล้ว ต้องการศึกษาต่อแต่มีข้อจำกัดทางเศรษฐกิจของครอบครัว การเดินทางไปโรงเรียน ฯลฯ

2.3 เพื่อเสริมการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของรัฐบาลในส่วนที่ยังไม่ทั่วถึง โดยเปิดในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอยู่แล้ว

3. หลักในการดำเนินงาน

3.1 เป็นการจัดในลักษณะให้เปล่า ผู้เรียนไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย กรุงเทพมหานคร จะดำเนินการโดยใช้งบประมาณเงินอุดหนุนจากรัฐบาลและงบประมาณสมทบจากกรุงเทพมหานคร

3.2 จัดการศึกษาตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น

3.3 การจัดการเรียนการสอนเน้นการฝึกด้านทักษะพื้นฐานเพื่อการประกอบอาชีพ และเมื่อเรียนจบแล้ว สามารถเห็นช่องทางในการประกอบอาชีพที่สามารถพึ่งตนเองได้ ตลอดจนใช้แหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอน

3.4 จัดดำเนินการในโรงเรียนที่มีความเหมาะสม และมีความพร้อมตามเกณฑ์ที่กำหนด

4. เป้าหมาย

กรุงเทพมหานคร ได้วางแผนดำเนินการเปิดโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาดังนี้ (สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร. 2541 : 5)

ตาราง 1 แสดงการวางแผนการดำเนินการในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

ปีการศึกษา	จำนวนโรงเรียน	จำนวนห้องเรียน				จำนวนนักเรียน				รวม	
		ม.1	ม.2	ม.3	ม.4*	ม.1	ม.2	ม.3	ม.4*	ห้อง	นักเรียน
2535	4	3	-	-	-	365	-	-	-	9	362
2536	16	38	9	-	-	1,515	323	-	-	47	1,838
2537	22	48	36	9	-	2,001	1,460	312	-	93	3,773
2538	29	70	50	38	-	2,843	1,861	1,369	-	158	6,081
2539	44	105	67	50	-	4,012	2,661	1,750	-	222	8,423
2540	48	113	99	69	1	4,400	3,780	2,511	18	282	10,709
2541	52	126	112	98	3	5,087	4,109	3,500	108	340	12,819

หมายเหตุ * ในปีการศึกษา 2540 โรงเรียนประชานิเวศน์ สำนักงานเขตจตุจักร ได้เปิดสอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และได้มีมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 27 มกราคม 2541 อนุมัติให้กรุงเทพมหานครเปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่โรงเรียนประชานิเวศน์ สำนักงานเขตจตุจักร มีผลเริ่มตั้งแต่ปีการศึกษา

2540 โดยเป็นโรงเรียนนาร่อง ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 1 โรงเรียน (สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร. 2541 : 5)

สำนักการศึกษา เริ่มดำเนินการตั้งแต่ปีการศึกษา 2535 โดยได้ดำเนินการเปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ดังนี้

ปีการศึกษา	2535	จำนวน	4	โรงเรียน
ปีการศึกษา	2536	จำนวน	12	โรงเรียน
ปีการศึกษา	2537	จำนวน	6	โรงเรียน
ปีการศึกษา	2538	จำนวน	7	โรงเรียน
ปีการศึกษา	2539	จำนวน	15	โรงเรียน
ปีการศึกษา	2540	จำนวน	4	โรงเรียน
ปีการศึกษา	2541	จำนวน	4	โรงเรียน
รวมทั้งสิ้น			52	โรงเรียน

5. เกณฑ์การคัดเลือกโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

5.1 สถานที่ตั้งของโรงเรียน

เป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในชุมชน ซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่ต้องการศึกษาต่อ แต่มีข้อจำกัดในด้านฐานะทางเศรษฐกิจ การเดินทาง เพราะบ้านอยู่ห่างไกลโรงเรียนมัธยมศึกษา และ / หรือ ไม่สามารถเข้าศึกษาต่อในสังกัดอื่นได้

5.2 ห้องเรียนและห้องพิเศษที่ใช้เพื่อกิจกรรมการเรียนการสอน

มีอาคารสถานที่เพื่อใช้เป็นห้องเรียนประมาณ 6 ห้องเรียน (สำหรับชั้น ม.1-3 ชั้นละ 2 ห้องเรียน) ห้องพิเศษ (ห้องวิทยาศาสตร์ ห้องฝึกอาชีพ ห้องแนะแนว ฯลฯ) สนามพื้นที่ทำการเกษตร รวมทั้งสถานที่ประกอบกิจกรรมต่างๆ ตามหลักสูตรอย่างเพียงพอหรือมีบริเวณ ที่สามารถขยายได้

5.3 บุคลากร

1) ผู้บริหารและครูในโรงเรียนมีความเข้าใจ สนใจ และเต็มใจส่งเสริมสนับสนุนการปฏิบัติงานตามโครงการให้บรรลุผลสำเร็จอย่างต่อเนื่อง

2) มีครูผู้สอนที่มีความรู้ความสามารถ ตลอดจนวุฒิการศึกษา สาขาวิชาเอกในรายวิชาเอกที่เปิดสอนอย่างเพียงพอ

5.4 ผู้ปกครองและชุมชน

ผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนมีความเข้าใจในการจัดโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา และเต็มใจส่งบุตรหลานเข้ามาเรียน พร้อมทั้งยินดีสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ

6. หลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน

6.1 ดำเนินการตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ซึ่งเป็นหลักสูตรฉบับที่ใช้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา

6.2 หลักสูตร ประกอบด้วย

วิชาบังคับแกน

วิชาบังคับเลือก

วิชาเลือกเสรี

กิจกรรม

จากวิชาบังคับเลือก เลือกเสรี และกิจกรรม ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนวิชาชีพได้มากขึ้น ทั้งสามารถจัดสอนวิชาอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น

การจัดการศึกษาระดับนี้ ให้มีการยืดหยุ่นในการจัดการเรียนการสอน การปฏิบัติจริง ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมในหลักสูตร มีการประสานงานในการฝึกอบรม การนำทรัพยากรบุคคลในท้องถิ่นมาเพื่อใช้ในการจัดการ และให้มีความต่อเนื่องกับหลักสูตรประถมศึกษาด้วย

7. หลักเกณฑ์การเรียนรู้/การใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2541 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) (สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร. 2538 : 7)

7.1 เวลาเรียน

- 1) กำหนดเวลาเรียนประมาณ 3 ปี หรือ 6 ภาคเรียน
- 2) ในปีการศึกษาหนึ่งให้แบ่งเวลาเรียนเป็น 2 ภาค ภาคเรียนละ 20 สัปดาห์ อาจเปิดภาคเรียนฤดูร้อนได้อีกตามที่เห็นสมควร
- 3) สัปดาห์หนึ่งต้องเปิดสอนไม่น้อยกว่า 5 วันๆ ละไม่น้อยกว่า 7 คาบๆ ละ 50 นาที รวมอย่างน้อย 35 คาบต่อสัปดาห์
- 4) ให้เรียนตามหลักสูตรอย่างน้อยสัปดาห์ละ 30 คาบ และให้โรงเรียนจัดให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมอีก 5 คาบ ดังนี้
 - กิจกรรมตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดกิจกรรมในสถานศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ 1 คาบ
 - กิจกรรมลูกเสือ หรือยุวกาชาด หรือเนตรนารี หรือผู้บำเพ็ญ
 - กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมแก้ปัญหา หรือกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ 1 คาบ
 - กิจกรรมอิสระ เช่น การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การฝึกอาชีพ ฯลฯ 2 คาบ

7.2 หน่วยการเรียน

- 1) รายวิชาที่กำหนดเวลาเรียน 2 คาบ/สัปดาห์/ภาคเรียน ให้นับเป็น 1 หน่วยการเรียน
- 2) รายวิชาใดที่กำหนดให้เรียนมากกว่าหรือน้อยลงตามสัดส่วนนั้นๆ

7.3 วิชาที่เรียน

หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) กำหนดวิชาเรียนไว้ 4 ลักษณะ คือ

- 1) วิชาบังคับ กำหนดให้ผู้เรียนทุกคนต้องเรียนเหมือนกับทุกโรงเรียน จำนวน 57 หน่วยการเรียน ดังนี้
 - วิชาบังคับแกน จำนวน 39 หน่วยการเรียน
 - วิชาบังคับเลือก กำหนดให้ผู้เรียนทุกโรงเรียนเลือกเรียนตามความถนัด ความสนใจ จำนวน 18 หน่วยการเรียน

2) วิชาเลือกเสรี กำหนดให้ผู้เรียนแต่ละคนเลือกเรียนได้ตามที่สถานศึกษาแต่ละแห่งเปิดทำการสอน รวมจำนวน 33 หน่วยการเรียน

วิชาเลือกเสรี นอกจากจะเลือกเรียนได้ตามที่หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) กำหนดแล้วอาจเลือกใช้แหล่งวิทยาการ สถานประกอบการ สถานประกอบอาชีพอิสระหรือหลักสูตรอื่นที่เทียบเท่า หรืออยู่ในระดับเดียวกันที่กระทรวงศึกษาธิการอนุมัติหรือรายวิชาชีพที่ท้องถิ่นจัดทำขึ้นตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดก็ได้

3) กิจกรรม สถานศึกษาจะต้องจัดกิจกรรมซึ่งกำหนดตามหลักสูตรและนักเรียนต้องปฏิบัติกิจกรรมให้ครบกำหนดตามเกณฑ์ กิจกรรมตามกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดกิจกรรมในสถานศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ดังนี้

- กิจกรรม ลูกเสือ หรือเนตรนารี หรือยุวกาชาด หรือผู้นำเพื่อประโยชน์ จำนวน 1 คาบ/สัปดาห์/ภาค
- กิจกรรมชุมชนต่างๆ ซึ่งจัดขึ้นตามระเบียบ จำนวน 1 คาบ/สัปดาห์/ภาค
- กิจกรรมแนะแนว หรือกิจกรรมแก้ไขปัญหา หรือกิจกรรม พัฒนาการเรียนรู้ จำนวน 1 คาบ/สัปดาห์/ภาค
- กิจกรรมอิสระของผู้เรียน จำนวน 2 คาบ/สัปดาห์/ภาค

จากโครงสร้างของหลักสูตรดังกล่าวนี้ สถานศึกษาจึงสามารถเลือกกิจกรรมการเรียน วิชาที่พหุจากหลักสูตรต่างๆ ได้อย่างหลากหลาย

การเรียน ผู้เรียนสามารถเทียบโอนผลการเรียนจากหลักสูตรหนึ่งไปอีกหลักสูตรหนึ่งได้ โดยดำเนินการตามแนวที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

การประเมินผลการเรียน ให้มีการประเมินผลการเรียนตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) การจบหลักสูตร ผู้เรียนจะจบหลักสูตรการศึกษาเมื่อได้ปฏิบัติดังนี้

- ต้องเรียนวิชาบังคับแกน วิชาบังคับเลือก วิชาเลือกเสรี ตามที่กำหนดไว้ใน โครงสร้างของหลักสูตร จำนวน 90 หน่วยการเรียนรู้ ทุกรายวิชาต้องได้รับการตัดสินผลการเรียน
- ต้องได้หน่วยการเรียนรู้วิชาบังคับแกน วิชาภาษาไทย และสังคมศึกษา
- ต้องได้หน่วยการเรียนรู้ทั้งสิ้นไม่น้อยกว่า 80 หน่วยการเรียนรู้

4) ต้องเข้าร่วมกิจกรรม ดังนี้

- กิจกรรมตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดกิจกรรมในสถานศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ 1 คาบ/สัปดาห์
- กิจกรรมลูกเสือ หรือเนตรนารี หรือยุวกาชาด หรือผู้นำเพื่อประโยชน์ 1 คาบ/สัปดาห์
- กิจกรรมแนะแนวหรือแก้ไขปัญหา
- กิจกรรมอิสระ

แต่ละกิจกรรมที่เลือกเรียน / ปฏิบัติต้องมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาที่กำหนดไว้ในกิจกรรมนั้นๆ ในแต่ละภาคเรียน

5) ต้องผ่านจุดประสงค์สำคัญของกิจกรรมตามที่กำหนด

ผลของการเรียน นักเรียนที่จบการศึกษาตามหลักสูตรกำหนด จะได้รับ ประกาศนียบัตร “สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น” มีศักดิ์และสิทธิ์แห่งประกาศนียบัตร วุฒินั้นเหมือนกับนักเรียนที่จบจากโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่กรมสามัญศึกษาดำเนินการทุกประการ (สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร. 2538 : 12-16)

แนวการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษากรุงเทพมหานคร ได้กำหนดหลักเกณฑ์การจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ดังนี้

8. หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

8.1 หลักการ

หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น มีหลักการดังนี้

ตนเอง

- 1) เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนค้นพบความสามารถความถนัดและความสนใจ ของ
- 2) เป็นการศึกษาทั่วไปเพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการประกอบสัมมาชีพหรือการศึกษาต่อ
- 3) เป็นการศึกษาที่สนองความต้องการของท้องถิ่นและประเทศชาติ

8.2 โครงสร้างหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

- 1) วิชาบังคับ จำนวน 57 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ รายวิชาดังต่อไปนี้

- วิชาบังคับแกน จำนวน 39 หน่วยการเรียนรู้

ภาษาไทย	12	หน่วยการเรียนรู้
วิทยาศาสตร์	9	หน่วยการเรียนรู้
คณิตศาสตร์	6	หน่วยการเรียนรู้
สังคมศึกษา	6	หน่วยการเรียนรู้
พลานามัย	3	หน่วยการเรียนรู้
ศิลปศึกษา	3	หน่วยการเรียนรู้

- วิชาบังคับเลือก จำนวน 18 หน่วยการเรียนรู้

สังคมศึกษา	6	หน่วยการเรียนรู้
พลานามัย	6	หน่วยการเรียนรู้
การงาน	6	หน่วยการเรียนรู้

- 2) วิชาเลือกเสรี จำนวน 33 หน่วยการเรียนรู้ ให้เลือกจากรายวิชาในกลุ่มวิชาต่างๆ

ต่อไปนี้

- กลุ่มวิชาภาษา
 - ภาษาไทย
 - ภาษาต่างประเทศ
- กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์
 - วิทยาศาสตร์
 - คณิตศาสตร์
- กลุ่มวิชาสังคมศึกษา
- กลุ่มวิชาพัฒนาบุคลิกภาพ
 - พลานามัย
 - ศิลปศึกษา
- กลุ่มวิชาการงานและอาชีพ
 - อาชีพ

- 3) กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมต่อไปนี้

- 1) กิจกรรมตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดกิจกรรมในสถานศึกษา

สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ คือ กิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี หรือยุวกาชาด หรือผู้บำเพ็ญประโยชน์ จำนวน 1 คาบต่อสัปดาห์ต่อภาค และกิจกรรมอื่นๆ อีก 1 คาบต่อสัปดาห์ต่อภาค

2) กิจกรรมแนะแนวหรือกิจกรรมแก้ไขปัญหาหรือกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้จำนวน

1 คาบต่อสัปดาห์ต่อภาค

3) กิจกรรมอิสระของผู้เรียน จำนวน 2 คาบต่อสัปดาห์ต่อภาค

หมายเหตุ ผู้เรียนที่นับถือศาสนาพุทธ ให้เลือกเรียนรายวิชาพระพุทธศาสนาในกลุ่มวิชาสังคม ศึกษาภาคเรียนละ 1 รายวิชา ตลอด 3 ปี (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2535 : 1-3)

ตาราง 2 ตารางประกอบโครงสร้างหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

กลุ่มวิชา	จำนวนคาบต่อสัปดาห์ต่อภาค								
	ม.1			ม.2			ม.3		
	บังคับ		เลือก	บังคับ		เลือก	บังคับ		เลือก
	แกน	เลือก	เสรี	แกน	เลือก	เสรี	แกน	เลือก	เสรี
1. ภาษาไทย									
1.1 ภาษาไทย	4	-		4	-		4	-	
1.2 ภาษาต่างประเทศ	-	-		-	-		-	-	
2. วิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์									
2.1 วิทยาศาสตร์	3	-		3	-		3	-	
2.2 คณิตศาสตร์	3	-	10	3	-	10	-	-	13
3. สังคมศึกษา	2	2		2	2		2	2	
4. พัฒนาบุคลิกภาพ									
4.1 พละนาฏย	1	2		1	2		1	2	
4.2 ศิลปศึกษา	1	-		1	-		1	-	
5. การงานและอาชีพ									
5.1 การงาน	-	2		-	2		-	2	
5.2 อาชีพ	-	-		-	-		-	-	
รวม	14	6	10	14	6	10	11	6	13
		30			30			30	

ตาราง 2 (ต่อ)

กิจกรรม	จำนวนคาบต่อสัปดาห์ต่อภาค		
	ม.1	ม.2	ม.4
1. กิจกรรมตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดกิจกรรมในสถานศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ			
1.1 กิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี หรือยุวกาชาด	1	1	1
1.2 กิจกรรมอื่นๆ	1	1	1
2. กิจกรรมแนะแนวหรือกิจกรรมแก้ปัญหาหรือกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้	1	1	1
3. กิจกรรมอิสระของผู้เรียน	2	2	2
รวมทั้งสิ้น	35	35	35

ที่มา : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2535) : 5 - 6

ในการจัดการเรียนการสอนตามนโยบายของสำนักงานการศึกษาธิการกรุงเทพมหานคร ได้กำหนดให้วิชาเลือกเสรีและกิจกรรมอิสระใช้วิชาอาชีพแทน รวมทั้งสิ้น 33 หน่วยการเรียนรู้ อันเนื่องมาจากสภาพความจำเป็นของครอบครัวนักเรียน ซึ่งส่วนใหญ่มีฐานะยากจน และสภาพท้องถิ่นโดยมุ่งหวังให้นักเรียนนำความรู้ไปประกอบอาชีพได้ทันที ในการจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามสภาพความพร้อมของโรงเรียน โดยคำนึงถึงความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง และสภาพท้องถิ่น ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ 2535 : 95)

8.3 จุดประสงค์การจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ

- 1) เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในหลักของวิชาอาชีพพอที่จะนำไปปรับปรุงการดำรงชีวิต
- 2) เพื่อให้มีความสามารถและทักษะในอาชีพเพียงพอที่จะนำไปใช้ในการประกอบอาชีพตามควรแก่วัย
- 3) เพื่อให้มีเจตคติที่ดีต่องานอาชีพและมีคุณธรรมในการประกอบอาชีพ
- 4) เพื่อให้มีความสามารถในการจัดการ การตลาด และการร่วมมือในการประกอบกิจการหรือธุรกิจ

8.4 วิชาอาชีพ

ประกอบด้วยรายวิชาต่างๆ ซึ่งแยกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ 2535 : 29)

กลุ่มที่ 1 งานผลิต ได้แก่ รายวิชา ข001 – ข01127 รวม 127 วิชา

กลุ่มที่ 2 งานบริการ ได้แก่ รายวิชา ข021 – ข02137 รวม 137 วิชา

กลุ่มที่ 3 งานเสริมงานผลิตและงานบริการ ได้แก่ รายวิชา ข031 – ข0327

รวม 27 วิชา

กลุ่มที่ 4 งานอาชีพอิสระระหว่างเรียน ได้แก่ รายวิชา ข041

รายวิชาอาชีพในกลุ่มที่ 1 – 3 มุ่งให้ผู้เรียนมีทักษะและเทคนิคในงานอาชีพแตกต่างกันไปตามสภาพอาชีพ ส่วนรายวิชาในกลุ่มที่ 4 มุ่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระระหว่างเรียน ดังมีรายละเอียดในโครงการดังนี้

โครงสร้างวิชาเลือกเสรีวิชาอาชีพ

กลุ่มที่ 1 งานผลิต

ข 011 การปลูกพืชผักสวนครัว	2 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ข 012 การปลูกพืชผักทั่วไป	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ข 013 การปลูกไม้ตัดดอก	2 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ข 014 การปลูกไม้ดอกประดับ	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ข 015 การปลูกไม้ประดับ	2 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ข 016 การทำไม้ดัดและไม้แกะสลัก	2 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ข 017 การผลิตหญ้าสนาม	2 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ข 018 การปลูกไม้ผลประเภทล้มลุก	2 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ข 019 การปลูกไม้ผลเศรษฐกิจทั่วไป	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ข 0110 การปลูกพืชสมุนไพร	2 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ข 0111 การปลูกข้าว	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ข 0112 การปลูกพืชไร่เศรษฐกิจ	2 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ข 0113 การปลูกพืชอาหารสัตว์	2 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ข 0114 การผลิตเมล็ดพันธุ์พืช	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ข 0115 การผลิตกล้าไม้	2 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ข 0116 การผลิตพันธุ์ไม้	2 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ข 0117 การผลิตเชื้อเห็ด	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ข 0118 การเพาะเห็ดอย่างง่าย	2 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ข 0119 การเพาะเห็ดด้วยวัสดุผสม	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ข 0120 การเพาะเห็ดด้วยเทคโนโลยี	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ข 0121 การเลี้ยงไก่พื้นบ้าน	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ข 0122 การเลี้ยงไก่ไข่	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ข 0123 การเลี้ยงไก่เนื้อ	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้

ช 0124	การเลี้ยงไก่ประเภทยาง	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0125	การเลี้ยงเป็ด	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0126	การเลี้ยงสัตว์ปีกเฉพาะอย่าง	2 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ช 0127	การผลิตลูกสัตว์ปีก	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0128	การเลี้ยงสุกรขุน	2 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ช 0129	การผลิตลูกสุกร	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0130	การเลี้ยงกระต่าย	2 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ช 0131	การเลี้ยงแพะ	2 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ช 0132	การเลี้ยงแกะ	2 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ช 0133	การเลี้ยงกระบือ	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0134	การเลี้ยงโคเนื้อ	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0135	การเลี้ยงโคขุน	2 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ช 0136	การเลี้ยงปลาน้ำจืด	2 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ช 0137	การเลี้ยงปลาทะเล	2 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ช 0138	การเพาะเลี้ยงลูกปลา	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0139	การเพาะเลี้ยงปลาสวยงาม	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0140	การเลี้ยงปลาสวยงาม	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0141	การเพาะเลี้ยงลูกกุ้ง	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0142	การเลี้ยงกุ้งน้ำจืด	2 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ช 0143	การเลี้ยงกุ้งทะเล	2 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ช 0144	การเลี้ยงหอย	2 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ช 0145	การเลี้ยงปูทะเล	2 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ช 0146	การเลี้ยงสัตว์ที่เป็นอาหารในท้องถิ่น	2 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ช 0147	การเลี้ยงสัตว์เฉพาะอย่าง	2 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ช 0148	การปลูกหม่อนและเลี้ยงไหม	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0149	การผสมดินปลูก	2 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ช 0150	การกรีดยางและทำยางแผ่น	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0151	การผลิตอาหารสัตว์น้ำ	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0152	ช่างอาหารไทย	2 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ช 0153	ช่างอาหารอบ	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0154	ช่างอาหารพื้นเมือง	2 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ช 0155	ช่างขนมไทย	2 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ช 0156	ช่างอาหารนานาชาติ	2 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ช 0157	การผลิตเครื่องจิ้ม	2 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ช 0158	ช่างถนอมอาหาร	2 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ช 0159	ช่างร้อยมาลัย	2 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ช 0160	ช่างดอกไม้ประดิษฐ์	2 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้

ช 0161	ช่างประดิษฐ์ของชำร่วย	2 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ช 0162	ช่างเครื่องหอม	2 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ช 0163	ช่างประดิษฐ์ตุ๊กตา	2 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ช 0164	ช่างเย็บย៉ามและกระเป๋า	2 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ช 0165	ช่างทำเครื่องนอน	2 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ช 0166	ช่างทำหมวก	2 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ช 0167	ช่างถักนิตติ้งด้วยมือ	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0168	ช่างถักนิตติ้งด้วยเครื่องจักร	2 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ช 0169	ช่างถักโครเชต์	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0170	ช่างผลิตภัณฑ์โลหะแผ่น	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0171	ช่างผลิตภัณฑ์โลหะม้วน	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0172	ช่างเขียนภาพทิวทัศน์	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0173	ช่างเขียนภาพการ์ตูน	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0174	ช่างเขียนภาพล้อ	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0175	ช่างเขียนภาพสัตว์	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0176	ช่างเขียนภาพประกอบ	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0177	ช่างเขียนภาพหุ่นนิ่ง	2 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ช 0178	ช่างเขียนภาพดอกไม้	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0179	ช่างเขียนสีลดสลายบนผลิตภัณฑ์	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0180	ช่างสลักหินแบบลอยตัว	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0181	ช่างสลักหินแบบนูนต่ำ	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0182	ช่างสลักหินแบบนูนสูง	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0183	ช่างแกะสลักหินอ่อน	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0184	ช่างกลึงผลิตภัณฑ์หินอ่อน	8 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 4 หน่วยการเรียนรู้
ช 0185	ช่างแกะสลักของอ่อน	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0186	ช่างแกะสลักของแข็ง	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0187	ช่างแกะสลักไม้	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0188	ช่างประดิษฐ์สิ่งจำลอง	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0189	ช่างทำแม่พิมพ์	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0190	ช่างหล่อผลิตภัณฑ์	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0191	ช่างหล่อเทียน	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0192	ช่างทำอิฐ	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0193	ช่างเครื่องปั้นดินเผาอุณหภูมิต่ำ 1	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0194	ช่างเครื่องปั้นดินเผาอุณหภูมิต่ำ 2	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0195	ช่างเครื่องปั้นดินเผาอุณหภูมิกลาง	8 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 4 หน่วยการเรียนรู้
ช 0196	ช่างเครื่องปั้นดินเผาอุณหภูมิสูง	8 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 4 หน่วยการเรียนรู้
ช 0197	ช่างทำแม่พิมพ์เครื่องปั้นดินเผา	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้

ช 0198	ช่างผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0199	ช่างผลิตภัณฑ์ไม้ไผ่	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0198	ช่างผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0199	ช่างผลิตภัณฑ์ไม้ไผ่	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 01100	ช่างทำเครื่องประดับโลหะ	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 01101	ช่างตีเหล็ก	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 01102	ช่างเครื่องถม	8 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 4 หน่วยการเรียนรู้
ช 01103	ช่างผลิตภัณฑ์เครื่องเงิน	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 01104	ช่างเครื่องเงินรูปพรรณ	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 01105	ช่างเจียรระโนพลอย	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 01106	ช่างทอผ้าด้วยกี่ 1	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 01107	ช่างทอผ้าด้วยกี่ 2	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 01108	ช่างทอผ้าด้วยกี่กระตุก 1	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 01109	ช่างทอผ้าด้วยกี่กระตุก 2	6 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 3 หน่วยการเรียนรู้
ช 01110	ช่างทอเสื่อ	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 01111	ช่างทอพรม	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 01112	ช่างผลิตภัณฑ์ย่านลิเภา	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 01113	ช่างผลิตภัณฑ์จากวัสดุท้องถิ่น	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 01114	ช่างทำกระดาษ	2 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ช 01115	ช่างผลิตภัณฑ์เครื่องเงิน	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 01116	ช่างทำหัวโขน 1	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 01117	ช่างทำหัวโขน 2	8 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 4 หน่วยการเรียนรู้
ช 01118	ช่างทำหุ่นกระดาษ	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 01119	ช่างผลิตภัณฑ์กระดาษด้วยการสาน	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 01120	ช่างผลิตภัณฑ์กระดาษ	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 01121	ช่างทำร่มกระดาษ	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 01122	ช่างทำเครื่องเขิน	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 01123	ช่างทำกระเป๋	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 01124	ช่างทำรองเท้า	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 01125	ช่างผลิตภัณฑ์หนังหรือ สิ่งที่ยืดหยุ่นเบ็ดเตล็ด	2 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ช 01126	ช่างทำหนังตะลุง	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 01127	ช่างทำหุ่นกระบอก	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้

กลุ่มที่ 2 งานบริการ

ช 021	การบริการงานเกษตร	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 022	การผลิตก๊าซชีวภาพ	2 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ช 023	ช่างเสื้อผ้าสตรีเบื้องต้น	2 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ช 024	ช่างเสื้อผ้าสตรี	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 025	ช่างเสื้อผ้าชายเบื้องต้น	2 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ช 026	ช่างเสื้อผ้าชาย	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 027	ช่างเสื้อผ้าพื้นเมือง	2 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ช 028	ช่างเสื้อผ้าและเครื่องใช้เด็กอ่อน	2 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ช 029	ช่างเสื้อผ้าเด็ก	2 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ช 0210	ช่างออกแบบเสื้อผ้า	2 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ช 0211	ช่างแต่งผมชายเบื้องต้น	2 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ช 0212	ช่างแต่งผมชาย	2 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ช 0213	ช่างเสริมสวยเบื้องต้น	2 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ช 0214	ช่างเสริมสวย	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0215	การประกอบอาหาร และการบริการอาหาร	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0216	ช่างดอกไม้สด	2 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ช 0217	ช่างแกะสลักและตกแต่งอาหาร	2 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ช 0218	ช่างทำผ้ามา่น	2 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ช 0219	ช่างปักด้วยมือ	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0220	ช่างปักด้วยจักร	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0221	ช่างชักรีด	2 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ช 0222	การรักษาความสะอาด	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0223	สหกรณ์ร้านค้า	3 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1.5 หน่วยการเรียนรู้
ช 0224	หลักการขายเบื้องต้น	3 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1.5 หน่วยการเรียนรู้
ช 0225	งานพิมพ์ดีดภาษาไทย 1	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0226	งานพิมพ์ดีดภาษาไทย 2	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0227	งานพิมพ์ดีดภาษาไทย 3	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0228	งานพิมพ์ดีดภาษาอังกฤษ 1	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0229	งานพิมพ์ดีดภาษาอังกฤษ 2	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0230	งานเครื่องใช้สำนักงาน	3 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1.5 หน่วยการเรียนรู้
ช 0231	งานสำนักงาน	3 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1.5 หน่วยการเรียนรู้
ช 0232	งานเลขานุการ	3 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1.5 หน่วยการเรียนรู้
ช 0233	งานขายผลิตภัณฑ์	2 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ช 0234	งานขายบริการ	3 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1.5 หน่วยการเรียนรู้
ช 0235	งานควบคุมสินค้าคงคลังของร้านค้าปลีก	2 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้

ช 0236	งานบริการส่วนหน้าโรงแรม	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0237	งานบริการอาหารและเครื่องดื่ม	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0238	งานบริการส่วนหน้าโรงแรม	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0239	งานบริการอาหารและเครื่องดื่ม	3 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1.5 หน่วยการเรียนรู้
ช 0240	งานบริการท่องเที่ยว	2 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ช 0241	งานบริการขนส่ง	3 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1.5 หน่วยการเรียนรู้
ช 0242	งานโฆษณา	3 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1.5 หน่วยการเรียนรู้
ช 0243	งานประชาสัมพันธ์	3 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1.5 หน่วยการเรียนรู้
ช 0244	งานขายประกันชีวิต	3 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1.5 หน่วยการเรียนรู้
ช 0245	งานห้องสมุด 1	2 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ช 0246	งานห้องสมุด 2	2 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ช 0247	ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0248	ตารางทำงานและการประยุกต์ขั้นต้น	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0249	การจัดการฐานข้อมูลเบื้องต้น	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0250	หลักการเขียนโปรแกรม	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0251	ช่างบริการบำรุงรักษารถยนต์	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0252	ช่างซ่อมรถจักรยานยนต์	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0253	ช่างท่อไอเสีย	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0254	ช่างปะยางรถยนต์และจักรยานยนต์	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0255	ช่างตั้งศูนย์และถ่วงล้อรถยนต์	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0256	ช่างเดินสายไฟฟ้าในรถยนต์	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0257	ช่างพ่นสีรถยนต์	6 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 3 หน่วยการเรียนรู้
ช 0258	ช่างซ่อมอุปกรณ์ตัวถังรถยนต์	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0259	ช่างสีโลหะ	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0260	ช่างเคลือบโลหะด้วยพลาสติก	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0261	ช่างเดินสายไฟฟ้าในอาคาร	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0262	ช่างซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้าในบ้าน	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0263	ช่างซ่อมพัดลม	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0264	ช่างซ่อมตู้เย็น	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0265	ช่างซ่อมเครื่องปรับอากาศ	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0266	ช่างซ่อมเครื่องรับวิทยุ	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0267	ช่างเครื่องเสียง	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0268	ช่างซ่อมเครื่องรับโทรทัศน์ขาว-ดำ	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0269	ช่างซ่อมเครื่องรับโทรทัศน์สี	6 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 3 หน่วยการเรียนรู้
ช 0270	ช่างซ่อมเครื่องเล่นเทปโทรทัศน์	6 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 3 หน่วยการเรียนรู้
ช 0271	ช่างซ่อมเครื่องกำเนิดไฟฟ้าและ มอเตอร์สตาร์ท	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้

ช 0272	ช่างซ่อมมอเตอร์เฟสเดียว	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0273	ช่างซ่อมมอเตอร์สามเฟส	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0274	ช่างท่อนและสุขภัณฑ์	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0275	ช่างสี	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0276	ช่างปูน	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0277	ช่างผลิตภัณฑ์หินล้างหินขัด	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0278	ช่างปูกระเบื้อง	6 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 3 หน่วยการเรียนรู้
ช 0279	ช่างไม้เครื่องเรือน	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0280	ช่างซ่อมรถจักรยาน	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0281	ช่างเขียนภาพคนเหมือนด้วยดินสอ	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0282	ช่างเขียนภาพคนเหมือนด้วยปากกา	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0283	ช่างเขียนภาพคนเหมือนด้วยสีชอล์ก	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0284	ช่างเขียนภาพคนเหมือนด้วยสีน้ำมัน	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0285	ช่างเขียนภาพโฆษณา	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0286	ช่างเขียนตัวอักษร	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0287	ช่างทำป้ายอักษร	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0288	ช่างเขียนลายไทย 1	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0289	ช่างเขียนลายไทย 2	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0290	ช่างเขียนภาพไทย 1	6 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 3 หน่วยการเรียนรู้
ช 0291	ช่างเขียนภาพไทย 2	6 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 3 หน่วยการเรียนรู้
ช 0292	ช่างทำแม่พิมพ์โลหะ	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0293	ช่างทำตรายาง	2 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ช 0294	ช่างปั้นปูน	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0295	ช่างปั้นปูนประดับ	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0296	ช่างปั้นขึ้นรูป	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0297	ช่างชุบโลหะรูปพรรณ	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0298	ช่างสลักคุณโลหะ	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0299	ช่างลงยา	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 02100	ช่างทำก๊อทด้า	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 02101	ช่างย้อมสี	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 02102	ช่างย้อมผ้าบาติก	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 02103	ช่างประดับหัวโขน	6 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 3 หน่วยการเรียนรู้
ช 02104	ช่างรักทึบลาย	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 02105	ช่างลงรักปิดทอง	8 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 4 หน่วยการเรียนรู้
ช 02106	ช่างรักประดับ	8 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 4 หน่วยการเรียนรู้
ช 02107	ช่างประดับกระจก	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้

ช 02108	ช่างจัดตกแต่งอาคาร	8 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 4 หน่วยการเรียนรู้
ช 02109	ช่างจัดตกแต่งภายใน	8 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 02110	ช่างตกแต่งหน้าร้าน	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 02111	ช่างบุผนังหรือสิ่งเทียมผนัง	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 02112	ช่างซ่อมเครื่องหนังหรือสิ่งเทียมหนัง	2 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ช 02113	ช่างถ่ายภาพ	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 02108	ช่างทำแม่พิมพ์สำหรับงานพิมพ์	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 02109	ช่างจัดตกแต่งภายใน	8 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 02110	ช่างตกแต่งหน้าร้าน	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 02111	ช่างบุผนังหรือสิ่งเทียมผนัง	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 02112	ช่างซ่อมเครื่องหนังหรือสิ่งเทียมหนัง	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 02113	ช่างถ่ายภาพ	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 02114	ช่างซ่อมเครื่องหนังหรือสิ่งเทียมหนัง	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 02115	ช่างออกแบบจัดรูปเล่มงานพิมพ์	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 02116	ช่างพิมพ์ซิลค์สกรีน	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 02117	ช่างทำเครื่องดนตรีไทย	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 02118	กลองยาว	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 02119	อังกะลุง	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 02120	ขับร้องเพลงไทย	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 02121	การแสดงพื้นเมือง	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 02122	การแสดงละครไทย	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 02123	การแสดงนาฏดนตรี	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 02124	การแสดงหุ่นกระบอก	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 02125	การแสดงละครสากล	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 02126	ช่างแต่งหน้า-ผม และร่างกาย เพื่อปลอมแปลง	2 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ช 02127	ช่างแต่งกายนักแสดง	2 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ช 02128	ช่างจัดฉากและเวทีการแสดง	2 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ช 02129	ช่างจัดฉากและเวทีการแสดง	2 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ช 02130	ผู้กำกับการแสดง แสง เสียง บนเวที	2 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ช 02131	ขับร้องเพลงไทยสากล-เพลงสากล	2 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ช 02132	การปฏิบัติเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่า	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 02133	การปฏิบัติเครื่องดนตรีประเภทคีย์บอร์ด	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 02134	การปฏิบัติเครื่องดนตรีประเภทเครื่องสาย	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 02135	การปฏิบัติเครื่องดนตรีประเภทเครื่องตี	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 02136	เกสซ์วัตถุ	2 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ช 02137	สรรพคุณเกสซ์	2 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้

กลุ่มที่ 3 งานเสริมงานผลิตและงานบริการ

ช 031	การประกอบธุรกิจขนาดเล็ก	3 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1.5 หน่วยการเรียนรู้
ช 032	เศรษฐศาสตร์ผู้บริโภค	3 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1.5 หน่วยการเรียนรู้
ช 033	เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น	3 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1.5 หน่วยการเรียนรู้
ช 034	มนุษย์สัมพันธ์ทางธุรกิจ	3 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1.5 หน่วยการเรียนรู้
ช 035	เอกสารธุรกิจ	3 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1.5 หน่วยการเรียนรู้
ช 036	ภาษาไทยธุรกิจ 1	3 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1.5 หน่วยการเรียนรู้
ช 037	ภาษาไทยธุรกิจ 2	3 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1.5 หน่วยการเรียนรู้
ช 038	สนทนาภาษาอังกฤษธุรกิจ 1	2 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ช 039	สนทนาภาษาอังกฤษธุรกิจ 2	2 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ช 0310	ภาษาอังกฤษธุรกิจ 1	3 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1.5 หน่วยการเรียนรู้
ช 0311	ภาษาอังกฤษธุรกิจ 2	3 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1.5 หน่วยการเรียนรู้
ช 0312	การสหกรณ์	3 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1.5 หน่วยการเรียนรู้
ช 0313	ลูกคิด 1	2 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ช 0314	ลูกคิด 2	2 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ช 0315	งานระเบียนการเงิน	2 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ช 0316	งานบัญชีกิจการบริการ	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0317	งานบัญชีกิจการจำหน่ายสินค้า	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0318	งานบัญชีสหกรณ์ร้านค้า	4 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 2 หน่วยการเรียนรู้
ช 0319	งานบัญชีฟาร์ม	2 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ช 0320	งานเก็บเอกสาร	3 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1.5 หน่วยการเรียนรู้
ช 0321	งานตัวเลขไทย 1	3 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1.5 หน่วยการเรียนรู้
ช 0322	งานตัวเลขไทย 2	3 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1.5 หน่วยการเรียนรู้
ช 0323	งานตัวเลขไทย 3	3 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1.5 หน่วยการเรียนรู้
ช 0324	หลักการเขียนภาพเบื้องต้น	2 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ช 0325	งานเขียนแบบ	2 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้
ช 0326	กฎหมายพาณิชย์	3 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1.5 หน่วยการเรียนรู้
ช 0327	ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	2 คาบ / สัปดาห์ / ภาค 1 หน่วยการเรียนรู้

กลุ่มที่ 4 งานอาชีพอิสระระหว่างเรียน

ช 041 ปฏิบัติงานอาชีพ...

อย่างน้อย 12 หน่วยการเรียนรู้

(กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2535 : 95-105)

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับความพร้อมและความต้องการ

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับความพร้อม

ความพร้อม หมายถึง สภาพของความเจริญเติบโตบวกกับความสนใจและความรู้อันเป็นรากฐานสูงพอที่จะทำให้เด็กเรียนรู้โดยสะดวก (สุโท เจริญสุข. 2525 : 6)

ความพร้อม หมายถึง สภาวะของบุคคลที่เรียนรู้สิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างบังเกิดผล ซึ่งทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวุฒิภาวะ การได้รับการฝึกและการเตรียมตัว ความสนใจหรือแรงจูงใจ ความพร้อมในการเรียน กิจกรรมแต่ละอย่างมีต่างกัน เช่น ความพร้อมในการอ่าน ความพร้อมในการคิด คำนวณ เป็นต้น (พรณี ชูทัย. 2522 : 15)

ความพร้อมในการเรียนของเด็ก หมายถึง ความสามารถระดับหนึ่งจะช่วยให้การเรียนดำเนินไปด้วยดีโดยมีอุปสรรคไม่มากนักเรียนได้ในอัตราปกติสำหรับเด็กทั่วไป ความสามารถดังกล่าวอาจเกิดจากผู้ที่มีวุฒิภาวะ หรือจากการเรียนรู้การฝึกฝนที่ผ่านมาหรือเกิดจากอิทธิพลของทั้งสองสิ่งประกอบกันได้เรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนและปราศจากความขัดข้องทางกาย อารมณ์ จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่าความพร้อมในการเรียนเป็นผลรวมของพัฒนาการทุกด้านที่ประสานกันสนิท (คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานกระทรวงศึกษาธิการ. 2529 : 2)

ธอร์นไดค์ (Thorndike. n.d.) ผู้ซึ่งตั้งกฎของความพร้อม (Law of Readiness) ได้เสนอแนะว่าในการเรียนรู้ของบุคคล ถ้าบุคคลบังเกิดความพร้อมในการกระทำ และได้แสดงการกระทำนั้น ๆ ออกมาในเวลา นั้น การเรียนรู้จะบังเกิดผลดีผู้เรียนจะเกิดความพอใจ สุขใจ และในทำนองตรงข้าม หากผู้เรียนไม่พร้อมจะกระทำ แต่ต้องกระทำในขณะนั้นการเรียนจะไม่ได้ผลผู้เรียนจะบังเกิดความไม่พอใจกฎนี้ยอมรับกันมานานแล้วจนกระทั่งปัจจุบัน เพราะการเรียนรู้ที่จะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อผู้เรียนมีความพร้อมในการเรียนนั่นเอง (สมควร อภัยพันธ์. 2512 : 77 – 78 ; อ้างอิงจาก Thorndike. n.d.)

สรุปแล้วอาจกล่าวได้ว่า ความพร้อมในการเรียน หมายถึง การที่เด็กมีพัฒนาการทางด้านต่าง ๆ ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาเพียงพอที่จะรับการเรียนรู้จากสิ่งต่าง ๆ ได้โดยไม่มีสิ่งใดเป็นอุปสรรค ก่อให้เกิดความพึงพอใจในการกระทำนั้น ๆ ยังไม่บังเกิดผลในตัวเองต่อการเรียนรู้ ความพร้อมของเด็กในการเรียนมีความสัมพันธ์อย่างยิ่งกับพัฒนาการของเด็ก เด็กที่เจริญเติบโตยังไม่ถึงขั้นของการเรียนอย่างหนึ่ง จะบังคับให้เด็กเรียนย่อมไม่เกิดประโยชน์ ทั้งยังเป็นการสร้างความขัดข้องใจให้กับเด็กทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ และสติปัญญา

องค์ประกอบของความพร้อม

บันลือ พฤกษ์วัน กล่าวว่า ความพร้อมที่จะเรียนของเด็กมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้ (บันลือ พฤกษ์วัน. 2518 : 25)

1. ความพร้อมทางร่างกาย ได้แก่ สุขภาพของเด็ก การใช้สายตา การฟัง การพูด ความสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อ เช่น ตากับมือ เป็นต้น
2. ความพร้อมทางสมอง ได้แก่ ความสามารถลำดับเหตุการณ์จากนิทานที่ตนได้ฟังหรือดูภาพลำดับภาพได้ จำได้แม่นยำ จะพูดหรือสิ่งอะไรก็เข้าใจง่าย
3. ความพร้อมในด้านอารมณ์ ได้แก่ รู้จักควบคุมอารมณ์ สามารถทำงานเป็นหมู่ เล่นเป็นหมู่ ไม่ทะเลาะวิวาทกันบ่อย ๆ เป็นต้น
4. ความพร้อมในด้านจิตวิทยา ได้แก่ มีความเข้าใจในการอ่าน รู้จักฟังอย่างตั้งใจ ใช้ภาษาได้ดี ส่วน พูลศิริ แก้วกลางศึก (2519 : 30) ได้กล่าวว่า ความพร้อมที่จะเรียนต้องมีองค์ประกอบ

ต่อไปนี้เป็น

1. ภาวะสุขถึงชีพิตของผู้เรียน หมายถึง ลักษณะความเจริญเติบโตทางกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาของบุคคลในระยะใดระยะหนึ่ง ซึ่งทำให้บุคคลนั้นเรียนได้สะดวก
2. ประสบการณ์และสภาพครอบครัว
3. วิธีสอนและอุปกรณ์ เด็กจะมีความพร้อมมากขึ้น เมื่อมีการใช้อุปกรณ์ที่ตรงกับความต้องการและความสนใจของเด็ก
4. สภาพทางอารมณ์และการปรับตัว เด็กที่ไม่ได้รับการตอบสนองตามความต้องการ ถูกทอดทิ้ง เคยได้รับความล้มเหลวในการเรียน ความยุ่งยาก ความไม่อบอุ่นทางบ้าน สิ่งเหล่านี้เป็นอุปสรรคต่อความพร้อมในการเรียนของเด็ก

สำหรับเรื่องนี้ กาเบ (Gagne) กล่าวว่า องค์ประกอบสำคัญที่จะทำให้เกิดความพร้อมมีดังนี้ (ประสาธ อิศรปริดา. 2522 : 135)

1. ความสนใจหรือความใส่ใจ (Attention Set) เป็นลักษณะทางจิตใจที่มีความสืบเนื่องกันเป็นชุด จึงมีชื่อเรียกว่า Attention Set หรือชุดที่ทำให้เกิดความใส่ใจ กล่าวคือ สิ่งแรกที่สุดจะต้องมีสิ่งเร้ามาเร้า เช่น การที่ครูชี้ตัวอักษรให้เด็กดูเด็กจะเกิดความสนใจในสิ่งที่ครูชี้ ความรู้สึกสนใจหรือใส่ใจมิได้มีเพียงแต่มองตามที่ครูชี้เท่านั้น แต่เด็กจะเกิดการตอบโต้ขึ้น โดยอาจฝึกตามไปหรือออกเสียงตามไปเบา ๆ ในใจ หรือออกเสียง ๆ ครู การตอบสนองนี้จะเกิดขึ้นสืบเนื่องกันเป็นลูกโซ่ตลอดไปในขณะที่มีความใส่ใจอยู่ นอกจากนี้แล้วเด็กยังมีความรู้สึกหรือความคิดต่าง ๆ ตามไปด้วย เช่น การจัดอันดับก่อน-หลัง เป็นต้น

2. แรงจูงใจที่จะเรียน (Motivation) เป็นผลสืบเนื่องมาจากความใส่ใจในการเรียน คือ เมื่อความใส่ใจในการเรียนมีมากขึ้น ก็จะมีผลให้เกิดความต้องการอยากรู้ อยากเห็น และเกิดความอยากเรียนหรือเกิดแรงจูงใจในการเรียนของเด็กมีสองลักษณะ คือ แรงจูงใจที่ใฝ่งาน (Task Motivation) และแรงจูงใจที่จะได้รับผลสัมฤทธิ์ (Achievement Motivation)

3. สภาพของพัฒนาการ (Developmental Status) เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเจริญเติบโตของกล้ามเนื้อ ระบบประสาท และสติปัญญา การเรียนรู้อย่างง่าย ๆ จะเกิดขึ้นตั้งแต่ยังเป็นเด็กเล็ก ๆ การที่เด็กเรียนรู้อะไรมาก่อนเข้าโรงเรียนเป็นการสร้างผลสะสม (Cumulative Effect) ให้แก่เด็ก ทำให้เด็กสามารถรับรู้และดัดแปลงการเรียนรู้ของตนตามที่ได้เรียนรู้ของตนตามที่ได้เรียนรู้มาแล้วให้เข้ากับความรู้ใหม่ที่ได้รับอย่างต่อเนื่องกัน

จากเอกสารที่กล่าวมาแสดงว่า เด็กจะมีความพร้อมทางการเรียนต่อเมื่อมีสภาพทางกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาดีพอที่จะรับการเรียนรู้สิ่งใหม่ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวุฒิภาวะและประสบการณ์ของเด็กด้วย

การสอนของครูเป็นสิ่งหนึ่งที่จะช่วยให้เด็กมีความพร้อมที่จะเรียน ครูต้องสร้างแรงจูงใจและหาวิธีทำให้เด็กเกิดความสนใจที่จะเรียนด้วยการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับความต้องการของเด็ก เมื่อเด็กมีความพร้อมที่จะเรียนจะทำให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความพร้อมทางการเรียน

นงเยาว์ ข่งเพ็ญแข (2525 : 12) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมที่เป็นปัจจัยก่อให้เกิดความพร้อมในการเรียนรู้ นั้น อาจแบ่งได้เป็น 2 ทาง ได้แก่ ปัจจัยสภาพแวดล้อมทางบ้าน และปัจจัยสภาพแวดล้อมทางโรงเรียน

1. ปัจจัยสภาพแวดล้อมทางบ้าน

ครอบครัวเป็นสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อพัฒนาการของเด็กทั้งทางตรงและทางอ้อมไม่ว่าด้าน

ร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านสติปัญญา ซึ่งมีความสำคัญต่อการเรียนเป็นอย่างมาก เพราะเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับเก็บประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมที่ดีจะช่วยพัฒนาเด็กให้มีสติปัญญาเต็มตามศักยภาพ แต่ในทางตรงข้ามสิ่งแวดล้อมที่ด้อยจะส่งผลให้สติปัญญาเด็กไม่พัฒนาเท่าที่ควร สภาพแวดล้อมทางครอบครัวที่สำคัญต่อเด็กมีดังนี้

1.1 ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ได้แก่ อาชีพและรายได้ของครอบครัว ซึ่งส่งผลต่อขนาดของบ้าน จำนวนบุตร อาหาร การพักผ่อน การอบรมเลี้ยงดูบุตร เศรษฐกิจของครอบครัวจะเป็นตัวพยากรณ์ที่ดีเกี่ยวกับการเรียนของเด็กและผลสัมฤทธิ์

1.2 ฐานะทางสังคมของครอบครัว หมายถึง การจัดกลุ่มหรือการจัดชั้นของครอบครัวมีการจัดตำแหน่งของสมาชิกในสังคม ว่าใครเป็นพวกใคร ใครเด่นใครด้อย ซึ่งแสดงถึงความไม่เท่าเทียมกันในสิทธิหน้าที่ ความรับผิดชอบ อำนาจ อิทธิพล แบบแผนในการดำเนินชีวิต ความสะดวกสบาย ความมีหน้ามีตา ความมั่นคง ชาติตระกูล และบางสังคมก็ใช้วรรณะด้วย

1.3 คุณภาพชีวิตของครอบครัว หมายถึง ความเป็นไปภายในของครอบครัว ของแต่ละครอบครัวซึ่งเป็นสิ่งแวดล้อมที่มีความสำคัญต่อจิตใจ อารมณ์ สังคม และบุคลิกภาพของเด็กมาก ครอบครัวมีหน้าที่ที่วางรากฐานต่าง ๆ ไว้ให้เด็กทั้งสิ้น

1.4 โภชนาการ ความสำคัญของโภชนาการเป็นการยอมรับกันทุกฝ่าย อาหารมีความสำคัญต่อสุขภาพ และสุขภาพจิตทั้งทางตรงและทางอ้อม อันตรายของการขาดอาหารมีผลกระทบต่อการพัฒนาการด้านร่างกาย

2. ปัจจัยสภาพแวดล้อมทางโรงเรียน

2.1 การพัฒนาเพื่อให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์จะต้องพัฒนาควบคู่กันไปทั้งด้านร่างกาย ด้านความสามารถหรือสติปัญญา ด้านคุณธรรมหรือลักษณะนิสัย และสังคมนิสัย

2.2 จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาของเด็กวัยนี้เน้นความสามารถและทักษะในการหาความรู้ ตลอดจนการนำความรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหาของตนเองและสังคม

2.3 เด็กเรียนรู้ตลอดเวลาไม่ว่าจะอยู่ที่ใดกับใคร ในสถานการณ์ใด การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับประสบการณ์ ความสนใจจะทำให้เกิดแรงจูงใจที่จะเรียนรู้

2.4 ควรเปิดโอกาสการเรียนรู้ วิธีการและเวลาให้ยืดหยุ่นได้เพราะเด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกันทุกด้านไม่ว่าจะเป็นด้านบุคลิกภาพ สติปัญญาและความสนใจ

2.5 การเรียนรู้ของเด็กวัยนี้เกิดขึ้นเมื่อนักเรียนได้สัมผัส จับต้อง ทดลอง ทำตามแบบ ดังนั้น การเรียนรู้ที่เน้นครูบอกนักเรียนรับฟังอย่างเดียวจึงไม่ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่สมบูรณ์

2.6 การเล่น คือ ธรรมชาติของเด็กวัยนี้ทุกคน การเล่นมีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตทุกด้าน เพราะการเล่นเป็นประสบการณ์ตรง ทำให้เด็กได้เรียนรู้ รับรู้ ปรับตัว และเปลี่ยนแปลงความคิดความเข้าใจ ดังนั้นการเล่นจึงควรเป็นแนวทางจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

กล่าวคือ โดยสรุปความพร้อมในการจัดการเรียนการสอน หมายถึง สภาพของการบริหาร และการวางแผนที่มีการพัฒนาศักยภาพที่สมบูรณ์ในทิศทางที่ดีขึ้น เพื่อจัดการศึกษาให้ทันสมัย ทันสถานการณ์ และพัฒนาให้ทันกับสภาวะการเปลี่ยนแปลงของสังคมรอบด้าน (ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์. 2521 : 4)

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์

มนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิต มีจิตใจ มีความรู้สึกนึกคิด มีสัญชาตญาณ มีความต้องการเพื่อการดำรงชีวิตให้อยู่รอด และมีความสุขในสังคม เสถียร เหลืองอร่าม (2519 : 19) ได้กล่าวไว้ว่า “ความต้องการ” หมายถึง พฤติกรรมที่มนุษย์ที่แสดงออกมา และพฤติกรรมที่แสดงออกมานั้นเป็นเพราะแรงผลักดันเป็นกำลังสำคัญ ที่แสดงออกของชีวิตจิตใจ ความต้องการอาจเกิดขึ้นได้ทั้งการเรียนรู้ ซึ่งหาขึ้นมาจากภายหลัง และจากสิ่งที่เป็นมรดกที่เกี่ยวกับความต้องการทางชีววิทยา เป็นสิ่งที่แสดงออกมาให้เห็นได้ และเป็นสิ่งที่ซ่อนตัวอยู่

อรุณ รักธรรม (2527 : 67) ได้อธิบายถึงความต้องการและความแตกต่างของมนุษย์ไว้ว่า เพราะความต้องการนี้เองที่เป็นแรงผลักดันให้มนุษย์ต่อสู้ดิ้นรนและทำทุกอย่างเพื่อสนองความต้องการของตัวเอง ขนาดของความต่อสู้ดิ้นรนก็จะขึ้นอยู่กับระดับความต้องการของแต่ละคน ซึ่งมีไม่เท่ากัน ดังนั้น จึงจำเป็นต้องเข้าใจความต้องการของมนุษย์ เพื่อจะได้บำบัดความต้องการเหล่านั้นได้ถูกต้อง ทฤษฎีความต้องการของมนุษย์จึงเป็นทฤษฎีหนึ่งที่เป็นแรงจูงใจให้ผู้เกี่ยวข้องปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

มาสโลว์ (Maslow. 1954 : 35 – 46) นักจิตวิทยาชาวอเมริกันได้ศึกษาถึงความต้องการของมนุษย์ และสรุปได้ว่า การแสดงพฤติกรรมของมนุษย์นั้นเกิดจากความต้องการและเกิดจากความพึงพอใจ เมื่อได้รับการตอบสนอง เขาได้เสนอทฤษฎีเกี่ยวกับการจูงใจ (A Theory of Human Motivation) โดยเขาได้สรุปเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์ไว้ 3 ประการคือ

1. คนเราทุกคนมีความต้องการและความต้องการนี้มีอยู่ตลอดเวลา ไม่มีการสิ้นสุด
2. ความต้องการใดเมื่อได้รับการตอบสนองแล้ว ก็จะไม่เป็นแรงจูงใจที่สำคัญของพฤติกรรมอีกต่อไป

3. ความต้องการของคนจะมีลักษณะเป็นลำดับขั้นจากต่ำไปสูงเรื่อย ๆ ตามลำดับขั้นอย่างมีระเบียบ ซึ่งก็คือ ลำดับขั้นของความต้องการ (Hierarchy of Needs) ซึ่งเขาได้แบ่งลำดับขั้นของความต้องการนี้ออกเป็น 5 ขั้น คือ

ขั้นที่ 1 ความต้องการทางสรีระ (Physiological Needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานที่เป็นสิ่งจำเป็นต่อร่างกายและชีวิต ได้แก่ อาหาร เสื้อผ้า ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค

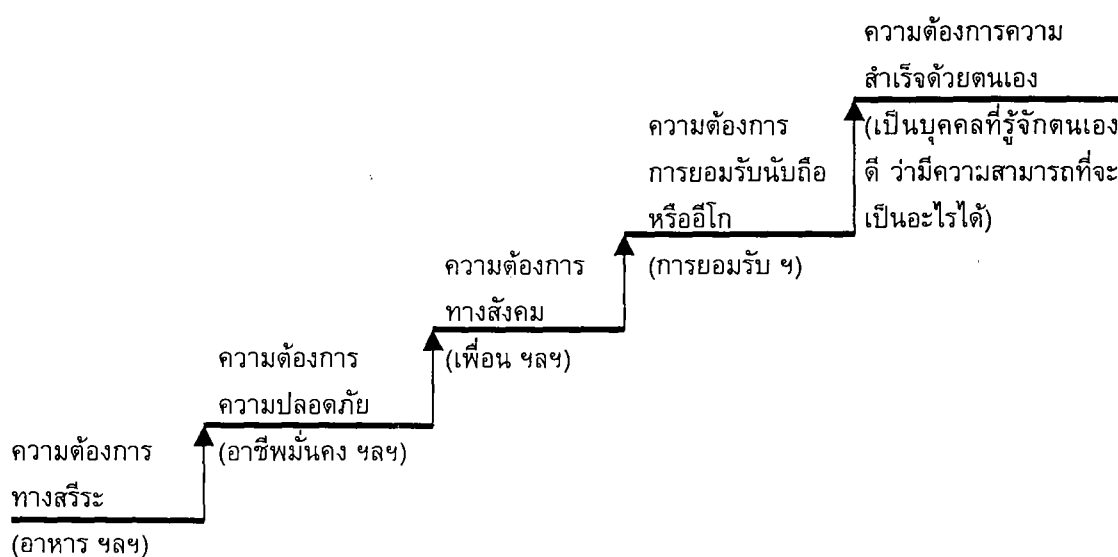
ขั้นที่ 2 ความต้องการความมั่นคงและปลอดภัย (Security and Safety Needs) เป็นความมั่นคงและปลอดภัยในทางด้านกายภาพ และความรู้สึกทางด้านจิตวิทยา เช่น ความมั่นคงและปลอดภัยต่อร่างกาย การประกอบอาชีพ การรักษาชีวิต การป้องกันอาชญากรรม

ขั้นที่ 3 ความต้องการทางสังคมและความรัก (Love and Belonging Needs) เป็นความต้องการรู้จักคุ้นเคยในสถานที่ทำงานและที่บ้าน เช่น รวมกลุ่มสมาชิก การติดต่อปฏิสัมพันธ์กันรักใคร่ และแสดงออกถึงความเป็นมิตร เป็นกลุ่มเดียวกัน ให้บุคคลอื่นยอมรับการเป็นสมาชิกในสังคม เช่น การสมัครเข้าเป็นสมาชิกของกลุ่มทางสังคม สโมสร คลับ หรือกลุ่มอย่างไม่เป็นทางการ เป็น

ขั้นที่ 4 ความต้องการการยอมรับนับถือ หรือความต้องการอีโก (Esteem Needs or Ego Needs) เป็นความต้องการยกระดับคุณค่าของตนเองให้มีระดับสูงขึ้นในทางสังคม ให้เป็นที่ยอมรับยกย่องนับถือ ซึ่งมาจากผลงานประกอบคุณงามความดี การช่วยบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ความต้องการอีโก สามารถจูงใจมนุษย์ให้เกิดพฤติกรรมได้ต่อเมื่อความต้องการได้รับการตอบสนองเป็นที่น่าพอใจอยู่ในระดับต่ำ

ขั้นที่ 5 ความต้องการความสำเร็จ (Actualization Needs) เป็นความต้องการขั้นสูงสุดในชีวิตที่มนุษย์ทุกคนคาดหวังไว้ และมีความปรารถนาที่จะกระทำให้เกิดผลสำเร็จ เป็นขั้นสูงสุดที่มนุษย์มีพร้อมบริบูรณ์แล้วทุกสิ่งทุกอย่าง เช่น มีครอบครัวที่ดี มีหลักฐานที่ดี (ที่ดิน บ้าน รถยนต์ และเงินทอง) มีตำแหน่ง

หน้าที่การงานที่สำคัญในอาชีพและประสบผลสำเร็จในการประกอบอาชีพ มีเกียรติยศชื่อเสียงดีเป็นที่รู้จัก นับถือของบุคคลที่อยู่ในวงการอาชีพเดียวกัน และเป็นที่รู้จักกันแพร่หลายในสังคม ทั้งนี้ความสำเร็จในชีวิตย่อมขึ้นอยู่กับความรู้จักใช้ความสามารถของตนเอง

ภาพประกอบ 2 ความต้องการลำดับขั้นของมาสโลว์ ความต้องการเรียงลำดับขั้นสูงขึ้น แต่ละลำดับจะมีประสิทธิภาพต่อเมื่อความต้องการในลำดับต่ำ ได้รับความพอใจเป็นอย่างดี และมีความยุติธรรม

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับองค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ

การจัดการเรียนการสอนให้ประสบผลสำเร็จบรรลุตามจุดประสงค์ที่วางไว้ ครูผู้สอนจะต้องศึกษาทวิวิความหมายของการสอนให้ดีกว่านั้นจะดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพสิ่งต่างๆ ที่เป็นปัจจัยเพื่อประโยชน์ที่จะให้ครูสามารถดำเนินการสอนได้อย่างดีคือ ครูจะต้องศึกษาองค์ประกอบของการเรียนการสอน ซึ่งในองค์ประกอบของการเรียนการสอน มีนักการศึกษาหลายท่านได้จัดองค์ประกอบของการสอนไว้ คือ

ลำพอง บุญช่วย (2524 : 1) องค์ประกอบของการเรียนการสอนมี 7 อย่างคือ

1. ครูผู้สอน
2. ผู้เรียน
3. หลักสูตร
4. วิธีสอน
5. วัตถุประสงค์การสอน
6. สื่อการสอน
7. การประเมินผล

จะเห็นว่าองค์ประกอบการสอนจะเป็นเครื่องบ่งชี้ให้ครูศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งก็สอดคล้องกับนักการศึกษาอีกท่านหนึ่งคือ

จิรพันธ์ พูลพัฒน์ (2523 : 220-222) กล่าวว่า องค์ประกอบในการสอนประกอบไปด้วย

1. ปรัชญาการศึกษา ซึ่งก็คือหลักสูตรนั่นเอง เพื่อที่จะวางแนวคิดในการจัดการเรียนการสอนว่า ต้องการให้เป็นไปในแนวใด และจะให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ได้อย่างไร

2. ครู เป็นองค์ประกอบที่จะทำให้มีการสอนเกิดขึ้น ความสามารถของครูจะมีผลต่อการจัดการเรียนการสอน ครูจะพัฒนาบุคลิกภาพของตนเองให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน จะต้องรู้จักเลือก ปรับปรุง เทคนิควิธีการสอนต่างๆ ให้เหมาะสม

3. เด็ก คือนักเรียนซึ่งจะเป็นที่รับผลของการสอน เมื่อครูสอนจบในแต่ละครั้ง นักเรียนจะได้ผลไม่เท่าเทียมกัน ทำให้มีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาองค์ประกอบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับตัวเด็ก เพื่อจะให้การเรียนการสอนได้ผลกับเด็กแต่ละคนมากที่สุด

4. กลวิธีในการสอน เป็นวิธีการสอนหรือเทคนิคการสอนมีหลายรูปแบบด้วยกันแล้วแต่ครูจะนำวิธีการสอนซึ่งคิดว่าดีที่สุด และทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในทางการเรียนของเด็กสูงสุด ซึ่งจะประสบผลสำเร็จได้ดีหรือไม่ก็ต้องค้นหาเทคนิคและวิธีการสอนใหม่ๆ อยู่เสมอ

การจัดองค์ประกอบการเรียนการสอนจะเห็นได้ว่านักการศึกษาแต่ละท่านจะมองคล้ายๆ กัน แต่จะแบ่งกันตามลักษณะที่ได้ศึกษาและปฏิบัติกันอยู่ มีนักการศึกษาอีกท่านหนึ่งที่จัดองค์ประกอบของการศึกษาไว้อย่างสอดคล้องกัน คือ

สัจ จูทรานันท์ (2529 : 24-25) กล่าวว่า องค์ประกอบของระบบการเรียนการสอนสามารถจัดรูปแบบของการทำงานได้ดังนี้ ซึ่งได้แก่ ตัวป้อน (Input) องค์ประกอบที่เป็นตัวป้อนในระบบการเรียนการสอนนั้นได้แก่ ครู นักเรียน หลักสูตร และสิ่งแวดล้อมทางการเรียน มีความสำคัญ คือ

1. ครู เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ที่จะทำให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ผู้เรียน เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ที่จะทำให้การเรียนการสอนจะขาดไม่ได้ เพราะถ้าไม่มีผู้เรียนการสอนก็จะไม่เกิดขึ้นแน่นอน

3. หลักสูตร หมายถึงประสบการณ์ที่โรงเรียนจัดให้แก่เด็ก เพื่อให้บรรลุจุดหมายปลายทางที่ต้องการ ส่วนสำคัญของหลักสูตรได้แก่ จุดประสงค์ของการเรียนการสอน เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนการสอน รวมถึงสื่อการเรียนการสอนและการประเมินผลการเรียนการสอนด้วย

4. สิ่งแวดล้อมทางการเรียน หมายถึง การจัดเวลาเรียน การจัดห้องเรียน การเลือกแหล่งวิชาการ จะเห็นได้ว่าในการจัดการเรียนการสอน ถ้าจะให้ประสบผลสำเร็จจะต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญหลายประการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรก็มีความสำคัญแต่สิ่งที่สำคัญที่จะบันดาลให้เกิดการเรียนการสอนและการวัดผลตามจุดหมายที่หลักสูตรวางไว้ก็คือครู ถึงแม้ว่าหลักสูตรจะถูกพัฒนาไว้ดีเลิศเพียงใด ถ้าครูไม่นำไปปฏิบัติผู้เรียนย่อมไม่เกิดการพัฒนาขึ้นก็คือ หลักสูตรล้มเหลว (กาญจนา เกียรติประวัติ. 2524 : 3)

กล่าวคือโดยสรุปในกระบวนการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรนับว่ามีความสำคัญมาก เพราะเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน แต่สิ่งที่จะทำให้กระบวนการเรียนการสอนประสบผลสำเร็จก็คือครู ซึ่งจะเป็นผู้จัดกระบวนการเรียนการสอนให้กับเด็ก จัดอย่างไรจึงจะเกิดผลตามความมุ่งหมายของหลักสูตร ซึ่งในการจัดการเรียนการสอนนี้มีความสำคัญกับเรื่องที่จะวิจัยเป็นอย่างยิ่ง ผู้วิจัยจึงสรุปความสำคัญขององค์ประกอบในการจัดการเรียนการสอนไว้ 5 ด้าน ซึ่งจะเป็นตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย คือ

1. หลักสูตร
2. ครูผู้สอน
3. สื่อการเรียนการสอนและเครื่องมืออุปกรณ์

4. สถานที่
5. ปัจจัยเกื้อหนุน

หลักสูตร

ความหมายของหลักสูตร

พนัส หันนาคินทร์ (2521 : 124) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หมายถึง ประสบการณ์ทั้งมวล ที่นักเรียนจะยังได้รับ ภายใต้การนำของครูหรือโรงเรียน ทั้งนี้เพื่อมุ่งหวังที่จะให้เกิดความเจริญงอกงามในด้านต่าง ๆ แก่นักเรียน กล่าวคือ ทั้งทางด้านร่างกาย ทางอารมณ์ และทางสังคม

สุมิตร คุณานุกร (2523 : 2-3) ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ในสองระดับ คือหลักสูตร ในระดับชาติกับหลักสูตรในระดับโรงเรียน หลักสูตรระดับชาติ หมายถึง โครงการให้การศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มี ความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะสอดคล้องกับความมุ่งหมายทางการศึกษาที่กำหนดไว้ ส่วนหลักสูตรในระดับโรงเรียน หมายถึง โครงการที่ประมวลความรู้และประสบการณ์ทั้งหลายที่โรงเรียนจัดให้กับนักเรียน ไม่ว่าจะเป็นภายในหรือภายนอกโรงเรียน เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาไปตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้

ภิญญา สาร (2526 : 326) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง บรรดาประสบการณ์ต่าง ๆ ที่โรงเรียน จัดให้แก่ผู้เรียนตามระดับชั้น ตามความต้องการของนักเรียน ตามวัยของนักเรียน ตามความสนใจของนักเรียน และตามความต้องการของสังคม

สังต์ อุทรานันท์ (2528 : 13) กล่าวว่า มีคานิยามของหลักสูตรแตกต่างกันไป หลายประการ เช่น

1. หลักสูตร คือ สิ่งที่สร้างขึ้นในลักษณะของรายวิชา ซึ่งประกอบด้วย เนื้อหา สารที่ได้จัดเรียงลำดับความยากง่ายหรือเป็นขั้นตอนอย่างดีแล้ว
2. หลักสูตร ประกอบด้วย ประสบการณ์ทางการเรียน ซึ่งได้วางแผนไว้เป็นการล่วงหน้า เพื่อมุ่งหวังให้ผู้เรียนได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่ต้องการ
3. หลักสูตร เป็นสิ่งที่สังคมสร้างขึ้นสำหรับให้ประสบการณ์ทางการศึกษาแก่ผู้เรียนในโรงเรียน
4. หลักสูตร ประกอบด้วยประสบการณ์ทั้งหมดของผู้เรียน ซึ่งเขาได้ทำ ได้รับรู้และได้สนองตอบต่อการแนะแนวทางของโรงเรียน

บุญมี เณรยอด (2529 : 13) กล่าวว่า หลักสูตรหมายถึง โครงการให้ความรู้และประสบการณ์ที่สถานศึกษาจัดให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาไปตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

กูด (Good. 1973 : 113) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ 3 ประการ คือ

1. เนื้อหาวิชาที่จัดไว้เป็นระบบในหมวดวิชาสำคัญ เช่น หลักสูตรสังคมศึกษา เป็นต้น
 2. โครงสร้างของเนื้อหาวิชาหรือสิ่งเฉพาะที่จะต้องสอน หมายถึง หลักสูตร ทั้งฉบับรวมทุกวิชาเข้าด้วยกัน
 3. กลุ่มวิชาและประสบการณ์ ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาวิชากลุ่มหนึ่งและประสบการณ์อีกส่วนหนึ่ง
- ทาบ (Taba. 1978 : 12) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ต่าง ๆ ที่โรงเรียน และครูผู้สอนจัดขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามลักษณะที่ต้องการและให้ถึงจุดหมาย ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า หลักสูตร คือ มวลประสบการณ์ทางการศึกษาที่จัดขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้ และส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนในทุก ๆ ด้าน

ความสำคัญของหลักสูตร

กรมวิชาการ (2522 ก : 4-5) ได้แสดงความสำคัญของหลักสูตรไว้ว่า เป็นสิ่งที่กำหนดแนวทางหรือแผนการเรียนการสอน หรือรูปแบบของการเรียนการสอนให้มุ่งไปสู่จุดหมายที่กำหนดไว้

สุมิตร คุณานุการ (2523 : 2) กล่าวว่า หากจะเปรียบเทียบความมุ่งหมายทางการศึกษา เป็นผลที่มุ่งหวังแล้ว หลักสูตรก็เปรียบได้กับวิธีการที่จะนำความมุ่งหมายดังกล่าวไปสู่ผลสำเร็จ

เซลเลอร์ และอเล็กซานเดอร์ (Saylor and Alexander. 1974 : 5) กล่าวว่า หลักสูตร เป็นเสมือนแผนภูมิการเดินทางและตารางที่ยืดหยุ่นได้ในการจัดการศึกษา เพราะผู้เชี่ยวชาญทางด้านเนื้อหาวิชาในโรงเรียนจะเป็นผู้สร้างหลักสูตร

องค์ประกอบของหลักสูตร

พนัส หันนาคินท์ (2521 : 11) กล่าวว่า หลักสูตรควรมีองค์ประกอบดังนี้ คือ ความมุ่งหมายของหลักสูตร หลักการและโครงสร้างของหลักสูตร เนื้อหาหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินหลักสูตร

กรมวิชาการ (2522 ข : 4) ระบุว่า หลักสูตรประกอบด้วยสาระสำคัญ 8 ประการ คือ

1. หลักการ เป็นทิศทางหรือแนวทางที่จะบอกหรือนำไปสู่จุดหมายของหลักสูตร
2. จุดหมายเป็นความต้องการของการจัดการศึกษาหรือของสังคม ที่จะให้ผู้เรียนเป็นไปตามจุดหมายที่กำหนดไว้
3. โครงสร้าง เป็นส่วนที่กำหนดกลุ่มวิชาการหรือรายวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตรซึ่งมีทั้งบังคับและส่วนที่ให้เลือกเรียนได้ตามความถนัดและความสนใจ
4. จุดประสงค์การเรียนรู้ เป็นข้อกำหนดเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ หรือทัศนคติในแต่ละรายวิชา
5. เนื้อหาของรายวิชา เป็นข้อกำหนดเนื้อหาและประสบการณ์ต่าง ๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อให้การเรียนการสอนบรรลุถึงจุดประสงค์ของการเรียนรู้ที่กำหนดไว้
6. สื่อการเรียน เป็นสิ่งที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเนื้อหาวิชาได้รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
7. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นการจัดกิจกรรมหรือกำหนดวิธีสอน ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ ให้นักเรียนรู้จักคิด รู้จักทำและรู้จักทำและรู้จักแก้ปัญหาต่าง ๆ
8. การประเมินผล เป็นการตรวจสอบนักเรียนว่า มีความรู้ความเข้าใจ และความสามารถตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้หรือไม่ มีสิ่งใดจะต้องปรับปรุงแก้ไขอย่างไรหรือไม่

สุมิตร ธรรมบำรุง (2527 : 8-10) ได้กล่าวว่า หลักสูตรที่ดีควรมีคุณสมบัติ ดังนี้

1. หลักสูตรควรมีความคล่องตัวพอสมควร และสามารถที่จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี
2. หลักสูตรควรเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้การศึกษบรรลุตามความมุ่งหมายที่กำหนดให้
3. บุคคลทุกฝ่าย เช่น ผู้ปกครอง ครู ประชาชน นักวิชาการ นักเรียน ควรจะได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรและมีส่วนร่วมได้รับรู้หลักสูตร มิใช่เป็นของนักวิชาการศึกษาแต่เพียงอย่างเดียว
4. การวางแผนหลักสูตรที่ดีจะต้องเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องกัน
5. การดำเนินการวางแผนหลักสูตร ควรตั้งอยู่บนรากฐานที่เชื่อถือได้
6. ในการพัฒนาหลักสูตรนั้นควรคำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ เช่น รากฐานทางปรัชญา การศึกษา รากฐานทางจิตวิทยา รากฐานทางสังคม

7. หลักสูตรในระดับต่าง ๆ ควรมีความสัมพันธ์และต่อเนื่องกันดี ไม่ขาดตอน

8. การประเมินผลหลักสูตรเป็นสิ่งที่จำเป็นและต้องทำเป็นระยะๆ ผลของการประเมินควรนำมาปรับปรุงหลักสูตร

หลักสูตรวิชาอาชีพระดับมัธยมศึกษาตอนต้นนั้น กรมวิชาการ (2533 : 175-176) กำหนดหลักการ จุดประสงค์และโครงสร้างที่เกี่ยวกับหลักสูตรวิชาอาชีพเพื่อการจัดการศึกษาวิชาอาชีพ ดังนี้

ก. หลักการของหลักสูตรวิชาอาชีพ

1. กำหนดจุดประสงค์รายวิชาให้เน้นทักษะอาชีพและทักษะการจัดการไปพร้อม ๆ กันและทุกรายวิชาต้องสามารถจำหน่ายหรือให้บริการได้

2. เป็นรายวิชาอาชีพที่สอดคล้องกับสภาพอาชีพในตลาด

3. เปิดโอกาสให้โรงเรียนเลือกวัสดุท้องถิ่นและสอดแทรกทักษะเทคนิคอาชีพของท้องถิ่นได้

4. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนลงทะเบียนเรียนซ้ำ เพื่อฝึกทักษะเทคนิคอาชีพเพิ่มเติมได้

5. เปิดโอกาสให้โรงเรียนสามารถลงทะเบียนเรียน เพื่อประกอบอาชีพระหว่างเรียนได้โดยไม่กำหนดหน่วยการเรียนตายตัว ให้โรงเรียนกำหนดหน่วยการเรียนตามความเหมาะสมกับอาชีพ

6. เปิดโอกาสให้ยอมรับประสบการณ์จากภายนอกโรงเรียน

7. เปิดโอกาสให้ใช้แหล่งวิทยาการ สถานประกอบการ และสถานประกอบการอาชีพอิสระประกอบการเรียนการสอนได้

8. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกเรียนหรือถ่ายโอนหน่วยกิตการเรียนวิชาอาชีพจากหลักสูตรอื่นใดที่เทียบเท่าหรืออยู่ในระดับเดียวกันที่กระทรวงศึกษาธิการอนุมัติ

9. เปิดโอกาสให้ท้องถิ่นเสนอหลักสูตรเพิ่มเติมได้ตามสภาพของท้องถิ่นได้

ข. จุดประสงค์วิชาอาชีพ

1. เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในหลักของวิชาอาชีพ พอที่จะนำไปปรับปรุงการดำรงชีวิต

2. เพื่อให้มีความรู้ความสามารถและทักษะในอาชีพเพียงพอที่จะนำไปใช้ในการประกอบอาชีพตามควรแก่วัย

3. เพื่อให้มีเจตคติที่ดีต่องานอาชีพและมีคุณธรรมในการประกอบอาชีพ

4. เพื่อให้มีความสามารถในการจัดการ การตลาด และการให้ความร่วมมือในการประกอบกิจการหรือธุรกิจ

ค. โครงสร้างของหลักสูตรวิชาอาชีพ

รายวิชาอาชีพในระดับนี้จัดเป็นวิชาเลือกเสรีในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1,2 จำนวน 10 หน่วยการเรียนรู้ และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 13 หน่วยการเรียนรู้ ในการเลือกเรียนวิชาอาชีพ ผู้เรียนสามารถเลือกได้จากเอกสารรายวิชาอาชีพของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) หรือรายวิชาอื่นจากหลักสูตรอื่นใดที่เทียบเท่าตามที่กระทรวงศึกษาธิการอนุมัติ หรือรายวิชาอาชีพที่ท้องถิ่นจัดทำขึ้นตามเกณฑ์ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

การนำหลักสูตรไปใช้

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2521 : 185-191) ได้อธิบายว่า การนำหลักสูตรไปใช้นั้นจะต้องกระทำอย่างชัดเจนและมีขั้นตอนซึ่งพอสรุปได้ 8 ขั้นตอน ดังนี้

1. การเตรียมวางแผนงานเพื่อใช้หลักสูตรใหม่ คณะกรรมการสถานศึกษาจะต้องศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรในเรื่อง จุดมุ่งหมายที่แท้จริงสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน
2. การเตรียมการจัดอบรมครูเพื่อใช้หลักสูตรใหม่ จะต้องพิจารณาว่าโครงการฝึกอบรมให้ชัดเจนและมีขั้นตอน ควรจะกระทำในรูปแบบใด ระยะเวลาและวิทยาที่จะช่วยเหลือเกี่ยวกับการอบรมได้แก่บุคคลใดบ้าง
3. การจัดอาจารย์เข้าสอน เป็นสิ่งที่จะต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ เพราะอาจารย์แต่ละคนจะมีบทบาทอย่างมากต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังนั้น อาจารย์จะต้องมองเห็นความสำคัญและก่อให้เกิดเหตุการณ์และการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ
4. การจัดตารางสอน สิ่งที่จะต้องคำนึงถึงความเหมาะสมกันในเรื่องต่อไปนี้คือระดับความยากง่ายของการเรียนรู้ วัย ความสามารถของผู้เรียน และการแบ่งเวลาสำหรับวิชาต่าง ๆ รวมถึงอัตราเวลาเรียนในแต่ละภาคการศึกษาและรวมปีการศึกษา ตลอดจนการสอนของครูด้วย
5. การจัดบริการวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียน ควรจะให้มีข้อบกพร่องน้อยที่สุด สามารถแบ่งเบาภาระของอาจารย์ได้มากที่สุด และผู้เรียนได้รับประโยชน์มากที่สุด
6. การประชาสัมพันธ์การใช้หลักสูตรให้กับผู้ปกครอง คณะกรรมการศึกษาของสถานศึกษา และประชาชนในชุมชน เพื่อให้ทราบว่าการใช้หลักสูตรใหม่นั้นเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างไร
7. การจัดสภาพแวดล้อมและการเลือกสรรโครงการกิจกรรมเสริมหลักสูตร ถ้าให้เลือกสรรอย่างดีและก่อประโยชน์อย่างมากต่ออาจารย์และผู้เรียน
8. การจัดโครงการประเมินผลการใช้หลักสูตรและการปรับปรุงหลักสูตร เป็นสิ่งสำคัญและต้องกระทำเป็นขั้นตอน

สุมิตร คุณานุกร (2523 : 130-131) กล่าวถึงการนำหลักสูตรไปใช้ให้รวมถึงกิจกรรม 3 ประเภท คือ การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน การจัดปัจจัยสภาพต่าง ๆ ภายในโรงเรียนให้หลักสูตรบรรลุถึงเป้าหมายและการสอนของครู

การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน หมายถึง การตีความและการกำหนดรายละเอียดของหลักสูตร เช่น จุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างของหลักสูตรไปสู่ปฏิบัติ ซึ่งอาจจะออกมาในรูปของการจัดแผนการเรียน การจัดตารางสอน ซึ่งก็คือการจัดสภาพการเรียนการสอนนั่นเอง

การจัดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ ภายในโรงเรียน หมายถึง การจัดการที่จะสนับสนุนให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างสะดวก เช่น การจัดสรรงบประมาณ การพัฒนาบุคลากร การจัดหาสื่อการเรียนการสอน เป็นต้น

การสอน เป็นกิจกรรมที่เป็นรูปธรรมของการใช้หลักสูตรของการใช้หลักสูตรได้มากที่สุด เราสามารถดูว่ากิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปตามความมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้หรือไม่ การที่จะตรวจสอบถึงความเป็นไปได้ดังกล่าวนั้น ต้องอาศัยการวัดผลและการประเมินผลการเรียน เพราะการวัดผลและประเมินผลจะทำให้ทราบว่า การดำเนินการเรียนการสอนในโรงเรียนมีความถูกต้องและบรรลุผลตามหลักสูตรได้มากน้อยหรือไม่เพียงไร

สันต์ ธรรมบำรุง (2527 : 189-191) กล่าวว่า การนำหลักสูตรไปใช้เป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่ง เพราะตัวหลักสูตรเสมือนทฤษฎี การนำหลักสูตรไปใช้เปรียบเสมือนภาคปฏิบัติ ผู้ปฏิบัติ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้จะต้องพยายามขยายเนื้อหาสาระ สร้างและใช้สื่อการนำหลักสูตรไปใช้ การประเมิน

ผลหลักสูตร ตลอดจนการบริหารหลักสูตร อันจะเป็นการเอื้ออำนวยให้การใช้หลักสูตรบังเกิดผลดี การนำหลักสูตรไปใช้นั้นสามารถที่จะสรุปเป็นขั้นตอนได้ดังนี้

1. การวางแผนเนื้อหาและการทำคำอธิบายรายวิชา ได้แก่ การจัดแผนการเรียน การจัดโครงสร้างของกลุ่มวิชา เป็นต้น
2. การนำคำอธิบายรายวิชาทำรายละเอียดและองค์ประกอบมาสร้างเป็นเอกสาร ตำรา อุปกรณ์การสอน ชุดการเรียนและชุดการสอน
3. นำครูมาฝึกอบรม เพื่อให้เข้าใจหลักสูตร การดำเนินการเรียนการสอน
4. ประเมินผลหลักสูตร
5. สร้างห้องสมุดเก็บหนังสือ เอกสารเฉพาะวิชา เพื่อให้เกิดการเรียนรู้กันอย่างกว้างขวาง

จากที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า การใช้หลักสูตรนั้นเป็นกระบวนการหรือวิธีดำเนินงานเกี่ยวกับการนำเอาจุดมุ่งหมาย หลักการ โครงสร้างของหลักสูตร ไปจัดอยู่ในรูปของการปฏิบัติ โดยที่ต้องอาศัยวิธีการและสภาพการณ์ที่เหมาะสม ความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งอาศัยปัจจัยต่าง ๆ ที่สนับสนุนต่อการนำหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการนำหลักสูตรให้บรรลุจุดมุ่งหมายนั้น พอจะประมาณได้เป็น 5 ประการ คือ

1. ปัจจัยด้านบุคลากร
2. ปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอน
3. ปัจจัยด้านสื่อการเรียนการสอน
4. ปัจจัยด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้
5. ปัจจัยด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน

หากปัญหาที่จะเกิดขึ้นจากการนำหลักสูตร ก็ย่อมมาจากปัจจัยทั้ง 5 ด้าน นี้เช่นเดียวกัน

จันทร์ (Chandra. 1977 : 20) กล่าวว่า การนำหลักสูตรไปใช้ คือ การทดลองใช้เนื้อหาวิชา วิธีสอน เทคนิคการประเมินผล การใช้อุปกรณ์การสอน แบบเรียน ทรัพยากรต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียน

บทบาทของบุคลากรในการนำหลักสูตร

สัจจ อุทรานันท์ (2527 : 273-275) ได้กล่าวถึงบทบาทของบุคคลต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับนำหลักสูตร ดังนี้

1. นักวิชาการ ซึ่งได้แก่ ศึกษานิเทศก์ หรือนักวิชาการที่ทำหน้าที่พัฒนาหลักสูตรมีบทบาทในการส่งเสริมการใช้หลักสูตร ดังนี้
 - 1.1 ช่วยพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนำหลักสูตร และการดำเนินการสอนตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร
 - 1.2 ทำการนิเทศและติดตามผลการนำหลักสูตรในหน่วยงานที่ใช้หลักสูตร
 - 1.3 ให้การสนับสนุนและส่งเสริมการดำเนินการนำหลักสูตร โดยการให้บริการวัสดุหลักสูตรและให้กำลังใจแก่ผู้นำหลักสูตรไปใช้
2. ผู้บริหารโรงเรียนควรมีบทบาทในการส่งเสริมและสนับสนุนการนำหลักสูตร ดังนี้
 - 2.1 ทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรที่สถานศึกษาใช้อย่างชัดเจน

- 2.2 ให้บริการหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนชนิดต่าง ๆ แก่ครู
- 2.3 ดำเนินการนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตรภายในสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ
- 2.4 กระตุ้นและส่งเสริมครูในการใช้หลักสูตรอย่างถูกต้อง เช่น จัดอบรมหรือจัดประชุม
สัมมนา เป็นต้น
- 2.5 ให้กำลังใจและบำรุงขวัญแก่ครูผู้ใช้หลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อเป็น
เยี่ยงอย่างแก่ครูคนอื่น ๆ
3. หัวหน้าหมวดหรือหัวหน้าสาขาวิชา ควรจะดำเนินการส่งเสริมใช้หลักสูตร ดังต่อไปนี้
- 3.1 ศึกษารายละเอียดและทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรที่ตนเองรับผิดชอบ อย่าง
ชัดแจ้ง
- 3.2 ช่วยวางแผนและจัดทำแผนการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตร ที่ตนเอง
รับผิดชอบ
- 3.3 จัดหาวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน และให้บริการแก่ครูคนที่อยู่ภายใน
สายเดียวกัน
- 3.4 ดำเนินการนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตรที่อยู่ในความรับผิดชอบของตนเอง
อย่างสม่ำเสมอ
- 3.5 ทำการประสานงานการใช้หลักสูตรกับหมวดวิชาอื่น ๆ หรือสาขาวิชาอื่น เพื่อให้การ
ใช้หลักสูตรภายในสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
4. ครูผู้สอน ครูผู้สอนในฐานะเป็นผู้ใช้หลักสูตรโดยตรงที่มีส่วนที่จะช่วยสนับสนุนให้การใช้หลักสูตรภายในสถานศึกษามีประสิทธิภาพได้ดังนี้
- 4.1 ทำการศึกษาหลักสูตรเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรที่ตนเองใช้อย่างชัดเจน
- 4.2 ทำการปรับปรุงหลักสูตรที่ใช้อยู่ให้มีความเหมาะสมกับสภาพ และความต้องการ
ของท้องถิ่น
- 4.3 ทำการสอนให้ถูกต้องกับเจตนารมณ์ของหลักสูตรที่ใช้อยู่
- 4.4 พยายามคิดค้นหาวิธีการที่เหมาะสม หรือวิธีการที่มีประสิทธิภาพสำหรับการใช้หลักสูตรที่ตนเองเป็นผู้ใช้
5. บุคลากรอื่น ๆ ภายในสถานศึกษา ได้แก่ บรรณารักษ์ นักเทคโนโลยีทางการศึกษา นักวัดผล นักแนะแนว เป็นต้น ต่างก็มีบทบาทในการสนับสนุนและส่งเสริมการใช้หลักสูตร โดยการกระทำในสิ่งต่อไปนี้
- 5.1 ปฏิบัติในหน้าที่ตนเองรับผิดชอบอย่างเต็มที่
- 5.2 ให้ความช่วยเหลือหรือให้บริการแก่ครูผู้ใช้หลักสูตรอย่างเต็มที่
- สรุปได้ว่า หลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ทางการศึกษาที่จัดขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนในทุก ๆ ด้าน หลักสูตรจะต้องประกอบด้วย ความมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างการจัดเนื้อหาวิชาเรียน การนำหลักสูตรไปใช้และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การนำหลักสูตรไปใช้มีบุคคลที่จะต้องเข้ามาเกี่ยวข้อง คือ นักวิชาการ ผู้บริหาร หัวหน้าหมวดวิชา ครูผู้สอน และบุคลากรอื่น ๆ ภายในสถานศึกษา สำหรับหลักสูตรวิชาชีพนั้นมีจุดมุ่งหมาย คือ เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจในหลักของวิชาชีพพอที่จะนำไปปรับปรุงการดำรงชีวิต มีความรู้ความสามารถและทักษะในอาชีพเพียงพอที่จะนำไปปรับปรุงการดำรงชีวิต มีความรู้ความสามารถและทักษะในอาชีพเพียงพอที่จะนำไปใช้ในการ

ประกอบอาชีพตามควรแก่วัย ให้มีเจตคติที่ดีต่องานอาชีพและมีคุณธรรมในการประกอบอาชีพและมีคุณธรรมในการประกอบอาชีพ ให้มีความสามารถในการจัดการ การตลาดและร่วมมือในการประกอบกิจการหรือธุรกิจ

ครูผู้สอน ครูผู้สอน เป็นองค์ประกอบสำคัญในการจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียน โดยเฉพาะครูผู้สอน จะต้องมีความรู้ ความชำนาญ มีความเข้าใจในหลักสูตรสามารถนำหลักสูตรไปใช้ได้อย่างดี มีการปรับปรุงบุคลิกภาพของตัวเองอยู่เสมอ เพื่อที่จะเป็นปูชนียบุคคลอย่างแท้จริง

ในการจัดการเรียนการสอนมีทั้งวิชาสามัญและวิชาอาชีพ ครูผู้สอนที่ดี แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะสาขาวิชาที่สอน คือ ครูผู้สอนวิชาสามัญ และครูผู้สอนวิชาอาชีพ

ครูผู้สอนวิชาสามัญ มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับลักษณะของครูที่ดี คือ

ธนู แสงศักดิ์ (2505 : 85-100) ลักษณะของครูดีมี 5 ประการ คือ

1. มีความสัมพันธ์กับนักเรียนดี สนใจ เอาใจใส่นักเรียน วางตัวได้อย่างเหมาะสมเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ประเมินผลการสอน และตัดสินงานของนักเรียนด้วยเหตุผล

2. มีความรักในอาชีพครู ปรับปรุงการเรียนการสอนอยู่เสมอ ฟังคำแนะนำ ปรับตัวเองอยู่เสมอทันสมัย และมีการแสวงหาความรู้ ร่วมมือสนับสนุนในอาชีพครู ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ต่อการสอน

3. มีจรรยาครู ไม่แพร่ข่าวลือ ซื่อสัตย์ต่ออาชีพ รักษาความลับของนักเรียน และเพื่อนร่วมงาน ปฏิบัติหน้าที่ราชการอย่างเคร่งครัด

4. มีรูปร่างท่าทางดี แต่งกายสุภาพอยู่เสมอ

5. มีมนุษยสัมพันธ์ดี สามารถเข้ากับชุมชนได้เป็นอย่างดี

สุรินทร์ สรสิริ (2515 : 5) ให้ความเห็นว่าครูดีมี 6 ประการ คือ

1. มีบุคลิกดี

2. จัดห้องเรียนดี

3. มีความสัมพันธ์อันดีงามกับนักเรียน

4. สอนดี

5. มีเจตนาที่ดีต่ออาชีพครู

6. ความสัมพันธ์กับผู้ปกครองดี

กาญจนา เกียรติประวัติ (2524 : 46) ให้ความเห็นว่าครูดีมี 5 ประการ คือ

1. มีความรู้ดี

2. มีคุณธรรมดี

3. มีมนุษยสัมพันธ์ดี

4. สอนดี

5. รับใช้และพัฒนาสังคมได้

พรพิมล พงศ์สุวรรณ และอนันต์ชัย พงศ์สุวรรณ (2534 : 39-42) ให้ความเห็นว่าครูที่ดีมีลักษณะ

10 ประการ คือ

1. ครูต้องมีความกระตือรือร้น

2. ครูต้องมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

3. ครูควรมีจังหวะขั้นตอนในการสอนดี

4. ครูควรเป็นผู้ที่มีความท้าทาย

5. ครูเป็นผู้ให้กำลังใจนักเรียน
 6. ครูควรให้ความสนใจนักเรียน
 7. ครูควรมีความรู้ทางไวยากรณ์เป็นอย่างดี
 8. ครูควรใช้เวลาหลังเลิกเรียนเพียง 5 นาที เพื่อตรวจสอบงานบางอย่างที่นักเรียนทำด้วยตนเอง
 9. ครูควรปฏิบัติกับนักเรียนในฐานะเป็นคนคนหนึ่งที่มีความเสมอภาคเท่าเทียมกัน
 10. ครูควรเป็นคนที่ไม่เก็บอารมณ์ความรู้สึกได้เป็นอย่างดี
- อาจกล่าวได้ว่าคุณลักษณะที่ดีแยกออกเป็น 4 สาขา คือ

1. ลักษณะทางด้านทัศนคติ (Affective – Characteristics)
2. ทักษะต่างๆ (Skills)
3. เทคนิคการจัดห้องเรียน (Classroom Management)
4. ความรู้ทางวิชาการ (Academic Knowledge)

จากลักษณะครูดี ดังกล่าวข้างต้นสอดคล้องกับการสำรวจ ลักษณะที่พึงปรารถนาของครูในระดับมัธยมศึกษา ของสุวรรณา เนตรยากร (2521 : 47-53) พบว่า ลักษณะที่พึงปรารถนา ที่จำเป็นมากสำหรับผู้ที่เป็นครูมา 15 ประการ คือ

1. ครูควรหน้าตาดีมีแว้มแจ่มใส
2. แต่งกายสุภาพ
3. เสียงดังชัดเจน
4. สุขภาพ
5. มีลักษณะเป็นผู้นำ
6. ตรงต่อเวลา
7. มีความรับผิดชอบ
8. มีมนุษยสัมพันธ์
9. รู้จักควบคุมอารมณ์
10. มีเหตุผล
11. รักและศรัทธาในอาชีพครู
12. เลื่อมใสในชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
13. มีความสามัคคี
14. มีความริเริ่มสร้างสรรค์
15. ครู ควรมีความยุติธรรม

ครูผู้สอนวิชาอาชีพ มีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวไว้ คือ

สุดใจ เหล่าสุนทร (2505 : 60) กล่าวว่า การที่จะให้ผู้เรียนวิชาอาชีพฝีมือดีนั้น ครูจะต้องรู้สภาพของอาชีพนั้นๆ เป็นปัจจุบัน รู้ถึงความต้องการการเปลี่ยนแปลงของวิชาอาชีพ และหวน พินิจพันธ์ (2508 : 59-60) กล่าวว่า นอกจากจะรู้เรื่องการสอนเป็นอย่างดีแล้ว ครูผู้สอนวิชาชีพจะต้องทำตัวเป็นที่นับถือของนักเรียน มีความสามารถในการสอน เอาใจใส่ทำงาน มีความยุติธรรม ไม่โกรธง่าย มีความเห็นอกเห็นใจนักเรียน ณรงค์ เล็งประชา (2514 : 24-25) ได้รวบรวมความรู้ความสามารถที่ครูช่างต้องมีไว้ คือ

1. ครูช่าง ควรมีฝีมือระดับสูง และรอบรู้ในงานอาชีพของตน ทุกๆ ด้าน สามารถสาธิตทักษะและฝีมือของตน

2. จะต้องรู้จักจัด และบริหารโรงฝึกงาน
3. จะต้องรู้เป้าหมายของการจัดการศึกษา
4. มีความสามารถในการสร้างและใช้อุปกรณ์การสอน
5. สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน
6. สามารถประเมินความงอกงาม ความรู้และความสามารถของนักเรียน
7. มีความรู้เกี่ยวกับงานแนะแนวอาชีพ
8. เข้าใจพฤติกรรมและการพัฒนาการของเด็ก
9. ควรมีความรู้เกี่ยวกับเชาว์ปัญญา และความถนัดของเด็ก
10. รู้ความแตกต่างระหว่างบุคคล
11. รู้หลักการเรียนรู้

กล่าวโดยสรุป ครูผู้สอนวิชาอาชีพที่ดีในสังคมไทยในปัจจุบันควรมีลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านต่าง ๆ คือ

1. ด้านส่วนตัว คือบุคลิกภาพต่างๆ ได้แก่ การปรับตัว การวางตัว และการแต่งกายของครูเมื่อมองจุดนี้แล้วครูจะต้องเพียบพร้อมในเรื่องส่วนตัวไม่มีจุดตำหนิ มีการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ
2. ด้านการเรียนการสอน ครูจะต้องศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ ค้นคว้าวิธีแนวทางการสอนให้เกิดผลสำเร็จมากที่สุด มีความรับผิดชอบต่องานในหน้าที่ทั้งการสอนและงานที่ได้รับมอบหมาย มีการพัฒนาตนเองอยู่เป็นประจำ
3. ด้านชุมชน ครูจะต้องปรับตัวให้เข้ากับชุมชนให้ได้ รู้จักช่วยเหลือชุมชน มีมนุษยสัมพันธ์ดี สามารถเข้ากับชุมชนได้
4. ด้านมนุษยสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ครูจะต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงานรวมทั้งบริหารด้วย

บทบาทและหน้าที่ของครูผู้สอนวิชาอาชีพ

ครูผู้สอนวิชาอาชีพ มีบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงานหลายด้าน ทำหน้าที่ทั้งเป็นครูผู้สอน ครูแนะแนว และเป็นตัวกลางติดต่อสัมพันธ์ด้วย ดังข้อมูลต่อไปนี้

ครูผู้สอนหรือวิทยากร จะต้องเป็นผู้มีความรู้ ความตั้งใจ ความเสียสละ และทุ่มเทการทำงาน ปรับปรุงตนเองอยู่ตลอดเวลา และจำต้องทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงาน ผู้สอน ผู้แนะแนว หรือผู้แนะนำ ผู้ให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียน (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2531 : 96-97) โดยจัดดำเนินการดังนี้

1. ทำแผนการสอน รายละเอียดเนื้อหาวิชาตามหลักสูตร
2. ทำสื่อการสอนทุกประเภท
3. ทำและจัดทำอุปกรณ์การสอน
4. ทำใบงาน
5. หาเอกสารหรือวารสารประจำวิชา
6. จัดให้เกิดมุมการเรียนรู้ในห้อง
7. จัดกลุ่มอภิปราย
8. ควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของผู้เรียน
9. จับคู่การสอนแก่บุคคลหรือกลุ่ม
10. มอบงานให้กับผู้เรียน แนะนำและสอนผู้มาใหม่

11. ทดสอบความรู้ผู้เรียน
12. หาวิทยากรหรือผู้ชำนาญการมาประจำวิชา หรือให้ความรู้พิเศษในบางครั้ง
13. หาแหล่งที่จะฝึกงานในวิชาที่ทำได้
14. พาไปทัศนศึกษาหรือดูแหล่งความรู้
15. จัดหาผู้ที่ประสบความสำเร็จในวิชาชีพ (ที่เกี่ยวข้องมาแนะนำ)
16. จัดทำข่าวสารข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับวิชานั้นๆ

ผู้เรียน ในการจัดการเรียนการสอน ธรรมชาติของผู้เรียนมีความสำคัญมากเพราะมีผลกระทบต่อการจัดองค์ประกอบต่างๆ อย่างมาก ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะว่า เจตนารมณ์ของการจัดการเรียนการสอนก็เพื่อประโยชน์ของผู้เรียนโดยตรง ด้วยเหตุนี้ในการจัดการเรียนการสอนจึงต้องยึดตัวผู้เรียนเป็นหลักโดยมุ่งส่งเสริมพัฒนาการ และศึกษาสภาพของผู้เรียนแต่ละคนอย่างเต็มที่ในการจัดการเรียนการสอนจึงจำเป็นต้องศึกษาเกี่ยวกับตัวเด็ก โดยจะอธิบายถึงเรื่องดังต่อไปนี้ คือ

1. ภารกิจในแต่ละขั้นของการพัฒนา
2. ความเจริญเติบโตมีผลต่อการจัดการเรียนการสอนอย่างไร

ฮาร์ง บัวศรี (2531 : 71) กล่าวว่า เด็กที่มีอายุระหว่าง 9-11 ปี เด็กจะชอบเล่นกีฬาแต่เด็กผู้หญิงไม่นิยมเล่น เมื่อเด็กย่างเข้าสู่วัยรุ่นความแตกต่างเรื่องเพศทั้งทางร่างกายและพฤติกรรมของสังคมยิ่งปรากฏให้เห็นเด่นชัด เป็นการเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อการให้การศึกษาและการจัดกิจกรรมทางการศึกษา

อาร์ ทัดจ์เจอร์ตัน (2526 : 168-170) กล่าวว่า วัยรุ่นเป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่ออยู่ระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ การเปลี่ยนแปลงจากเด็กเข้าสู่วัยรุ่นและจากวัยรุ่นสู่ผู้ใหญ่ โดยเฉลี่ยอายุ 13-19 ปี แต่การพัฒนาการเข้าสู่วัยรุ่นไม่พร้อมกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งหญิงจะเริ่มเข้าสู่วัยรุ่นเร็วกว่าชาย ในช่วงวัยรุ่นจะมีระดับการเปลี่ยนแปลงแตกต่างกันคือ การวัยรุ่น จะมีความเปลี่ยนแปลงทางร่างกายยังคงเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ระยะนี้เรียกว่า growth spurt

ฮาร์ง บัวศรี (2531 : 78) กล่าวว่า การพัฒนาของเด็กในวัยรุ่นจะรู้สึกว่ายาวนาน สภาพเช่นนี้จะเกิดขึ้นมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับสภาวะแวดล้อม ซึ่งส่วนหนึ่งคือวัฒนธรรมของสังคม ปัญหาของเด็กในวัยนี้คือต้องการจะรู้จักตนเอง รู้ว่าตนเป็นใคร และควรปฏิบัติตัวในสังคมอย่างไร ในการจัดกิจกรรมจะต้องจัดกิจกรรมที่จะช่วยให้เด็กได้รู้จักตนเองระยะนี้เด็กมักจะเลียนแบบ และจับกลุ่มเป็นพวกๆ ถ้าอยู่ในกลุ่มที่ดีก็ไป ครูและผู้ปกครองคอยสอดส่องดูแลให้เกิดความมั่นใจในการกระทำสิ่งที่ดีงาม

ภารกิจของวัยรุ่น เด็กจะคบหาสมาคมกับคนรุ่นเดียวกัน แสดงบทบาทในการเป็นหญิงชายได้อย่างเหมาะสม มีความรู้ในการประกอบอาชีพ เห็นความสำคัญของเศรษฐกิจของครอบครัว มีความเข้าใจในเรื่องการแต่งงาน มีความเข้าใจในการปฏิบัติตนในฐานะเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศ ซึ่งการพัฒนาในลักษณะดังกล่าวจะเริ่มมีความเด่นชัดมากขึ้นเมื่อพวกเขาก้าวเข้าสู่ผู้ใหญ่

การที่เด็กทุกคนเจริญเติบโตตามลำดับขั้นเหมือนกัน ไม่ได้หมายความว่าเด็กทุกคนโตขึ้นในอัตราเร็วเท่ากัน ตามความเป็นจริงแล้วแต่ละคนโตขึ้นตามสภาพของตน อย่างไรก็ตามความแตกต่างของความเจริญเติบโตของเด็กนั้นมีความสำคัญต่อการศึกษาอยู่ไม่น้อย ประการแรก เราต้องคำนึงถึง ปทัสถาน (Norms) ของความเจริญเติบโต ประการที่สอง เราต้องคำนึงถึงความเบี่ยงเบนจากปทัสถาน ว่ามีมากน้อยเพียงใด ซึ่งความแตกต่างทั้งสองประการจะเห็นว่าเด็กมีความแตกต่างกัน ซึ่งเราจะนำข้อเท็จจริงเหล่านั้นมา

ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ขำรง บัวศรี (2531 : 78) กล่าวโดยสรุป ความเจริญเติบโตและการพัฒนาการของผู้เรียนเมื่อพิจารณาในแง่ของการจัดกระบวนการเรียนการสอนมีหลายสิ่งหลายอย่างที่ควรพิจารณา คือ

1. ความแตกต่างระหว่างบุคคล การจัดการเรียนการสอนจะต้องมีความยืดหยุ่นสูง มีโอกาสให้นักเรียนได้เลือกเรียนในเนื้อหาวิชาอย่างกว้างขวางเพื่อให้ได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่

2. การจัดการเรียนการสอนควรจะเริ่มต้นจากสภาพแวดล้อมทั่ว ๆ ไปก่อนแล้วค่อยมุ่งเฉพาะเจาะจง เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้มีประสบการณ์เพียงพอสำหรับเป็นพื้นฐานความก้าวหน้า เพื่อสอดคล้องกับการพัฒนาการ

3. การจัดการเรียนการสอนควรวางไว้อย่างมีระเบียบ คือ จะต้องรู้ลำดับขั้นของการพัฒนาโดยคำนึงถึงความยากง่ายของแต่ละรายวิชา ความเหมาะสม เช่นในวัยรุ่นที่กำลังเรียนอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในเรื่องของการประกอบอาชีพก็ต้องรู้ลำดับว่าในวัยนี้ควรจะสอนอะไรให้แก่เขาเพื่อจะเกิดประโยชน์มากที่สุด

4. ควรคำนึงถึงผลที่จะเกิดแก่เด็ก การจัดการเรียนการสอนควรวางไว้อย่างกว้างๆ ไม่เฉพาะเจาะจง และไม่เน้นด้านใดด้านหนึ่งโดยเฉพาะแต่จะต้องพัฒนาทุกๆ ด้าน

5. คำนึงถึงความต่อเนื่องของประสบการณ์ การพัฒนาของเด็กในระยะใดก็ตามต้องอาศัยความรู้พื้นฐานเดิมก่อน

6. ต้องคำนึงถึงความแตกต่างเรื่องของเพศ การจัดการเรียนการสอนจะต้องออกแบบให้ผู้เริ่มที่เป็นหญิงและชายได้มีโอกาสพัฒนาความรู้ทักษะเท่าๆ กัน

7. ในการจัดการเรียนการสอน ควรคำนึงถึงบุคลิกภาพของเด็กด้วยว่าต้องมีการปรับปรุงแก้ไขในด้านใดและสิ่งแวดล้อมต่างๆ มีผลต่อเด็กอย่างไร และครูจะช่วยเหลือเด็กได้อย่างไร

8. ในการจัดการเรียนการสอน จะต้องมุ่งส่งเสริมพัฒนาการในปัจจุบันจะต้องเป็นฐานสำหรับรองรับการพัฒนาในอนาคตด้วย ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอนในระยะต่างๆ จะต้องเป็นพื้นฐาน แต่ต้องคำนึงถึงอนาคตที่เด็กจะไปด้วย

วิธีการสอน การสอนมีความสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการเรียนการสอน การสอนเป็นเพียงหลักการและชื่อเรียกเดียวกับการให้ความรู้แก่เด็ก การสอนเป็นวิธีการที่มีระเบียบ และองค์ประกอบที่ซับซ้อน หมายถึงถูกวิธีแล้วก็จะทำให้การสอนบรรลุผลมากขึ้น สิ่งที่จะช่วยให้การสอนประสบผลสำเร็จ คือตัวครูและครูจะต้องเข้าใจการสอนและความหมายของการสอนเป็นอย่างดี มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายของการสอนไว้คือ

สุมิตร คุณานุกร อ้างอิงมาจาก พุทธทาส ภิกขุ (2518 : 135) การสอนคือ การนำทางวิญญาณ และครูคือผู้นำทางวิญญาณ

กาญจนา เกียรติประวัติ (2524 : 45) ได้ให้ความหมายว่า การสอนคือการจัดกิจกรรม หรือประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียน การสอนมิได้หมายถึงการบอกเพียงแต่อย่างเดียว แต่รวมถึงกระบวนการต่างๆ ที่ผู้สอนกระทำไปเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความเจริญงอกงามทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติ ปัญญา

กรมการฝึกหัดครู (2530 : 2-3) ให้ความหมายของการสอนไว้ คือ

1. การสอนคือ การจัดกิจกรรม อุปกรณ์ และการแนะแนวทางในการเรียนให้แก่ผู้เรียน
2. การสอนคือ การจัดประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียน

3. การสอนคือ การชี้แนะช่วยเหลือ แนะนำจัดหาวัสดุและส่งเสริมให้ผู้เรียนศึกษาความรู้และคิดทำสิ่งต่างๆ ที่ผู้เรียนอยากรู้อยากเห็น

4. การสอนคือ การฝึกให้ผู้เรียนรู้จักคิดแก้ปัญหาต่างๆ

5. การสอนคือ การฝึกฝนสมรรถภาพในการปรับตัวให้เข้ากับสังคม

6. การสอนคือ การส่งเสริมให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม ตลอดจนการส่งเสริมในด้านความสามารถและความประพฤติ

7. การสอนคือ การช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้และสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน

8. การสอนคือ การถ่ายทอดความรู้จากผู้สอนไปสู่ผู้เรียนรวมทั้งการจัดสิ่งแวดล้อมและกิจกรรมที่เหมาะสมแก่การเรียนรู้ของเด็ก

9. การสอนคือ การจัดประสบการณ์หรือสภาพการณ์หรือกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้เรียนรู้สูงขึ้น

การที่ผู้เรียนจะเรียนรู้ จากแหล่งความรู้ต่างๆ เช่น ครู วิทยากร ห้องสมุด และแหล่งวิชาการชุมชน การเรียนรู้ก็จะเรียนจากสิ่งที่ครูสอนโดยตรงหรือจากการค้นคว้า สังเกต ทดลอง หรือลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง แต่การเรียนการสอนของครูโดยตรงนั้น เรามองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนการสอนได้ชัดเจน หลักการจัดการเรียนการสอนหรือแนวทางในการจัดการสอนมีนักการศึกษาจัดไว้ คือ

หาญชัย สงวนให้ . (2522 : 65) ; อ้างอิงจาก อุบล เรียงสุวรรณ และคณะ ม.ป.ป. : 15

หลักการสอนและเตรียมประสบการณ์.

1. สอนจากสิ่งที่รู้ไปหาสิ่งที่ยังไม่รู้
2. สอนจากสิ่งที่เข้าใจง่ายไปสิ่งที่เข้าใจยาก
3. สอนจากสิ่งที่มีตัวตนไปหาสิ่งที่ไม่มีตัวตน
4. สอนจากประสบการณ์ตรงของผู้เรียนไปหาเหตุผล
5. สอนจากเนื้อหาที่ง่ายไปหาเนื้อหาที่ยาก
6. สอนจากสิ่งที่ไม่แน่นอนไปหาสิ่งที่แน่นอน

นักการศึกษาอีกท่านหนึ่ง คือ มอลเลย์ (Malay. 1978 : 27) ได้ทำการศึกษาและวิจัยการเลือกใช้วิธีต่างๆ ในการสอนวิชาอาชีพ ผลการวิจัยพบว่า วิธีสอนวิชาอาชีพเรียงลำดับตามคะแนนตามความเหมาะสมดังนี้

1. การสอนแบบสาธิต	32	คะแนน
2. การสอนแบบอภิปราย	31	คะแนน
3. การสอนแบบแก้ปัญหา	30	คะแนน
4. การสอนแบบค้นคว้า	28	คะแนน
5. การสอนแบบสืบสวนสอบสวน	27	คะแนน
6. การสอนแบบโครงการ	27	คะแนน
7. การสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง	25	คะแนน
8. การสอนแบบภาพเคลื่อนไหว	23	คะแนน
9. การสอนแบบการประชุม	23	คะแนน
10. การสอนโดยใช้ในช่วงสอน	21	คะแนน
11. การสอนโดยใช้บทบาทสมมติ	21	คะแนน
12. การสอนแบบบรรยาย	21	คะแนน

14. การสอนแบบแลกเปลี่ยนความรู้	21	คะแนน
15. การสอนแบบสัมมนา	21	คะแนน
16. การสอนแบบการศึกษาออกสถานที่	18	คะแนน
17. การสอนโดยการฝึกงาน	17	คะแนน
18. การสอนโดยใช้โทรทัศน์	16	คะแนน

จากวิธีสอนดังกล่าว การที่ผู้สอนจะเลือกใช้วิธีการใดขึ้นอยู่กับความเหมาะสมแต่ละรายวิชา และจุดมุ่งหมายของบทเรียน การสอนเป็นการพยายามที่จะจัดกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้บุคคลหนึ่งหรือหลายคนเกิดการเรียนรู้ เป้าหมายการสอนก็เพื่อให้ผู้เรียนได้แก้ปัญหาในชีวิต และสามารถปรับปรุงตนเองให้เข้ากับสภาพแวดล้อม สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (จิรพันธ์ พูลพัฒน์, 2523 : 220) นักการศึกษาอีกท่านหนึ่งได้ให้แง่คิดในการจัดการเรียนการสอนไว้ คือ

คมกฤษ จำปาสุต (2526 : 81) กล่าวว่า วิธีการสอนที่จะทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์และเกิดผลการเรียนรู้ตามความมุ่งหมายมีอยู่หลายวิธีด้วยกัน ซึ่งแต่ละวิธีมีทั้งข้อดีและข้อเสียด้วยกันทั้งนั้น ไม่มีวิธีสอนวิธีใดจะมีแต่ข้อดีทั้งหมด หรือมีข้อเสียทั้งหมด ครูผู้สอนจะเป็นผู้ตัดสินใจเอง ว่าช่วงจังหวะเวลาใดที่ควรจะใช้วิธีสอนแบบไหน

ลักษณะการสอนที่ดีดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า การสอนคือการที่ครูหรือผู้สอนทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ เกิดประสบการณ์และดำเนินการสอนไปตามจุดมุ่งหมายของปรัชญาการศึกษาที่วางไว้ ลักษณะการสอนที่ดีคือ

1. ผู้สอนต้องกำหนดจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมของแต่ละบทเรียน และผู้สอนต้องมีการเตรียมเนื้อหาเพื่อการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่วางไว้
2. ผู้สอนต้องยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยผู้สอนต้องศึกษาถึงความแตกต่าง ระหว่างบุคคล ตลอดจนประสบการณ์เดิมของผู้เรียนมากกว่าที่จะยึดหลักสูตรเป็นเกณฑ์
3. ผู้สอนต้องสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอน ให้เหมาะสมแก่การเรียนรู้ทั้งในสถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมและอารมณ์ของผู้เรียน
4. ผู้สอนต้องสอนให้ผู้เรียนได้ทั้งความรู้ความสามารถ ทักษะและเจตคติ พร้อมทั้งจะปฏิบัติตนเป็นคนดี
5. ผู้สอนต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิด ค้นคว้าหาเหตุผลในสิ่งที่เรียน มิใช่เอาความจริงจากตำราหรือจากคำสอนของผู้สอนแต่เพียงอย่างเดียว ผู้สอนควรสร้างให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในการเรียนด้วย
6. ผู้สอนควรจะสอนเนื้อหาให้สัมพันธ์ระหว่างวิชาเข้าด้วยกันเป็นต้นว่าสอนให้สัมพันธ์ในหมวดเดียวกัน เช่น สอนวิชาภูมิศาสตร์กับประวัติศาสตร์ จะต้องสอนให้สัมพันธ์กัน ทั้งนี้ก็เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้กว้างขวางขึ้นทำให้ผู้เรียนเรียนได้รวดเร็ว
7. ผู้สอนควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการวางแผน การร่วมกิจกรรมการเรียนการสอน รวมทั้งการวัดผลประเมินผลการเรียนการสอนด้วย
8. ผู้สอนต้องมีการวัดและประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ โดยใช้วิธีการวัดผลต่างๆ เช่น การสังเกต การซักถาม การทดสอบ การสัมภาษณ์ เป็นต้น
9. ผู้สอนต้องตั้งจุดมุ่งหมายในการสอน การกำหนดวิธีสอน การใช้สื่อการเรียนการสอน ตลอดจนการวัดผลให้สอดคล้องกับตารางวิเคราะห์หลักสูตร โครงการสอนและแผนการสอน
10. ผู้สอนต้องไม่ยึดวิธีสอนวิธีใดวิธีหนึ่งแต่เพียงวิธีเดียว การสอนที่ดีผู้สอนต้องหาวิธีสอนที่เหมาะสมกับบทเรียน วัยเด็ก หลักสูตรและสภาพแวดล้อม (กรมการฝึกหัดครู, 2530 : 9-10)

กรมสามัญศึกษา (2535 : 31-37) ได้เสนอรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เป็นกระบวนการ ดังนี้ คือ

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการ ปัจจุบันวิทยาการและเทคโนโลยีได้รุดหน้าไปเรื่อยๆ การจัดการเรียนการสอนจึงควรใช้เนื้อหาวิชาต่างๆ ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรเป็นสื่อให้นักเรียนได้พัฒนาสติปัญญาให้เจริญงอกงาม ให้รู้จักคิดอย่างมีกระบวนการ ฉะนั้น ครูไม่ควรมุ่งเน้นเนื้อหา แต่ควรมุ่งเน้นปลูกฝังวิธีการที่จะทำให้ให้นักเรียนเข้าใจหลักการของเนื้อหาและวิเคราะห์เนื้อหาต่างๆ เพื่อการนำไปใช้ วิธีการที่จะได้ความคิดว่าจะเอาไปใช้อย่างไรนั้นจะเกิดขึ้นเมื่อนักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง

ทักษะกระบวนการ หมายถึง กระบวนการปฏิบัติหรือกระบวนการทำงานที่ครบขั้นตอนตั้งแต่เริ่มแรกจนงานแล้วเสร็จอย่างมีคุณภาพน่าพอใจ ทักษะกระบวนการนี้ จัดว่าเป็นกระบวนการหลักหรือกระบวนการแม่บทของกระบวนการอื่น

กระบวนการที่จะให้นักเรียนเกิดพฤติกรรมตามเนื้อหาและจุดประสงค์ คือ

1. ตระหนักในปัญหาและความจำเป็น
2. คิดวิเคราะห์วิจารณ์
3. สร้างทางเลือกอย่างหลากหลาย
4. ประเมินและเลือกทางเลือก
5. กำหนดและลำดับขั้นตอนการปฏิบัติ
6. ปฏิบัติด้วยความชื่นชม
7. ประเมินระหว่างปฏิบัติ
8. ปรับปรุงให้ดีขึ้นอยู่เสมอ
9. ประเมินผลรวมเพื่อให้เกิดความภูมิใจ

ดังนั้นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจะต้องใช้วิธีสอนหลากหลาย เพื่อให้เกิดการเรียนการสอนที่สมบูรณ์ โดยครูจะเน้นกิจกรรมเชิงกระบวนการ คือ

1. ตระหนักในปัญหาและความจำเป็น คนเราจะเริ่มคิดก็ต่อเมื่อเห็นว่ามีปัญหา เห็นว่าเป็นความจำเป็น ซึ่งเกิดจากการสังเกต การพบเห็น การได้ยินได้ฟัง ได้อ่าน ได้กระทำ หรือประสบกับตนเองในรูปแบบต่างๆ การสอนให้นักเรียนรู้จักคิดก็เริ่มจากให้นักเรียนเห็นปัญหา เห็นความจำเป็น ส่วนวิธีการให้เด็กเห็นปัญหา เห็นความจำเป็น ครูอาจจัดกิจกรรมได้หลายประการ เช่น จัดนิทรรศการ ให้นักเรียนอ่านข่าว หนังสือพิมพ์ ครูนำอภิปรายและซักถามหรือครูนำไปดูสิ่งเหล่านี้โดยตรง ฯลฯ

2. คิดวิเคราะห์วิจารณ์ เมื่อเห็นปัญหา เห็นความจำเป็นแล้วก็เริ่มคิดวิเคราะห์วิจารณ์ในด้านความเป็นมา ด้านเหตุผล ผู้ที่เกี่ยวข้อง กิจกรรมที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะสาเหตุทำให้เกิดสิ่งนั้นขึ้น ซึ่งครูอาจใช้วิธีอภิปรายซักถามให้ทุกคนช่วยกันคิด ช่วยกันออกความเห็น จดสาระที่อภิปรายกันไว้บนกระดานหรือกระดานสားที่ได้ในขั้นตอนนี้คือ สาเหตุแห่งปัญหาหรือสาเหตุแห่งเรื่องนั้นๆ

3. สร้างทางเลือกอย่างหลากหลาย เมื่อรู้สาเหตุความเป็นมาเพื่อที่จะแก้ปัญหาหรือสนองความจำเป็นนั้น จะสามารถดำเนินการอย่างไรได้บ้าง ครูนำอภิปรายให้นักเรียนช่วยกันคิดหาทางเลือกดำเนินการหลายๆ ทาง อาจแบ่งเป็นกลุ่มให้ช่วยคิดทางเลือกหรือคิดรวมกัน จนได้ทางเลือกหลายๆ ทาง จดลงไว้บนกระดานหรือกระดาน

4. ประเมินและเลือกทางเลือก นำทางเลือกแต่ละทางมาพิจารณาถึงความเป็นไปได้ ผลดี ผลเสีย อุปสรรค และแรงสนับสนุน ความเหมาะสมที่จะดำเนินการ เมื่อได้ประเมินทุกทางเลือกซึ่งใจตัดสินใจกำหนดเลือกเอาทางหนึ่งหรือหลายทางประกอบกัน เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติ

5. กำหนดและลำดับขั้นตอนการปฏิบัติ เมื่อกำหนดทางเลือกปฏิบัติแล้วก็นำทางเลือกนั้นมาวางแผนตั้งแต่การทบทวนปัญหา สาเหตุ กำหนดวัตถุประสงค์ กำหนดวิธีการดำเนินงานกำหนดกิจกรรม จัดลำดับกิจกรรมในการดำเนินงานตั้งแต่ขั้นเตรียมการ ขั้นดำเนินงาน จนถึงขั้นติดตามผลประเมินผล ครูอาจใช้วิธีการตั้งหัวข้อการวางแผนและอภิปรายกันตามหัวข้อหรือแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มช่วยกันคิดตามหัวข้อการวางแผน

6. ปฏิบัติด้วยความชื่นชม ดำเนินการตามแผน เมื่อมีแผนการดำเนินการแล้วก็ให้นักเรียนดำเนินการตามแผน ซึ่งอาจแบ่งเป็นกลุ่มๆ ภายใต้การแนะนำ ควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิด

7. ประเมินระหว่างปฏิบัติ ระหว่างการดำเนินงานครูจะต้องคอยดูแล ช่วยเหลือให้นักเรียนคิดพิจารณาผลการดำเนินงานเพื่อปรับปรุงตลอดเวลา

8. ปรับปรุงให้ดีขึ้นอยู่เสมอ ปรับปรุงพัฒนางานระหว่างการทำงานตามแผนที่ นักเรียนได้คิดพิจารณาประเมินผลระหว่างปฏิบัติแล้ว ซึ่งอาจเกิดปัญหขึ้นระหว่างปฏิบัติ ให้ช่วยกันคิดแก้ไขและพัฒนางานไปสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของงานที่ตั้งไว้

9. ประเมินผลรวมเพื่อให้เกิดความภูมิใจ เมื่องานจบสิ้นลงก็ประเมินผลรวมและสรุป ผลการดำเนินงาน การประเมินผลรวมก็ยึดถือวัตถุประสงค์ของงานที่ตั้งไว้เป็นสำคัญว่าได้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์เพียงใด สภาพเดิมเป็นอย่างไร ทำอะไรบ้าง ได้ผลอย่างไร

กระบวนการเป็นแนวทางดำเนินการที่มีขั้นตอน ซึ่งวางไว้อย่างเป็นลำดับตั้งแต่ต้นจนสำเร็จตามวัตถุประสงค์ กรมสามัญ (2535 : 36) กล่าวว่า กระบวนการมีหลายกระบวนการ อย่างไรก็ตามการนำกระบวนการต่างๆ ไปใช้ ครูผู้สอนควรพิจารณาและศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมให้เหมาะสมกระบวนการที่จะกล่าวเป็นข้อเสนอแนวคิดที่จะให้ครูผู้สอนนำไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรและจุดประสงค์ที่วางไว้ คือ

1. ทักษะกระบวนการ 9 ขั้น
 - เป็นจุดรวมของวิธีการสอนทุกวิธี
 - ใช้ได้ทุกวิชา
 - พิจารณาจุดเน้นของการสอนแต่ละครั้ง
2. กระบวนการสร้างความคิดรวบยอด
 - การสังเกต
 - จำแนกความแตกต่าง
 - หาลักษณะร่วม
 - ระบุชื่อความคิดรวบยอด
 - ทดสอบและนำไปใช้
3. กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
 - มีการสังเกต
 - การอธิบาย
 - เชื่อมโยงความสัมพันธ์
 - วิจารณ์ สรุป
4. กระบวนการแก้ปัญหา
 - สังเกต
 - วิเคราะห์

- สร้างทางเลือก
 - เก็บข้อมูลประเมินทางเลือก
 - สรุป
5. กระบวนการสร้างความตระหนัก
- สังเกต
 - วิจารณ์
 - สรุป
6. กระบวนการปฏิบัติ
- สังเกตรับรู้
 - ทำตามแบบ
 - ให้ทำเองโดยไม่มีแบบ
 - ฝึกให้ชำนาญ
7. กระบวนการคณิตศาสตร์
- วางแผนขั้นตอน
 - ปฏิบัติตามขั้นตอน
 - ตรวจสอบคำตอบ
8. กระบวนการเรียนภาษา
- ศึกษาให้เข้าใจสิ่งที่พบเห็น
 - รายงานตามความเข้าใจ
 - ร่วมกันปฏิบัติงาน
 - สรุปเป็นความคิดรวบยอด
9. กระบวนการกลุ่ม
- จัดผู้นำกลุ่มผลัดเปลี่ยนกัน
 - วางแผนการทำงาน
 - เสนอและรับฟังความคิดเห็น
 - แบ่งงานให้รับผิดชอบ
 - ติดตามผลการปฏิบัติงาน
 - ประเมินผลและชื่นชม
10. กระบวนการสร้างเจตคติ
- สังเกต
 - วิเคราะห์
 - สรุป
11. กระบวนการสร้างค่านิยม
- สังเกต ตระหนัก
 - วางแผนปฏิบัติ
 - ลงมือปฏิบัติ
 - พัฒนาความรู้ความเข้าใจ
 - สรุป

กล่าวโดยสรุป การสอนนับว่าเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการเรียนการสอน เพราะการสอนนั้นเป็นการจัดกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งให้กับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ และสามารถนำไปพัฒนาตนเอง ทำอย่างไรจะให้ผู้เรียนสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข การสอนจึงจัดได้ว่ามีความสำคัญอย่างยิ่ง ส่วนการจะเลือกใช้วิธีการสอนหรือรูปแบบการสอนอย่างไรนั้น ก็ขึ้นอยู่กับผู้สอนจะเลือกให้เหมาะสมกับผู้เรียนและได้ประโยชน์แก่ผู้เรียนมากที่สุด

การสอนเป็นเพียงหลักการ และชื่อที่เรียกเกี่ยวกับการให้การศึกษา การสอนเป็นวิธีการที่มีระเบียบและองค์ประกอบที่ซับซ้อน หากทำได้ถูกวิธีและสนองความต้องการขององค์ประกอบต่างๆ อย่างเต็มที่แล้วก็จะทำให้การสอนนั้นๆ บรรลุผลมากขึ้น สิ่งที่จะช่วยให้การสอนประสบผลสำเร็จได้ก็คือ ครู ครูที่จะทำการต้องเข้าใจองค์ประกอบในการสอนเป็นอย่างดี ซึ่งพอจะสรุปหลักการสอนไว้เป็นข้อๆ คือ

1. การสอนต้องคำนึงถึงตัวเด็ก
2. การสอนต้องคำนึงถึงเนื้อหาที่จะสอน
3. การสอนจะต้องสอนจากประสบการณ์ของเด็ก
4. การสอนจะต้องใช้อุปกรณ์และสื่อในการเรียนการสอน
5. การสอนจะต้องมีการประเมินผลการสอน

สื่อการเรียนการสอนและเครื่องมืออุปกรณ์

สื่อการสอนเป็นอุปกรณ์สำคัญส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้การเรียนการสอนดำเนินไปด้วยดีและมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพราะสื่อการเรียนการสอนมีลักษณะพิเศษ ซึ่งสามารถทำให้เกิดประโยชน์และประสบการณ์ในการเรียนรู้อย่างมีความหมาย กล่าวคือ สื่อการเรียนการสอนจะเป็นจุดรวมความสนใจสามารถเพิ่มความเป็นรูปธรรม ทำให้เด็กได้เกิดความเข้าใจและสามารถจดจำเหตุการณ์นั้นๆ ได้ก่อน ครูสามารถหาสื่อการเรียนการสอนมาใช้ได้ในทุกขั้นตอนของการสอนทั้งนี้ในการจะใช้สื่อให้ประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ก็ขึ้นอยู่กับ ครูผู้สอนว่ามีความเข้าใจสื่อมากน้อยเพียงใด มีนักการศึกษา ได้ให้ความหมายของสื่อไว้ คือ

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2523 : 191) กล่าวว่า สื่อการเรียนการสอน คือวัสดุ อุปกรณ์และกิจกรรมการเรียนที่ครูและนักเรียนจะต้องทำเพื่อเป็นแนวทางในการเรียนรู้ ซึ่งครูจะต้องจัดทำขึ้นและหาไว้ให้เรียบร้อย

ลัดดา สุขปรیتی (2522 : 15) กล่าวว่า สื่อการเรียนการสอน หมายถึง ตัวกลางที่ใช้ในขบวนการเรียนการสอน เพื่อทำให้ครูและนักเรียนเข้าใจในสิ่งที่ถ่ายทอดซึ่งและกันกันได้พอดีตรงตามจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน

สุวัฒน์ วรรณสาสน์ (2536 : 53) กล่าวว่า สื่อการเรียนการสอน หมายถึง สิ่งที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ของนักเรียนด้วยการช่วยให้เกิดความรู้ความเข้าใจ ทักษะเจตคติ และพัฒนาสมรรถภาพให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ หรือหมายถึง ตัวกลางที่ช่วยนำและถ่ายทอดความรู้จากครูผู้สอนไปยังผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถบรรลุถึงวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ตั้งไว้

กล่าวโดยสรุปแล้ว สื่อการเรียนการสอน หมายถึง วัสดุและอุปกรณ์ต่างๆ ที่มีผลต่อการเรียนรู้ของเด็ก ซึ่งเป็นตัวกลางที่ครูได้จัดทำขึ้นมา หรือหาไว้เพื่อทำการถ่ายทอดจากบทเรียนสู่ตัวเด็กตามจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนที่กำหนดไว้

ในการจัดการเรียนการสอนสื่อมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ครูสามารถนำสื่อการเรียนการสอนมาประกอบการสอนซึ่งมีวิธีการใช้แตกต่างกันออกไปตามความเหมาะสมของเนื้อหา และขั้นตอนการสอนต่างๆ ทั้งนี้การ

สอนจะประสบผลสำเร็จได้ตามจุดมุ่งหมายได้มากน้อยเพียงใด ก็ขึ้นอยู่กับทางเลือกและการเตรียมการใช้สื่อการเรียนการสอน ของครูเป็นสำคัญ

กรมการฝึกหัดครู (2530 : 265) กล่าวว่า ในการจัดการเรียนการสอนให้ได้ผลสมบูรณ์จำเป็นต้องใช้สื่อการเรียนการสอนประกอบการสอนนั้นๆ เพื่อให้การสอนหรือบทเรียนนั้นสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ถ้าผู้เรียนได้ใช้สื่อประกอบการสอนจะช่วยกระตุ้นหรือทำให้ผู้เรียนอยากเรียน ช่วยให้เข้าใจเนื้อหามากยิ่งขึ้น ดังนั้นหลักเกณฑ์ในการพิจารณาเลือกสื่อการเรียนการสอนมีหลักพิจารณา คือ

1. ต้องเหมาะสมกับระดับชั้น วัย วุฒิภาวะ และความพร้อมของผู้เรียน
2. ต้องตรงกับจุดมุ่งหมายของบทเรียนและจุดมุ่งหมายของผู้สอนที่จะสอนบทเรียนนั้นๆ
3. ต้องถูกต้องและตรงกับความเป็นจริง
4. อยู่ในสภาพดี และใช้การได้ดี
5. ต้องตรงกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียนเพราะจะทำให้ผู้เรียนอยากรู้ อยากเห็น

ทำให้การเรียนของผู้เรียนเป็นไปได้ง่ายและสะดวกยิ่งขึ้น

6. ควรเป็นสื่อการเรียนการสอนที่พอจะหาได้ในราคาย่อมเยา หาง่าย ปลอดภัย คุ่มค่า
7. ในบทเรียนหนึ่งๆ ไม่ควรใช้สื่อการเรียนการสอนมากเกินไป ควรใช้เพียงแต่เท่าที่จำเป็นและตรงกับเนื้อหา

กรมวิชาการ (2521 ก : 9) ได้กำหนดแนวทางในการเลือกสื่อไว้ คือ

1. คำนึงถึงสื่อการเรียนที่จะนำไปใช้นั้นให้ข้อเท็จจริงอย่างถูกต้อง
2. คำนึงถึงคุณค่าในการเรียน
3. เหมาะสมกับอายุ สติปัญญา และประสบการณ์ของผู้เรียน
4. ตระหนักถึงผู้ใช้อยู่เสมอเพราะผู้ใช้ควรได้ประโยชน์มากกว่า
5. ศึกษาคุณสมบัติประกอบการสอน
6. สื่อการเรียนยังช่วยสร้างปัญหาหรือแก้ปัญหาบางอย่างได้อย่างหนึ่งหรือไม่
7. สื่อการเรียนที่นำมาใช้ส่งเสริมให้เกิดความคิดวิพากษ์วิจารณ์ และก่อให้เกิดกิจกรรมร่วมกันในการเรียนการสอน

8. รู้จักวิธีการเก็บรักษาสื่อการเรียนต่างๆ ให้อยู่ในสภาพที่ดีและใช้ได้นาน

เนื่องจากสื่อเป็นตัวกลางที่ใช้ในกระบวนการเรียนการสอนเพื่อให้ครูและนักเรียนเข้าใจในสิ่งที่ถ่ายทอดซึ่งกันและกันนักการศึกษาจึงได้เสนอ ชนิดของสื่อการเรียนที่ควรจัดหา คือ

สุวัฒน์ วรานุสาสน์ (2536 : 54) กล่าวว่า การจำแนกประเภทของสื่อการเรียนการสอนจำแนกวัสดุสิ่งของแบ่งได้ 3 ประเภท คือ

1. สื่อประเภทวัสดุ (Soft Ware) หมายถึง สิ่งของที่มีเนื้อหาสาระ ความรู้ อยู่ในตัวเอง ซึ่งจำแนกย่อยได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

1.1 วัสดุประเภทที่สามารถถ่ายทอดความรู้ได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องอาศัยอุปกรณ์อื่นช่วย เช่น แผนที่ ลูกโลก แผ่นภาพ หุ่นจำลอง ของตัวอย่าง ฯลฯ

1.2 วัสดุประเภทที่ต้องอาศัยอุปกรณ์อื่นช่วยจึงสามารถถ่ายทอดความรู้ได้ เช่น แผ่นเสียง สไลด์ ตลับเทป ฟิล์มภาพยนตร์ แผ่นดิสก์ ฯลฯ

2. สื่อประเภทอุปกรณ์ (Hard Ware) หมายถึง เครื่องมือหรืออุปกรณ์ที่ช่วยให้เนื้อหาสาระ ความรู้ที่อยู่ในวัสดุสามารถถ่ายทอดออกมาใช้หรือเรียนรู้ได้ เช่น เครื่องเล่นแผ่นเสียง เครื่องเล่นเทป เครื่องฉาย สไลด์ เครื่องฉายภาพยนตร์ คอมพิวเตอร์ ฯลฯ

3. สื่อประเภทเทคนิคและวิธีการ (Technique and Method) หมายถึง สื่อที่มีลักษณะเป็นแนวคิด ที่มีรูปแบบขั้นตอนวิธีการต่างๆ ที่ช่วงดำเนินการให้เกิดการเรียนรู้ได้ เช่นการจัดระบบ การละเล่น วิธีการสอน แบบต่างๆ ฯลฯ

กรมสามัญศึกษา (2527 : 61 – 62) กล่าวว่า เพื่อให้การใช้สื่อการเรียนการสอนเป็นไปอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพผู้บริหารและครูสอนพึงพิจารณา คือ

1. จัดทำบัญชีอุปกรณ์ของแต่ละรายวิชาให้ครบถ้วนและเป็นระเบียบเรียบร้อย
2. จะต้องมีการนำสื่อไปใช้ให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน
3. ผลิตสื่อขึ้นใช้เอง อุปกรณ์บางอย่างอาจให้นักเรียนช่วยกันทำ
4. มีการประสานงานกับกรม กองที่เกี่ยวข้องในเรื่องการจัดสื่อการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับแผนการเรียนที่เปิด
5. มีการเก็บรักษาสื่อการเรียนการสอนอย่างรอบคอบและมีระบบเพื่อสะดวกแก่การนำออกมาใช้ เพื่อให้นักเรียนขอยืมและเพื่อการตรวจสอบ ตลอดจนคัดจำหน่ายออกจากบัญชีเมื่อเสื่อมสภาพหรือเก่า ล้าสมัย

อาคารสถานที่

อาคารสถานที่ เป็นปัจจัยสำคัญในการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพ จากการติดตามการบริหารหลักสูตรของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา อ้างอิงมาจาก ลือชัย พรหมรัตน์รักษ์ (2534 : 32) พบว่า หลักสูตรมัธยมศึกษาปัจจุบันมีความต้องการทางด้านอาคารสถานที่เปลี่ยนไปจากเดิม ซึ่งเคยต้องการเพียงห้องขนาด 7 x 9 ตารางเมตร หรือ 8 x 8 ตารางเมตร เปลี่ยนไปตามลักษณะวิชา แต่การสร้างอาคารเรียนยังใช้รูปแบบเดิม ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจะต้องปรับปรุงสิ่งที่มีอยู่ให้สามารถใช้งานได้สอดคล้องกับความจำเป็นจากการสำรวจการจัดการเรียนการสอน นักการศึกษาท่านหนึ่งได้ให้ข้อคิดเห็นไว้ดังนี้ ลือชัย พรหมรัตน์รักษ์ (2534 : 32) พบว่า สถานที่สอนและฝึกงานเป็นสิ่งดึงดูดความสนใจให้นักเรียนและคนทั่วไปสนใจวิชาอาชีพในโรงเรียนมากขึ้นและที่สำคัญคือ การสอนวิชาอาชีพจะได้ผลตามความมุ่งหมายที่ตั้งไว้ก็เพราะมีอาคารโรงฝึกงานให้นักเรียนไปเรียนและฝึกงาน

การจัดการเรียนการสอนด้านวิชาอาชีพนอกจากจะใช้อาคารสถานที่แล้วการใช้สถานฝึกงานนอกสถานศึกษานั้น โอลสัน (Olson, 1960 : 70) ได้ให้ข้อเสนอแนะวิธีการใช้แหล่งความรู้ในชุมชนไว้ คือ

1. นำเอกสารสิ่งพิมพ์ต่างๆ จากภายนอกโรงเรียนมาให้นักเรียนค้นคว้า
2. นำอุปกรณ์ต่างๆ จากชุมชนมาใช้ประกอบการเรียนการสอน
3. เชิญวิทยากรมาบรรยายที่โรงเรียน
4. สัมภาษณ์ผู้มีความรู้ในชุมชน
5. การพานักเรียนออกไปทัศนศึกษานอกสถานที่
6. การสำรวจแหล่งความรู้ต่างๆ ในชุมชน
7. การตั้งค่ายพักแรม
8. การหาประสบการณ์จากการไปฝึกงาน

จากความสำคัญดังกล่าว ลือชัย พรหมรัตน์รักษ์ (2534 : 32) กล่าวว่า การที่จะให้ผู้เรียนมีฝีมือ เป็นไปตามความต้องการของตลาดแรงงานอย่างจริงจังนั้นจะต้องมีเครื่องมือ เครื่องจักร ตลอดจนวัสดุในการฝึกหัดเช่นเดียวกับอาชีพจริงที่กำลังใช้อยู่

จากข้อเสนอแนะดังกล่าว นักการศึกษาได้มองเห็นความสำคัญของเครื่องมือและอุปกรณ์ในการสอน วิชาอาชีพอย่างมาก ซึ่งสอดคล้องกับ หวน พันธุ์พันธ์ (2508 : 60-61) กล่าวว่า เครื่องมือเครื่องใช้ในการทำงานของนักเรียนจะต้องเพียงพอและใช้การได้ดีอยู่เสมอ เพราะถ้าไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียนแล้วเด็กจะขาดวินัยได้ง่าย สำหรับลักษณะและที่ตั้งของสถานที่สอนและฝึกงานวิชาอาชีพ ควรจะต้องเป็นสถานที่ที่ถูกลักษณะไม่มีสภาพที่ทำให้เกิดอันตรายจากการเข้าไปฝึกงาน เช่น เพดานต่ำ หรือแสงสว่างไม่เพียงพอ เป็นต้น

จากเหตุดังกล่าว การฝึกงานอาชีพมีความจำเป็นจะต้องใช้อาคารสถานที่ที่เหมาะสมกับวิชาอาชีพ ที่สอน มีโรงฝึกงานที่ถูกสุขลักษณะ ตลอดจนการจัดให้มีเครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์เพียงพอกับจำนวนนักเรียน ดังนั้นจึงควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับอาคารสถานที่ ซึ่งนักการศึกษาได้ให้ความหมายไว้หลากหลาย คือ

สุทธิ ประจักษ์ศักดิ์ (2524 : 174) ให้ความหมายของโรงฝึกงานว่า โรงฝึกงานเป็นสถานที่ที่ให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติเพื่อให้ความรู้ ความเข้าใจมีทักษะมีกิจนิสัยที่ดีในการปฏิบัติงานหน้าที่ของครูผู้สอนที่สำคัญ คือ การจัดโรงฝึกงานให้มีความพร้อมที่ผู้เรียนจะเข้าไปใช้ได้ทันทีและต้องพยายามสร้างความเข้าใจร่วมกันในตัวผู้เรียนว่า โรงฝึกงานนั้นเป็นส่วนของการฝึกปฏิบัติที่ผู้เรียนจะต้องออกไปพบในชีวิตจริงของการทำงาน ความรับผิดชอบส่วนตัวและต่อส่วนรวมจึงควรได้รับการฝึกและเน้นเป็นพิเศษมิใช่มุ่งฝึกเพื่อให้มีผลงานที่ดีงามเท่านั้น

กล่าวโดยสรุป การเรียนการสอนวิชาอาชีพจะประกอบด้วยกิจกรรมหลายๆ อย่างในขณะเดียวกัน ดังนั้นเพื่อให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างเหมาะสมกับสภาพของผู้เรียนจึงควรที่จะจัดระบบปฏิบัติงานให้เหมาะสม ซึ่งนักการศึกษาท่านยังได้ให้แนวทางไว้ คือ

สุวัฒน์ วรรณสาสน์ (2536 : 4) ได้สรุปว่า โรงฝึกงานที่ใช้กันโดยทั่วไป แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ

1. โรงฝึกงานรวม (Comprehensive General Unit Shop) เป็นการจัดโรงฝึกงานกันหลายช่างหรือหลายงานเข้าด้วยกัน เช่น งานไม้ งานโลหะ งานไฟฟ้า งานเครื่องปั้นดินเผา งานศิลปหัตถกรรม งานเครื่องยนต์ งานเขียนแบบ งานพิมพ์ เข้าอยู่ในโรงฝึกงานเดียวกัน เครื่องมือบางอย่างใช้ร่วมกัน การจัดโรงฝึกงานแบบนี้จะช่วยให้ผู้เรียนรู้งานหลายๆ ช่าง ได้ศึกษาและเข้าใจธรรมชาติลักษณะวิชาของงานต่างๆ เป็นการสำรวจความถนัดความสนใจของผู้เรียนเหมาะสมสำหรับวิชาอุตสาหกรรมศิลป์ทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เพราะเป็นโรงฝึกงานที่รวบรวมงานหลายด้านเข้าด้วยกัน ทำให้ผู้เรียนมีโอกาสเรียนรู้และทำงานหลายแขนงวิชาในเวลาเดียวกัน

2. โรงฝึกงานเฉพาะอย่าง (Unit Shop) เป็นการจัดโรงฝึกงานที่มีลักษณะการทำงานเฉพาะงานแขนงใดแขนงหนึ่ง เช่น โรงฝึกงานโลหะแผ่น โรงฝึกงานเชื่อม โรงฝึกงานกลึง โรงฝึกงานหล่อโลหะ โรงฝึกงานเครื่องปั้นดินเผา โรงฝึกงานช่างไม้ โรงฝึกงานช่างหนัง โรงฝึกงานช่างแกะสลัก โรงฝึกงานช่างไฟฟ้ารถยนต์ โรงฝึกงานช่างเครื่องยนต์ โรงฝึกงานช่างสีรถยนต์ โรงฝึกงานช่างเครื่องทำความเย็น ฯลฯ จากลักษณะดังกล่าวลักษณะสำคัญของโรงฝึกงานเฉพาะอย่างควรจะมีสภาพที่ช่วยให้ปฏิบัติงานได้อย่างแท้จริง เนื้อหาวิชาเน้นทางด้านทฤษฎี การทดสอบและปฏิบัติจริง มีการจัดลำดับขั้นการทำงานที่เหมาะสมได้ผลดี และการปฏิบัติงานของผู้เรียนต้องอยู่ในระดับมาตรฐาน

3. โรงฝึกงานสาขาวิชาช่างเดี่ยว (General Unit Shop) เป็นการจัดโรงฝึกงานตามลักษณะเนื้อหาวิชาที่มีความสัมพันธ์กันรวมเข้าไว้ด้วยกัน เช่น โรงฝึกงานโลหะ จะประกอบด้วย งานโลหะแผ่น งานเชื่อม งานหล่อ งานกลึง งานไส งานเจียรนัย งานกัดเฟือง และงานอื่นๆ ที่เกี่ยวกับโลหะมารวมอยู่ในโรงฝึกงานเดียวกันหรือโรงฝึกงานช่างยนต์จะประกอบด้วย งานเครื่องยนต์ งานไฟฟ้าในรถยนต์ งานถ่วงล้อ งานซ่อมทั่วไป งานซ่อมหม้อน้ำรถยนต์และงานอื่นๆ ที่เกี่ยวกับงานช่างยนต์รวมอยู่ในโรงฝึกงานเดียวกัน การจัดโรงฝึก

งานแบบนี้จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ประสบการณ์ในงานแขนงต่างๆ ของสายงานเดียวกัน นิยมจัดในโรงเรียนมัธยมศึกษาและอุดมศึกษา

อาจกล่าวได้ว่า โรงฝึกงาน อาคารสถานที่ ถ้าจัดได้อย่างถูกต้องก็มีส่วนทำให้การสอนในวิชาอาชีพมีประสิทธิภาพอย่างมาก เพราะทั้งครูและนักเรียนได้ใช้โรงฝึกงานและอาคารสถานที่ให้เกิดประโยชน์ได้มากที่สุด ผลงานและสิ่งประดิษฐ์ทั้งหลายจะถูกผลิตขึ้น สามารถดำเนินการไปได้อย่างราบรื่น และส่งผลให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่วางไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่ผู้วิจัยได้กำหนดด้านอาคารสถานที่ เป็นตัวแปรหนึ่งที่ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเป็นแนวทางสู่การวิจัย

ปัจจัยเกื้อหนุน

แหล่งวิทยาการชุมชน อาจจะเรียกว่า แหล่งวิทยาการในชุมชน ตรงกับศัพท์ภาษาอังกฤษว่า

Community Resources

คำว่า แหล่งวิทยาการชุมชน ได้มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ต่าง ๆ กัน พอที่จะรวบรวมความหมายได้ออกเป็น 2 ความหมาย คือ

แหล่งวิทยาการชุมชนในความหมายแรกหมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่ในชุมชน อาจเป็นสิ่งมีชีวิต อาจเป็นสิ่งธรรมชาติ หรือมนุษย์สร้างขึ้นที่อยู่ในชุมชนเป็นสิ่งที่ค่าทางการศึกษา อยู่ในขอบเขตความสามารถที่โรงเรียนจะใช้ประโยชน์ประกอบการเรียนการสอนได้ (สมหญิง กลั่นศิริ. 2522 : 86 ; เกศินี โชติกเสถียร. 2523 : 88 ; ลัดดา ศุขปรีดี. 2524 : 77 ; สุวัฒน์ มุทฺธเมธา. 2524 : 66 ; มนตรี แยมกสิกร. 2526 : 158)

แหล่งวิทยาการชุมชนในความหมายที่สองหมายถึง มวลประสบการณ์ภายในสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่รอบด้าน ซึ่งจะช่วยเหลือหรือทำให้การเรียนการสอนสมบูรณ์ยิ่งขึ้นหรืออาจเป็นตัวกำหนดการเรียนรู้อยู่โดยประสบการณ์ตรงให้กับผู้เรียน และยังตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องศึกษาหาความรู้อยู่ตลอดเวลา (บุญเลิศ มาแสง. 2532 : 29 ; Smith. 1962 : 827)

จากความหมายที่นักการศึกษาได้กล่าวไว้ อาจประมวลได้ว่า แหล่งวิทยาการชุมชน หมายถึง สิ่งต่าง ๆ เช่น โรงงานอุตสาหกรรม วิทยาการ หรือมวลประสบการณ์ทั้งหมดในชุมชนที่ก่อให้เกิดความรู้ ซึ่งมีคุณค่าทางการศึกษาและอยู่ในขอบเขตที่โรงเรียนจะสามารถนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอนได้

วิธีศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้แหล่งวิทยาการชุมชน

การที่ครูผู้สอนจะใช้แหล่งวิทยาการชุมชนให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนนั้น ครูผู้สอนต้องมาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแหล่งวิทยาการชุมชนอย่างเพียงพอทั้งในด้านแหล่งวิทยาการและเรื่องราวรายละเอียดเกี่ยวกับแหล่งวิทยาการนั้น ๆ ครูผู้สอนยังมีความรู้เกี่ยวกับแหล่งวิทยาการมากเพียงใด ก็ยังใช้ประโยชน์แหล่งวิทยาการในทางการศึกษาได้มาก สุวัฒน์ มุทฺธเมธา (2524 : 71 – 73) ได้เสนอแนะวิธีศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับแหล่งวิทยาการชุมชนไว้ดังนี้

1. ศึกษาจากเอกสาร หนังสือ และสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับแหล่งวิทยาการชุมชน อาจมีผู้รวบรวมไว้ในรูปเอกสาร หนังสือหรือสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ซึ่งการศึกษาค้นคว้าจากสิ่งเหล่านี้จะทำให้ได้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแหล่งวิทยาการชุมชนดีขึ้น
2. การศึกษาสำรวจ โรงเรียนอาจสำรวจชุมชนโดยอาศัยความร่วมมือจากครู ผู้ปกครองนักเรียน หน่วยงาน องค์การที่รับผิดชอบหรือเกี่ยวข้อง ซึ่งในการสำรวจนี้ควรได้มีการตั้งจุดประสงค์ ขอบเขตและวิธีการให้ชัดเจนเพื่อให้ได้ผลนำมาใช้เป็นประโยชน์ต่อไป

3. การศึกษาจากหน่วยงานที่รับผิดชอบในเรื่องนั้น ๆ โดยตรง ซึ่งอาจติดต่อสอบถามจากเจ้าหน้าที่ หรืออาจเชิญบุคคลที่รับผิดชอบมาเป็นวิทยากรให้ความรู้ในโอกาสต่าง ๆ

4. ศึกษาจากหลักฐานทางวัตถุและสถานที่ เช่น พิพิธภัณฑ์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ เป็นต้น

5. ศึกษาโดยตรงจากบุคคลโดยการสนทนา สอบถาม สัมภาษณ์ หรือการเชิญให้บุคคลในชุมชน มีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน เป็นต้น

6. ศึกษาจากสื่อทัศนอุปกรณ์ต่าง ๆ ซึ่งโรงเรียนอาจขอยืมสิ่งต่าง ๆ นั้นมาใช้ศึกษาที่โรงเรียน หรือไปศึกษาโดยตรงจากแหล่งวิทยากรนั้นก็ได้อแล้วแต่ความสะดวก และความเหมาะสม

7. ศึกษาโดยการให้ความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาชุมชน การจัดงานวัฒนธรรมประเพณี ต่าง ๆ ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้เป็นหนทางสำคัญอย่างหนึ่งในการศึกษาทำความเข้าใจชุมชน และใช้แหล่งวิทยากร ชุมชนให้เป็นประโยชน์

8. ศึกษาโดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน และใช้ ประโยชน์จากแหล่งวิทยากรชุมชนได้ ซึ่งจะทำให้โรงเรียนมีโอกาสเข้าใจชุมชน ทำให้ผู้เรียนรู้จักเข้าใจ และ เห็นคุณค่าของชุมชนดีขึ้น

9. ศึกษาจากการพัฒนาหลักสูตร โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้บุคคลและหน่วยงานต่าง ๆ ของ ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ความรู้ ความเห็นในการจัดทำหลักสูตรของโรงเรียน ให้สัมพันธ์สอดคล้องกับ สภาพความต้องการของชุมชน

10. การเดินทางไปทัศนศึกษา โรงเรียนอาจนำนักเรียน คณะครูและบุคลากรของโรงเรียนไป ทัศนศึกษาสถานที่ต่าง ๆ เพื่อศึกษาหาความรู้จากแหล่งนั้นโดยตรง

11. ศึกษาโดยการจัดนิทรรศการผลงานและกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ในการจัดกิจกรรมนี้ โรงเรียนอาจเชิญหน่วยงานต่าง ๆ ของชุมชน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราวต่าง ๆ ของชุมชน เข้าร่วมงาน นอกจากจะทำให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจชุมชนของตนแล้ว โรงเรียนยังมีโอกาสที่จะมี ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับทรัพยากรของชุมชนดีขึ้นด้วย

12. ศึกษาจากการใช้แบบสอบถาม สอบถามรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับชุมชน การให้แหล่ง วิทยากรชุมชน ตลอดจนความคิดเห็น ความเชื่อ และการปฏิบัติงานต่าง ๆ ความรู้เหล่านี้มีประโยชน์มาก ในการจัดการเรียนการสอน

13. การร่วมมือประสานงานกับหน่วยงาน องค์การต่าง ๆ ของชุมชน ทั้งหน่วยงานของรัฐบาล และเอกชน

แหล่งวิทยากรชุมชนมีอยู่เป็นจำนวนมากมาย แต่ไม่ค่อยได้รับการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ดังนั้น การที่เราจะสามารถนำเอาแหล่งวิทยากรชุมชนมาใช้ให้เป็นประโยชน์ได้ จึงต้องเริ่มต้นด้วยการศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับแหล่งวิทยากรชุมชนต่าง ๆ เหล่านั้นก่อน เพื่อที่จะได้ค้นหาคำตอบว่า แหล่งวิทยากร ชุมชนที่จะเป็นประโยชน์แก่โรงเรียนนั้นมีอะไรบ้าง และจะทําอย่างไรจึงจะสามารถนำเอาแหล่งวิทยากรชุมชน เหล่านั้นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้

ความสำคัญของการใช้แหล่งวิทยากรชุมชนประกอบการเรียนการสอนวิชาช่าง

แหล่งวิทยากรชุมชนมีความสำคัญและมีประโยชน์ต่อการที่จะนำมาประกอบการเรียนการสอนได้ เป็นอย่างดี หากได้พิจารณาคัดเลือกอย่างถูกต้องและเหมาะสมต่อเนื้อหาวิชา ดังที่ สุทธิ ประจักษ์ (2524 : 148) ได้กล่าวถึงความสำคัญของแหล่งวิทยากรชุมชนที่มีต่อการสอน มีอยู่หลายประการ ดังนี้

1. ทำให้โรงเรียนและชุมชนติดต่อกันอย่างใกล้ชิด ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญมากเพราะจะทำให้โรงเรียน

และชุมชนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

2. ทำให้นักเรียนสนใจและเห็นคุณค่าของชุมชน เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่นักเรียนจะต้องใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อชีวิตของนักเรียน และเป็นสิ่งที่นักเรียนสามารถปรับตัวเข้ากับชุมชน และเป็นพลเมืองดี

3. ช่วยให้การสอนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพราะจุดประสงค์ที่สำคัญอย่างหนึ่งของวิชาช่างก็คือ การให้นักเรียนรู้จักชุมชนและใช้ชุมชน ซึ่งจะทำให้นักเรียนมีทักษะมากขึ้น และวิทยาการของชุมชนก็สะดวกและง่ายกว่าที่จะใช้วิทยาการจากแหล่งอื่น

4. ให้โอกาสนักเรียนได้รับสิ่งที่นักเรียนไม่อาจหาหรือพบเห็นได้จากที่โรงเรียน ทั้งนี้ เพราะมีสิ่งอีกมากมายที่มีอยู่ในชุมชนที่มีคุณค่าต่อการสอน แต่ครูไม่สามารถนำมาใช้ที่โรงเรียนได้ ดังนั้นการใช้แหล่งวิทยาการชุมชนจะช่วยให้นักเรียนได้รับประสบการณ์อย่างสมบูรณ์

การใช้แหล่งวิทยาการชุมชนประกอบการเรียนการสอนวิชาช่าง

หลักสูตรวิชาอาชีพในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจัดไว้เป็นวิชาเลือก มีหลักการให้การศึกษาได้อย่างมีอิสระและเป็นไปได้ โดยระดมทรัพยากรในท้องถิ่นให้ได้ประโยชน์ในการศึกษาให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ให้เขตการศึกษาต่าง ๆ จัดทำหลักสูตรวิชาอาชีพท้องถิ่นเสนอมาเพื่อขออนุมัติโดยยึดแนวหลักสูตรแกนของกรมวิชาการ แต่ดัดแปลงรายละเอียดของกิจกรรมและเพิ่มเติมอาชีพให้เหมาะสมกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น และเป็นการส่งเสริมให้ท้องถิ่นจัดประสบการณ์ให้นักเรียนในสิ่งซึ่งมีเฉพาะในท้องถิ่นของตน นอกจากนั้นยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาหาความรู้จากภายนอกโรงเรียนได้อย่างกว้างขวาง เพราะจะต้องให้มีการปฏิบัติอย่างจริงจังมากกว่าที่จะศึกษาแต่ทฤษฎี วิชาใดหากไม่สามารถจัดสอนในโรงเรียนได้ก็เปิดโอกาสให้นักเรียนไปศึกษาและฝึกงานในแหล่งวิทยาการ สถานประกอบการ และสถานประกอบการอิสระในท้องถิ่นที่โรงเรียนตั้งอยู่ได้ ทั้งนี้ต้องอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของโรงเรียน (ชาญชัย ศรีไสยเพชร. 2532 : 223 – 224)

การใช้แหล่งวิทยาการชุมชนประกอบการเรียนการสอนวิชาช่าง จะช่วยเสริมสร้างประสบการณ์ของเด็กให้ประกอบอาชีพได้จริง ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับผู้สอนว่าจะเลือกใช้แบบใดจึงจะเหมาะสมกับเนื้อหาวิชากระบวนการเรียนการสอนและเหมาะสมกับเนื้อหา กระบวนการเรียนการสอนและเหมาะสมกับเวลาที่ใช้ในการสอนเพื่อให้ได้ประโยชน์แก่ผู้เรียนมากที่สุด

วาสนา ชาวหา (2522 : 93 – 94) ได้จำแนกการใช้แหล่งวิทยาการชุมชนได้เป็น 4 ชนิด คือ

1. แหล่งวิชาภายในโรงเรียน หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ซึ่งอาจเป็นสิ่งมีชีวิต หรือไม่มีชีวิตก็ตาม ที่อยู่ในบริเวณโรงเรียน เช่น ต้นไม้ แมลง บุคคลภายในโรงเรียน เป็นต้น
2. บุคลากรที่โรงเรียนเชิญมาเป็นวิทยากร อาจเป็นเจ้าหน้าที่ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยตรง และสามารถให้ความรู้แก่นักเรียนและครูได้ หรืออาจเป็นบุคคลในอาชีพต่าง ๆ เช่น ช่างนา ช่างสวน ช่างไม้ ฯลฯ
3. แหล่งวิชาการในชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ หมายถึง สถานที่ต่าง ๆ ภายในชุมชนที่ไม่ห่างไกลโรงเรียนมากนัก ใช้เวลาในการเดินทางไปกลับไม่เกินหนึ่งวัน นั่นคือ ไม่ต้องค้างคืนผู้บังคับบัญชาในสถานศึกษามีอำนาจอนุญาตได้ เป็นวิธีที่ใช้กันมากไม่สิ้นเปลือง และไม่ต้องมีระเบียบในการขออนุญาตต่อกรมกอง
4. ทัศนจร เพื่อการศึกษา (Education Field Trip) หรือทัศนศึกษา หมายถึง การพานักเรียนไปศึกษาหาความรู้จากต่างชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่

สมหญิง กลั่นศิริ (2522 : 66) กล่าวว่า การใช้แหล่งความรู้ในชุมชนทำได้ 2 ทาง คือ

1. การนำผู้เรียนไปสู่ชุมชน
2. การนำเอาแหล่งชุมชนมาสู่ห้องเรียน

ซึ่งสอดคล้องกับของ ลัดดา ศุภปรีดี (2524 : 78) กล่าวว่า การนำแหล่งวิชาชุมชนมาใช้ในการเรียนการสอนทำได้ 2 วิธี คือ

1. นำแหล่งวิชาชุมชนมาใช้ในห้องเรียน เช่น การนำวัสดุอุปกรณ์บางอย่างในชุมชนมาประกอบ การเรียนการสอน เชิญวิทยากรมาบรรยาย เป็นต้น

2.พานักเรียนออกไปศึกษานอกสถานที่ยังแหล่งวิชาชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ ได้แก่ พาไปชมฟาร์ม เลี้ยงสัตว์ ไปดูการทำนา ไปชมสถานที่ราชการใกล้ ๆ โรงเรียน เป็นต้น นอกจากนี้ยังรวมถึงการพาไปศึกษา นอกสถานที่ ยังแหล่งวิชาที่อยู่นอกชุมชนซึ่งโรงเรียนตั้งอยู่ เช่น ไปชมพิพิธภัณฑ์ โบราณวัตถุ สถานที่สำคัญ ๆ ทางประวัติศาสตร์ การพาเด็กไปศึกษา นอกสถานที่นี้จะต้องมีการวางแผน และเตรียมการเป็นอย่างดี เพื่อให้ การใช้แหล่งวิชาชุมชนได้ผลดีจริง ๆ

ประหยัด จิระวรพงษ์ (2522 : 99) กล่าวว่า การใช้แหล่งวิทยาการชุมชน เพื่อการศึกษาทำได้ 4 วิธี คือ

1. การศึกษาภายในบริเวณโรงเรียน
2. การเชิญวิทยากรมาบรรยาย
3. การศึกษาภายในชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่
4. การทัศนจรเพื่อการศึกษา (Educational Field Trip)

แคนเวอร์ธี (Kenworthy. 1962 : 167) ได้แนะนำการใช้แหล่งความรู้ในชุมชนไว้ ดังนี้

1. การนำนักเรียนไปศึกษานอกสถานที่ เช่น โรงงาน แหล่งธุรกิจ สหภาพแรงงาน พรรคการเมือง วัด พิพิธภัณฑ์ ฯลฯ

2. การศึกษาชุมชน โดยศึกษาประวัติของชุมชน กระบวนการทางสังคม การประกอบอาชีพ เป็นต้น

3. ให้นักเรียนไปสัมภาษณ์ผู้รู้
4. เชิญวิทยากรมาบรรยายให้นักเรียนฟัง หรือสาธิตให้นักเรียนดูในห้องเรียน หรือในโรงเรียน
5. ให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรง เช่น พาไปดูศาล คลินิก โรงพยาบาล
6. จัดหาวัสดุอุปกรณ์สำหรับใช้ในห้องเรียนให้เพียงพอ เช่น หนังสือ รูปภาพ ข่าวสารของรัฐบาล
7. โครงการบริการสังคม
8. เปิดโอกาสให้นักเรียนมีประสบการณ์ใหม่ ๆ เช่น การแสดงดนตรี แสดงละคร จัดนิทรรศการ แสดงผลงานของนักเรียน หรือเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน

9. ให้นักเรียนมีประสบการณ์ในการทำงาน เช่น ฝึกงานกับผู้ใหญ่ เป็นต้น เพื่อให้นักเรียนได้สำรวจความสนใจของตัวเองว่า ตัวเองชอบอาชีพอะไรและจะประกอบอาชีพอะไร เมื่อจบจากโรงเรียนไปแล้ว

โอลเซน (Olsen. 1960 : 73) มีความเห็นว่า โรงเรียนควรจะใช้แหล่งความรู้ในชุมชนเพื่อให้ หลักสูตร และวิธีสอนสอดคล้องกับชีวิตจริงของสังคม ช่วยให้การสอนมีความหมายลึกซึ้งและช่วยให้นักเรียน ได้รับประสบการณ์ตรง การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน และชุมชนอาศัยสะพานเชื่อมโยง ดังนี้

1. นำเอกสารสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ จากภายนอกโรงเรียนมาให้นักเรียนศึกษาค้นคว้า
2. ใช้วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชนมาประกอบการเรียนการสอน
3. เชิญวิทยากรมาบรรยายหรือสาธิตในโรงเรียน
4. ให้นักเรียนไปสัมภาษณ์ผู้มีความรู้ในชุมชน
5. พานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่
6. การสำรวจแหล่งความรู้ต่าง ๆ ในชุมชน

7. การศึกษานอกสถานที่ไกลออกไป

8. การตั้งค่ายพักแรม

9. โครงการบริการชุมชน

10. การจัดให้นักเรียนมีประสบการณ์จากการฝึกงาน เช่น ฝึกงานบางอย่างที่บ้าน หรือฝึกงาน

ในสถานประกอบการ สถานประกอบอาชีพอิสระในท้องถิ่น เป็นต้น ซึ่งอาจจะฝึกเป็นกลุ่มหรือรายบุคคลก็ได้ จากการศึกษาแนวคิดของนักการศึกษา ตลอดจนหลักสูตรวิชาการงานและอาชีพถึงวิธีที่จะนำเอา แหล่งวิทยาการชุมชนมาใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอนวิชาช่าง พอสรุปได้ว่ามีอยู่ 4 วิธี คือ

1. การเชิญวิทยากรมาบรรยาย

2. การศึกษานอกสถานที่

3. การส่งนักเรียนออกไปศึกษาหาความรู้จากแหล่งวิทยาการ สถานประกอบการ และสถาน

ประกอบอาชีพอิสระ

4. การสัมภาษณ์บุคคลที่เป็นแหล่งวิทยาการในชุมชน

สมาคมผู้ปกครองและครู

สมาคมผู้ปกครองและครูในประเทศไทย เริ่มจัดตั้งเป็นครั้งแรกที่โรงเรียนสตรีประจำจังหวัด กาญจนบุรี เมื่อปี พ.ศ. 2496 และโรงเรียนสตรีวิทยา ได้ขอจดทะเบียนจัดตั้งสมาคมผู้ปกครองและครูเป็น แห่งที่ 2 เมื่อปี พ.ศ. 2498 (อำไพ วงศ์สว่าง. ม.ป.ป. ; อ้างอิงจาก วรรัตน์ วรณเลิศลักษณ์. 2518 : 8) หลังจากนั้น สมาคมผู้ปกครองและครูก็เริ่มได้รับความสนใจจากโรงเรียนต่าง ๆ เป็นลำดับ และมีการขอจด ทะเบียนจัดตั้งสมาคมผู้ปกครองและครูเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ จนกระทั่งปัจจุบัน มีสมาคมผู้ปกครองและครูของ โรงเรียนต่าง ๆ ทั่วประเทศถึง 644 สมาคม (ฝ่ายทะเบียนกองเอกชนสัมพันธ์ สำนักงานคณะกรรมการ วัฒนธรรมแห่งชาติ. 2537 ; อ้างอิงจาก ณรงค์ ดำรงสันติธรรม. 2538 : 22 – 23)

ส่วนในต่างประเทศสมาคมผู้ปกครองและครู มีขึ้นครั้งแรกในสหรัฐอเมริกา เมื่อปี ค.ศ. 1897 จาก ความคิดริเริ่มของ Birney และ Hearst โดยมีวัตถุประสงค์การจัดตั้งเพื่อช่วยเหลือเด็ก ๆ สมาคมผู้ปกครอง และครูที่จัดตั้งขึ้นในชุมชนชนบทนั้น ได้กำหนดจุดมุ่งหมายที่ดึงดูดความสนใจของผู้ปกครองครู ผู้บริหาร โรงเรียนและประชาชนทั่วไป คือ การทำงานเกี่ยวกับสวัสดิภาพเด็ก (ชานาญ รูปเล็ก. 2529 : 12)

ในปี พ.ศ. 2515 ได้มีการจัดตั้งสภาผู้ปกครองและครูขึ้น เพื่อทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางระหว่าง สมาคมผู้ปกครองและครูของโรงเรียนต่าง ๆ ทั่วประเทศ เนื่องจากมีสมาคมผู้ปกครองและครูเพิ่มมากขึ้น เพื่อ ประสานงานให้การดำเนินงานของสมาคมผู้ปกครองและครูเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และเป็นศูนย์กลางจัดให้ มีการประชุมคณะกรรมการของสมาคมผู้ปกครองและครู เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด ตลอดจนร่วมกันแก้ ปัญหาต่าง ๆ ของสมาคมผู้ปกครองและครู

ความสำคัญของสมาคมผู้ปกครองและครู

เฟื่องฟูง เครือตราฐ (วรรัตน์ วรณเลิศลักษณ์. 2518 : อ้างอิงจาก เฟื่องฟูง เครือตราฐ. ม.ป.ป.) ได้ชี้ให้เห็นความสำคัญในการจัดตั้งสมาคมผู้ปกครองและครูไว้ ดังนี้

1. สมาคมผู้ปกครองและครู สามารถเชื่อมโยงผู้ปกครองและครูให้พบปะกัน เพื่อให้ครูได้รู้จักเด็ก และรู้ถึงสภาพความเป็นอยู่ทางบ้าน

2. สมาคมผู้ปกครองและครู สามารถทำให้ผู้ปกครองได้ทราบเรื่อง การเรียน ความประพฤติ และ ความเจริญงอกงามของเด็กที่โรงเรียน

3. สมาคมผู้ปกครองและครู สามารถให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง ในวิธีการอบรมสั่งสอนเด็กตามหลักจิตวิทยาสำหรับเด็ก

4. เพื่อให้ผู้ปกครองและครูได้ร่วมมือกันพัฒนาตัวเด็ก

หลักการและวัตถุประสงค์ของสมาคมผู้ปกครองและครู

นักวิชาการได้กล่าวถึงหลักการและวัตถุประสงค์ของสมาคมผู้ปกครองและครูไว้ต่าง ๆ กัน ดังนี้

คือ

ชต ไกรดิษฐ์ (2518 : 9) กล่าวถึงหลักการและวัตถุประสงค์ของสมาคมผู้ปกครองและครูไว้ ดังนี้

1. ดำเนินงานเพื่อรู้จักเด็กให้ดีขึ้นด้วยการศึกษาเด็กและศึกษาบิดามารดา
2. สมาคมผู้ปกครองและครูไม่จำเป็นต้องมีแผนตายตัว แต่ควรมีแนวทาง การดำเนินงานที่

ยืดหยุ่นตามความเหมาะสมกับลักษณะของโรงเรียน

3. สมาคมผู้ปกครองและครู ควรดำเนินงานตามแผนและภารกิจที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ทั่วไปของการให้สวัสดิการแก่เด็ก เช่น การจัดวัตถุประสงค์การศึกษาให้แก่เด็ก จัดให้ความรู้แก่ผู้ปกครองตามแต่กรณี และเป็นศูนย์การประสานงานการ จัดบริการที่เกี่ยวกับเด็กอันได้แก่ การบริการสงเคราะห์แก่เด็กยากจน เด็กเรียนดี บริการแนะแนว บริการอาหารกลางวัน และบริการสุขภาพ เป็นต้น โดยแบ่งออกเป็นฝ่าย ๆ เพื่อให้ทุกคนได้มีส่วนในการรับผิดชอบร่วมกัน

4. สมาคมผู้ปกครองและครูเปิดโอกาสให้สมาชิกมีความรับผิดชอบร่วมกัน ในสวัสดิภาพของบ้าน โรงเรียนและชุมชน ความเจริญก้าวหน้าของผลงานย่อมหมายถึง ความเจริญในการพัฒนาตัวเองของสมาชิก

5. การจัดตั้งสมาคมควรอยู่ในรูปของอาสาสมัคร ไม่เป็นการบีบบังคับผู้ใด และทำด้วยใจศรัทธา ส่วน ภิญโญ สาร (2526 : 3) กล่าวว่า สมาคมผู้ปกครองและครูมี วัตถุประสงค์ที่สำคัญ ดังนี้คือ

1. เพื่อช่วยให้ผู้ปกครองมีความเข้าใจวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานและปัญหาต่าง ๆ ของโรงเรียน

2. เพื่อความร่วมมือที่ดีระหว่างบ้านกับโรงเรียน ในการให้การศึกษาแก่เด็ก

3. เพื่อให้ผู้ปกครองมีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับครู ในเรื่อง ที่เกี่ยวกับการสอนและการเรียน เพื่อช่วยให้นักเรียนแต่ละคนเรียนดีขึ้น

4. เพื่อสร้างมตินหาชนให้เกิดขึ้นเกี่ยวกับวางแผน กำหนดนโยบาย และประชุมปรึกษาหารือในเรื่องที่เกี่ยวกับบ้าน โรงเรียน และชุมชนซึ่งจะช่วยให้ การศึกษาของท้องถิ่นเจริญขึ้น

5. เพื่อสนับสนุนแนวความคิดใหม่ใด ๆ ก็ตาม ที่มีทางจะปรับปรุงการศึกษา และสภาพสังคมของท้องถิ่นซึ่งจะช่วยให้ผลการเรียนของเด็กได้ผลดี

บทบาทของสมาคมผู้ปกครองและครู

จากวัตถุประสงค์ของสมาคมผู้ปกครองและครู ที่กล่าวแล้วข้างต้น ได้มีนักวิชาการและนักการศึกษา กล่าวถึงบทบาทของสมาคมผู้ปกครองและครู ไว้ดังนี้

สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2529 : 13) กล่าวถึง บทบาทของสมาคมผู้ปกครองและครู ไว้ดังนี้

1. เป็นที่ปรึกษาและให้คำแนะนำแก่ผู้บริหารโรงเรียน ในเรื่องราวต่าง ๆ ที่ผู้บริหารโรงเรียนขอปรึกษา

2. จัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์อันดี ระหว่างผู้ปกครองและครู

3. จัดหาเงินมาสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียน

ผู้ปกครอง

การจัดการศึกษาให้บังเกิดผลดีแก่นักเรียนอย่างเต็มที่นั้น จะต้องมีบุคคลหลายฝ่ายเข้ามาเกี่ยวข้อง อาทิเช่น ครู ซึ่งมีหน้าที่โดยตรงในการให้การศึกษาแก่นักเรียน นอกจากนี้ก็มีผู้ปกครอง ซึ่งเป็นบิดา มารดา หรือผู้ที่น้องรับผิดชอบเลี้ยงดู ส่งเสียให้นักเรียนได้ศึกษาเล่าเรียนก็เป็นอีกบุคคลหนึ่งที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่สำคัญ และมีอิทธิพลต่อการศึกษาของนักเรียนเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้น ผู้ปกครองจึงควรจะต้องทราบถึงบทบาทของตนเอง เพื่อจะช่วยให้เด็กเรียนในความปกครองของตนประสบผลสำเร็จในการเรียนด้วย ทั้งนี้ เพราะการศึกษาของนักเรียนเกิดขึ้นตลอดเวลา ทั้งที่บ้านและโรงเรียน และเมื่อกลับบ้านแล้วนักเรียนยังต้องศึกษา ค้นคว้า ฝึกฝน ทักษะ และทบทวนบทเรียนต่อที่บ้านอีก ซึ่งการศึกษาที่บ้านเป็นหน้าที่ที่สำคัญของผู้ปกครอง ผู้ปกครองสามารถช่วยเหลือบุตรหลานในเรื่องการเรียนการสอนได้ แต่จะช่วยให้เพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับความสามารถ เวลา และความสนใจของผู้ปกครอง ฉะนั้นบทบาทของผู้ปกครองจึงมิได้จำกัดอยู่เพียงการเลี้ยงดูและการดูแลความประพฤติเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการให้การศึกษาแก่นักเรียนด้วย การที่นักเรียนจะเรียนได้ผลดีหรือไม่นั้น สิ่งที่น่ามาพิจารณา คือ พ่อ แม่ ผู้ปกครอง ได้จัดสิ่งแวดล้อมให้นักเรียนได้เหมาะสมหรือไม่ เพียงใด นักเรียนมีห้องเรียน หรือสถานศึกษาที่เปิดสัปดาห์หนึ่ง จะทำการบ้าน หรือท่องหนังสือได้สะดวกเพียงใด ฯลฯ นอกจากนี้จะพิจารณาและแก้ไขสาเหตุให้ถูกต้องแล้ว พ่อ แม่ ควรใช้เวลาสนทนากล้าถามเกี่ยวกับการเรียนหรือเกี่ยวกับทางโรงเรียน ก่อนที่จะปล่อยให้เด็กเรียนทำการบ้านหรือท่องหนังสือตามลำพัง ทั้งนี้เพื่อให้เด็กเรียนเห็นว่าพ่อ แม่ มีความรัก และห่วงใย และเพื่อตอบปัญหา แก้อัศจรรย์ของนักเรียน นักเรียนจะมีความสนใจ และภาคภูมิใจ ถ้าพ่อ แม่ สามารถให้คำแนะนำ หรือตอบปัญหาเกี่ยวกับการเรียนของตนได้ เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนสนใจการเรียนมากขึ้น การให้คำแนะนำแก่นักเรียนนั้น พ่อ แม่ ควรช่วยแต่เพียงให้คำแนะนำ เมื่อเด็กต้องการและคอยดูแลให้นักเรียนทำการบ้านตามที่โรงเรียนมอบหมายให้ แต่การดูแลไม่ควรเป็นไปในลักษณะถาม ทอบ เพราะจะเป็นการฝึกให้นักเรียนขาดความรับผิดชอบ นอกจากนี้แล้ว ผู้ปกครองก็ควรหาโอกาสพบปะ สนทนา กับครู เพื่อถามข่าวคราว ความก้าวหน้าทางการเรียน ตลอดจนความประพฤติกรรมของนักเรียนที่อาจจะต้องร่วมมือกันแก้ไข (ละเมียด ลิมอักษร. 2521 : 42)

สวัสดิ์ สุวรรณอักษร (2528 : 23) ได้กล่าวถึงบทบาทของพ่อ แม่ ผู้ปกครองในการช่วยเหลือให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนไว้ ดังนี้

1. ควรมีความเข้าใจ และให้ความสนใจในโรงเรียนที่นักเรียนศึกษาเล่าเรียนอยู่
2. ส่งเสริม สนับสนุน ให้นักเรียนมีความขยันหมั่นเพียร ในการเรียนให้มากที่สุด เท่าที่จะทำได้
3. ยอมรับในความสามารถทางสมองหรือสติปัญญาของนักเรียน
4. สนับสนุนให้นักเรียนรู้จักใช้บริการแนะแนวของทางโรงเรียนที่จัดขึ้น สำหรับนักเรียนทุกคน
5. ส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนมีความสัมพันธ์ที่ดีกับครูทุกคนในโรงเรียน
6. ควรสนับสนุนการใช้ระเบียบวินัยต่าง ๆ อันเข้มงวดของครูบ้าง
7. ควรให้การอุปถัมภ์ อย่างเพียงพอในการเล่าเรียน ของนักเรียนโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ควรพยายามจัดบรรยากาศภายในบ้าน ให้นักเรียนมีความรู้สึกกระตือรือร้นที่จะเรียน เช่น จัดห้องพิเศษสำหรับดูหนังสือ มีโต๊ะเขียนหนังสือ และอุปกรณ์การเรียนครบครัน ถ้าหากทำได้ก็ควรจัดตารางเวลาเรียนให้เหมาะสม พร้อมทั้งมีเวลาพักผ่อนบ้างตามสมควร จัดสถานที่ดูหนังสือให้มีความเงียบสงบ แนะนำให้นักเรียนรู้จักคุณค่าของวิชาต่าง ๆ ที่เรียน ถ้าหากผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจเพียงพอในวิชานั้น ๆ ก็ควรพยายามตอบคำถามหรือให้คำอธิบายในเรื่องต่าง ๆ ที่นักเรียนสงสัย หรืออาจจะยั่วให้นักเรียนอยากค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมที่ห้องสมุด หรือแหล่งความรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่

8. ส่งเสริม สนับสนุน ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมตามหลักสูตร และกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนเท่าที่สามารถจะทำได้

9. แนะนำวิธีการคบเพื่อนที่ดี และควรห้ามปรามนักเรียนมิให้ไปมีวสุมกับเด็กที่สร้างความรำคาญเดือดร้อนแก่ผู้อื่น

10. สนับสนุนให้นักเรียนศึกษาเล่าเรียน อยู่ในโรงเรียนจนกว่าจะจบการศึกษา ตามสมควรแก่สภาพของนักเรียน และฐานะทางเศรษฐกิจภายในครอบครัว

กล่าวโดยสรุปแล้ว พ่อ แม่ ผู้ปกครอง อาจช่วยครู ส่งเสริมการสอน เมื่อนักเรียนอยู่บ้านได้ โดยการจัดสภาพแวดล้อมและสภาพทางบ้านที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ให้นักเรียนได้รับความรู้และประสบการณ์เพิ่มเติม เอาใจใส่นักเรียนและจัดหา วัสดุ สื่อการศึกษา อันจะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนของนักเรียน

ผู้นำชุมชน และคณะกรรมการโรงเรียน

ผู้นำชุมชนมีบทบาทสำคัญยิ่ง ถ้าผู้นำชุมชนกระฉับกระเฉง และให้การสนับสนุนแก่โรงเรียน กิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนก็จะดำเนินไปได้ด้วยดี รวมไปถึงทัศนคติที่ชาวบ้านพึงมีต่อโรงเรียนด้วย (สุภางค์ จันทวานิช และคณะ. 2531 : 7)

กรรมการศึกษา มักเป็นผู้ที่ต้องการมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในกิจการของโรงเรียนถ้ากรรมการศึกษา มีการพิจารณาตัดสินใจต่าง ๆ เป็นไปเพื่อรักษาผลประโยชน์ให้แก่โรงเรียน ป้องกันมิให้กลุ่มบุคคลใดมาแสวงหาผลประโยชน์จากโรงเรียนโดยมิชอบแล้ว ย่อมส่งผลดีแก่กิจการของโรงเรียน และอาจส่งผลทางอ้อมต่อคุณภาพของนักเรียน เป็นที่น่าสังเกตว่ากรรมการศึกษาจะมีบทบาทเฉพาะในแง่การจัดการบริหารเท่านั้น แต่ไม่มีบทบาททางวิชาการ

ความสำคัญของการสอนวิชาอาชีพ

ปัจจุบันผู้ที่จบการศึกษาแล้วไม่มีงานทำได้ทวีจำนวนมากขึ้น นับว่าเป็นปัญหาสำคัญของประเทศ ถ้าปล่อยให้การว่างงานยังคงมีต่อไป ก็จะเป็นอุปสรรคอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ เพราะนอกจากจะเป็นการสูญเสียทางการศึกษาแล้ว ยังเป็นการวางแผนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ไม่ตรงกับความต้องการในการพัฒนาประเทศอีกด้วย ดังนั้นทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นรัฐบาล เอกชน จะต้องร่วมมือกันในการลดการว่างงานให้เหลือน้อยที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระทรวงศึกษาธิการมีหน้าที่จัดการศึกษาให้กับเด็กและเยาวชนของชาติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้ตระหนักและเห็นความสำคัญของการว่างงานดังกล่าว จึงให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพเป็นอย่างมาก (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1. 2536 : 11) นอกจากนี้ยังมีแนวความคิดเกี่ยวกับความสำคัญของการสอนวิชาอาชีพจากหลายทัศนะดังนี้

ก้อ สวัสดิภาพนิษฐ์ (2521 : 28 – 29) กล่าวถึงการนำวิชาอาชีพเข้าไปสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ว่าวิชาอาชีพถือว่าเป็นวิชาที่มีศักดิ์ศรีมิได้แตกต่างไปจากวิชาสามัญ เพราะถ้าจะออกไปประกอบอาชีพก็สามารถทำได้ ความรู้ทางทฤษฎีทางอาชีพนั้นเรียนไม่กี่ชั่วโมงก็เข้าไปประกอบอาชีพได้ ส่วนความชำนาญนั้นจะเกิดขึ้นในวันข้างหน้า

สาโรช บัวศรี (2521 : 5 – 9) ได้กล่าวว่า การศึกษาเพื่องานอาชีพ หมายถึงการศึกษาที่เตรียมผู้เรียนให้พร้อมที่จะประกอบอาชีพได้ ทั้งที่เป็นอาชีพอิสระและอาชีพรับจ้าง ทั้งในส่วนที่ต้องการใช้ความรู้พื้นฐานและทักษะอย่างง่าย ๆ และสลับซับซ้อนตามความต้องการของผู้เรียน การเตรียมตัวผู้เรียนให้มีความ

พร้อมทางอาชีพนี้จะต้องมีขั้นตอนและคำนึงถึงความแตกต่างในด้านวัยวุฒิ พื้นความรู้ ประสบการณ์ และ ความสนใจ

พนัส หันนาคินทร์ (2521 : 93 – 94) ได้กล่าวถึงความสำคัญของเด็กในระดับมัธยมศึกษาว่าอยู่ในภาวะที่เข้าสู่ความเป็นหนุ่มสาว มีกำลังร่างกายแข็งแรง มีความเจริญทางสมองเกือบถึงขีดสุด และพร้อมที่จะเป็นกำลังของชาติในระยะเวลาอีกไม่นานนัก ดังนั้นการให้การศึกษาในระดับมัธยม จึงควรเป็นการศึกษาที่มุ่งจัดให้นักเรียนได้ศึกษาทั้งวิชาการและวิชาชีพ เพื่อเป็นรากฐานในการประกอบอาชีพตามสมควรแก่ ทัศนภาพ

ลาวัณย์ ถนอมจันทร์ (2526 : 15 – 16) ได้แสดงทัศนะว่า การเตรียมผู้เรียนให้มีความพร้อมในการประกอบอาชีพ เป็นสิ่งที่มีความสำคัญมาก การศึกษาทุกระดับจะต้องสอดแทรกวิชาอาชีพเพื่อให้ผู้เรียนสามารถออกไปประกอบอาชีพได้ วิธีการเตรียมตัวผู้เรียนเพื่ออาชีพนั้น จะต้องคำนึงถึงความรู้และความถนัดส่วนตัว และเนื่องจากอาชีพที่มีอยู่จำกัด การปลูกฝังวิชาอาชีพอย่างเพียงยังไม่เป็นที่มั่นใจได้ว่าผู้เรียนจะสามารถออกไปประกอบอาชีพได้ เพราะฉะนั้นโรงเรียนควรสอนให้ผู้เรียนรู้จักวิธีการเรียนด้วยตนเอง เพื่อแสวงหาความรู้สำหรับประกอบอาชีพอื่น ๆ ในสังคมต่อไป

จากทัศนะของนักการศึกษาที่กล่าวมานี้ ชี้ให้เห็นว่าวิชาอาชีพเป็นวิชาที่มีความสำคัญกับสภาพสังคมไทยในปัจจุบัน หากไม่ได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดการเรียนการสอนอย่างจริงจังแล้ว ปัญหาเรียนจบแล้วไม่มีงานทำก็จะเกิดขึ้นกับสังคมไทยต่อไป ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องจัดการศึกษาวิชาอาชีพให้กับผู้เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีวิชาอาชีพติดตัวตามควรแก่วัย พอที่จะเป็นพื้นฐานในการพัฒนาตนเองและท้องถิ่นไปสู่การมีงานทำได้ในอนาคต (กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ. 2533 : 9)

ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ

การจัดแผนการเรียน ปัญหาการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน และปัญหาเกี่ยวกับการฝึกงานของนักเรียน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1 (2536 : 13 – 14) พบว่า

1. การจัดแผนการเรียน เรียงตามลำดับคือ

1.1 โรงเรียนส่วนใหญ่จัดแผนการเรียนตามความพร้อมของโรงเรียนมากกว่าการจัดตามความต้องการของนักเรียน

1.2 การจัดแผนการเรียนวิชาอาชีพส่วนใหญ่ใช้สถานฝึกงานของโรงเรียนมากกว่าส่งนักเรียนไปเรียนและหรือฝึกงานที่สถานฝึกงานอาชีพนอกโรงเรียน

2. ปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพของโรงเรียน เรียงตามลำดับคือ

2.1 โรงเรียนส่วนใหญ่ขาดบุคลากรที่มีความรู้ด้านอาชีพโดยตรง

2.2 ขาดโรงฝึกงาน วัสดุและอุปกรณ์

2.3 ขาดเอกสารหลักสูตรและคู่มือต่าง ๆ

2.4 การเชิญวิทยากรในท้องถิ่นมาให้ความรู้แก่นักเรียนอยู่ในระดับน้อย

2.5 การพานักเรียนไปดูงานด้านอาชีพในท้องถิ่นอยู่ในระดับน้อย

2.6 ความไม่เหมาะสมของจำนวนนักเรียนต่ออุปกรณ์ เครื่องมือ

3. ปัญหาเกี่ยวกับการฝึกงานนอกโรงเรียน เรียงตามลำดับคือ

3.1 สถานฝึกงานอาชีพอยู่ไกลจากโรงเรียน จึงไม่สะดวกที่จะส่งนักเรียนไปฝึกงานอาชีพนอกโรงเรียน

3.2 เจ้าของสถานฝึกงานอาชีพไม่เต็มใจรับนักเรียนไปฝึกงานและที่รับได้ก็รับในจำนวนจำกัด

3.3 ครูไม่สะดวกที่จะไปนิเทศก์ควบคุม และประเมินผลการฝึกงานของนักเรียนที่สถาน

3.4 ฝึกงาน เนื่องจากอยู่ไกลและไม่งบประมาณพอ

3.5 เจ้าของสถานฝึกงานไม่มีเจ้าหน้าที่หรือมีเวลาพอที่จะดูแลนักเรียนฝึกงาน

3.6 จังหวัดไม่รวบรวมและประกาศรายชื่อสถานฝึกงานอาชีพให้โรงเรียนทราบ

จากการศึกษางานวิจัย การพัฒนาการศึกษาวิชาอาชีพในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน กรมวิชาการ (2531 : 43) สรุปปัญหาและอุปสรรคจากการติดตามผลการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพของ กรมสามัญศึกษาโดยส่วนรวม พบว่า

1. ด้านบุคลากร ขาดบุคลากรทั้งด้านปริมาณและคุณภาพที่ตรงกับแผนการเรียนวิชา อาชีพที่โรงเรียนเปิดสอน

2. ด้านอุปกรณ์ เครื่องมือ อาคารสถานที่ โรงเรียนส่วนใหญ่ยังขาดความพร้อมทำให้ ไม่สามารถ เปิดโอกาสให้นักเรียนเลือกเรียนได้กล่าวขวางตามความสนใจ ความถนัด และความต้องการ

3. ด้านเจตคติของผู้ปกครองและนักเรียนมุ่งเน้นด้านการเรียนเพื่อเรียนต่อ จึงไม่นิยมให้เรียนวิชา อาชีพ

4. การใช้ศูนย์ฝึกอาชีพยังทำได้ในขอบเขตจำกัด และยังต้องปรับระบบการประสานงานระหว่าง หน่วยงานให้ดียิ่งขึ้น

5. การจัดการเรียนการสอนยังมีปัญหาด้านจำนวนคาบเวลาเรียนที่นักเรียนต้องเรียนหนักมาก และครูต้องสอนหลายวิชา และสอนหลายคาบ ทำให้การเรียนการสอนขาดคุณภาพเท่าที่ควร

นอกจากนี้ โสภณา ตาแก้ว (2536 : 36 – 37) ได้กล่าวถึงปัญหาประการหนึ่งที่ทำให้โรงเรียน มัธยมศึกษาไม่สามารถจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพได้ตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร คือ ปัญหาด้านบุคลากร เช่น อัตราครูไม่เพียงพอ ครูวิชาชีพที่จบสาขาวิชาอาชีพที่เปิดสอนโดยตรงไม่มี ครูผู้สอนไม่มีความรู้และทักษะ เพียงพอ ครูทำแผนการสอนไม่เป็น ครูรู้แต่ภาพทฤษฎีไม่สามารถปฏิบัติได้ นอกจากนี้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา หลายแห่ง อาจจะมีปัญหาอื่น ๆ เช่น ผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญงานด้านวิชาอาชีพเท่ากับวิชาสามัญ หัวหน้า หมวดวิชาหรือครูผู้สอนวิชาอาชีพขาดทักษะในงานอาชีพที่สอน ขาดความรู้ ความเข้าใจ และโลกทัศน์ เกี่ยวกับ วงการอาชีพทำให้ไม่รู้เท่าทันสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง

สุรินทร์ กิจนิตยชีวี (2536 : 20) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษา นั้น มีส่วนน้อยที่สามารถจัดการได้ประสบความสำเร็จ คือ นอกจากจะสอนภาพทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ในโรงเรียนแล้ว ยังสอนให้นักเรียนรู้จักกระบวนการผลิตและช่วยปลูกฝังคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ให้กับ นักเรียนอีกด้วย แต่โรงเรียนส่วนใหญ่มิได้เป็นไปในลักษณะดังกล่าวนี้ เนื่องจากมีปัญหาทางด้านงบประมาณ บ้าง วัสดุฝึกและอุปกรณ์การสอนมีน้อย โรงฝึกงานและอัตรากำลังครูไม่เพียงพอ สิ่งเหล่านี้เป็นปัญหาที่ทำให้ การเรียนการสอนไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร

จากการศึกษาสภาพปัญหาในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพของครูผู้สอนวิชาอาชีพ สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1 (2536 : 141 – 148) พบว่าการวางแผนการจัดการเรียน การสอนวิชาอาชีพควรพิจารณาส่วนประกอบสำคัญตามลำดับคือ

1. ความพร้อมของโรงเรียน
2. ความสนใจและความต้องการของนักเรียน

3. ความต้องการแรงงานของวิชาอาชีพในท้องถิ่น
4. ความต้องการของผู้ปกครอง
5. ความเห็นชอบของคณะครูอาจารย์ในโรงเรียน

นอกจากนี้ครูผู้สอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ยังพบสภาพปัญหาด้านความพร้อมของตัวครูผู้สอน ซึ่งตัวครูไม่มีความรู้ในกลุ่มวิชาอาชีพที่สอน ไม่เข้าใจวิธีการวัดผลประเมินผลวิชาอาชีพ ซึ่งครูแต่ละคนจะมีความพร้อมในการเปิดสอนวิชาอาชีพในแต่ละกลุ่มวิชาไม่เท่ากัน ทำให้การจัดการเรียนการสอนจะยึดความพร้อมของครูมากกว่าการคำนึงถึงส่วนประกอบที่สำคัญข้างต้น ดังนั้นการศึกษาปัญหาของครูผู้สอนวิชาอาชีพในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการสอนของครูในด้านต่าง ๆ ให้พร้อมที่จะดำเนินการจัดการสอนวิชาอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

กองวิจัยการศึกษา กรมวิชาการ (2521 ก : 4 – 26) วิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพการจัดการเรียนวิชาอาชีพ และการใช้แหล่งวิทยาการและสถานประกอบการ ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2521 พบว่า โรงเรียนขาดห้องฝึกงาน วัสดุอุปกรณ์ทางวิชาอาชีพ ครูผู้สอนวิชาอาชีพ และขาดความสะดวกในการไปใช้สถานที่ฝึกงานอาชีพนอกโรงเรียน สำหรับปัญหาและอุปสรรคของสถานฝึกงานอาชีพที่รับนักเรียนฝึกงาน คือ ระยะเวลาฝึกงานน้อยเกินไปไม่ต่อเนื่อง ทำให้ไม่สามารถทำงานบางอย่างได้เสร็จในเวลาและไม่เกิดทักษะ สถานฝึกงานอาชีพมีน้อย อุปกรณ์ที่ใช้มีจำกัด

จำเนียร น้อยท่าช้าง (2523 : 86) ได้ศึกษาถึงความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับการเรียนวิชาอาชีพของเด็กตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 พบว่า ผู้ปกครองที่มีการศึกษาเกือบทุกระดับ ยกเว้นระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4-5 และอาชีวศึกษา มากกว่าร้อยละ 90 มีความต้องการให้โรงเรียนเปิดสอนวิชาอาชีพที่มีอยู่ในชุมชน ซึ่งก็เป็นผลอันหนึ่งที่เกิดจากการมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาอาชีพ

ทัศนีย์ ใจชื่อ (2525 : จ – ฉ) วิจัยเรื่อง ปัญหาการจัดการเรียนวิชาอาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าปัญหาในการจัดการเรียนวิชาอาชีพมีปัญหามากได้แก่เรื่องเอกสารหลักสูตร และคู่มือไม่เพียงพอได้รับล่าช้าเกินไป ขาดความพร้อมในเรื่องโรงฝึกงานหรือห้องปฏิบัติการ เครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอ ครูสอนวิชาอาชีพมีน้อย

ไชยพร ตันต์จิตานนท์ (2525 : 63) วิจัยเรื่อง สภาพการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานอาชีพ ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ในเขตการศึกษา 8 พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ชอบเรียนเพราะสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ เช่นเดียวกับปัญหาการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานวิชาอาชีพ คือ ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการแนะแนว และสถานที่ที่ใช้สอนและฝึกงาน

สุวิทย์ ชื่อตรง (2526 : 112 – 114) วิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ในจังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรี และระยอง พบว่าสภาพการเรียนการสอนวิชาที่สอนที่ปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย คือ นักเรียนใช้วัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือต่าง ๆ อย่างระมัดระวัง นักเรียนปฏิบัติตามระเบียบอย่างเคร่งครัด เกี่ยวกับการใช้เครื่องมือ ใช้วิธีสอนโดยบรรยาย การพานักเรียนไปดูงาน เชิญวิทยากรมาบรรยาย มีการมอบหมายให้นักเรียนทำงานการค้นคว้าทำงานเป็น

กลุ่มส่งเสริมการจัดบอร์ดอาชีพอย่างสม่ำเสมอ ในด้านสื่อการเรียนการสอน ครูมีความเห็นว่าสื่อการเรียนการสอน วิชาอาชีพส่วนใหญ่มีน้อย การวัดผลประเมินผลส่วนใหญ่ปฏิบัติอยู่ในระดับสูง มีการให้นักเรียนทำลงในสมุด ทำเป็นรายงาน ให้อภิปรายหรือรายงานหน้าชั้นเรียน มีการส่งเสริมการสอนซ่อมเสริม อาคารสถานที่อยู่ในสภาพเหมาะสม และยังมี การส่งนักเรียนออกไปฝึกงานในสถานที่ต่าง ๆ เลย

กิตติยา ตาระสวัสดิ์ (2529 : บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง การใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมในโรงเรียน มัธยมศึกษา ในพื้นที่เป้าหมายเพื่อการพัฒนาชนบทภาคเหนือ พบว่า เอกสารประกอบหลักสูตรแผนการสอน ครูใช้มากที่สุดและมีการเขียนแผนการสอนมากที่สุด สื่อการสอนครูใช้ของจริงมากที่สุด ส่วนทางด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่ใช้สถานฝึกงานอาชีพ การวัดผลและประเมินผลมีการประเมินผลงานเมื่อนักเรียนฝึกปฏิบัติในแต่ละครั้ง รวมทั้งมีการส่งเสริมการใช้หลักสูตรมากที่สุด

นิรมล ธรรมอำนวยสุข (2531 : 191) วิจัยเรื่อง การศึกษาการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพตาม หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ในโรงเรียนมัธยม สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเพชรบุรี พบว่า การวัดผลและการประเมินผลการเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาทั้ง 3 ขนาด มีการทดสอบความรู้พื้นฐาน เป็นบางครั้ง และมีการชี้จุดประสงค์ในการสอนแต่ละครั้งเมื่อพิจารณาต่อไปอีกพบว่า โรงเรียนทั้ง 3 ขนาดหลังจากการวัดผลประเมินผลการเรียนการสอนมีการแจ้งข้อบกพร่องของนักเรียนให้ทราบทุกครั้ง

ประเสริฐ บุญท้าว (2533 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องสภาพการดำเนินการในโรงเรียน นาร่องขยายการศึกษาภาคบังคับในโรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 9 ผลการวิจัยพบว่า การเตรียมความพร้อมให้กับผู้สอนเพื่อให้เกิดความมั่นใจในการจัดกระบวนการเรียนการสอน การบริหารหลักสูตร การจัดกิจกรรมแนะแนวและนักเรียนทำกิจกรรมด้วยตนเองค่อนข้างน้อย มีปัญหาการสอนด้านงานอาชีพ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดวิชาเลือก และการประเมินผลการเรียน

รุ่งเรือง สุขารมณ และคนอื่น ๆ (2533 : 56 – 69) ได้ทำการศึกษาสภาพเบื้องต้นเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียน โครงการนาร่องขยายการศึกษาภาคบังคับต่อจากระดับประถมศึกษาปีที่ 6 อีก 3 ปี โดยศึกษากับโรงเรียนที่ดำเนินการตั้งแต่ 22 พฤษภาคม 2533 การศึกษาครั้งนี้พบว่า โรงเรียนที่เปิดขยายการศึกษาภาคบังคับจาก 6 ปี เป็น 9 ปี พบปัญหาในเรื่องหลักสูตร และความชำนาญการของครูผู้สอน

ลือชัย พรหมรัตน์รักษ์ (2534 : 58) วิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนกลุ่มวิชาอาชีพช่างอุตสาหกรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 9 พบว่า ปัญหาด้านหลักสูตรทั้งผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอนมีความเห็นไม่แตกต่างกัน กล่าวคือ ทั้งสองฝ่ายมีความเห็นว่า หลักสูตรวิชาอาชีพช่างอุตสาหกรรมมีปัญหาซึ่งสามารถเรียงลำดับของปัญหา คือ เอกสารประกอบหลักสูตร แผนการสอน ครูใช้มากที่สุดและมีการเขียนแผนการสอน สำหรับสื่อการเรียนการสอน ครูนำของจริงมาใช้ประกอบกับกิจกรรมการเรียนการสอนมากที่สุด แต่กิจกรรมการสอน พบว่า ครูไม่ใช้สถานที่ฝึกงานอาชีพและครูจัดกิจกรรมได้เหมาะสม คำนี้ถึงการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ส่วนทางด้านการวัดผลและประเมินผล มีการประเมินผลงาน เมื่อนักเรียนปฏิบัติงานในแต่ละครั้ง ในส่วนการส่งเสริมการใช้หลักสูตรมีการส่งเสริมมากที่สุด เอกสารหลักสูตรและคู่มือต่าง ๆ สำหรับสอนวิชาอาชีพไม่เพียงพอ โรงเรียนได้รับเอกสารหลักสูตรจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องล่าช้าเกินไป ประกอบกับโรงเรียนยังขาดผู้มาแนะเทศหรือให้คำแนะนำด้านการใช้หลักสูตรในสาขาวิชาอาชีพ

สมพล หะวารี (2534 : 79 – 97) ได้ทำการวิจัยเรื่องปัญหาของโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กรมสามัญศึกษา พบว่า ด้านสภาพปัญหาของโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา มีปัญหามากที่สุดคือ อุปกรณ์การสอนและสื่อการเรียนวิชาชีพขาดแคลน งบประมาณที่ทางราชการจัดให้ไม่เพียงพอ และได้รับล่าช้า โรงเรียนขาดแคลนเงินทุนในการจัดซื้อวัสดุการเรียน หรือวัสดุฝึกงานให้แก่ผู้เรียน

อำนาจ เอกฉัตร (2534 : 90) ได้ศึกษาเรื่อง ปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาตามทัศนะของครูและผู้บริหารโรงเรียนใน 14 มาตรการ ของกรมสามัญศึกษา 11 สรุปได้ว่า มาตรการบริหารหลักสูตรและแบบกึ่งระบบโรงเรียน มีปัญหามากที่สุด คือ การสร้างที่พักอาศัยของนักเรียนในโรงเรียน แนวการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพให้เด็กเรียนที่บ้าน และจากแบบสอบถามปลายเปิด มีข้อเสนอเกี่ยวกับการนำงานอาชีพที่ปฏิบัติอยู่ที่บ้านมาเทียบเป็นหน่วยการเรียน ผู้บริหารและครูให้ความคิดเห็นว่า ครูยังติดนิสัยการสอนในห้องเรียนไม่เปิดกว้างในการสร้างผลงานที่บ้านและความคิดสร้างสรรค์ ตลอดจนการทุ่มเทกำลังกายกำลังใจให้เด็กได้ฝึกอาชีพอย่างแท้จริง เพื่อมีรายได้ระหว่างเรียน เพราะโอกาสที่เด็กจะเรียนสูงกว่านี้มีน้อยมาก ฉะนั้นเรียนแล้วต้องได้รับประโยชน์ สามารถประกอบอาชีพในท้องถิ่นได้ด้วย และโรงเรียนที่เปิดสอนขยายโอกาสทางการศึกษานั้นเป็นโรงเรียนที่ห่างไกล สภาพแห้งแล้งกันดาร ส่วนใหญ่ห่างไกลจากตัวอำเภอและจังหวัด

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2535 : 7) ได้ทำการวิจัยเรื่องรายงานผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานของโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า โรงเรียนประสบปัญหาครูมีวุฒิไม่ตรงกับวิชาที่สอน โดยเฉพาะวิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และวิชาชีพ

สำนักงานศึกษาธิการเขต เขตการศึกษา 11 (2535 : 29 – 65) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 11 พบว่า

1. สภาพการจัดการเรียนการสอน ขาดแคลนบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนอาคารสถานที่ เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขาดแคลนครูผู้สอน
 2. ด้านการพัฒนาบุคลากรของหน่วยงานต่าง ๆ พบว่า มีการพัฒนาบุคลากรด้วยการฝึกอบรมครูผู้สอนจากหน่วยงานต่าง ๆ จำนวน 1 – 5 ครั้ง ซึ่งส่งผลให้ครูผู้สอนมีความมั่นใจในการสอนตามหลักสูตร
 3. ด้านวิชาการ ขาดครูผู้สอนในกลุ่มวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และวิชาภาษาอังกฤษ
 4. ด้านการนิเทศการสอน ศึกษาพิเศษที่มีการสนับสนุนด้านการนิเทศการเรียนการสอนด้วย
- สมใจ ชุมวิจิตร (2536 : บทคัดย่อ) ได้สรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคกลางว่า

1. สภาพการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนในโครงการ ผู้บริหารและครูเห็นว่าการติดต่อประสานงานในระดับจังหวัดมีน้อย ด้านบุคลากร จัดครูเข้าสอนตามรายวิชาที่ประสบการณ์และความสนใจ มีปัญหาขาดแคลนครู วิชาเอกวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และวิชาชีพ ด้านวิชาการมีการปรึกษาและรับการนิเทศจากบุคลากรในสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด การจัดสรรงบประมาณได้รับจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติไม่เพียงพอและล่าช้า ใต้ เก้าอี้ ไขว่ของเดิมที่มีอยู่แล้วแต่ไม่เพียงพอและไม่เหมาะสมกับสภาพโรงเรียน

2. การจัดการเรียนการสอนด้านวิชาการ โรงเรียนได้รับเอกสารการเรียนการสอนตรงตามความต้องการแต่จะไม่เพียงพอ ครูยังมีปัญหาเรื่องความไม่เข้าใจในระเบียบการวัดและประเมินผล ด้านบุคลากรจัดครูเข้าสอนตามวุฒิทางการศึกษา ครูเกือบทุกคนเห็นว่าการครูสอนระดับมัธยมศึกษาเพิ่มขึ้น ด้านงบประมาณได้รับจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ แต่ไม่เพียงพอและล่าช้า ด้านอาคารสถานที่ อาคารเรียนไม่เหมาะสม และไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน ห้องทดลองและห้องฝึกงานไม่เพียงพอ

สุพิน ไชยเจริญ (2536 : บทคัดย่อ) ได้สรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคเหนือว่า

1. สภาพการจัดการเรียนการสอน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนประถมศึกษานั้น มีปัญหาในการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการจัดครูเข้าสอนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 ตามรายวิชาที่มีประสบการณ์ และความสนใจประมาณได้รับจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติไม่เพียงพอและล่าช้า โรงเรียนมีวัสดุครุภัณฑ์ไม่เพียงพอ และยังใช้ของเดิมที่มีอยู่ ห้องเรียนไม่เพียงพอ

2. ด้านลักษณะการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนขยายโอกาสทุกโรงเรียนได้เปิดสอนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น จัดสอนโดยเน้นกลุ่มวิชาการมากกว่ากลุ่มประสบการณ์ อาชีพ รายวิชาที่ครูไม่ทราบวัตถุประสงค์มากที่สุดคือ วิชาเลือกเสรี ขาดบุคลากรในการจัดการสอนวิชาชีพ ขาดสถานประกอบการในท้องถิ่น ขาดครูวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ ครูไม่มีความเข้าใจระเบียบวิธีการวัดผล

ไพบุลย์ เดชคำภู (2536 : บทคัดย่อ) ได้สรุปผลวิจัยเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาชั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือว่า

1. สภาพการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนประถมศึกษานั้นการประสานกับหน่วยงานอื่นทำได้น้อย หน่วยงานที่รับผิดชอบยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการซึ่งทำให้มีผลต่อการจัดการเรียนการสอนด้านต่าง ๆ ครูผู้สอนวิชาต่าง ๆ ไม่เพียงพอโดยเฉพาะครูสอนวิชาชีพ ในด้านวิชาการโรงเรียนจัดหลักสูตรและสอนในรูปแบบปกติ ครูได้รับการฝึกอบรมทางวิชาการและศึกษาดูงานจากโรงเรียนอื่น ได้รับการนิเทศจากศึกษานิเทศก์จังหวัด งบประมาณส่วนใหญ่ได้รับจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ แต่ยังไม่เพียงพอล่าช้า ปัจจุบันอาคารสถานที่เพียงพอ แต่จะมีปัญหาในปีการศึกษาต่อไป

2. ผู้ปกครองแสดงความเห็นว่า ถ้าโรงเรียนเก็บค่าบำรุงการศึกษา หรือโรงเรียนประถมศึกษาไม่เปิดสอนมัธยมศึกษาจะไม่ส่งลูกเรียน เพราะฐานะยากจนและโรงเรียนอยู่ไกลผู้ปกครอง ต้องการให้ลูกเรียนวิชาอาชีพ มีความมั่นใจและเห็นด้วยที่จะให้นักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 ทุกคนเรียนต่อจนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งช่วยให้โอกาสทางการศึกษาอย่างมากแก่ชนบท

3. นักเรียนมีพื้นฐานความรู้เดิมระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อยู่ในเกณฑ์ดีและต้องการเรียนต่อในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาที่พร้อมกว่า แต่ที่ต้องเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพและเรียนต่อในระดับสูง มีความมั่นใจว่าจะเรียนจนถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 แน่นนอนและความคาดหวังที่จะประกอบอาชีพรับราชการและเกษตรกรรม ตามลำดับ

ยุวดา หารษากุล (2536 : บทคัดย่อ) ได้สรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาชั้นพื้นฐานในภาคใต้ว่า

ด้านการวางแผนดำเนินการและการประสานงาน ผู้บริหารและครูเห็นว่าโครงการขยายโอกาสทางการศึกษามีการเตรียมการด้านบุคลากร โดยจัดครูเข้าสอนตามวิชาเอก ตามรายวิชาที่มีประสบการณ์และตามความสนใจ แต่มีปัญหาในการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ด้านงานวิชาการ มีการปรึกษาร่วมกับโรงเรียน กรมสามัญศึกษา รูปแบบการจัดการเรียนการสอนยังเป็นแบบเดิม การจัดสรรทรัพยากรได้รับงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งไม่เพียงพอและล่าช้า

ด้านการจัดบุคลากร ขาดแคลนครูเอกวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ วิชาอาชีพ ครูขาดความรู้ความชำนาญและไม่มีเวลาผลิตสื่อ โต๊ะ เก้าอี้ของนักเรียน อาคารเรียน ห้องเรียนไม่เพียงพอและชำรุด วัสดุครุภัณฑ์ส่วนใหญ่ยังใช้ของเดิมและได้รับจัดสรรใหม่บางส่วนซึ่งล่าช้าและบางอย่างไม่เหมาะสมกับสภาพโรงเรียน

สุดสงวน เลิศล้ำ (2537 : 102) ได้ศึกษาสภาพการบริหารงานโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 11 ผลการวิจัยในส่วนของมาตรการด้านทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินการ สภาพปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด คือ มีครูสอนวิชาชีพไม่ตรงตามรายวิชาที่สอน ผู้บริหารไม่สามารถจัดครูเข้าสอนได้ตรงตามวิชาเอกและวิชาโทที่เรียนมา และสภาพปัญหาอยู่ในระดับมากคือ โรงเรียนขาดแคลนห้องเรียน สถานที่ฝึกปฏิบัติงาน สื่อการเรียนการสอน วัสดุอุปกรณ์ที่มีบางอย่างมีคุณภาพไม่เหมาะสม มีหนังสือไม่เพียงพอต่อการค้นคว้าและงบประมาณที่ได้รับจัดสรรไม่เพียงพอต่อการดำเนินงานที่จะซื้อหนังสือเอกสารสิ่งพิมพ์เข้าห้องสมุด โรงเรียนได้นำนักเรียนไปศึกษาหาความรู้ และฝึกปฏิบัติงานน้อย เพราะในท้องถิ่นมีสถานประกอบการน้อย และบางท้องถิ่นไม่มีเลย และไม่มีครูผู้สอนที่มีวุฒิตรงตามวิชาที่สอน สภาพปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง คือ ไม่ได้รับความร่วมมือจากวิทยากรท้องถิ่นในการเป็นวิทยากรพิเศษ

2. งานวิจัยต่างประเทศ

คลินตัน (Clinton. 966 : 1683 – A) ได้ศึกษาปัญหาของครูใหม่ที่จะสำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยรัฐเท็กซัส เพื่อที่จะหาองค์ประกอบเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างปัญหาของครูใหม่กับโครงการฝึกหัดครู โดยสอบถามผู้สำเร็จการศึกษา จำนวน 100 คน สรุปปัญหาที่สำคัญได้ 8 ประการ คือ

1. ได้รับความรู้ในเรื่องการใช้อุปกรณ์การสอนน้อย
2. มีเวลาไม่พอทำให้การวางแผนปรับปรุงด้านการสอนและการปฏิบัติหน้าที่ด้านอื่นไม่ได้ผลเต็มที่
3. มีความรู้เกี่ยวกับนโยบาย วิธีดำเนินการ ปรัชญาการศึกษา และจุดมุ่งหมายของโรงเรียนน้อยไป
4. มีปัญหาในการทำงานร่วมกับนักเรียนที่มีความสามารถแตกต่างกัน
5. ใช้วิธีการสอนแบบบรรยายมากเกินไป
6. ได้สอนวิชาที่ไม่ถนัด
7. มีความรู้ในการติดต่อกับผู้ปกครอง และมีบทบาทต่อสาธารณชนไม่เพียงพอ
8. มีปัญหาในเรื่องการบริหารงานภายในโรงเรียน

กัสโลว์ (Kaslow. 1969 : 1119 – A) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาโปรแกรมการจัดส่งเสริมครูประจำการ พบว่า จำเป็นต้องคำนึงถึงปัจจัยด้านมนุษยสัมพันธ์ กระบวนการเรียนการสอน การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เทคโนโลยีทางการศึกษา

อันรูห์ และเทอร์เนอร์ (Unruh & Turner. 1970 : 159 – 161) ได้กล่าวถึงปัญหาและความต้องการของครูว่า มีสาเหตุเกิดจากบุคลิกภาพของครู เช่น ครูมีความตึงเครียด สุขภาพไม่ดี ครูไม่เป็นที่ยอมรับของสังคม ครูยึดถือตนเองมากเกินไป ฐานะทางการเงินไม่ดี ขาดรายได้ต่ำ ขาดความสามัคคีในหมู่คณะ เข้ากับเพื่อนไม่ได้ ครูขาดสื่อการเรียนการสอน ขาดผู้นำที่มีคุณธรรม ขาดการช่วยเหลือจากศึกษานิเทศน์และครูใหญ่เท่าที่ควร ปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าวมีส่วนทำให้ขวัญและกำลังใจของครูตกต่ำ เป็นผลกระทบทำให้คุณภาพทางการศึกษาต้อยลงไปด้วย

เพอวิส (Purvis. 1980 : 163 – 175) ได้ศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย เปิดพบว่า การที่ครูมีเอกสารการสอนอยู่แล้ว ทำให้ครูไม่ชวนขยายค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม และในบางครั้งผู้เรียนยึดมั่นเฉพาะเอกสารการสอนของมหาวิทยาลัย ทำให้ไม่รู้จักกว้าง ส่วนสื่อการเรียนใช้สื่อผสมประเภททางเดียว ผู้เรียนไม่มีโอกาสร่วมแสดงความคิดเห็นโต้ตอบได้ เป็นสาเหตุให้ผู้เรียนขาดทักษะในการแสดงออกทุกด้าน

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ได้นำเสนอมาทั้งหมดนี้ สรุปได้ว่าปัญหาในการสอนวิชาอาชีพครูมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายประการ นอกจากนี้แล้วปัจจัยต่าง ๆ เช่น ขาดแคลนครูผู้สอนวิชาชีพ ความชำนาญการของครูผู้สอนวิชาชีพ ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์การสอนวิชาอาชีพ และขาดแคลนสถานที่ฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพ เป็นต้น ซึ่งมีผลต่อการปฏิบัติงานของครู

แนวคิดและงานวิจัยที่สนับสนุนตัวแปรในการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพความพร้อมและความต้องการในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดของนักวิชาการสาขาต่าง ๆ และงานวิจัยที่สนับสนุนการศึกษา จากการศึกษากับการเรียนการสอนวิชาอาชีพ พบว่าหลักสูตร ครูผู้สอน สื่อการเรียนการสอนและเครื่องมืออุปกรณ์ สถานที่และปัจจัยเกื้อหนุน เป็นตัวแปรสำคัญของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จึงได้รวบรวมนำมาสรุป เพื่อสนับสนุนตัวแปรดังต่อไปนี้

1. การจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ

1.1 หลักสูตร

สมาน บุญสัน (2524 : 126 – 130) วิจัยเรื่อง การใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ในเขตการศึกษาหนึ่ง ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาสำคัญที่ผู้บริหารโรงเรียนพบคือ การจัดหลักสูตรหมวดวิชาการทำงานและอาชีพเพื่อสนองความต้องการของนักเรียน กระทำได้ยาก เพราะขาดสถานที่และการขาดความร่วมมือของครู สอดคล้องกับ กนกรัตน์ ชาญกว้าง (2524 : 143 – 145) ได้วิจัยเรื่องความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตการศึกษา 9 ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรไม่เหมาะสมกับโรงเรียนบางท้องถิ่น ครูไม่เข้าใจหลักสูตร ซึ่งแตกต่างจาก โสภณ โสมติ (2526 : 123 – 125) วิจัยเรื่องความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรกลุ่มการทำงานและอาชีพ ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ในเขตการศึกษา 6 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมีความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรกลุ่มการทำงานและอาชีพอยู่ในระดับค่อนข้างดี

1.2 ครูผู้สอน

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ร่วมกับคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2528 : 152 – 157) วิจัยเรื่อง การประเมินหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 : กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ โดยสอบถามความคิดเห็นของครูผู้สอน พบว่า อุปสรรคที่สำคัญในการนำหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียน คือ คุณภาพของครูผู้สอน ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2530 : 700 – 707) ได้วิจัยเรื่อง รายงานการประเมินผลโครงการโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อพัฒนาชนบทกลุ่มที่หนึ่ง (มพข. หนึ่ง) พบว่า ครูผู้สอนเป็นปัจจัยสำคัญต่อการเปิดสอนรายวิชาอาชีพของโรงเรียน และครูวิชาชีพไม่เพียงพอ

1.3 สื่อการเรียนการสอนและเครื่องมืออุปกรณ์

พริ้มเพรา คงระนะ (2526 : 21-23) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนวิชาอาชีพท้องถิ่น ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตการศึกษา 10 พบว่า ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นว่า มีปัญหามากในเรื่องไม่ได้รับสื่อการสอนวิชาชีพท้องถิ่นระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หรือได้รับล่าช้า หรือไม่ครบถ้วน หรือเพียงพอกับความต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับ อภิชาติ เมฆบังวัน (2540 : 60) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาการจัดหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาอาชีพ สาขาวิชาอุตสาหกรรม ใน

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ปัญหาที่พบมากเกี่ยวกับการ จัดหลักสูตรการเรียนการสอนได้แก่ สื่อการเรียนไม่เพียงพอ

1.4 อาคารสถานที่

ธำรง บัวศรี (สาโรช บัวศรี และคนอื่น ๆ. 2521 : 30 ; อ้างอิงจาก ธำรง บัวศรี.

ม.ป.ป. การศึกษาเพื่อการทำงานและอาชีพ) ได้ให้ความคิดเห็นเพื่อให้การจัดการศึกษางานอาชีพบรรลุผลสำเร็จควร จะมีการแก้ไข ปรับปรุง อาคารสถานที่ อุปกรณ์การเรียนการสอน และเครื่องมือ เครื่องใช้ในการฝึกอาชีพ มุ่งใช้ ประโยชน์ทรัพยากรท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2536 : 42) ได้วิจัย การบริหารและการจัดการ ศึกษาของกรมสามัญศึกษา เรื่อง การส่งเสริมเพื่อการประกอบอาชีพส่วนตัว และการก้าวเข้าสู่การเป็น ผู้ประกอบการขนาดเล็ก ผลการวิจัยที่มีส่วนเกื้อหนุนต่อการบริหารและการจัดการ เรียนการสอนวิชาอาชีพพบว่า โรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ เป็นโรงเรียน ที่สามารถแก้ปัญหาข้อจำกัดอันเกิดจากวัสดุ อุปกรณ์การฝึก และอาคารสถานที่

1.5 ปัจจัยเกื้อหนุน

ลัดดา ศิลาโนย (2531 : 10) การใช้แหล่งวิทยาการชุมชนมาประกอบการเรียนการสอน จะทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงที่เป็นรูปธรรมที่ดีกว่า ส่วนอารีรัตน์ วัฒนสิน (ม.ป.ป. : 8) ได้ให้แนว การเรียนการสอนวิชาอาชีพ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นว่า “การจัดการศึกษาวิชาชีพต้องลงทุนด้วยวัสดุ อุปกรณ์ ตลอดจนบุคลากรที่มีประสิทธิภาพ โดยยึดหลักระดมทรัพยากรในท้องถิ่น แหล่งวิทยาการ สถาน ประกอบการนำมาใช้ประโยชน์ให้นักเรียนได้ฝึกงาน” ชด ไกรดิษฐ์ (2518 : 6) สมาคมผู้ประกอบการและครูทำ ให้ผลการเรียนของนักเรียนดีขึ้น กระบวนการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพสูงขึ้น เสริมสร้างคุณลักษณะทาง พฤติกรรมที่ดีของผู้บริหาร ครู ทำให้มีแหล่งบริการส่งเสริมสวัสดิการและบำรุงขวัญแก่บุคลากรในโรงเรียนให้ดี ยิ่งขึ้นอันได้แก่ เครื่องใช้ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ ที่ดิน อาคารสถานที่ และยานพาหนะ เป็นต้น

สรุปจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า หลักสูตร ครูผู้สอน สื่อการเรียนการสอนและเครื่องมืออุปกรณ์ สถานที่ และปัจจัยเกื้อหนุน มีความสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการ เรียนการสอนวิชาอาชีพ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ของโรงเรียนขยายโอกาสทาง การศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา หัวหน้าหมวดการงานและอาชีพ นักเรียน และผู้ปกครอง ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ในปีการศึกษา 2543 จำนวน 33 เขต 52 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้จาก 33 เขตๆละ 1 โรงเรียน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 33 โรงเรียน โดยใช้วิธีสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) (บุญชม ศรีสะอาด. 2535 : 44) ประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 33 คน หัวหน้าหมวดวิชาการงานและอาชีพ จำนวน 33 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวนโรงเรียนละ 30 คน และผู้ปกครองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวนโรงเรียนละ 30 คน

ตาราง 3 แสดงประชากร และกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสำนักงานเขตในกรุงเทพมหานคร

ที่	สำนักงานเขต	โรงเรียนที่เป็นประชากร	โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
1	หนองจอก	วัดลำต้อยติ่ง วัดสามง่าม สุเหร่าลำแขก	วัดลำต้อยติ่ง
2	คลองสามวา	บางชัน วัดคูบอน	บางชัน
3	สายไหม	วัดหนองใหญ่ สายไหม	สายไหม
4	หลักสี่	การเคหะท่าทราย เคหะทุ่งสองห้องวิทยา 1	เคหะทุ่งสองห้องวิทยา 1

ตาราง 3 (ต่อ)

ที่	สำนักงานเขต	โรงเรียนที่เป็นประชากร	โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
5	บางแค	วัดราษฎร์บำรุง คลองหนองใหญ่	คลองหนองใหญ่
6	บางขุนเทียน	วัดบางกระดี วัดสะแกงาม วัดกำแพง วัดหัวกระบือ	วัดกก
7	จอมทอง	วัดยายร่ม วัดโพธิ์ทอง	วัดยายร่ม
8	คลองสาน	วัดทองเพลง วัดสุทธาราม วัดเศวตฉัตร	วัดทองเพลง
9	หนองแขม	วัดอุดมรังสี บ้านขุนประเทศ	วัดอุดมรังสี
10	ลาดกระบัง	วัดสังฆราชา วัดราชโกษา	วัดราชโกษา
11	ดินแดง	สามเสนนอก วิสุทธิศ	สามเสนนอก
12	มีนบุรี	บ้านเกาะ สุเหร่าทรายกองดิน	สุเหร่าทรายกองดิน
13	ดอนเมือง	ประชาอุทิศ วัดเวฬุาราม	ประชาอุทิศ
14	ห้วยขวาง	ประชากรราษฎร์บำเพ็ญ	ประชากรราษฎร์บำเพ็ญ
15	ราชเทวี	กิ่งเพชร	กิ่งเพชร
16	คลองจั่น	ฉิมพลี	ฉิมพลี
17	บางบอน	พระยามนธาตุราชศรีพิจิตร	พระยามนธาตุราชศรีพิจิตร
18	ปทุมวัน	วัดชัยมงคล	วัดชัยมงคล
19	จตุจักร	ประชานิเวศน์	ประชานิเวศน์
20	คลองเตย	ชุมชนหมู่บ้านพัฒนา	ชุมชนหมู่บ้านพัฒนา
21	บางนา	รุ่งเรืองอุปถัมภ์	รุ่งเรืองอุปถัมภ์
22	ทวีวัฒนา	วัดปทุมवास	วัดปทุมवास
23	สะพานสูง	สามแยกคลองหล่อแหล	สามแยกคลองหล่อแหล
24	บางเขน	ไทยนิยมสงเคราะห์	ไทยนิยมสงเคราะห์
25	ประเวศ	สุวิทย์เสรีอนุสรณ์	สุวิทย์เสรีอนุสรณ์
26	วัฒนา	วิจิตรวิทยา	วิจิตรวิทยา

ตาราง 3 (ต่อ)

ที่	สำนักงานเขต	โรงเรียนที่เป็นประชากร	โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
27	ภาษีเจริญ	วัดอ่างแก้ว	วัดอ่างแก้ว
28	บางซื่อ	วัดมัชฌันติกการาม	วัดมัชฌันติกการาม
29	บางกะปิ	บ้านบางกะปิ	บ้านบางกะปิ
30	ลาดพร้าว	วัดลาดพร้าว	วัดลาดพร้าว
31	ปทุม	คลองกุ่ม	คลองกุ่ม
32	บางกอกน้อย	วัดมะลิ	วัดมะลิ
33	ราษฎร์บูรณะ	รัตนจินะอุทิศ	รัตนจินะอุทิศ
รวม	33 เขต	52 โรงเรียน	33 โรงเรียน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า คือ แบบสอบถามสภาพ ความพร้อม และความต้องการ การจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและตรวจสอบเครื่องมือตามลำดับดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา วารสาร หนังสือ สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการจัดการเรียนการสอนทั้งด้าน ได้แก่ หลักสูตร ครูผู้สอน สื่อการเรียนการสอนและเครื่องมืออุปกรณ์ สถานที่ และปัจจัยเกื้อหนุน เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. สร้างแบบสอบถามสภาพ ความพร้อมและความต้องการการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ฉบับ คือ

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพและความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครใน 5 ด้าน คือ หลักสูตร ครูผู้สอน สื่อการเรียนการสอนและเครื่องมืออุปกรณ์ สถานที่ ปัจจัยเกื้อหนุน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด และแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ สภาพที่เป็นอยู่จริงและความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ในเรื่องวิชาอาชีพ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบให้ผู้ตอบเลือกคำตอบใดคำตอบหนึ่งจากแบบสอบถาม (Check list)

3. นำแบบสอบถามตามเนื้อหาและโครงสร้างที่ได้จากข้อ 1 ไปปรึกษาอาจารย์ควบคุมปริญญาโท นินท์ ตรวจสอบแก้ไข ปรับปรุงแบบสอบถาม นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน คือ ดร.คมเพชร ฉัตรสุกกุล ดร.ส.วาสนา ประมวลพฤกษ์ อ.วิโรจน์ เอ็งสุโสภณ นายอุดมศักดิ์ นาคี นายจำลอง ภูบำรุง ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาและโครงสร้างอีกครั้ง โดยกำหนดคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญดังนี้ คือ ต้องมีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโท และมีคุณสมบัติด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. มีความรู้ทางด้านหลักสูตรโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
 2. มีความรู้และประสบการณ์ทางการวิจัย
 3. มีความรู้ทางการวัดผลประเมินผล
 4. มีความรู้ทางด้านอุตสาหกรรมศึกษา
4. นำแบบสอบถามที่ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องแล้วไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำไปทดลองใช้ (Try – out) กับผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 1 คน หัวหน้าหมวดวิชาการงานและอาชีพ จำนวน 1 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 10 คน และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 10 คนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ใน 5 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนวัดราชบุรณาราม โรงเรียนวัดกำแพง โรงเรียนวัดหัวกระบือ โรงเรียนวัดโพธิ์ทอง โรงเรียนบ้านขุนประเทศ หาดำ ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) โดยแยกเป็นสภาพและความพร้อมตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม 0.9778 และสภาพและความพร้อมของหัวหน้าหมวดวิชาการงานและอาชีพ ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม 0.9861

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ขอลหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขอความอนุเคราะห์จากสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ในการออกหนังสือขอความร่วมมือตอบแบบสอบถามไปยังโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดกรุงเทพมหานคร
2. ส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือแนะนำผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม และเก็บรวบรวมด้วยตนเอง ระหว่างเดือน ธันวาคม พ.ศ. 2543 ถึง เดือนมกราคม พ.ศ. 2544
3. จำนวนแบบสอบถามที่ส่งให้กลุ่มตัวอย่าง และได้รับกลับคืนที่สมบูรณ์ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จากแบบสอบถามของผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้าหมวดวิชาการงานและอาชีพเกี่ยวกับสภาพและความพร้อมการจัดการศึกษาวิชาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ผู้บริหารโรงเรียน ได้ตอบแบบสอบถาม 33 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 หัวหน้าหมวดการงานและอาชีพ ได้ตอบแบบสอบถาม 33 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 และจากแบบสอบถามความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครองที่จะให้โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จัดการเรียนการสอนวิชาชีพใน 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มงานผลิต กลุ่มงานบริการ กลุ่มงานเสริมผลิต และงานบริการ และกลุ่มงานอาชีพอิสระระหว่างเรียน นักเรียนได้ตอบแบบสอบถามจำนวน 913 ฉบับ จากทั้งหมด 999 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 92.22 ผู้ปกครองได้ตอบแบบสอบถามจำนวน 813 ฉบับ จากทั้งหมด 999 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 82.12 โดยผู้วิจัยแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ โดยเรียงลำดับคำตอบจากมากไปหาน้อย ดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามแบบสอบถามที่ส่งไปและได้รับกลับคืนของ
โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่าง	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	แบบสอบถามที่ได้รับกลับคืน	ร้อยละ
ผู้บริหารโรงเรียน	33	33	100
หัวหน้าหมวดวิชาการงานและอาชีพ	33	33	100
นักเรียน	990	913	92.22
ผู้ปกครองนักเรียน	990	813	82.12

การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ที่ได้รับกลับมาจากกลุ่มตัวอย่าง และคัดเลือกเฉพาะที่มี
ความสมบูรณ์นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2. ทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้โดยจำแนกการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

2.1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพและความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ใน
โรงเรียนขยายโอกาส ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ หลักสูตร ครูผู้สอน สื่อการเรียนการสอนและเครื่องมืออุปกรณ์ สถานที่
และปัจจัยเกื้อหนุน มาแปลความหมายและตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

เหมาะสมมากที่สุดหรือมีมากที่สุด	ให้คะแนน	5	คะแนน
เหมาะสมมากหรือมีมาก	ให้คะแนน	4	คะแนน
เหมาะสมปานกลางหรือมีปานกลาง	ให้คะแนน	3	คะแนน
เหมาะสมน้อยหรือมีน้อย	ให้คะแนน	2	คะแนน
เหมาะสมน้อยที่สุดหรือมีน้อยที่สุด	ให้คะแนน	1	คะแนน

วิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยนำค่าเฉลี่ยที่ได้มาแปลความหมาย และ
วิเคราะห์การกระจายข้อมูลในรูปของตารางประกอบความเรียง โดยใช้เกณฑ์ประเมิน ดังนี้ (ประพัฒน์ จำปาไทย.
2530 : 30)

มีมากที่สุดหรือต้องการมากที่สุด	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.50 – 5.00
มีมากหรือต้องการมาก	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50 – 4.49
มีปานกลางหรือต้องการปานกลาง	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.50 – 3.49
มีน้อยหรือต้องการน้อย	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.50 – 2.49
มีน้อยที่สุดหรือต้องการน้อยที่สุด	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.49

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามทั้งหมด ผู้วิจัยจะนำวิเคราะห์ทางสถิติ โดยใช้โปรแกรม
คอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เอส พี เอส เอส – เอ็กซ์ (SPSS – X : Statistical Package for the Social Science –
Version X)

2.2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการการจัดการเรียนการสอนของวิชาอาชีพ วิเคราะห์
โดยการแจกแจงความถี่ แล้วนำมาเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.2 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 170 – 171)

$$\alpha = [n/(n-1)] [1 - \sum s^2 / s^2_t]$$

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูล และได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลสื่อความหมายตรงกัน ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ทางสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
n	แทน	จำนวนคนในกลุ่มประชากร

ลำดับขั้นในการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอลำดับขั้นในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้จัดลำดับขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับ ดังนี้

- ตอนที่ 1 สภาพและความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพในแต่ละด้านและโดยรวม
- ตอนที่ 2 แสดงความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน กับหัวหน้าหมวดวิชาการงานและอาชีพ เกี่ยวกับสภาพและความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ โดยรวม
- ตอนที่ 3 ความต้องการการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพของนักเรียนและผู้ปกครองนักเรียน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 สภาพและความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพในแต่ละด้านและโดยรวม

1.1 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้าหมวดวิชาการงานและอาชีพ เกี่ยวกับสภาพในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ด้านหลักสูตร ด้านครูผู้สอน ด้านสื่อการเรียนการสอนและเครื่องมืออุปกรณ์ ด้านสถานที่ และด้านปัจจัยเกื้อหนุน ดังแสดงใน ตาราง 5

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพด้านหลักสูตร

ข้อ ที่	สภาพในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ	ผู้บริหารโรงเรียน			หัวหน้าหมวดวิชาการงาน และอาชีพ		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ด้านหลักสูตร							
1	วิชาอาชีพที่เปิดสอนเหมาะสมและตรงกับความต้องการของท้องถิ่น.....	3.33	0.89	ปานกลาง	2.52	1.18	ปานกลาง
2	ปริมาณเอกสารประกอบหลักสูตร และคู่มือต่าง ๆ ในการสอนวิชาชีพ.....	3.00	0.97	ปานกลาง	2.24	0.94	น้อย
3	การปรับเนื้อหาแต่ละวิชาอาชีพให้สัมพันธ์ต่อเนื่อง ตลอดจนเหมาะสมกับเวลา.....	3.12	0.86	ปานกลาง	2.55	1.06	ปานกลาง
4	การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร.....	3.52	0.87	มาก	2.85	1.23	มาก
5	การพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น และความก้าวหน้าของเทคโนโลยีในปัจจุบันและอนาคต.....	3.09	0.91	ปานกลาง	2.42	1.00	น้อย
รวมเฉลี่ย.....		3.21	0.77	ปานกลาง	2.52	0.94	ปานกลาง

จากตาราง 5 แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร มีความคิดเห็นว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ด้านหลักสูตร ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.21$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ($\bar{X} = 3.52$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ คือ ปริมาณเอกสารประกอบหลักสูตรและคู่มือต่าง ๆ ในการสอนวิชาชีพ ($\bar{X} = 3.00$)

หัวหน้าหมวดวิชาการงานและอาชีพในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร มีความคิดเห็นว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ด้านหลักสูตร ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.52$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ($\bar{X} = 2.85$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ คือ ปริมาณเอกสารประกอบหลักสูตรและคู่มือต่าง ๆ ในการสอนวิชาอาชีพ ($\bar{X} = 2.24$)

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพด้านครูผู้สอน

ข้อ ที่	สภาพในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ	ผู้บริหารโรงเรียน			หัวหน้าหมวดวิชาการงาน และอาชีพ		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ด้านครูผู้สอน							
1	จำนวนครูผู้สอนวิชาอาชีพเหมาะสมกับราย วิชาอาชีพที่เปิดสอน.....	2.97	0.85	ปานกลาง	2.42	1.17	น้อย
2	ครูมีความรู้ และความเข้าใจในการทำแผนการ สอน และรายละเอียดเนื้อหาวิชาอาชีพตาม หลักสูตร.....	3.09	0.91	ปานกลาง	2.61	1.27	ปานกลาง
3	ครูผู้สอนวิชาอาชีพสามารถปฏิบัติงานด้านการ สอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ.....	3.48	0.97	ปานกลาง	2.61	1.22	ปานกลาง
4	ครูผู้สอนวิชาอาชีพได้สอนตรงกับสาขาที่เรียน สำเร็จมา.....	3.06	1.12	ปานกลาง	2.36	1.06	น้อย
5	ปริมาณภาระงานสอนของครูผู้สอนวิชาอาชีพ..	3.36	0.99	ปานกลาง	2.70	1.26	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย.....		3.19	0.82	ปานกลาง	2.54	1.06	ปานกลาง

จากตาราง 6 แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด กรุงเทพมหานคร มีความคิดเห็นว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ด้านครูผู้สอน ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.19$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ครูผู้สอนวิชาอาชีพสามารถปฏิบัติงานด้านการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 3.48$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ คือ จำนวนครูผู้สอนวิชาอาชีพเหมาะสมกับรายวิชาอาชีพที่เปิดสอน ($\bar{X} = 2.97$)

หัวหน้าหมวดวิชาการงานและอาชีพในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร มีความคิดเห็นว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ด้านครูผู้สอน ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.54$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ปริมาณภาระงานสอนของครูผู้สอนวิชาอาชีพ ($\bar{X} = 2.70$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ คือ ครูผู้สอนวิชาอาชีพได้สอนตรงกับสาขาที่เรียนสำเร็จมา ($\bar{X} = 2.36$)

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพด้านสื่อการเรียนการสอนและเครื่องมืออุปกรณ์

ข้อ ที่	สภาพในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ	ผู้บริหารโรงเรียน			หัวหน้าหมวดวิชาการงาน และอาชีพ		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
<u>ด้านสื่อการเรียนการสอนและเครื่องมืออุปกรณ์</u>							
1	จำนวนเครื่องมือ และวัสดุอุปกรณ์สำหรับการเรียนการสอนวิชาอาชีพ.....	3.06	1.00	ปานกลาง	2.18	1.13	น้อย
2	สื่อการเรียนการสอนวิชาอาชีพที่ใช้สอดคล้องกับเนื้อหา.....	3.06	0.90	ปานกลาง	2.30	1.16	น้อย
3	สื่อการเรียนการสอนที่ใช้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน.....	3.27	0.91	ปานกลาง	2.33	1.14	น้อย
4	แหล่งชุมชนให้ความรู้ในการผลิตสื่อด้านวิชาอาชีพ.....	2.55	0.87	ปานกลาง	2.00	0.90	น้อย
5	ผู้สอนมีทักษะในการใช้สื่อการสอน.....	3.24	0.79	ปานกลาง	2.61	1.20	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย.....		3.04	0.71	ปานกลาง	2.28	0.99	น้อย

จากตาราง 7 แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร มีความคิดเห็นว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ด้านสื่อการเรียนการสอนและเครื่องมืออุปกรณ์ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.04$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ สื่อการเรียนการสอนที่ใช้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ($\bar{X} = 3.27$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ คือ แหล่งชุมชนให้ความรู้ในการผลิตสื่อด้านวิชาอาชีพ ($\bar{X} = 2.55$)

หัวหน้าหมวดวิชาการงานและอาชีพในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร มีความคิดเห็นว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ด้านสื่อการเรียนการสอนและเครื่องมืออุปกรณ์ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.28$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ผู้สอนมีทักษะในการใช้สื่อการสอน ($\bar{X} = 2.61$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ คือ แหล่งชุมชนให้ความรู้ในการผลิตสื่อด้านวิชาอาชีพ ($\bar{X} = 2.00$)

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพด้านสถานที่

ข้อ ที่	สภาพในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ	ผู้บริหารโรงเรียน			หัวหน้าหมวดวิชาการงาน และอาชีพ		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
	<u>ด้านสถานที่</u>						
1	โรงเรียนมีสถานที่ฝึกปฏิบัติงานเหมาะสมกับ จำนวนนักเรียน.....	2.79	1.05	ปานกลาง	2.12	1.11	น้อย
2	สภาพความพร้อมของสถานที่ ที่ใช้สอนวิชา อาชีพ.....	2.79	0.86	ปานกลาง	2.03	1.02	น้อย
3	สภาพความปลอดภัยในการใช้โรงฝึกงาน.....	2.97	1.07	ปานกลาง	2.21	1.11	น้อย
4	สถานที่ฝึกปฏิบัติงานถูกสุขลักษณะ.....	2.82	0.98	ปานกลาง	2.12	1.05	น้อย
5	โรงเรียนมีสถานที่ฝึกปฏิบัติงานตามวิชาอาชีพ ที่เปิดสอน.....	2.70	1.02	ปานกลาง	2.27	1.04	น้อย
	รวมเฉลี่ย.....	2.81	0.90	ปานกลาง	2.15	0.98	น้อย

จากตาราง 8 แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด กรุงเทพมหานคร มีความคิดเห็นว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ด้านสถานที่ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.81$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ สภาพความปลอดภัยในการใช้โรงฝึกงาน ($\bar{X} = 2.97$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ คือ โรงเรียนมีสถานที่ฝึกปฏิบัติงานตามวิชาอาชีพที่เปิดสอน ($\bar{X} = 2.70$)

หัวหน้าหมวดวิชาการงานและอาชีพในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร มีความคิดเห็นว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ด้านสถานที่ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.15$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ โรงเรียนมีสถานที่ฝึกปฏิบัติงานตามวิชาอาชีพที่เปิดสอน ($\bar{X} = 2.27$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ คือ สภาพความพร้อมของสถานที่ ที่ใช้สอนวิชาอาชีพ ($\bar{X} = 2.03$)

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ
ด้านปัจจัยเกื้อหนุน

ข้อ ที่	สภาพในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ	ผู้บริหารโรงเรียน			หัวหน้าหมวดวิชาการงาน และอาชีพ		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
<u>ด้านปัจจัยเกื้อหนุน</u>							
1	เชิญวิทยากรท้องถิ่นที่มีความรู้ ความสามารถในการสอนวิชาอาชีพเป็นรายวิชา มาให้ความรู้แก่นักเรียน.....	2.82	1.04	ปานกลาง	2.03	1.16	น้อย
2	มีการนำอุปกรณ์ต่างๆจากชุมชนมาใช้ประกอบการเรียนการสอน.....	2.36	0.90	น้อย	1.94	1.03	น้อย
3	มีการนำนักเรียนไปสำรวจแหล่งความรู้ต่าง ๆ ในชุมชน.....	2.64	0.90	ปานกลาง	1.85	0.97	น้อย
4	ผู้ปกครองสนับสนุนนักเรียนให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน.....	2.97	1.07	ปานกลาง	2.36	1.19	น้อย
5	เชิญผู้ปกครองนักเรียนจากอาชีพต่าง ๆ มาให้ความรู้แก่นักเรียน.....	2.45	0.87	น้อย	1.91	1.01	น้อย
รวมเฉลี่ย.....							
รวมเฉลี่ย.....		2.65	0.82	ปานกลาง	2.02	0.93	น้อย

จากตาราง 9 แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด กรุงเทพมหานคร มีความคิดเห็นว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ด้านปัจจัยเกื้อหนุน ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.65$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ผู้ปกครองสนับสนุนนักเรียนให้มีส่วนร่วมใน กิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ($\bar{X} = 2.97$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ มีการนำอุปกรณ์ต่างๆจากชุมชนมาใช้ ประกอบการเรียนการสอน ($\bar{X} = 2.36$)

หัวหน้าหมวดวิชาการงานและอาชีพในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร มีความคิดเห็นว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ด้านปัจจัยเกื้อหนุน ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.02$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ผู้ปกครองสนับสนุนนักเรียนให้มีส่วนร่วมใน กิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ($\bar{X} = 2.36$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ คือ มีการนำนักเรียนไปสำรวจแหล่งความรู้ต่าง ๆ ในชุมชน ($\bar{X} = 1.85$)

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ
ด้านหลักสูตร

ข้อ ที่	ความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ	ผู้บริหารโรงเรียน			หัวหน้าหมวดวิชาการงาน และอาชีพ		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ด้านหลักสูตร							
1	ความสามารถในการจัดหลักสูตรวิชาอาชีพให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น.....	3.12	0.82	ปานกลาง	2.33	1.05	น้อย
2	ความสามารถในการจัดหลักสูตรวิชาอาชีพให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครอง.....	3.09	0.77	ปานกลาง	2.45	1.06	น้อย
3	ความสามารถในการจัดหลักสูตรวิชาอาชีพให้สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลง.....	3.00	0.79	ปานกลาง	2.52	1.12	ปานกลาง
4	ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น.....	3.09	0.80	ปานกลาง	2.48	1.18	น้อย
5	ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรมาใช้ในการเรียนการสอนวิชาอาชีพ.....	3.21	0.78	ปานกลาง	2.70	1.24	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย.....		3.10	0.73	ปานกลาง	2.50	1.07	ปานกลาง

จากตาราง 10 แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร มีความคิดเห็นถึงความพร้อมการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ด้านหลักสูตร ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.10$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรมาใช้ในการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ($\bar{X} = 3.21$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ความสามารถในการจัดหลักสูตรวิชาอาชีพให้สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลง ($\bar{X} = 3.00$)

หัวหน้าหมวดวิชาการงานและอาชีพในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร มีความคิดเห็นถึงความพร้อมการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ด้านหลักสูตร ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.50$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรมาใช้ในการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ($\bar{X} = 2.70$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ คือ ความสามารถในการจัดหลักสูตรวิชาอาชีพให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ($\bar{X} = 2.33$)

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ
ด้านครูผู้สอน

ข้อ ที่	ความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ	ผู้บริหารโรงเรียน			หัวหน้าหมวดวิชาการงาน และอาชีพ		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ด้านครูผู้สอน							
1	ความสามารถในการจัดครูผู้สอนให้เพียงพอกับ วิชาอาชีพที่เปิดสอน.....	2.94	0.86	ปานกลาง	2.21	1.08	น้อย
2	ความสามารถในการจัดครูผู้สอนให้สอดคล้องกับ วิชาอาชีพที่เปิดสอน.....	3.15	0.91	ปานกลาง	2.39	1.17	น้อย
3	ความสามารถในการจัดอบรมและพัฒนาบุคลากร ผู้สอนวิชาอาชีพ.....	3.00	0.83	ปานกลาง	2.21	1.11	น้อย
4	ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วม.....	3.48	0.87	ปานกลาง	2.73	1.33	ปานกลาง
5	ครูผู้สอนจะมีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักสูตร วิชาอาชีพ.....	3.36	0.90	ปานกลาง	2.64	1.29	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย.....		3.19	0.77	ปานกลาง	2.44	1.13	น้อย

จากตาราง 11 แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด กรุงเทพมหานคร มีความคิดเห็นถึงความพร้อมการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ด้านครูผู้สอน ในโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.19$) เมื่อพิจารณา เป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยให้ นักเรียนมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 3.48$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ความสามารถในการจัดครูผู้สอนให้เพียงพอ กับวิชาอาชีพที่เปิดสอน ($\bar{X} = 2.94$)

หัวหน้าหมวดวิชาการงานและอาชีพในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร มีความคิดเห็น ว่า ความพร้อมการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ด้านครูผู้สอน ในโรงเรียนขยายโอกาสทาง การศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.44$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 2.73$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ คือ ความสามารถในการจัดครูผู้สอนให้เพียงพอกับวิชาอาชีพที่ เปิดสอน และ ความสามารถในการจัดอบรมและพัฒนาบุคลากรผู้สอนวิชาอาชีพ ($\bar{X} = 2.21$)

ตาราง 12 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ
ด้านสื่อการเรียนการสอน และเครื่องมือและอุปกรณ์

ข้อ ที่	ความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ	ผู้บริหารโรงเรียน			หัวหน้าหมวดวิชาการงานและ อาชีพ		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ด้านสื่อการเรียนการสอนและเครื่องมืออุปกรณ์							
1	ความสามารถในการจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือ ให้เหมาะสมกับจำนวนนักเรียน.....	3.09	0.98	ปานกลาง	2.45	1.25	น้อย
2	ความสามารถในการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนในการผลิตสื่อการเรียนการสอน.....	3.09	0.88	ปานกลาง	2.24	1.09	น้อย
3	ความสามารถในการจัดให้มีสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของรายวิชาอาชีพ.....	3.15	0.94	ปานกลาง	2.52	1.12	ปานกลาง
4	สามารถนำสื่อที่เป็นเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน.....	3.00	0.94	ปานกลาง	2.27	1.10	น้อย
5	สื่อการเรียนการสอนที่ทางสำนักการศึกษาจัดส่งมาให้ สอดคล้องกับวิชาอาชีพ.....	3.09	0.95	ปานกลาง	2.45	1.18	น้อย
รวมเฉลี่ย.....		3.08	0.86	ปานกลาง	2.39	1.07	น้อย

จากตาราง 12 แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร มีความคิดเห็นถึงความพร้อมการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ด้านสื่อการเรียนการสอน และเครื่องมืออุปกรณ์ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.08$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ความสามารถในการจัดให้มีสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของรายวิชาอาชีพ ($\bar{X} = 3.15$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สามารถนำสื่อที่เป็นเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.00$)

หัวหน้าหมวดวิชาการงานและอาชีพในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร มีความคิดเห็นว่า ความพร้อมการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ด้านสื่อการเรียนการสอนและเครื่องมือและอุปกรณ์ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.39$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ความสามารถในการจัดให้มีสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของรายวิชาอาชีพ ($\bar{X} = 2.52$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ คือ ความสามารถในการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนในการผลิตสื่อการเรียนการสอน ($\bar{X} = 2.24$)

ตาราง 13 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ
ด้านสถานที่

ข้อ ที่	ความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ด้านสถานที่	ผู้บริหารโรงเรียน			หัวหน้าหมวดวิชาการงาน และอาชีพ		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	ความสามารถในการจัดสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ให้เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนการสอนวิชา อาชีพ.....	3.03	0.77	ปานกลาง	2.39	1.09	น้อย
2	ความสามารถในการจัดสถานที่เรียนหรือโรงฝึก งานเหมาะสมกับวิชาอาชีพที่เปิดสอน.....	2.79	0.89	ปานกลาง	2.18	1.01	น้อย
3	ความสามารถที่จะจัดให้มีสถานที่ที่ถูกสุขลักษณะ และปลอดภัย.....	2.94	0.93	ปานกลาง	2.36	1.11	น้อย
4	ความสามารถที่จะจัดการให้มีสถานที่เรียนหรือ โรงฝึกงานเพียงพอ.....	2.79	1.02	ปานกลาง	2.03	0.98	น้อย
5	ความสามารถที่จะจัดการให้มีความพร้อมของ สถานที่เรียนหรือโรงฝึกงาน.....	2.91	0.95	ปานกลาง	2.12	1.02	น้อย
รวมเฉลี่ย.....		2.89	0.83	ปานกลาง	2.22	0.97	น้อย

จากตาราง 13 แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด กรุงเทพมหานคร มีความคิดเห็นถึงความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ด้านสถานที่ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.89$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ความสามารถในการจัดสิ่งแวดล้อมทางกายภาพให้เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ($\bar{X} = 3.03$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ความสามารถในการจัดสถานที่เรียนหรือโรงฝึกงานเหมาะสมกับวิชาอาชีพที่เปิดสอน และ ความสามารถที่จะจัดการให้มีสถานที่เรียนหรือ โรงฝึกงานเพียงพอ ($\bar{X} = 2.79$)

หัวหน้าหมวดวิชาการงานและอาชีพในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร มีความคิดเห็นถึงความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ด้านสถานที่ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.22$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ความสามารถที่จะจัดให้มีสถานที่ที่ถูกสุขลักษณะและปลอดภัย ($\bar{X} = 2.36$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ คือ ความสามารถที่จะจัดการให้มีสถานที่เรียนหรือ โรงฝึกงานเพียงพอ ($\bar{X} = 2.03$)

ตาราง 14 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ
ด้านปัจจัยเกื้อหนุน

ข้อ ที่	ความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ	ผู้บริหารโรงเรียน			หัวหน้าหมวดวิชาการงาน และอาชีพ		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ด้านปัจจัยเกื้อหนุน							
1	ความสามารถในการจัดให้นักเรียนฝึกงานในแหล่ง วิทยาการ สถานประกอบการที่สอดคล้องกับวิชา อาชีพนั้น ๆ	2.61	0.97	ปานกลาง	2.18	1.04	น้อย
2	โอกาสที่จะได้รับความร่วมมือจากเจ้าของสถาน ประกอบการในการเรียนรู้ของนักเรียน.....	2.58	0.97	ปานกลาง	2.15	1.00	น้อย
3	โอกาสที่จะได้รับความร่วมมือจากเจ้าของแหล่ง วิทยาการในการเรียนรู้ของนักเรียน.....	2.67	0.96	ปานกลาง	1.91	0.88	น้อย
4	โอกาสที่จะสามารถเชิญผู้ประสบความสำเร็จใน ท้องถิ่น มาให้การแนะแนวอาชีพแก่นักเรียน.....	2.97	0.92	ปานกลาง	2.03	0.98	น้อย
5	โอกาสที่จะได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครอง.....	3.00	1.03	ปานกลาง	2.15	1.09	น้อย
รวมเฉลี่ย.....		2.76	0.88	ปานกลาง	2.08	0.93	น้อย

จากตาราง 14 แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด กรุงเทพมหานคร มีความคิดเห็นถึงความพร้อมการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ด้านปัจจัยเกื้อหนุน ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.76$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ โอกาสที่จะได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครอง ($\bar{X} = 3.00$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ โอกาสที่จะได้รับความร่วมมือจากเจ้าของแหล่งวิทยาการในการเรียนรู้ของนักเรียน ($\bar{X} = 2.58$)

หัวหน้าหมวดวิชาการงานและอาชีพในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร มีความคิดเห็นถึงความพร้อมการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ด้านปัจจัยเกื้อหนุน ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.08$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ วิทยาการ สถานประกอบการที่สอดคล้องกับวิชาอาชีพนั้น ๆ ($\bar{X} = 2.18$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ คือ โอกาสที่จะได้รับความร่วมมือจากเจ้าของแหล่งวิทยาการในการเรียนรู้ของนักเรียน ($\bar{X} = 1.91$)

ตอนที่ 2 แสดงความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนกับหัวหน้าหมวดวิชาการทำงานและอาชีพเกี่ยวกับสภาพ และความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพโดยรวม

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และหัวหน้าหมวดวิชาการทำงานและอาชีพที่มีต่อสภาพและความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ด้านหลักสูตร ด้านครูผู้สอน ด้านสื่อการเรียนการสอนและเครื่องมือและอุปกรณ์ ด้านสถานที่ และด้านปัจจัยเกื้อหนุน ดังแสดงในตาราง 15

ตาราง 15 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพและความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพในแต่ละด้านและโดยรวม

ข้อ ที่	การจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ	ผู้บริหารโรงเรียน			หัวหน้าหมวดวิชาการทำงาน และอาชีพ		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ							
1	ด้านหลักสูตร.....	3.21	0.77	ปานกลาง	2.52	0.94	ปานกลาง
2	ด้านครูผู้สอน.....	3.19	0.82	ปานกลาง	2.54	1.08	ปานกลาง
3	ด้านสื่อการเรียนการสอนและเครื่องมืออุปกรณ์....	3.04	0.71	ปานกลาง	2.28	0.99	น้อย
4	ด้านสถานที่.....	2.81	0.90	ปานกลาง	2.15	0.98	น้อย
5	ด้านปัจจัยเกื้อหนุน.....	2.65	0.82	ปานกลาง	2.02	0.93	น้อย
	รวมเฉลี่ย.....	2.98	0.71	ปานกลาง	2.30	0.89	น้อย
1	ความพร้อมการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ						
2	ด้านหลักสูตร.....	3.10	0.73	ปานกลาง	2.50	1.07	ปานกลาง
3	ด้านครูผู้สอน.....	3.19	0.77	ปานกลาง	2.44	1.13	น้อย
4	ด้านสื่อการเรียนการสอนและเครื่องมืออุปกรณ์....	3.08	0.86	ปานกลาง	2.39	1.07	น้อย
5	ด้านสถานที่.....	2.89	0.83	ปานกลาง	2.22	0.97	น้อย
	ด้านปัจจัยเกื้อหนุน.....	2.76	0.88	ปานกลาง	2.08	0.93	น้อย
	รวมเฉลี่ย.....	3.01	0.72	ปานกลาง	2.32	0.97	น้อย

จากตาราง 15 แสดงให้เห็นว่า สภาพในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากน้อยไปหามากดังนี้ ด้านปัจจัยเกื้อหนุน ($\bar{X} = 2.65$) ด้านสถานที่ ($\bar{X} = 2.81$) ด้านสื่อการเรียนการสอนและเครื่องมืออุปกรณ์ ($\bar{X} = 3.04$)

ด้านครูผู้สอน ($\bar{X} = 3.19$) ด้านหลักสูตร ($\bar{X} = 3.21$) ส่วนสภาพในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ
ความคิดเห็นของหัวหน้าหมวดวิชาการทำงานและอาชีพอยู่ในระดับน้อย เรียงลำดับจากน้อยไปหามากดังนี้
ด้านปัจจัยเกื้อหนุน ($\bar{X} = 2.02$) ด้านสถานที่ ($\bar{X} = 2.15$) ด้านสื่อการเรียนการสอนและเครื่องมือและ
อุปกรณ์ ($\bar{X} = 2.28$) ด้านหลักสูตร ($\bar{X} = 2.52$) ด้านครูผู้สอน ($\bar{X} = 2.54$)

ส่วนความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน อยู่ใน
ระดับปานกลาง เรียงลำดับจากน้อยไปหามากดังนี้ ด้านปัจจัยเกื้อหนุน ($\bar{X} = 2.76$) ด้านสถานที่
($\bar{X} = 2.89$) ด้านสื่อการเรียนการสอนและเครื่องมือ ($\bar{X} = 3.08$) ด้านหลักสูตร ($\bar{X} = 3.10$) ด้านครู
ผู้สอน ($\bar{X} = 3.19$) ส่วนความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ตามความคิดเห็นของหัว
หน้หมวดวิชาการทำงานและอาชีพอยู่ในระดับน้อย เรียงลำดับจากน้อยไปหามาก ดังนี้ ด้านปัจจัยเกื้อหนุน
($\bar{X} = 2.08$) ด้านสถานที่ ($\bar{X} = 2.22$) ด้านสื่อการเรียนการสอนและเครื่องมืออุปกรณ์ ($\bar{X} = 2.39$)
ด้านครูผู้สอน ($\bar{X} = 2.44$) ด้านหลักสูตร ($\bar{X} = 2.50$)

สรุปว่า สภาพและความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการ
ศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนสภาพและ
ความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด
กรุงเทพมหานครตามความคิดเห็นของหัวหน้าหมวดวิชาการทำงานและอาชีพอยู่ในระดับน้อย

ตอนที่ 3 ความต้องการการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ

จากแบบสอบถามความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครองที่จะให้โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
สังกัดกรุงเทพมหานคร จัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพใน 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มงานผลิต กลุ่มงานบริการ
กลุ่มงานเสริมผลิต และงานบริการ และกลุ่มงานอาชีพอิสระระหว่างเรียน นักเรียนได้ตอบแบบสอบถาม
จำนวน 913 ฉบับ จากทั้งหมด 999 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 92.22 ผู้ปกครองได้ตอบแบบสอบถามจำนวน
813 ฉบับ จากทั้งหมด 999 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 82.12 โดยผู้วิจัยแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ โดย
เรียงลำดับคำตอบจากมากไปหาน้อย ซึ่งแสดงในตารางที่ 16, 17 และ 18 ดังนี้

ตาราง 16 ความถี่ของคำตอบจากแบบสอบถามความต้องการของนักเรียนในการจัดการเรียนการสอน
วิชาอาชีพ โดยเรียงลำดับจากความต้องการมากไปหาความต้องการน้อย

ลำดับที่	กลุ่มวิชาอาชีพ	ความถี่ของคำตอบ
<u>1. กลุ่มงานผลิต</u>		
1	ช 011 การปลูกพืชผักสวนครัว	285
2	ช 0155 ช่างขนมไทย	213
3	ช 0156 ช่างอาหารนานาชาติ (ดูเพิ่มเติมที่ภาคผนวก ง.)	208
<u>2. กลุ่มงานบริการ</u>		
1	ช 02130 ผู้กำกับการแสดง แสง เสียง บนเวที	252
2	ช 0247 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์	240
3	ช 0225 งานพิมพ์ดีดภาษาไทย 1 (ดูเพิ่มเติมที่ภาคผนวก ง.)	209
<u>3. กลุ่มงานเสริมผลิตและงานบริการ</u>		
1	ช 0326 กฎหมายพาณิชย์	228
2	ช 031 การประกอบธุรกิจขนาดเล็ก	192
3	ช 039 สันทนาการอังกฤษธุรกิจ 2 (ดูเพิ่มเติมที่ภาคผนวก ง.)	177
<u>4. กลุ่มงานอาชีพอิสระระหว่างเรียน</u>		
1	ช 041 ช่างเชื่อมโลหะ	136
2	ช 041 ปฏิบัติงานอาชีพ	107
3	อื่น ๆ (ดูเพิ่มเติมที่ภาคผนวก ง.)	-

จากตาราง 16 แสดงให้เห็นว่าความต้องการของนักเรียนในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร รายวิชาที่นักเรียนมีความต้องการในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพมากที่สุด คือ การปลูกพืชผักสวนครัว (ความถี่ = 258) รายวิชาที่นักเรียนมีความต้องการในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพรองลงมาลำดับที่ 2 คือ ผู้กำกับการแสดง แสง เสียง บนเวที (ความถี่ = 252) และรายวิชาที่นักเรียนมีความต้องการในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพลำดับที่ 3 คือ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ความถี่ = 240)

ตาราง 17 ความถี่ของคำตอบจากแบบสอบถามความต้องการของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ โดยเรียงลำดับจากความต้องการมากไปหาความต้องการน้อย

ลำดับที่	กลุ่มวิชาอาชีพ	ความถี่ของคำตอบ
<u>1. กลุ่มงานผลิต</u>		
1	ช 011 การปลูกพืชผักสวนครัว	270
2	ช 0156 ช่างอาหารนานาชาติ	258
3	ช 0155 ช่างขนมไทย (ดูเพิ่มเติมที่ภาคผนวก ง.)	217
<u>2. กลุ่มงานบริการ</u>		
1	ช 0247 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์	361
2	ช 0215 การประกอบอาหารและการบริการอาหาร	202
3	ช 02113 ช่างถ่ายภาพ (ดูเพิ่มเติมที่ภาคผนวก ง.)	202
<u>3. กลุ่มงานเสริมผลิตและงานบริการ</u>		
1	ช 0326 กฎหมายพาณิชย์	199
2	ช 031 การประกอบธุรกิจขนาดเล็ก	168
3	ช 039 สันทนาการภาษาอังกฤษธุรกิจ 2 (ดูเพิ่มเติมที่ภาคผนวก ง.)	152
<u>4. กลุ่มงานอาชีพอิสระระหว่างเรียน</u>		
1	ช 041 ช่างเชื่อมโลหะ	117
2	ช 041 ปฏิบัติงานอาชีพ	52
3	อื่น ๆ (ดูเพิ่มเติมที่ภาคผนวก ง.)	15

จากตาราง 17 แสดงให้เห็นว่าความต้องการของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร รายวิชาที่ผู้ปกครองนักเรียนมีความต้องการในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพมากที่สุด คือ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ความถี่ = 361) รายวิชาที่ผู้ปกครองนักเรียนมีความต้องการในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพรองลงมาลำดับที่ 2 คือ การปลูกพืชผักสวนครัว (ความถี่ = 270) และรายวิชาที่ผู้ปกครองนักเรียนมีความต้องการในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพลำดับที่ 3 คือ ช่างอาหารนานาชาติ (ความถี่ = 258)

ตารางที่ 18 ความถี่คำตอบจากแบบสอบถามความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครองนักเรียน ในการจัดการเรียนการสอนของกลุ่มวิชาอาชีพ โดยเรียงลำดับความต้องการจากมากไปหาความต้องการน้อย

ลำดับที่	กลุ่มวิชาอาชีพ	ความถี่ของคำตอบนักเรียน	ความถี่ของคำตอบผู้ปกครอง
1	กลุ่มงานบริการ	13,437	12,359
2	กลุ่มงานผลิต	9,433	9,574
3	กลุ่มงานเสริมผลิตและงานบริการ	3,472	2,793
4	กลุ่มงานอาชีพอิสระระหว่างเรียน	243	184

จากตาราง 18 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนมีความต้องการ การจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยมีความต้องการการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในกลุ่มงานบริการมากที่สุด (ความถี่ = 13,437) และนักเรียนมีความต้องการการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยมีความต้องการ การจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพในกลุ่มงานอาชีพอิสระ ระหว่างเรียนน้อยที่สุด (ความถี่ = 243)

ผู้ปกครองนักเรียนมีความต้องการ การจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยมีความต้องการการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในกลุ่มงานบริการมากที่สุด (ความถี่ = 12,359) และผู้ปกครองนักเรียนมีความต้องการการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยมีความต้องการ การจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพในกลุ่มงานอาชีพอิสระ ระหว่างเรียนน้อยที่สุด (ความถี่ = 184)

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหาร หัวหน้าหมวดการงานและอาชีพ นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียนเกี่ยวกับสภาพ ความพร้อมและความต้องการในการจัดการเรียนการสอนวิชา อาชีพในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่จะนำไปเป็นแนวทาง ในการกำหนดนโยบายการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของหัวหน้าหมวดวิชาการงานและอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาความพร้อมการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด กรุงเทพมหานคร
4. เพื่อศึกษาความพร้อมการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการ ศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของหัวหน้าหมวดวิชาการงานและอาชีพ ในโรงเรียนขยาย โอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร
5. เพื่อศึกษาความต้องการของนักเรียนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพในโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร
6. เพื่อศึกษาความต้องการของผู้ปกครองนักเรียน เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพใน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นว่าสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยาย โอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับน้อย
2. หัวหน้าหมวดวิชาการงานและอาชีพมีความคิดเห็นว่าสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับน้อย
3. ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นว่าความพร้อมการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับน้อย

4. หัวหน้าหมวดวิชาการทำงานและอาชีพมีความคิดเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับน้อย

5. นักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร มีความต้องการให้การเรียนการสอนวิชาอาชีพในกลุ่มงานบริการมากที่สุด

6. ผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร มีความต้องการให้การเรียนการสอนวิชาอาชีพในกลุ่มงานบริการมากที่สุด

วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้ คือ

1. ประชากรคือ ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าหมวดวิชาการทำงานและอาชีพ นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 52 โรงเรียน

2. กลุ่มตัวอย่าง ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้จาก 33 เขต ๆ ละ 1 โรงเรียน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 33 โรงเรียน โดยใช้วิธีสุ่มแบบกลุ่ม(Cluster Sampling) (บุญชม ศรีสะอาด. 2535 : 44) ประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 33 คน หัวหน้าหมวดวิชาการทำงานและอาชีพ จำนวน 33 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวนโรงเรียนละ 30 คน และผู้ปกครองของนักเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวนโรงเรียนละ 30 คน

3. เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยแบ่งออกเป็น 2 ฉบับ คือ

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพและความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ใน 5 ด้าน คือ

1. ด้านหลักสูตร
2. ด้านครูผู้สอน
3. ด้านสื่อการเรียนการสอนและเครื่องมืออุปกรณ์
4. ด้านสถานที่
5. ด้านปัจจัยเกื้อหนุน

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ในเรื่องวิชาอาชีพ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ส่งหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามไปยังโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร แบบสอบถามที่ส่งให้ผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้าหมวดวิชาการทำงานและอาชีพ จำนวน รวม 66 ฉบับ ได้รับกลับคืน และเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 66 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 แบบสอบถามที่ส่งไปให้นักเรียนทั้งหมด รวม 999 ฉบับ ได้รับกลับคืน และเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ จำนวน 913 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 92.22 แบบสอบถามที่ส่งให้ผู้ปกครองนักเรียนทั้งหมด รวม 999 ฉบับ ได้รับกลับคืน และเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ จำนวน 813 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 82.12

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เอส พี เอส –เอ็กซ์ (SPSS-X : Statistical Package for the Social Science-Version X) ที่ศูนย์พัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต กรุงเทพมหานคร โดยวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้หลักเกณฑ์ในการคัดนำหนักของค่าเฉลี่ยแต่ละช่วงเกณฑ์ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.50 - 5.00 แสดงว่ามีอยู่ในระดับมากที่สุดและมีความต้องการมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50 - 4.49 แสดงว่ามีอยู่ในระดับมากและมีความต้องการมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.50 - 3.49 แสดงว่ามีอยู่ในระดับปานกลางและมีความต้องการปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.50 - 2.49 แสดงว่ามีอยู่ในระดับน้อยและมีความต้องการน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.49 แสดงว่ามีอยู่ในระดับน้อยที่สุดและมีความต้องการน้อยที่สุด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพ ความพร้อม และความต่องานในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ในการศึกษาครั้งนี้ สรุปผลตามลำดับดังนี้

1. ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้าหมวดผลงานและอาชีพ ที่มีต่อสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาวิจัยพบว่า

1.1 ผู้บริหารโรงเรียน มีความคิดเห็นว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.98$) ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย เรียงลำดับสภาพการจัดการเรียนการสอนในแต่ละด้านจากน้อยไปหามากได้ดังนี้

1. ด้านปัจจัยเกื้อหนุน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน คือ มีการนำอุปกรณ์ต่าง ๆ จากชุมชนมาใช้ประกอบการเรียนการสอน ($\bar{X} = 2.36$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน คือ ผู้ปกครองสนับสนุนนักเรียนให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ($\bar{X} = 2.97$)

2. ด้านสถานที่ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน คือ สถานที่ฝึกปฏิบัติงานตามวิชาชีพที่เปิดสอน ($\bar{X} = 2.70$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน คือ สภาพความปลอดภัยในการใช้โรงฝึกงาน ($\bar{X} = 2.97$)

3. ด้านสื่อการเรียนการสอนและเครื่องมืออุปกรณ์ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน คือ แหล่งชุมชนให้ความรู้ในการผลิตสื่อด้านวิชาชีพ ($\bar{X} = 2.55$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน คือ สื่อการเรียนการสอนที่ใช้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ($\bar{X} = 3.27$)

4. ด้านครูผู้สอน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน คือ จำนวนครูผู้สอนวิชาอาชีพเหมาะสมกับรายวิชาอาชีพที่เปิดสอน ($\bar{X} = 2.97$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน คือ ครูผู้สอนวิชาอาชีพสามารถปฏิบัติงานด้านการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 3.48$)

5. ด้านหลักสูตร ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน คือ ปริมาณเอกสารประกอบหลักสูตร และคู่มือต่าง ๆ ในการสอนวิชาอาชีพ ($\bar{X} = 3.00$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน คือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ($\bar{X} = 3.52$)

1.2 หัวหน้าหมวดวิชาการงานและอาชีพ มีความคิดเห็นว่า สภาพในการจัดการเรียนการสอน ใน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.30$) ซึ่งสอดคล้องกับ สมมติฐานการวิจัย เรียงลำดับสภาพการจัดการเรียนการสอนในแต่ละด้านจากน้อยไปหามาก ได้ดังนี้

1. ด้านปัจจัยเกื้อหนุน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ตามความคิดเห็นของหัวหน้าหมวดวิชาการงานและอาชีพ คือ มีการนำนักเรียนไปสำรวจแหล่งความรู้ต่าง ๆ ในชุมชน ($\bar{X} = 1.85$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ตามความคิดเห็นของหัวหน้าหมวดวิชาการงานและอาชีพ คือ ผู้ปกครองสนับสนุนนักเรียนให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ($\bar{X} = 2.36$)

2. ด้านสถานที่ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ตามความคิดเห็นของหัวหน้าหมวดวิชาการงานและอาชีพ คือ สภาพความพร้อมของสถานที่ที่ใช้สอนวิชาอาชีพ ($\bar{X} = 2.03$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ตามความคิดเห็นของหัวหน้าหมวดวิชาการงานและอาชีพ คือ โรงเรียนมีสถานที่ฝึกปฏิบัติงานตามวิชาอาชีพที่เปิดสอน ($\bar{X} = 2.12$)

3. ด้านสื่อการเรียนการสอนและเครื่องมืออุปกรณ์ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ตามความคิดเห็นของหัวหน้าหมวดวิชาการงานและอาชีพ คือ แหล่งชุมชนให้ความรู้ในการผลิตสื่อด้านวิชาอาชีพ ($\bar{X} = 2.00$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ตามความคิดเห็นของหัวหน้าหมวดวิชาการงานและอาชีพ คือ ผู้สอนมีทักษะในการใช้สื่อการสอน ($\bar{X} = 2.61$)

4. ด้านหลักสูตร ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ตามความคิดเห็นของหัวหน้าหมวดวิชาการงานและอาชีพ คือ ปริมาณเอกสารประกอบหลักสูตร และคู่มือต่าง ๆ ในการสอนวิชาอาชีพ ($\bar{X} = 2.24$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ตามความคิดเห็นของหัวหน้าหมวดวิชาการงานและอาชีพ คือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ($\bar{X} = 2.85$)

5. ด้านครูผู้สอน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ตามความคิดเห็นของหัวหน้าหมวดวิชาการงานและอาชีพ คือ ครูผู้สอนวิชาอาชีพได้สอนตรงกับสาขาที่เรียนสำเร็จมา ($\bar{X} = 2.36$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ตามความคิดเห็นของหัวหน้าหมวดวิชาการงานและอาชีพ คือ ปริมาณภาระงานสอนของครูผู้สอนวิชาอาชีพ ($\bar{X} = 2.70$)

2. ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้าหมวดวิชาการงานและอาชีพที่มีต่อความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาวิจัย พบว่า

2.1 ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นว่า ความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.01$) ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย เรียงลำดับความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในแต่ละด้านจากน้อยไปหามาก ได้ดังนี้

1. ด้านปัจจัยเกื้อหนุน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน คือ โอกาสที่จะได้รับความช่วยเหลือจากเจ้าของประกอบการในการเรียนรู้ของนักเรียน ($\bar{X} = 2.58$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน คือ โอกาสที่จะได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครอง ($\bar{X} = 3.00$)

2. ด้านสถานที่ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน คือ ความสามารถในการจัดสถานที่เรียนหรือโรงฝึกงานเหมาะสมกับวิชาอาชีพที่เปิดสอน และความสามารถที่จะจัดการให้มีสถานที่เรียนหรือโรงฝึกงานเพียงพอ ($\bar{X} = 2.79$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน คือ ความสามารถในการจัดสิ่งแวดล้อมทางกายภาพให้อำนวยต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ($\bar{X} = 3.03$)

3. ด้านสื่อการเรียนการสอนและเครื่องอุปกรณ์ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน คือ สามารถนำสิ่งที่เป็นเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.00$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดตามความคิดเห็นของผู้บริหาร คือ ความสามารถในการจัดให้มีสื่อ วัสดุอุปกรณ์ที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของรายวิชาอาชีพ ($\bar{X} = 3.15$)

4. ด้านหลักสูตร ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน คือ ความสามารถในการจัดหลักสูตรวิชาอาชีพให้สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลง ($\bar{X} = 3.00$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน คือ ความสามารถในการนำหลักสูตรมาใช้ในการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ($\bar{X} = 3.21$)

5. ด้านครูผู้สอน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน คือ ความสามารถในการจัดครูผู้สอนให้เพียงพอกับวิชาอาชีพที่เปิดสอน ($\bar{X} = 2.94$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน คือ ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 3.48$)

2.2 หัวหน้าหมวดวิชาการงานและอาชีพ มีความคิดเห็นต่อความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.32$) เรียงลำดับความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพในแต่ละด้านจากน้อยไปหามาก ได้ดังนี้

1. ด้านปัจจัยเกื้อหนุน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ตามความคิดเห็นของหัวหน้าหมวดวิชาการงานและอาชีพ คือ โอกาสที่จะได้รับความร่วมมือจากเจ้าของแหล่งวิทยาการในการเรียนรู้ของนักเรียน ($\bar{X} = 1.91$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ตามความคิดเห็นของหัวหน้าหมวดวิชาการงานและ

อาชีพ คือ ความสามารถในการจัดให้นักเรียนฝึกงานในแหล่งวิทยาการ สถานประกอบการที่สอดคล้องกับวิชาอาชีพนั้น ๆ ($\bar{X} = 2.81$)

2. ด้านสถานที่ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ตามความคิดเห็นของหัวหน้าหมวดวิชาการงานและอาชีพ คือ ความสามารถในการจัดการให้มีสถานที่เรียนหรือโรงฝึกงานเพียงพอ ($\bar{X} = 2.03$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ตามความคิดเห็นของหัวหน้าหมวดวิชาการงานและอาชีพ คือ ความสามารถในการจัดการให้มีสถานที่ถูกสุขลักษณะและปลอดภัย ($\bar{X} = 2.36$)

3. ด้านสื่อการเรียนการสอนและเครื่องมืออุปกรณ์ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ตามความคิดเห็นของหัวหน้าหมวดวิชาการงานและอาชีพ คือ ความสามารถในการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนในการผลิตสื่อการเรียนการสอน ($\bar{X} = 2.24$) ส่วนที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ตามความคิดเห็นของหัวหน้าหมวดวิชาการงานและอาชีพ คือ ความสามารถในการจัดให้มีสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของรายวิชาอาชีพ ($\bar{X} = 2.52$)

4. ด้านครูผู้สอน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ตามความคิดเห็นของหัวหน้าหมวดวิชาการงานและอาชีพ คือ ความสามารถในการจัดอบรมและพัฒนาบุคลากรผู้สอนวิชาอาชีพ ($\bar{X} = 2.21$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ตามความคิดเห็นของหัวหน้าหมวดวิชาการงานและอาชีพ คือ ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 2.73$)

5. ด้านหลักสูตร ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดตามความคิดเห็นของหัวหน้าหมวดวิชาการงานและอาชีพ คือ ความสามารถในการจัดหลักสูตรวิชาอาชีพให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ($\bar{X} = 2.33$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ตามความคิดเห็นของหัวหน้าหมวดวิชาการงานและอาชีพ คือ ความสามารถในการนำหลักสูตรมาใช้ในการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ($\bar{X} = 2.70$)

3. ความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครองนักเรียน ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร มีความคิดเห็นต่อความต้องการในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ คือ

3.1 นักเรียนมีความต้องการในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ในกลุ่มงานบริการมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย เรียงลำดับความต้องการในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพจากมากไปหาน้อย ได้แก่ กลุ่มที่ 2 กลุ่มงานบริการ (ความถี่ของคำตอบ = 13,437) รองลงมาเป็นกลุ่มที่ 1 กลุ่มงานผลิต (ความถี่ของคำตอบ = 9,433) กลุ่มที่ 3 กลุ่มงานเสริมงานผลิตและงานบริการ (ความถี่ของคำตอบ = 3,472) และกลุ่มที่ 4 กลุ่มงานอาชีพอิสระระหว่างเรียน (ความถี่ของคำตอบ = 243)

3.2 ผู้ปกครองนักเรียนมีความต้องการในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ในกลุ่มงานบริการมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย เรียงลำดับความต้องการในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพจากมากไปหาน้อย ได้แก่ กลุ่มที่ 2 กลุ่มงานบริการ (ความถี่ของคำตอบ = 12,359) รองลงมาเป็นกลุ่มที่ 1 กลุ่มงานผลิต (ความถี่ของคำตอบ = 9,574) กลุ่มที่ 3 กลุ่มงานเสริมงานผลิตและงานบริการ (ความถี่ของคำตอบ = 2,793) และกลุ่มที่ 4 กลุ่มงานอาชีพอิสระระหว่างเรียน (ความถี่ของคำตอบ = 184) ส่วนกลุ่มอื่น ๆ ผู้ปกครองต้องการให้มีการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร คือ แอร์โฮสเตส นักเขียน นักประพันธ์ ข้าราชการ ทหาร ตำรวจ

อภิปรายผล

จากการพิจารณาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นผู้บริหารโรงเรียนและหัวหน้าหมวดวิชาการงานและอาชีพ เกี่ยวกับสภาพ ความพร้อม และความต้องการ การจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาวิจัย มีประเด็นที่สำคัญนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ด้านหลักสูตร ครูผู้สอน สื่อการเรียนการสอนและเครื่องมืออุปกรณ์ สถานที่ ปัจจัยเกื้อหนุน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ปรากฏผลดังนี้

1.1 สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน พบว่า

1.1.1 ด้านหลักสูตร ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านหลักสูตรอยู่ในระดับปานกลาง คือ วิชาอาชีพที่เปิดสอนเหมาะสมและตรงกับความต้องการของท้องถิ่น ปริมาณเอกสารประกอบหลักสูตร และคู่มือต่าง ๆ ในการสอนวิชาอาชีพ การปรับเนื้อหาแต่ละวิชาอาชีพให้สัมพันธ์ต่อเนื่องตลอดจนเหมาะสมกับเวลา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น และความก้าวหน้าของเทคโนโลยีในปัจจุบันและอนาคต ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านหลักสูตร ได้มีการนำหลักสูตรไปใช้โดยการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน มีการจัดสภาพต่าง ๆ ภายในโรงเรียนให้หลักสูตรบรรลุถึงเป้าหมาย ซึ่งก็คือ การจัดสภาพการเรียนการสอนนั่นเอง ซึ่งสอดคล้องกับ สันต์ ธรรมบำรุง (2527 : 189-191) กล่าวว่า การนำหลักสูตรไปใช้เป็นกระบวนการสำคัญที่ต้องดำเนินงานเกี่ยวกับการนำเอาจุดมุ่งหมาย หลักการ โครงสร้างของหลักสูตร ไปจัดอยู่ในรูปของการปฏิบัติโดยที่ต้องดำเนินงานเกี่ยวกับการนำเอาจุดมุ่งหมาย หลักการ โครงสร้างของหลักสูตร ไปจัดอยู่ในรูปของการปฏิบัติโดยที่ต้องอาศัยวิธีการ และสภาพการณ์ที่เหมาะสม ความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งอาศัยปัจจัยต่าง ๆ ที่สนับสนุนต่อการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะส่งผลต่อการใช้หลักสูตรให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายนั้น

1.1.2 ด้านครูผู้สอน ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านครูผู้สอนอยู่ในระดับปานกลาง คือ จำนวนครูผู้สอนวิชาอาชีพเหมาะสมกับรายวิชาอาชีพที่เปิดสอน ครูมีความรู้ และความเข้าใจในการทำแผนการสอน และรายละเอียดเนื้อหาวิชาอาชีพตามหลักสูตร ครูผู้สอนวิชาอาชีพสามารถปฏิบัติงานด้านการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านครูผู้สอน คุณสมบัติของครูผู้สอนจะต้องมีความรู้ในวิชาที่สอน ความรู้ในวิธีสอน ความคิดริเริ่ม ความสนใจต่องานอาชีพ ความสามารถในการดำเนินการสอนและในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับ กาญจนา เกียรติประวัติ (2524 : 46) มีความเห็นว่า ครูดี จะต้องมีความรู้ดี คุณธรรมดี มนุษย์สัมพันธ์ดี สอนดี รับผิดชอบและพัฒนาสังคมได้

1.1.3 ด้านสื่อการเรียนการสอนและเครื่องมืออุปกรณ์ ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด

กรุงเทพมหานคร ด้านสื่อการเรียนการสอนและเครื่องมืออุปกรณ์ อยู่ในระดับปานกลาง คือ จำนวนเครื่องมือ และวัสดุอุปกรณ์สำหรับการเรียนการสอนวิชาอาชีพ สื่อการเรียนการสอนวิชาอาชีพที่ใช้สอดคล้องกับเนื้อหา สื่อการเรียนการสอนที่ใช้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ผู้สอนมีทักษะในการใช้สื่อการสอน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านสื่อการเรียนการสอนและเครื่องมืออุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนและเครื่องมืออุปกรณ์ จะเป็นจุดรวมความสนใจความสามารถเพิ่มความเป็นรูปธรรม ทำให้เด็กได้เกิดความเข้าใจ และสามารถจดจำเหตุการณ์นั้น ๆ ได้ก่อน ครูสามารถหาสื่อการเรียนการสอนมาใช้ได้ในทุกขั้นตอนของการสอนทั้งนี้ในการจะใช้สื่อให้ประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ก็ขึ้นอยู่กับครูผู้สอนว่ามีความเข้าใจ สื่อการสอนเพียงใด ซึ่งสอดคล้องกับสullivan วรานูสาธน์ (2536 : 53) กล่าวว่า สื่อการสอนและเครื่องมืออุปกรณ์เป็นสื่อที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนด้วยการช่วยให้เกิดความรู้ความเข้าใจ ทักษะเจตคติ และพัฒนาสมรรถภาพให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ หรือหมายถึงตัวกลางที่ช่วยนำและถ่ายทอดความรู้จากครูผู้สอนไปยังผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ตั้งไว้

1.1.4 ด้านสถานที่ ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านสถานที่อยู่ในระดับปานกลาง คือ โรงเรียนมีสถานที่ฝึกปฏิบัติงานเหมาะสมกับจำนวนนักเรียน สภาพความพร้อมของสถานที่ ที่ใช้สอนวิชาอาชีพ สภาพความปลอดภัยในการใช้โรงฝึกงาน สถานที่ฝึกปฏิบัติงานถูกสุขลักษณะ โรงเรียนมีสถานที่ฝึกปฏิบัติงานตามวิชาอาชีพที่เปิดสอน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านสถานที่ สถานที่ที่ให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติ เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะมีกิจนิสัยที่ดีในการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นหน้าที่ของครูผู้สอนในการจัดโรงฝึกงาน หรือสถานที่ให้พร้อมที่ผู้เรียนจะเข้าไปใช้ และต้องสร้างความเข้าใจร่วมกันถึงความปลอดภัยในการใช้โรงฝึกงาน ซึ่งสอดคล้องกับ หวน พันธุ์พันธ์ (2508 : 60-61) กล่าวว่า การฝึกงานอาชีพ จำเป็นต้องใช้อาคาร สถานที่ที่เหมาะสมกับวิชาอาชีพที่สอน มีโรงฝึกงานที่ถูกสุขลักษณะ ตลอดจนมีสถานที่ฝึกปฏิบัติงานเหมาะสมกับจำนวนนักเรียน

1.1.5 ด้านปัจจัยเกื้อหนุน ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านปัจจัยเกื้อหนุน อยู่ในระดับปานกลาง คือ เชิญวิทยากรท้องถิ่นที่มีความรู้ ความสามารถในการสอนวิชาอาชีพเป็นรายวิชา มาให้ความรู้แก่นักเรียน มีการนำนักเรียนไปสำรวจแหล่งความรู้ต่าง ๆ ในชุมชน ผู้ปกครองสนับสนุนนักเรียนให้มีส่วนร่วมใน กิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน และ เชิญผู้ปกครองนักเรียนจากอาชีพต่าง ๆ มาให้ความรู้แก่นักเรียน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านปัจจัยเกื้อหนุน แหล่งวิทยากรชุมชนจะช่วยเสริมหรือทำให้การเรียนการสอนสมบูรณ์ยิ่งขึ้นหรืออาจเป็นตัวกำหนดการเรียนรู้ โดยประสบการณ์ตรงให้กับผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับ โอลเซน (Olsen. 1960 : 73) มีความคิดเห็นว่า โรงเรียนควรจะใช้แหล่งความรู้ในชุมชนเพื่อให้หลักสูตร และวิธีสอนสอดคล้องกับชีวิตจริงของสังคม ช่วยให้การสอนมีความหมายลึกซึ้งและช่วยให้การสอนมีความหมายลึกซึ้งและช่วยให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรง การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนอาศัยสะพานเชื่อมโยง ดังนี้ นำเอกสารสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ จากภายนอกโรงเรียนมาให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าใช้วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชนมาประกอบการเรียนการสอน เชิญวิทยากรมาบรรยายหรือสาธิตในโรงเรียน ให้นักเรียนไปสัมภาษณ์ผู้มีความรู้ในชุมชน พานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่

การสำรวจแหล่งความรู้ต่าง ๆ ในชุมชน การศึกษานอกสถานที่ไกลออกไป การตั้งค่ายพักแรม และโครงการบริการชุมชน

1.2 ความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน พบว่า

1.2.1 ด้านหลักสูตร ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านหลักสูตรอยู่ในระดับปานกลาง คือ ความสามารถในการจัดหลักสูตรวิชาอาชีพให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ความสามารถในการจัดหลักสูตรวิชาอาชีพให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครอง ความสามารถในการจัดหลักสูตรวิชาอาชีพให้สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลง ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรมาใช้ในการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร มีโครงสร้างหลักสูตรที่สอดคล้องกับ การจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ และขึ้นอยู่กับบุคลากรผู้ใช้หลักสูตร ซึ่ง สังด์ อุทรานันท์ (2527 : 273-275) ได้กล่าวถึง บทบาทของบุคคลต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรว่า ผู้บริหารโรงเรียน ควรมีบทบาทในการส่งเสริมและสนับสนุนการใช้หลักสูตร ดังนั้น การทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรที่สถานศึกษาใช้อย่างชัดเจน ให้บริการหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนชนิดต่าง ๆ แก่ครู ดำเนินการนิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตรภายในสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ กระตุ้นและส่งเสริมครูในการใช้หลักสูตรอย่างถูกต้อง เช่น จัดอบรม หรือจัดประชุมสัมมนา เป็นต้น ให้กำลังใจและบำรุงขวัญแก่ครูผู้ให้หลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อเป็นเยี่ยงอย่างแก่ครูคนอื่น ๆ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ โสภณ โสมติ (2526 : 123-125) วิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรกลุ่มงานและอาชีพ ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ในเขตการศึกษา 6 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน มีความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรกลุ่มงานและอาชีพอยู่ในระดับค่อนข้างดี

1.2.1 ด้านครูผู้สอน ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านครูผู้สอนอยู่ในระดับปานกลาง คือ ความสามารถในการจัดครูผู้สอนให้เพียงพอกับวิชาอาชีพที่เปิดสอน ความสามารถในการจัดครูผู้สอนให้สอดคล้องกับวิชาอาชีพที่เปิดสอน ความสามารถในการจัดอบรมและพัฒนาบุคลากรผู้สอนวิชาอาชีพ ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วม ครูผู้สอนจะมีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักสูตรวิชาอาชีพ ที่เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารโรงเรียน ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร มีความเห็นว่า มีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ด้านครูผู้สอน เพราะครูผู้สอนจะต้องมีการพัฒนาและแสวงหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอและเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพได้ ซึ่ง ณรงค์ เล็งประชา (2514 : 24-25) ได้กล่าวถึงครูผู้สอนวิชาอาชีพที่ดีในสังคมไทยว่า ครูจะต้องศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ ค้นคว้าวิธีแนวสอนให้เกิดผลสำเร็จมากที่สุด มีความรับผิดชอบต่อนักเรียนทั้งการสอนและงานที่ได้รับมอบหมาย มีการพัฒนางานอยู่เป็นประจำ มีบุคลิกภาพที่ดี รู้จักช่วยเหลือชุมชน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงานและชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ โสภณ โสมติ (2526 : 123-125) วิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรกลุ่มงานและอาชีพ ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ในเขตการศึกษา 6 พบว่า ครูผู้สอน มีความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรกลุ่มงานและอาชีพอยู่ในระดับค่อนข้างดี

1.2.3 ด้านสื่อการเรียนการสอนและเครื่องมืออุปกรณ์ ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านด้านสื่อการเรียนการสอนและเครื่องมืออุปกรณ์ อยู่ในระดับปานกลาง คือ ความสามารถในการจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือ ให้เหมาะสมกับจำนวนนักเรียน ความสามารถในการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนในการผลิตสื่อการเรียนการสอน ความสามารถในการจัดให้มีสื่อวัสดุ อุปกรณ์ ที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของรายวิชาอาชีพ สามารถนำสื่อที่เป็นเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอนที่ทางสำนักการศึกษาจัดส่งมาให้ สอดคล้องกับวิชาอาชีพ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านสื่อการเรียนการสอนและเครื่องมืออุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนและเครื่องมืออุปกรณ์ในวิชาอาชีพส่วนใหญ่จะใช้สื่อและอุปกรณ์ที่เป็นของจริงมาประกอบกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับ กิตติยา ตาระสวัสดิ์ (2529 : บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง การใช้หลักสูตรวิชาอาชีพเพิ่มเติมในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในพื้นที่เป้าหมายเพื่อการพัฒนาชนบทภาคเหนือ พบว่า สื่อการสอนวิชาอาชีพครูใช้ของจริงมากที่สุด และ ลือชัย พรหมรัตน์รักษ์ (2534 : 58) วิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนกลุ่มวิชาอาชีพช่างอุตสาหกรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 9 พบว่า สื่อการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ครูนำของจริงมาใช้ประกอบกับกิจกรรมการเรียนการสอนมากที่สุด

1.2.4 ด้านสถานที่ ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านสถานที่ อยู่ในระดับปานกลาง คือ ความสามารถในการจัดสิ่งแวดล้อมทางกายภาพให้อำนวยต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ความสามารถในการจัดสถานที่เรียนหรือโรงฝึกงานเหมาะสมกับวิชาอาชีพที่เปิดสอน ความสามารถที่จะจัดให้มีสถานที่ที่ถูกสุขลักษณะและปลอดภัย ความสามารถที่จะจัดการให้มีสถานที่เรียนหรือ โรงฝึกงานเพียงพอ ความสามารถที่จะจัดการให้มีความพร้อมของสถานที่เรียนหรือโรงฝึกงาน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครมีความพร้อมด้านสถานที่ที่จัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพในโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ ชำรง บัวศรี (สาโรช บัวศรีและคนอื่น ๆ . 2521 : 30 ; อ้างอิงมาจาก ชำรง บัวศรี. ม.ป.ป.) ได้ให้ความคิดเห็นเพื่อให้การจัดการศึกษางานอาชีพบรรลุผลสำเร็จควรจะมีการแก้ไข ปรับปรุงอาคารสถานที่ และสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาแห่งชาติ (2536 : 42) ได้วิจยการบริหารและการจัดการศึกษาของกรมสามัญศึกษา เรื่องการส่งเสริมเพื่อการประกอบอาชีพส่วนตัว และการก้าวเข้าสู่การเป็นผู้ประกอบการขนาดเล็ก ผลการวิจัยที่มีส่วนเกื้อหนุนต่อการบริหารและการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพพบว่า โรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ เป็นโรงเรียนที่สามารถแก้ปัญหาข้อจำกัดอันเกิดจากวัสดุ อุปกรณ์การฝึก และอาคารสถานที่

1.2.5 ด้านปัจจัยเกื้อหนุน ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านปัจจัยเกื้อหนุน อยู่ในระดับปานกลาง คือ ความสามารถในการจัดให้นักเรียนฝึกงานในแหล่งวิทยาการสถานประกอบการที่สอดคล้องกับวิชาอาชีพนั้น ๆ โอกาสที่จะได้รับความร่วมมือจากเจ้าของสถานประกอบการในการเรียนรู้นองนักเรียน โอกาสที่จะได้รับความร่วมมือจากเจ้าของแหล่งวิทยาการในการเรียนรู้นองนักเรียน โอกาสที่จะสามารถเชิญผู้ประสบความสำเร็จในท้องถิ่น มาให้การแนะแนวอาชีพแก่นักเรียน โอกาสที่จะได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครอง ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่าโรงเรียนขยาย

โอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร มีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพด้านปัจจัย เกื้อหนุน ซึ่งปัจจัยเกื้อหนุนประกอบด้วย แหล่งวิทยาการในชุมชน สมาคมครูและผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน และกรรมการโรงเรียน มีบทบาทสำคัญยิ่ง และให้การสนับสนุนแก่โรงเรียน กิจกรรมต่าง ๆ ของ โรงเรียนก็จะดำเนินไปด้วยดี ซึ่งสอดคล้องกับ ลัดดา คีลาน้อย (2531 : 10) การใช้แหล่งวิทยาการชุมชนมา ประกอบการเรียนการสอน จะทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงที่เป็นรูปธรรมที่ดีกว่า ส่วน อาริรัตน์ วัฒนสิน (ม.ป.ป. : 8) ได้ให้แนวการจัดการสอนวิชาอาชีพ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นว่า การจัดการศึกษา วิชาอาชีพต้องลงทุนด้วยวัสดุ อุปกรณ์ ตลอดจนบุคลากรที่มีประสิทธิภาพ โดยยึดหลักระดมทรัพยากรในท้องถิ่น แหล่งวิทยาการ สถานประกอบการนำมาใช้ประโยชน์ให้นักเรียนได้ฝึกงานและ ชด ไกรดิษฐ์ (2518 : 6) สมาคมผู้ปกครองและครูทำให้ผลการเรียนของนักเรียนดีขึ้น กระบวนการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพสูงขึ้น เสริมสร้างคุณลักษณะทางพฤติกรรมที่ดีของผู้บริหาร ครู ทำให้มีแหล่งบริการส่งเสริมสวัสดิการและบำรุงขวัญแก่บุคลากรในโรงเรียนให้ดียิ่งขึ้น ได้แก่ เครื่องใช้ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ ที่ดิน อาคารสถานที่ และยานพาหนะ เป็นต้น

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับสภาพและความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ด้านหลักสูตร ครูครูผู้สอน ด้านสื่อการเรียนการสอนและเครื่องมืออุปกรณ์ ด้านสถานที่ และด้านปัจจัยเกื้อหนุน ตามความคิดเห็นของหัวหน้าหมวดวิชาการงานและอาชีพ ปรากฏผลดังนี้

2.1 สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของหัวหน้าหมวดวิชาการงานและอาชีพ พบว่า

2.1.2 ด้านหลักสูตร หัวหน้าหมวดวิชาการงานและอาชีพ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร มีการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพด้านหลักสูตรปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ปริมาณเอกสารประกอบหลักสูตร และคู่มือต่าง ๆ ในการสอนวิชาอาชีพ การพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น และความก้าวหน้าของเทคโนโลยีในปัจจุบันและอนาคต หัวหน้าหมวดวิชาการงานและอาชีพมีความคิดเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพในข้อนี้น้อย ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า กรมวิชาการแจกเอกสารหลักสูตร คู่มือครู แผนการสอนให้กับโรงเรียนจำนวนจำกัด จึงทำให้โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครที่เปิดเพิ่มขึ้นได้รับเอกสารหลักสูตร คู่มือครู แผนการสอนดังกล่าว ไม่ทั่วถึง และไม่เพียงพอกับความต้องการของครูผู้สอนวิชาอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกรัตน์ ชาญกว้าง (2524 : 143-145) ได้วิจัยเรื่องความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และบุคลากร ทางการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตการศึกษา 9 ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรไม่เหมาะสมกับโรงเรียนบางท้องถิ่น ครูไม่เข้าใจหลักสูตร ซึ่งแตกต่างจาก โสภณ โสมติ (2526 : 123-125) วิจัยเรื่องความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรกลุ่มการงานและอาชีพ ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ในเขตการศึกษา 6 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมีความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรกลุ่มการงานและอาชีพอยู่ในระดับค่อนข้างดี ส่วนข้อที่หัวหน้าหมวดวิชาการงานและอาชีพ มีความคิดเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพด้านหลักสูตรปานกลาง ได้แก่ วิชาอาชีพที่เปิดสอนเหมาะสมและตรงกับความต้องการของท้องถิ่น การปรับเนื้อหาแต่ละวิชาอาชีพให้สัมพันธ์ต่อเนื่อง ตลอดจนเหมาะสมกับเวลา และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ที่เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช

2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) เป็นการศึกษา ที่มุ่งให้ผู้เรียนค้นพบความสามารถความถนัดและความสนใจของตนเอง เป็นการศึกษาทั่วไปเพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการประกอบสัมมาอาชีพ หรือการศึกษาต่อ และเป็นการศึกษาที่สนองความต้องการของท้องถิ่น และประเทศชาติ (กรมวิชาการ 2531 : 1)

2.1.2 ด้านครูผู้สอน หัวหน้าหมวดวิชาการทำงานและอาชีพ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร มีการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพด้านครูผู้สอนปานกลาง เมื่อพิจารณา เป็นรายข้อพบว่า จำนวนครูผู้สอนวิชาอาชีพเหมาะสมกับรายวิชาที่เปิดสอน และครูผู้สอนวิชาอาชีพได้สอนตรงกับสาขาที่สำเร็จมา หัวหน้าหมวดวิชาการทำงานและอาชีพ มีความคิดเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพในข้อนี้น้อย ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ขาดแคลนบุคลากรทางด้านวิชาอาชีพ จึงจำเป็นต้องใช้ครูผู้สอน ที่ไม่มีวุฒิทางวิชาอาชีพมาทำการสอนแทน หรืออาจจะเป็นเพราะว่า ครูผู้สอนวิชาอาชีพที่จบมาสอนได้ไม่ตรงกับสาขาที่สอน ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของกองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ (2524 ช : 13-15) ปัญหาของการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในสภาพการปัจจุบัน ครูผู้สอนวิชาอาชีพมีน้อย และยังต้องรับภาระงานสอนมากอีก จึงทำให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพไม่ดีเท่าที่ควร ส่วนข้อที่หัวหน้าหมวดวิชาการทำงานและอาชีพ มีความคิดเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพด้านครูผู้สอนปานกลางได้แก่ ครูมีความรู้และความเข้าใจในการทำแผนการสอน และรายละเอียดเนื้อหาวิชาอาชีพตามหลักสูตร ครูผู้สอนวิชาอาชีพสามารถปฏิบัติงานด้านการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และปริมาณภาระงานสอนของครูผู้สอนวิชาอาชีพ ที่เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะครูผู้สอนวิชาอาชีพมีการเตรียมการสอน และภาระงานสอนไม่มากเกินไป

2.1.3 ด้านสื่อการเรียนการสอนและเครื่องมืออุปกรณ์ หัวหน้าหมวดวิชาการทำงานและอาชีพมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร มีการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพด้านสื่อการเรียนการสอนและเครื่องมืออุปกรณ์น้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า จำนวนเครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์สำหรับการเรียนการสอนวิชาอาชีพ สื่อการเรียนการสอนวิชาอาชีพที่ใช้สอดคล้องกับเนื้อหา สื่อการเรียนการสอนที่ใช้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน และแหล่งชุมชนให้ความรู้ในการผลิตสื่อด้านวิชาอาชีพ หัวหน้าหมวดวิชาการทำงานและอาชีพมีความคิดเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพในข้อนี้น้อย ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า สื่อการเรียนการสอนวิชาอาชีพที่สำนักการศึกษากรุงเทพมหานครจัดส่งมาให้มีน้อยเกินไปและอยู่ในสภาพที่พอใช้การได้ หรืออาจจะเป็นเพราะว่างบประมาณที่ได้รับจากสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ให้นำมาปรับปรุงสื่อหรือจัดทำสื่อการเรียนการสอนวิชาอาชีพมีจำกัด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พรหมเพรา คงชนะ (2526 : 21-23) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอนวิชาอาชีพท้องถิ่น ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตการศึกษา 10 พบว่า ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นว่ามีปัญหามากในเรื่องไม่ได้รับสื่อการเรียนการสอนวิชาอาชีพท้องถิ่น ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หรือได้รับล่าช้า หรือไม่ครบถ้วน หรือไม่เพียงพอกับความต้องการ ส่วนข้อผู้สอนมีทักษะในการใช้สื่อการสอน หัวหน้าหมวดวิชาการทำงานและอาชีพมีความคิดเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพในข้อนี้ปานกลาง แสดงให้เห็นว่า ครูผู้สอนวิชาอาชีพมีความรู้ความสามารถในการสอนวิชาอาชีพดีพอสมควร ซึ่งสอดคล้องกับบทบาทและหน้าที่ของครูผู้สอนวิชาอาชีพ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน 2531 : 96-97) ครูผู้สอนจะต้องเป็นผู้มีความรู้ ความตั้งใจ ความเสียสละ และทุ่มเทการทำงาน ปรับปรุงตนเองอยู่ตลอดเวลา และจำต้องทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงาน ผู้สอน ผู้แนะแนว หรือผู้แนะนำ ผู้ให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียน

2.1.4 ด้านสถานที่ หัวหน้าหมวดวิชาการทำงานและอาชีพมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร มีการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพด้านสถานที่น้อยทุกข้อ ได้แก่ โรงเรียนมีสถานที่ฝึกงานเหมาะสมกับจำนวนนักเรียน สภาพความพร้อมของสถานที่ที่ใช้สอนวิชาอาชีพ สภาพความปลอดภัยในการใช้โรงฝึกงาน สถานที่ฝึกปฏิบัติงานถูกสุขลักษณะ โรงเรียนมีสถานที่ฝึกปฏิบัติงานตามวิชาอาชีพที่เปิดสอน ที่เป็นเช่นนี้อาจเพราะว่า การจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ขาดความพร้อมในด้านต่าง ๆ เช่น อาคารสถานที่มีน้อยและอยู่ในสภาพที่ใช้การได้ปานกลาง ห้องฝึกงานคับแคบไม่เหมาะสมกับจำนวนนักเรียน ได้รับการสนับสนุนเรื่องงบประมาณน้อย ดังนั้นควรให้ความสำคัญกับอาคารสถานที่ ฝึกงานในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับ พิลิธีธานี (2526 : 23) กล่าวว่า อาคารสถานที่ฝึกงานมีความสำคัญอย่างยิ่ง ไม่ว่าโรงเรียนขนาดใหญ่หรือขนาดเล็กก็ตาม ผู้เรียนจะให้ความสนใจมากถ้าโรงเรียนมีอาคารสถานที่ที่ใช้ในการประกอบอาชีพอย่างเพียงพอ เพื่อให้ให้นักเรียนได้เลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจ

2.1.5 ด้านปัจจัยเกื้อหนุน หัวหน้าหมวดวิชาการทำงานและอาชีพมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนวิชาการทำงานและอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร มีการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพด้านปัจจัยเกื้อหนุนน้อยทุกข้อ ได้แก่ การเชิญวิทยากรที่มีความรู้ ความสามารถในการสอนวิชาอาชีพเป็นรายวิชา มาให้ความรู้แก่นักเรียน มีการนำอุปกรณ์ต่าง ๆ จากชุมชนมาใช้ประกอบการเรียนการสอน มีการนำนักเรียนไปสำรวจแหล่งความรู้ต่าง ๆ ในชุมชน ผู้ปกครองสนับสนุน นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน และเชิญผู้ปกครองนักเรียนจากอาชีพต่าง ๆ มาให้ความรู้แก่นักเรียน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนและโรงเรียนมีน้อย โรงเรียนควรมีการประสานงานติดต่อกับชุมชน หรือแหล่งวิทยาการท้องถิ่นมาจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพให้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ อารีรัตน์ วัฒนสิน (ม.ป.ป. : 8) ได้ให้แนวทางการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นว่า การจัดการศึกษาวิชาชีพต้องลงทุนด้วยวัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนบุคลากรที่มีประสิทธิภาพ โดยยึดหลักการเตรียมทรัพยากรในท้องถิ่น แหล่งวิทยาการ สถานประกอบการนำมาใช้ประโยชน์ให้นักเรียนได้ฝึกงาน

2.2 ความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามความคิดของหัวหน้าหมวดวิชาการทำงานและอาชีพ พบว่า

2.2.1 ด้านหลักสูตร หัวหน้าหมวดวิชาการทำงานและอาชีพ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร มีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพด้านหลักสูตรปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพให้สอดคล้องกับต้องการของท้องถิ่น ความสามารถในการจัดหลักสูตรวิชาอาชีพให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครอง และความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น หัวหน้าหมวดวิชาการทำงานและอาชีพมีความคิดเห็นว่ามีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพในข้อนี้พอ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารโรงเรียนมองเห็นความสำคัญของวิชาอาชีพนี้พอ เนื่องจากจะต้องเน้นวิชาสามัญ เพื่อสอบเข้าศึกษาต่อระดับที่สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ รามลักษณ์ อนุสุริยา ได้ศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอน วิชา ง 013 งานช่างพื้นฐานของครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา พบว่า โรง

เรียนที่มีโครงการเปิดหลักสูตรวิชาอาชีพมานานแล้วก็ยังไม่สามารถจะเปิดได้ และโรงเรียนที่เปิดหลักสูตรวิชาอาชีพมาแล้วก็มีโครงการที่จะปิด เพราะเกิดปัญหาผู้บริหารมองเห็นความสำคัญของวิชาชีพนี้น้อย ส่วนความสามารถในการจัดหลักสูตรวิชาอาชีพให้สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลง และความสามารถในการนำหลักสูตรมาใช้ในการเรียนการสอนวิชาอาชีพ หัวหน้าหมวดวิชาการทำงานและอาชีพมีความคิดเห็นว่ามี ความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพในขั้นนี้ปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) มีจุดมุ่งหมายและโครงสร้างของหลักสูตร ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน

2.2.2 ด้านครูผู้สอน หัวหน้าหมวดวิชาการทำงานและอาชีพ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ ความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด กรุงเทพมหานคร มีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพด้านครูผู้สอนน้อย เมื่อพิจารณาเป็น รายข้อพบว่าความสามารถในการจัดครูผู้สอนให้สอดคล้องกับวิชาอาชีพที่เปิดสอน และความสามารถในการ จัดอบรมและพัฒนาบุคลากรผู้สอนวิชาอาชีพ หัวหน้าหมวดวิชาการทำงานและอาชีพมีความคิดเห็นว่ามี ความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพในขั้นนี้น้อย ที่เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า ขาดแคลนครูผู้สอนที่ จบทางด้านวิชาอาชีพ ทำให้ความสามารถในการจัดครูผู้สอน ไม่เพียงพอกับความต้องการ ที่จะเปิดสอนวิชา อาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2530 : 700-707) ได้วิจัยเรื่อง รายงาน การประเมินผลโครงการโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อพัฒนาชนบทกลุ่มที่หนึ่ง พบว่า ครูผู้สอนเป็นปัจจัยสำคัญ ต่อการเปิดสอนรายวิชาอาชีพของโรงเรียน และครูวิชาอาชีพไม่เพียงพอ ส่วนความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมและครูผู้สอนจะมีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักสูตรวิชา อาชีพ หัวหน้าหมวดวิชาการทำงานและอาชีพ มีความคิดเห็นว่ามีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนวิชา อาชีพในขั้นนี้ปานกลาง อาจเป็นเพราะว่า ครูผู้สอนเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน วิชาอาชีพ ตามหลักสูตรได้เป็นอย่างดี ซึ่งมีนักการศึกษา ได้กล่าวไว้ คือ สดใจ เหล่าสุนทร (2505 : 60) กล่าวว่า การที่จะให้ผู้เรียนวิชาอาชีพมีฝีมือดีนั้น ครูจะต้องรู้สภาพของอาชีพนั้น ๆ เป็นปัจจุบัน รู้ถึง ความต้องการ การเปลี่ยนแปลงของวิชาอาชีพและ หวน พินธุพันธ์ (2508 : 59-60) กล่าวว่า นอกจากครูรู้เรื่องที่จะสอนเป็นอย่างดีแล้ว ครูผู้สอนวิชาอาชีพ จะต้องทำตัว เป็นที่นับถือของนักเรียน มีความสามารถในการ สอน เอาใจใส่ต้องการ มีความยุติธรรม ไม่โกรธง่าย มีความเห็นอกเห็นใจนักเรียน

2.2.3 ด้านสื่อการเรียนการสอนและเครื่องมืออุปกรณ์ หัวหน้าหมวดวิชาการทำงาน และอาชีพ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร มีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ด้านสื่อการเรียน การสอนและเครื่องมืออุปกรณ์น้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ความสามารถในการจัดสรรงบประมาณ เพื่อจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือ ให้เหมาะสมกับจำนวนนักเรียน ความสามารถในการจัดสรรงบประมาณ ในการผลิตสื่อการเรียนการสอน ความสามารถนำสื่อที่เป็นเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดการเรียน การสอนและสื่อการเรียนการสอนที่ทางสำนักการศึกษาจัดส่งมาให้ สอดคล้องกับวิชาอาชีพ หัวหน้าหมวดวิชา การงานและอาชีพมีความคิดเห็นว่ามีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพในขั้นนี้น้อย ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า หมวดวิชาการทำงานและอาชีพได้รับการจัดสรรงบประมาณทางด้านสื่อการเรียนการสอน จำกัด ส่วนการผลิตสื่อการเรียนการสอนวิชาอาชีพส่วนใหญ่ครูผู้สอนผลิตขึ้นเองและใช้วัสดุอุปกรณ์จากห้อง ถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิรมล ธรรมอำนายสุข (2531 : 183) พบว่า สื่อการเรียนการสอนวิชา อาชีพไม่เพียงพอและได้รับล่าช้าไม่ทันต่อการใช้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ส่วนความสามารถในการ

จัดให้มีสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของรายวิชาอาชีพ หัวหน้าหมวดวิชาการงานและอาชีพ มีความคิดเห็นว่ามีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพขั้นนี้ปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็น เพราะว่า ครูมีความสามารถในการจัดทำสื่อการเรียนการสอน เพราะสื่อการสอนเป็นเครื่องมือและวัสดุ อุปกรณ์สำคัญส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้การเรียนการสอนดำเนินไปด้วยดี และมีประสิทธิภาพ ซึ่ง วิชัย วงษ์ใหญ่ (2523 : 191) ได้กล่าวว่า สื่อการเรียนการสอน คือวัสดุ อุปกรณ์และกิจกรรมการเรียนที่ครูและนักเรียน จะต้องทำเพื่อเป็นแนวทางในการเรียนรู้ ซึ่งครูจะต้องจัดทำขึ้นและหาไว้ให้เรียบร้อย

2.2.4 ด้านสถานที่ หัวหน้าหมวดวิชาการงานและอาชีพ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด กรุงเทพมหานคร มีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพด้านสถานที่น้อยทุกข้อ ได้แก่ ความสามารถในการจัดสิ่งแวดล้อมทางกายภาพให้อำนวยความสะดวกต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ความสามารถในการจัดสถานที่เรียนหรือโรงฝึกงานเหมาะสมกับวิชาอาชีพที่เปิดสอน ความสามารถที่จะจัดการให้มีสถานที่ที่ถูกสุขลักษณะและปลอดภัย ความสามารถที่จะจัดการให้มีสถานที่เรียนหรือโรงฝึกงานเพียงพอ และความสามารถที่จะจัดการให้มีความพร้อมของสถานที่เรียนหรือฝึกงาน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร มีงานที่จะต้องพัฒนาหลากหลายงบประมาณที่ได้รับมีจำกัด และผู้บริหารของแต่ละโรงเรียนให้ความสำคัญในเรื่องอาคารสถานที่ในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ น้อยเกินไป จึงทำให้ขาดแคลนสถานที่เรียนหรือโรงฝึกงาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ทศนีย์ ใจเชื้อ (2525 : จ-ฉ) พบว่าปัญหาการขาดความพร้อมของโรงฝึกงาน ห้องปฏิบัติการ อาคารสถานที่ เนื่องจากโรงเรียนได้การสนับสนุนจากรัฐน้อยเกินไป ดังนั้น อาคารสถานที่ เป็นปัจจัยสำคัญในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องปรับปรุงสิ่งที่มีอยู่ให้สามารถใช้งานได้สอดคล้องกับความจำเป็นจากการวิจัยของ ลือชัย พรหมรัตน์รักษ์ (2534 : 32) พบว่า สถานที่สอนและฝึกงานเป็นสิ่งดึงดูดความสนใจให้นักเรียนและคนทั่วไปสนใจวิชาอาชีพในโรงเรียนมากนั้น และที่สำคัญคือ การสอนวิชาอาชีพจะได้ผลตามความมุ่งหมายที่ตั้งไว้ก็เพราะมีอาคารโรงฝึกงานให้นักเรียนได้เข้าไปเรียนและฝึกงาน

2.2.5 ด้านปัจจัยเกื้อหนุน หัวหน้าหมวดวิชาการงานและอาชีพมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด กรุงเทพมหานคร มีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพด้านปัจจัยเกื้อหนุนน้อยทุกข้อ ได้แก่ ความสามารถในการจัดให้นักเรียนฝึกงานในแหล่งวิทยาการ สถานประกอบการที่สอดคล้องกับวิชาอาชีพนั้น ๆ โอกาสที่จะได้รับความร่วมมือจากเจ้าของสถานประกอบการในการเรียนรู้ของนักเรียน โอกาสที่จะได้รับความร่วมมือจากเจ้าของสถานประกอบการในการเรียนรู้ของนักเรียน โอกาสที่จะได้รับความร่วมมือจากเจ้าของแหล่งวิทยาการในการเรียนรู้ ของนักเรียน โอกาสที่จะสามารถเชิญผู้ประสบความสำเร็จในท้องถิ่น มาให้การแนะแนวอาชีพแก่นักเรียนและโอกาสที่จะได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครอง ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนมีการประสานงานกับแหล่งวิทยาการในชุมชนน้อย ทำให้การใช้แหล่งวิทยาการชุมชนและความร่วมมือจากเจ้าของแหล่งวิทยาการน้อยไปด้วย จากการศึกษาของ ลัดดา คีลน้อย (2531 : 10) พบว่า การใช้แหล่งวิทยาการชุมชนมาประกอบการเรียนการสอนจะทำให้ ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงที่เป็นรูปธรรมที่ดีกว่า ส่วน อารีรัตน์ วัฒนสิน (ม.ป.ป.:8) ได้ให้แนวทางการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นว่า การจัดการศึกษาวิชาอาชีพ ต้องลงทุนด้วยวัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนบุคลากรที่มีประสิทธิภาพ โดยยึดหลักระดมทรัพยากรในท้องถิ่น แหล่งวิทยาการ สถานประกอบการนำมาใช้ประโยชน์ให้นักเรียนได้ฝึกงาน และสอดคล้องกับ ชด ไกรดิษฐ์ (2518 : 6) สมาคมผู้ปกครองและครูทำให้ผลการเรียนของนักเรียนดีขึ้น

กระบวนการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพสูงขึ้น เสริมสร้างคุณลักษณะทางพฤติกรรมที่ดีของผู้บริหาร ครู ทำ
ให้มีแหล่งบริการส่งเสริมสวัสดิการ และบำรุงขวัญแก่บุคลากรในโรงเรียนให้ดียิ่งขึ้น

3 ความต้องการในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด
กรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของนักเรียนและผู้ปกครองนักเรียน พบว่า

3.1 นักเรียนมีความต้องการในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาส
ทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มงานบริการมากที่สุด (ความถี่ของคำตอบ = 13,437) ที่เป็นเช่น
นี้อาจเป็นเพราะว่ารายวิชาอาชีพในกลุ่มงานบริการมุ่งให้ผู้เรียนมีความสามารถและทักษะในอาชีพเพียงพอที่
จะนำไปใช้ในการประกอบอาชีพตามควรแก่วัย ทำให้นักเรียนมีความต้องการเรียนในกลุ่มงานบริการมากที่
สุด ซึ่งสอดคล้องกับถาวร แซ่โจ้ว (2536 : 155) พบว่า รายวิชาอาชีพที่โรงเรียนเปิดสอนส่วนใหญ่เป็นราย
วิชาอาชีพที่นักเรียนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ ส่วนนักเรียนมีความต้องการในการจัดการ
เรียนการสอนวิชาอาชีพกลุ่มวิชาการลงมาเป็นกลุ่มงานผลิต (ความถี่ของคำตอบ = 9,433) กลุ่มงานเสริม
งานผลิตและงานบริการ (ความถี่ของคำตอบ = 3,472) และกลุ่มงานอาชีพอิสระระหว่างเรียน (ความถี่ของคำ
ตอบ = 243) เมื่อพิจารณาเป็นรายวิชา พบว่า วิชา ช 011 การปลูกพืชผักสวนครัว นักเรียนมีความ
ต้องการให้จัดการเรียนการสอนมากที่สุด โดยมีความถี่ 285 คน รองลงมา คือวิชา ช 02130 ผู้กำกับกับการ
แสดง แสง เสียง บนเวที มีความถี่ 252 คน และ วิชา 0247 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ โดย
มีความถี่ 240 คน ตามลำดับ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า นักเรียนสนใจในวิชาอาชีพที่โรงเรียนจะเปิดสอน
ซึ่งอาจมีวิชาใหม่ๆ ซึ่งน่าสนใจและจูงใจให้นักเรียนอยากเรียน เพราะสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้
ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ไชยพร ตันตจิตานนท์ (2525 : 63) พบว่านักเรียนส่วนใหญ่ต้องการเรียน
วิชาอาชีพ เพราะสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

3.2 ผู้ปกครองนักเรียนมีความต้องการในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียน
ขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มงานบริการมากที่สุด (ความถี่ของคำตอบ = 12,359)
ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า รายวิชาในกลุ่มงานบริการ มีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครอง
เนื่องจากเป็นรายวิชาที่นักเรียนสามารถช่วยเหลือผู้ปกครอง เมื่อนักเรียนอยู่ที่บ้านได้ ซึ่งสอดคล้องกับ ถาวร
แซ่โจ้ว (2536 : 156) พบว่า รายวิชาอาชีพที่โรงเรียนเปิดสอนนั้น ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่เห็นว่า มีความ
สอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครอง คือ เป็นรายวิชาที่เน้นนักเรียน ช่วยเหลือผู้ปกครองนักเรียนอยู่ที่
บ้านได้ ส่วน ผู้ปกครองมีความต้องการ ในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพกลุ่มวิชาการลงมาเป็นกลุ่มงาน
ผลิต (ความถี่ของคำตอบ = 9,574) กลุ่มงานเสริมงานผลิตและงานบริการ (ความถี่ของคำตอบ = 2,793)
และกลุ่มงานอาชีพอิสระ ระหว่างเรียน (ความถี่ของคำตอบ = 189) เมื่อพิจารณาเป็นรายวิชา พบว่า วิชา
ช 0247 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ผู้ปกครองนักเรียนต้องการให้จัดการเรียนการสอนมาก
ที่สุด โดยมีความถี่ของความต้องการถึง 361 คน รองลงมา คือวิชา ช 011 การปลูกพืชผักสวนครัว มี
ความถี่ 270 คน และวิชา ช 0156 ช่างอาหารนานาชาติ โดยมีความถี่ 258 คน ตามลำดับ ที่เป็นเช่นนี้
อาจเป็นเพราะว่า ผู้ปกครองมีทัศนคติที่ดี ต่อความต้องการในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ และ
เห็นคุณค่าในวิชาอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จำเริญ น้อยท่าช้าง (2523 : 86) ซึ่งศึกษาความ
ต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับเรื่องการเรียนรู้วิชาอาชีพของเด็กตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธ
ศักราช 2521 พบว่า ผู้ปกครองที่มีการศึกษาเกือบทุกระดับ มีความต้องการให้โรงเรียนเปิดสอนวิชาอาชีพที่
มีอยู่ในชุมชน ซึ่งก็เป็นผลอันหนึ่งที่มาจากการมี ทัศนคติที่ดีต่อวิชาอาชีพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลจากการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพ ความพร้อม และความต้องการการจัดการเรียน การสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ในเรื่องการจัดการเรียน การสอนวิชาอาชีพ ในด้านต่าง ๆ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการทำวิจัยเพื่อสอบถามสภาพ ความพร้อม ความต้องการของผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการ เรียนการสอนวิชาอาชีพให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการมากที่สุด ซึ่งผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ พบว่า

- 1.1 ควรปรับปรุงหลักสูตรวิชาอาชีพและโครงสร้างหลักสูตรวิชาอาชีพ โรงเรียนขยาย โอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง นักเรียน และให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น
- 1.2 ควรจัดครูที่จบสายอาชีพหรือมีความถนัด ชำนาญการ รวมถึงการจัดจ้างหรือเชิญ วิทยากรภายนอกที่มีประสบการณ์ในการสอนวิชาอาชีพโดยตรงมาให้ความรู้แก่นักเรียน
- 1.3 ควรจัดหาสื่อการเรียนการสอน วัสดุอุปกรณ์เครื่องมือในการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ที่มีคุณภาพดี อย่างเหมาะสม เพียงพอกับจำนวนนักเรียนและสอดคล้องกับเนื้อหาวิชา
- 1.4 ควรจัดหางบประมาณเงินทุนจากหน่วยงานต้นสังกัดในการดำเนินการจัดหาอาหาร สถานที่ โรงฝึกงาน ในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพให้เพียงพอ และสอดคล้องกับรายวิชาอาชีพ
- 1.5 ควรมีการประสานงานกับท้องถิ่น สถานประกอบการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อ ขอความร่วมมือในการใช้สถานที่ฝึกงาน การเชิญวิทยากร และการนำนักเรียนไปศึกษาดูงาน ฝึกปฏิบัติ อาชีพ เป็นต้น
- 1.6 ควรจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพให้สอดคล้องกับความต้องการ และความสนใจ ของ นักเรียนและผู้ปกครองนักเรียน โดยเฉพาะในกลุ่มงานบริการ ได้แก่ วิชาการปลูกพืชผักสวนครัว วิชาผู้กำกับการแสดง แสง เสียงบนเวที ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

- 2.1 ควรศึกษาการจัดการเรียนสอนวิชาอาชีพ ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในแต่ละหมวดวิชาอาชีพ ได้แก่ อาชีพเกษตรกรรม อาชีพคหกรรม อาชีพธุรกิจ อาชีพศิลปกรรมและ หัตถกรรม อาชีพช่างอุตสาหกรรม และอาชีพนาฏศิลป์และดุริยางค์ศิลป์
- 2.2 ควรศึกษาการติดตามผลนักเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว ได้นำความรู้ ความสามารถเกี่ยวกับวิชาอาชีพไปประกอบอาชีพหรือศึกษาต่อ
- 2.3 ควรศึกษาเรื่องการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการ ศึกษา ของจังหวัดหรือเขตการศึกษาอื่น เพื่อนำผลการวิจัยมาเปรียบเทียบกัน ผลที่ได้จากการศึกษาวิจัย อาจเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนกรัตน์ ชาญกว้าง. (2524). *ความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 9. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อัดสำเนา.*
- กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ. (2521 ก). *การศึกษาสภาพภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาอาชีพและการใช้แหล่งวิทยาการและสถานประกอบการตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521. กองวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.*
- _____. (2533). *การศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาอาชีพและการมีงานทำ. รายงานวิจัยทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมศาสนา.*
- _____. (2524. ก). *การประเมินหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.*
- _____. (2528). *การประเมินหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 : กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.*
- _____. (2531). *รายงานการวิจัยพัฒนาการศึกษาวิชาอาชีพในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน. กรุงเทพฯ : กรมฯ.*
- _____. (2531). *หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521. (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.*
- _____. (2535). *หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521. (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.*
- _____. (2522). *แนวการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ, ก.*
- _____. (2522). *แนวการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อมรินทร์การพิมพ์, ข.*
- _____. (2524. มีนาคม). *"ความคิดเห็นของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน ในการส่งนักเรียนออกฝึกงานอาชีพนอกสถานที่ ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521,"*
วิจัยสารสนเทศ 6. หน้า 13-15.
- กรมสามัญศึกษา. (2527). *ความรู้ด้านการเรียนการสอนและการบริหารหลักสูตร. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อรุณการพิมพ์.*
- _____. (2535). *คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตร. หน่วยงานนิเทศก์. กรุงเทพฯ : มิตรภาพการพิมพ์และสตูดิโอ.*
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2531). *ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดการศึกษาในสถานศึกษาสังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน พ.ศ. 2531. กรุงเทพฯ : กระทรวงฯ. อัดสำเนา.*
- กรุงเทพมหานคร สำนักการศึกษา. (2538). *คู่มือการดำเนินงานตามโครงการขยายโอกาสทาง การศึกษาของ กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ : หน่วยงานนิเทศก์. สำนักการศึกษา.*
- _____. (2541). *คู่มือการดำเนินงานตามโครงการขยายโอกาสทาง การศึกษาของ กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ : หน่วยงานนิเทศก์. สำนักการศึกษา.*
- กาญจนา เกียรติประวัติ. (2524). *วิธีสอนทั่วไปและทักษะการสอน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์วัฒนาพานิช.*

- การฝึกหัดครู, กรม. (2530). *บทเรียนวิชาชุดครูทางวิทยุไปรษณีย์ ชุดวิชาครูระดับ พ.ม. วิชาหลักการสอน*. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.
- ก่อ สวัสดิพิพาณิชย์. (2521). "โฉมหน้าใหม่ของโรงเรียนมัธยมศึกษา," *การพัฒนาการบริหาร ตามแนวหลักสูตรใหม่*. กรุงเทพฯ : กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- กิตติยา ดาระสวัสดิ์. (2529). *การใช้หลักสูตรวิชาเพิ่มเติมในโรงเรียนมัธยมศึกษาในพื้นที่เป้าหมายเพื่อการพัฒนาระบบภาคเหนือ*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อุดลำนเา.
- เกศินี โชติกเสถียร. (2523). *การใช้เทคโนโลยีทางการสอนในห้องเรียน*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2535). *รายงานผลการศึกษาศภาพการดำเนินงานของโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. อุดลำนเา.
- _____. (2530). *เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการ เรื่อง การวิจัยทางการศึกษา และการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาครั้งที่ 5 12-16 ตุลาคม 2530 เล่ม 1*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล.
- คมกฤช จำปาสุด. (2526). *อุตสาหกรรมศิลป์ในระดับประถมศึกษา*. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก. อุดลำนเา.
- จิรพันธุ์ พูลพัฒน์. (2523). *เอกสารประกอบการเรียน*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จำเนียร น้อยท่าช้าง. (2523). *ความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับการเรียนวิชาอาชีพของเด็กตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521*. หน่วยศึกษานิเทศก์ เขตการศึกษา 5.
- ชด ไกรดิษฐ์. (2518, พฤศจิกายน). "ความร่วมมือระหว่างครูกับผู้ปกครอง," *ประชาชาติ*. ม.ป.พ.
- ชำนาญ รูปเล็ก. (2529). *การสนับสนุนทางการศึกษาที่สมาคมผู้ปกครองและครูให้แก่โรงเรียนมัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (สารัตถศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อุดลำนเา.
- ชาญชัย ศรีไสยเพชร. (2532). *หลักสูตรและการจัดการมัธยมศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์วรรณกรรมพิมพ์.
- ไชยพร ดัชนีจิตานนท์. (2525). *สภาพการเรียนการสอนวิชาพื้นฐานอาชีพ ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ในเขตการศึกษา 8*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อุดลำนเา.
- ณรงค์ ดำรงสันติธรรม. (2538). *อุตสาหกรรมศิลป์ในระดับประถมศึกษา*. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ.
- ณรงค์ เล็งประชา. (2514, กันยายน). "ความรู้ความสามารถของครูช่าง," *วิทยาลัยอาชีพศึกษา*. (1) : 24-25.
- ถาวร แซ่โจ้ว. (2536) *การศึกษาศภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (ประถมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อุดลำนเา.

- ทัศนีย์ ใจชื่อ. (2525). ปัญหาการจัดแผนการเรียนการสอนวิชาอาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตอนปลาย
สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (สารัตถศึกษา). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อุดมศึกษา.
- ธนุ แสงศักดิ์. (2525, กุมภาพันธ์). "ครูดี," วิทยาสาร 2. หน้า 85-100.
- ธำรง บัวศรี. (2531). ทฤษฎีหลักสูตร. กรุงเทพฯ : เอรวิธการพิมพ์.
- นงเยาว์ แข่งเพ็ญแข. (2525, ตุลาคม). "ปัจจัยทางสภาพแวดล้อมและความพร้อมในการเรียน,"
ประชากรศึกษา. 34(1) : หน้า 12.
- นิรมล ธรรมอำนวยสุข. (2531). การศึกษาการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพตามหลักสูตรมัธยมศึกษา
ตอนต้นพุทธศักราช 2521 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเพชรบุรี.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. (มัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
อุดมศึกษา.
- บันลือ พงกษะวัน. (2518). แนวการสอนสำเร็จรูปคู่มือครูสอน ป.1 และเด็กแรกเรียน. กรุงเทพฯ :
ไทยวัฒนาพานิช.
- บุญมี เณรยอด. (2529) "อันมาจากการพูดคนละเรื่องเดียวกัน," รวมบทความทางการศึกษา สำนักงานการ
ศึกษาท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สสไทย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2535). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สุวิริยาสาน.
- บุญเลิศ มาแสง. (2532). นอกโรงเรียน กระบวนการนำการศึกษาออกโรงเรียนเข้าไปหล่อหลอมตนเอง
และสังคม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- ประพัฒน์ จำปาไทย. (2530, สิงหาคม – กันยายน). "นักวิจัยยุค," วารสารวิจัยการศึกษา. 10(6) : 29.
- ประสาธ อิศรปริดา. (2522). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กราฟฟิคอาร์ต.
- ประเสริฐ บุญท้าว. (2533). สภาพการดำเนินการในโรงเรียนนำร่องขยายการศึกษาภาคบังคับในโรงเรียน
ประถมศึกษา เขตการศึกษา 9. อุดรธานี : สำนักการศึกษาธิการเขตการศึกษา 9. อุดมศึกษา.
- ประยัด จิระวรพงศ์. (2522). เทคโนโลยีทางการสอน. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พงศ์ หรดาล. อาชีวศึกษา. (2531). เอกสารประกอบการสอนคณะวิชาอุตสาหกรรมศึกษา. วิทยาลัยครู
พระนคร สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ บางเขน. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.
- พนัส หันนาคินทร์. (2521). การมัธยมศึกษา. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก.
_____. (2526). การมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิมพ์เกษตร.
- พรพิมล พงศ์สุวรรณ และ อนันต์ชัย พงศ์สุวรรณ. (2534, ธันวาคม) "ลักษณะครูที่ดี 10 ประการ,"
วารสารมิตรครู. หน้า 39-42.
- พรรณี ชูทัย. (2522). จิตวิทยาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สมาคมสังคมศาสตร์.
- พริ้มเพรา คงชนะ. (2526). "ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนวิชาอาชีพท้องถิ่น
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตการศึกษา 10," รายงานการวิจัยการบริหารและการจัดการ
ศึกษาเขต กรมสามัญศึกษา. กรุงเทพฯ : ที่พิมพ์พิมพ์ จำกัด.
- พูลศิริ แก้วกลางศึก. (2519). คู่มือการศึกษาวิชาจิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์
วิทยาลัยครูสวนดุสิต.

- ไพบูลย์ เดชคำภู. (2536). สภาพการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาระดับพื้นฐาน
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (ประถมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อุดสาเนา.
- ภิญโญ สาร. (2519). หลักบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์วัฒนาพานิช.
- _____. (2526). หลักบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- มนตรี แยมกสิกร. (2526). การใช้เทคโนโลยีทางการสอนในห้องเรียน. สงขลา : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา.
- ยุวดา หารธากุล. (2536). สภาพการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาระดับพื้นฐาน
ในภาคใต้. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (ประถมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย. อุดสาเนา.
- รุ่งเรือง สุชาภิรมย์ และคนอื่นๆ. (2533, สิงหาคม-กันยายน). "การศึกษาสภาพเบื้องต้นเกี่ยวกับการ
ดำเนินงานของโรงเรียน โครงการนำร่องขยายการศึกษาภาคบังคับต่อจากภาคบังคับประถม
ศึกษาปีที่ 6 อีก 3 ปี 2533," วารสารการศึกษาแห่งชาติ. 26(6) : หน้า 56 – 59
- รามลักษณ์ อนุสุริยา. (2538). การศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอน วิชา ง 013 งานช่างพื้นฐานของ
ครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาเขตการศึกษา 8. งานวิจัยหน่วยศึกษา
นิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 8.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2536). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ :
สำนักงานศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- ลัดดา ศิลาน้อย. (2531, 10 กันยายน). "การสอนโดยใช้กิจกรรมในแหล่งชุมชนในวิชาสังคมศึกษา,"
สารพัฒนาหลักสูตร. 8(78) : หน้า 10.
- ลัดดา สายยศ. (2524). เทคโนโลยีการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ศักดิ์โสภาคการพิมพ์.
- ลัดดา สุขปรีดี. (2522). เทคโนโลยีการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พัฒนา.
- _____. (2524). เทคโนโลยีการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ศักดิ์โสภาคการพิมพ์.
- ละเมียด ลิ้มอักษร. (2521, เมษายน). "ลูกรัก," ประชาศึกษา 29. 3(4) : 42 – 48.
- ลาวัญญ์ ถนอมจันทร์. (2526, มกราคม). "ปัญหาการใช้หลักสูตรใหม่," วารสารการศึกษา กรุงเทพมหานคร.
7 (1): 15 – 16.
- ลำพอง บุญช่วย. (2524). การสอนเชิงระบบ. นนทบุรี : ศิริชัยการพิมพ์.
- ลือชัย พรหมรัตน์รักษ์. (2534). การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนกลุ่มวิชา อาชีพช่าง
อุตสาหกรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 9.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. (เทคนิคศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
พระนครเหนือ. อุดสาเนา.
- วรรัตน์ วรรณเลิศลักษณ์. (2518). บทบาทของสมาคมผู้ปกครองและครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. (มัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
อุดสาเนา.
- วาสนา ชาวหา. (2522). เทคโนโลยีทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : กราฟฟิคอาร์ต.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2523). พัฒนาหลักสูตรและการสอนมิติใหม่. กรุงเทพฯ : นครสวรรค์การพิมพ์.
- _____. (2526). พัฒนาหลักสูตรและการสอนมิติใหม่. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม.

- วิสิทธิ์ ไรจน์พจน์รัตน์. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พัฒนาศึกษา
- สงวน สิทธิเลิศอรุณ. (2529). พัฒนาหลักสูตรและการสอนมิติใหม่. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรบัณฑิต.
- สมใจ ชมวิจิตร. (2536). สภาพการจัดการสอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคกลาง. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (ประถมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, อุดลำนาค.
- สมควร อภัยพันธุ์. (2512). จิตวิทยาการเรียนรู้กับการสอน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สมาคมสังคมศาสตร์.
- สมบัติ สุวรรณพิทักษ์. (2526). การประเมินโครงการทฤษฎีและการปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมพล หะวารี. (2534). ปัญหาของโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กรมสามัญศึกษา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (สารัตถศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, อุดลำนาค.
- สมหญิง กลั่นศิริ. (2522). โสตทัศนศึกษาเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 2. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร นครปฐม.
- สมาน บุญล้น. (2524). การใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (มัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, อุดลำนาค.
- เสถียร เหลืองอร่าม. (2519). วิวัฒนาการของการฝึกอบรม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แพร่พิทยาอินเตอร์เนชั่นแนล
- สังัด อุทรานันท์. (2529). การจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2528). พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : เซนต์เตอร์พับลิเคชั่น.
- สวัสดิ์ สุวรรณอักษร. (2528). "พ่อแม่ก็ช่วยครูได้ในการสอนลูกรักในสมาคมผู้ปกครองและครูโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (บรรณาธิการ)," รายงานประจำปี อนุสรณ์สาธิต 2527. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.
- สาโรช บัวศรี และคนอื่น ๆ. (2521). การศึกษาเพื่อการทำงานและอาชีพ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์พัฒนาพานิชย์.
- สุดใจ เหล่าสุนทร. (2505). วิชาอาชีพในโรงเรียน. ธนบุรี : บรรหาร.
- สุดสงวน เลิศล้ำ. (2537). สภาพปัญหาการบริหารงานโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา โรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 11. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, อุดลำนาค.
- สุทธิ ประจักษ์ศักดิ์. (2524). อุตสาหกรรมศิลป์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- สุโท เจริญสุข. (2525). เกร็ดจิตวิทยาประยุกต์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- สุพิน ไชยเจริญ. (2536). สภาพการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคเหนือ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (ประถมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, อุดลำนาค.
- สุภางค์ จันทรวานิช และคณะ. (2531). รายงานการวิจัยเรื่องคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา ในชนบท กรณีศึกษาในโรงเรียนในภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สุมิตร คุณานุกร. (2518). หลักสูตรและการสอน. กรุงเทพฯ : ชวนพิมพ์.

- สุรินทร์ กิจนิตย์ชีว์. (2536, ธันวาคม). วารสารการศึกษาแห่งชาติ. 27(2) : หน้า 20.
- สุรินทร์ สรสิริ. (2515, กรกฎาคม). "ครูดีนั้นอย่างไร," วิทยจารย์. 7(7) : 5.
- สุวรรณ เนตยากร. (2521, สิงหาคม – กันยายน). "ลักษณะที่พึงปรารถนาของครูในระดับมัธยมศึกษา
ศึกษาจากความคิดเห็นของนักเรียนและผู้ปกครอง," วารสารสภาการศึกษาแห่งชาติ. 3(12) :
47 – 53.
- สุวัฒน์ มุทธเมธา. (2524). ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- สุวัฒน์ วรานุสสาน. (2536). การจัดโรงฝึกงาน. เอกสารอัดสำเนา.
- สุวิทย์ ชี้อยอด. (2526). สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพตามหลักสูตรมัธยมศึกษา
ตอนต้น พุทธศักราช 2521 ในจังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรี และระยอง. กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์
กศ.ม. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. อัดสำเนา.
- สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1.(2536). การศึกษาสภาพและความต้องการในการจัดการ
เรียนการสอนวิชาอาชีพในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัด เขตการศึกษา 1. อัดสำเนา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.(2530). รายงานการประเมินผลโครงการโรงเรียนมัธยมศึกษา
เพื่อพัฒนาชนบทกลุ่มหนึ่ง (มพช.หนึ่ง). กรุงเทพฯ : ทีพีพรินซ์ จำกัด.
- _____. (2536). แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544).
กรุงเทพฯ : อรรถผลการพิมพ์.
- _____. (2536). "การส่งเสริมเพื่อการประกอบอาชีพส่วนตัว และการก้าวหน้าเข้าสู่การเป็นผู้ประกอบ
การขนาดเล็ก," รายงานการวิจัยการบริหาร และการจัดการศึกษาเขต กรมสามัญศึกษา.
กรุงเทพฯ : ทีพีพรินซ์ จำกัด.
- สำนักงานศึกษาธิการเขต เขตการศึกษา 11.(2535). สภาพการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในโครงการ
ขยายโอกาสทางการศึกษา. นครราชสีมา : ม.ป.พ. อัดสำเนา.
- สันต์ ธรรมบำรุง. (2527) หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ศาสนา.
- โสภณ โสมดี. (2526). ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร
กลุ่มงานและอาชีพในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ในเขตการศึกษา 6.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
อัดสำเนา.
- โสภณา ตาแก้ว. (2536, ธันวาคม). "การบริหารจัดการพัฒนาบุคลากรเพื่อการเรียนการสอนวิชาอาชีพ,"
วารสารการศึกษาแห่งชาติ. 27(2).
- สมิตร คุณานุกร. หลักสูตรและการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- หวน พินธุพันธ์. (2508). หัตถศึกษาแขนงต่างๆ. กรุงเทพฯ : อักษรบริการ.
- หาญชัย สงวนให้. (2522). หลักการสอนและการเตรียมประสบการณ์. พิษณุโลก : พินิจการพิมพ์.
- อิทธิพร ศรียมก. (2523). ระบบการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : บริษัทสารมวลชนจำกัด.
- อภิชาติ เมฆบังวัน. (2540). ปัญหาการจัดหลักสูตรและการเรียนการสอนวิชาอาชีพสาขาวิชาอุตสาหกรรม
ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา ในจังหวัดเชียงใหม่. รายงานการวิจัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่ : ภาควิชาอาชีวศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- อรุณ รักธรรม. (2527). หลักมนุษย์สัมพันธ์กับการบริหาร. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- อารี ตันท์เจริญรัตน์. (2526). จิตวิทยาพัฒนาการ. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อารีรัตน์ วัฒนสิน. (ม.ป.ป.). การจัดการเรียนการสอนวิชาชีพในระดับมัธยม. กรุงเทพฯ : ศูนย์พัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ. อัดสำเนา.
- อำนาจ เอกธิน. (2534). ปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นตามทัศนะของครูและผู้บริหารโรงเรียนใน 14 มาตรการของกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- Clinton, Thomas A (1966, December). "Beginning Teachers' Problems : A Study of Problems Encountered by One Hundred Graduated of East Texas State University and the Functional Relationship Between These Problems and the Teacher Education," *Dissertation Abstracts*. 27(6) : 1683 – A.
- Chandra,A. (1977). *Curriculum Development and Evaluation in Education*. New Delhi : String Publisher.
- Edward, Smith W. (1962). *The Education's Encyclopedia*. Englewood Cliffs, N.J., : Prentice – Hall,
- Good, Carter V. (1973). *Dictionary of Education*. New York : McGraw-Hill Book Company.
- Kaslow, Florence Rita. (1969, September). "In – Service Education of the Cooperation Teacher," *In Dissertation Abstracts International*. 31(3) : 1119-A.
- Kenworthy, Leonard S. (1962). *Guide to Social Studies Teaching in Secondary Schools*. Belmont, California : Woodsworth.
- Malay, Donaind A.(1978). *The Industrial Arts Teacher's handbook : Technigue, Principle, and Method*. Boston : Allyn and Bacon Inc.
- Maslow, Abraham H. (1954). *Motivation and Personality*. New York : Harper and Row.
- Olson, Edword G. (1960). *School and Community*. Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice – Hall.
- Olson, Edword G. (1960). *School and Community*. New Jersey : Prentice – Hall.
- Purvis, June. (1980, July). "Some Problems of Teaching and Learning Within the Open University," *Educational Research*. 21(3) : 163-175.
- Saylor, Galen J. and Alexander, William M. . (1974). *Panning Curriculum for Schools*. New York : Holt, Rinehart and Winstons.
- Taba, Hilda. (1978) *Curriculum Development : Theory and Practice*. New York : Harcourt, Brance and World.
- Unruh, Adolph and Turner, Hardd E. (1970). *Supervision for Change and Innovation*. Boston : Houghton Mifflin Company.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การศึกษาสภาพความพร้อมและความต้องการการจัดการเรียนการสอน วิชาอาชีพในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง

1. ผู้ตอบแบบสอบถามฉบับนี้ คือ ผู้บริหารโรงเรียน และหัวหน้าหมวดงานและอาชีพ
2. แบบสอบถามตอนที่ 1 นี้ มี 2 ส่วน คือ
ส่วนที่ 1 เกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ
ส่วนที่ 2 ความพร้อมการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ
3. ขอให้ท่านพิจารณาว่าในปัจจุบันมีสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ทั้ง 5 ด้าน คือ หลักสูตร ครูผู้สอน สื่อการเรียนการสอนและเครื่องมืออุปกรณ์ สถานที่ และปัจจัยเกื้อหนุน เป็นอย่างไร แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องสภาพที่เป็นอยู่จริง โดยใช้เกณฑ์ดังนี้

ค่าระดับคะแนนในช่องสภาพที่เป็นอยู่จริง

1	หมายถึง	สภาพที่เป็นจริงข้อนั้นมีน้อยมาก
2	หมายถึง	สภาพที่เป็นจริงข้อนั้นมีน้อย
3	หมายถึง	สภาพที่เป็นจริงข้อนั้นมีปานกลาง
4	หมายถึง	สภาพที่เป็นจริงข้อนั้นมีมาก
5	หมายถึง	สภาพที่เป็นจริงข้อนั้นมีมากที่สุด

4. ขอให้ท่านพิจารณาว่าท่านมี ความพร้อมในอนาคตที่จะจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ ทั้ง 5 ด้าน คือ หลักสูตร ครูผู้สอน สื่อการเรียนการสอนและเครื่องมืออุปกรณ์ สถานที่ และปัจจัยเกื้อหนุน แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องความพร้อม โดยใช้เกณฑ์ดังนี้

ค่าระดับคะแนนในช่องความพร้อม

1	หมายถึง	ความพร้อมข้อนั้นมีน้อยมาก
2	หมายถึง	ความพร้อมข้อนั้นมีน้อย
3	หมายถึง	ความพร้อมข้อนั้นมีปานกลาง
4	หมายถึง	ความพร้อมข้อนั้นมีมาก
5	หมายถึง	ความพร้อมข้อนั้นมีมากที่สุด

5. ข้อมูลในแบบสอบถามฉบับนี้ใช้สำหรับการวิจัยเท่านั้น จะไม่มีผลกระทบการปฏิบัติงาน และสถานภาพทางราชการของท่านแต่ประการใด

ส่วนที่ 1 สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ

ข้อ	ด้านหลักสูตร (จำนวน 5 ข้อ)	สภาพที่เป็นอยู่จริง				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
1	วิชาอาชีพที่เปิดสอนเหมาะสมและตรงกับความต้องการของท้องถิ่น.....					
2	ปริมาณเอกสารประกอบหลักสูตร และคู่มือต่างๆ ในการสอนวิชาชีพ.....					
3	การปรับเนื้อหาแต่ละวิชาอาชีพให้สัมพันธ์ต่อเนื่อง ตลอดจนเหมาะสมกับเวลา.....					
4	การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร.....					
5	การพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นและความก้าวหน้าของเทคโนโลยีในปัจจุบันและอนาคต.....					

ข้อ	ค่านครูผู้สอน (จำนวน 5 ข้อ)	สภาพที่เป็นอยู่จริง				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
1	จำนวนครูผู้สอนวิชาอาชีพเหมาะสมกับรายวิชาอาชีพที่เปิดสอน.....					
2	ครูมีความรู้ และความเข้าใจในการทำการสอน และรายละเอียดเนื้อหาวิชาอาชีพตามหลักสูตร.....					
3	ครูผู้สอนวิชาอาชีพสามารถปฏิบัติงานด้านการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ.....					
4	ครูผู้สอนวิชาอาชีพได้สอนตรงกับสาขาที่เรียนสำเร็จมา.....					
5	ปริมาณภาระงานสอนของครูผู้สอนวิชาอาชีพ..					

ข้อ	ด้านสื่อการเรียนการสอนและเครื่องมืออุปกรณ์ (จำนวน 5 ข้อ)	สภาพที่เป็นอยู่จริง				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
1	จำนวนเครื่องมือ และวัสดุอุปกรณ์สำหรับการเรียนการสอนวิชาอาชีพ.....					
2	สื่อการเรียนการสอนวิชาอาชีพที่ใช้สอดคล้องกับเนื้อหา.....					
3	สื่อการเรียนการสอนที่ใช้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน.....					
4	แหล่งชุมชนให้ความรู้ในการผลิตสื่อด้านวิชาอาชีพ.....					
5	ผู้สอนมีทักษะในการใช้สื่อการสอน.....					

ข้อ	ด้านสถานที่ (จำนวน 5 ข้อ)	สภาพที่เป็นอยู่จริง				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
1	โรงเรียนมีสถานที่ฝึกปฏิบัติงานเหมาะสมกับจำนวนนักเรียน.....					
2	สภาพความพร้อมของสถานที่ ที่ใช้สอนวิชาอาชีพ.....					
3	สภาพความปลอดภัยในการใช้โรงฝึกงาน.....					
4	สถานที่ฝึกปฏิบัติงานถูกสุขลักษณะ.....					
5	โรงเรียนมีสถานที่ฝึกปฏิบัติงานตามวิชาอาชีพที่เปิดสอน.....					

ข้อ	ด้านปัจจัยเกื้อหนุน (จำนวน 5 ข้อ)	สภาพที่เป็นอยู่จริง				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
1	เชิญวิทยากรท้องถิ่นที่มีความรู้ ความสามารถในการสอนวิชาชีพเป็นรายวิชา มาให้ความรู้แก่นักเรียน.....					
2	มีการนำอุปกรณ์ต่างๆจากชุมชนมาใช้ประกอบการเรียนการสอน.....					
3	มีการนำนักเรียนไปสำรวจแหล่งความรู้ต่าง ๆ ในชุมชน.....					
4	ผู้ปกครองสนับสนุนนักเรียนให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน.....					
5	เชิญผู้ปกครองนักเรียนจากอาชีพต่าง ๆ มาให้ความรู้แก่นักเรียน.....					

ส่วนที่ 2 ความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพ

ข้อ	ด้านหลักสูตร (จำนวน 5 ข้อ)	ความพร้อมในอนาคต				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
1	ความสามารถในการจัดหลักสูตรวิชาชีพให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น.....					
2	ความสามารถในการจัดหลักสูตรวิชาชีพให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครอง.....					
3	ความสามารถในการจัดหลักสูตรวิชาชีพให้สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลง.....					
4	ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น.....					
5	ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรมาใช้ในการเรียนการสอนวิชาชีพ.....					

ข้อ	ด้านครูผู้สอน (จำนวน 5 ข้อ)	ความพร้อมในอนาคต				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
1	ความสามารถในการจัดครูผู้สอนให้เพียงพอกับวิชาอาชีพที่เปิดสอน.....					
2	ความสามารถในการจัดครูผู้สอนให้สอดคล้องกับวิชาอาชีพที่เปิดสอน.....					
3	ความสามารถในการจัดอบรมและพัฒนาบุคลากรผู้สอนวิชาอาชีพ.....					
4	ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยให้นักเรียนมีส่วนร่วม.....					
5	ครูผู้สอนจะมีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักสูตรวิชาอาชีพ.....					

ข้อ	ด้านสื่อการเรียนการสอน และเครื่องมืออุปกรณ์ (จำนวน 5 ข้อ)	ความพร้อมในอนาคต				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
1	ความสามารถในการจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือ ให้เหมาะสมกับจำนวนนักเรียน.....					
2	ความสามารถในการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนในการผลิตสื่อการเรียนการสอน.....					
3	ความสามารถในการจัดให้มีสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของรายวิชาอาชีพ.....					
4	สามารถนำสื่อที่เป็นเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน.....					
5	สื่อการเรียนการสอนที่ทางสำนักงานศึกษาจัดส่งมาให้ สอดคล้องกับวิชาอาชีพ.....					

ข้อ	ด้านสถานที่ (จำนวน 5 ข้อ)	ความพร้อมในอนาคต				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
1	ความสามารถในการจัดสิ่งแวดล้อมทางกายภาพให้เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ.....					
2	ความสามารถในการจัดสถานที่เรียนหรือโรงฝึกงานเหมาะสมกับวิชาอาชีพที่เปิดสอน.....					
3	ความสามารถที่จะจัดให้มีสถานที่ที่ถูกสุขลักษณะและปลอดภัย.....					
4	ความสามารถที่จะจัดการให้มีสถานที่เรียนหรือโรงฝึกงานเพียงพอ.....					
5	ความสามารถที่จะจัดการให้มีความพร้อมของสถานที่เรียนหรือโรงฝึกงาน.....					

ข้อ	ด้านปัจจัยเกื้อหนุน (จำนวน 5 ข้อ)	ความพร้อมในอนาคต				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
		5	4	3	2	1
1	ความสามารถในการจัดให้นักเรียนฝึกงานในแหล่งวิทยาการ สถานประกอบการที่สอดคล้องกับวิชาอาชีพนั้น ๆ					
2	โอกาสที่จะได้รับความร่วมมือจากเจ้าของสถานประกอบการในการเรียนรู้ของนักเรียน.....					
3	โอกาสที่จะได้รับความร่วมมือจากเจ้าของแหล่งวิทยาการในการเรียนรู้ของนักเรียน.....					
4	โอกาสที่จะสามารถเชิญผู้ประสบความสำเร็จในท้องถิ่น มาให้การแนะแนวอาชีพแก่นักเรียน...					
5	โอกาสที่จะได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครอง.....					

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การศึกษาสภาพความพร้อมและความต้องการการจัดการเรียนการสอน วิชาอาชีพในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามตอนที่ 2 ผู้ตอบแบบสอบถามฉบับนี้ คือ นักเรียนและผู้ปกครอง
2. ขอให้ท่านพิจารณาในการที่จะให้โรงเรียนมีการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพใน 4

กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มงานผลิต กลุ่มงานบริการ กลุ่มงานเสริมผลิตและงานบริการ กลุ่มงานอาชีพอิสระระหว่างเรียน โดย
ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ☐ ที่ท่านต้องการให้มีการจัดการเรียนการสอนรายวิชานั้น ๆ

3. ท่านสามารถเลือกได้มากกว่า 1 กลุ่ม และในแต่ละกลุ่มสามารถเลือกได้มากกว่า

1 วิชา

กลุ่มที่ 1 งานผลิต

☐ ข 011 การปลูกพืชผักสวนครัว	☐ ข 012 การปลูกพืชผักทั่วไป
☐ ข 013 การปลูกไม้ตัดดอก	☐ ข 014 การปลูกไม้ดอกไม้ประดับ
☐ ข 015 การปลูกไม้ประดับ	☐ ข 016 การทำไม้ตัดและไม้แฉะ
☐ ข 017 การผลิตหญ้าสนาม	☐ ข 018 การปลูกไม้ผลประเภทล้มลุก
☐ ข 019 การปลูกไม้ผลเศรษฐกิจ	☐ ข 0110 การปลูกพืชสมุนไพร
☐ ข 0111 การปลูกข้าว	☐ ข 0112 การปลูกพืชไร่เศรษฐกิจ
☐ ข 0113 การปลูกพืชอาหารสัตว์	☐ ข 0114 การผลิตเมล็ดพันธุ์พืช
☐ ข 0115 การผลิตเมล็ดพันธุ์พืช	☐ ข 0116 การผลิตกล้าไม้
☐ ข 0117 การผลิตเชื้อเห็ด	☐ ข 0118 การเพาะเห็ดอย่างง่าย
☐ ข 0119 การเพาะเห็ดด้วยวัสดุผสม	☐ ข 0120 การเพาะเห็ดด้วยเทคโนโลยี
☐ ข 0121 การเลี้ยงไก่พื้นเมือง	☐ ข 0122 การเลี้ยงไก่ไข่
☐ ข 0123 การเลี้ยงไก่เนื้อ	☐ ข 0124 การเลี้ยงไก่ประเภทสวยงาม
☐ ข 0125 การเลี้ยงเป็ด	☐ ข 0126 การเลี้ยงสัตว์ปีกเฉพาะอย่าง
☐ ข 0127 การผลิตลูกสัตว์ปีก	☐ ข 0128 การเลี้ยงสุกรขุน
☐ ข 0129 การผลิตลูกสุกร	☐ ข 0130 การเลี้ยงกระต่าย
☐ ข 0131 การเลี้ยงแพะ	☐ ข 0132 การเลี้ยงแกะ
☐ ข 0133 การเลี้ยงกระบือ	☐ ข 0134 การเลี้ยงโคเนื้อ
☐ ข 0135 การเลี้ยงโคขุน	☐ ข 0136 การเลี้ยงปลาน้ำจืด
☐ ข 0137 การเลี้ยงปลาทะเล	☐ ข 0138 การเพาะเลี้ยงลูกปลา
☐ ข 0139 การเพาะเลี้ยงปลาสวยงาม	☐ ข 0140 การเลี้ยงปลาสวยงาม
☐ ข 0141 การเพาะเลี้ยงลูกกุ้ง	☐ ข 0142 การเลี้ยงกุ้งน้ำจืด
☐ ข 0143 การเลี้ยงกุ้งทะเล	☐ ข 0144 การเลี้ยงหอย
☐ ข 0145 การเลี้ยงปูทะเล	☐ ข 0146 การเลี้ยงสัตว์ที่เป็นอาหารใน
ท้องถิ่น

☐ ข 0147 การเลี้ยงสัตว์เฉพาะอย่าง	☐ ข 0148 การปลูกหม่อนและเลี้ยงไหม
☐ ข 0149 การผสมดินปลูก	☐ ข 0150 การกรีดยางและทำยางแผ่น
☐ ข 0151 การผลิตอาหารสัตว์น้ำ	☐ ข 0152 ช่างอาหารไทย
☐ ข 0153 ช่างอาหารอบ	☐ ข 0154 ช่างอาหารพื้นเมือง
☐ ข 0155 ช่างขนมไทย	☐ ข 0156 ช่างอาหารนานาชาติ
☐ ข 0157 การผลิตเครื่องดื่ม	☐ ข 0158 ช่างถนอมอาหาร
☐ ข 0159 ช่างร้อยมาลัย	☐ ข 0160 ช่างดอกไม้ประดิษฐ์
☐ ข 0161 ช่างประดิษฐ์ของชำร่วย	☐ ข 0162 ช่างเครื่องหอม
☐ ข 0163 ช่างประดิษฐ์ตุ๊กตา	☐ ข 0164 ช่างเย็บย้อมและกระเป๋
☐ ข 0165 ช่างทำเครื่องนอน	☐ ข 0166 ช่างทำหมวก
☐ ข 0167 ช่างถักนิตติ้งด้วยมือ	☐ ข 0168 ช่างถักนิตติ้งด้วยเครื่องจักร
☐ ข 0169 ช่างถักโครเชต์	☐ ข 0170 ช่างผลิตภัณฑ์โลหะแผ่น
☐ ข 0171 ช่างผลิตภัณฑ์อะลูมิเนียม	☐ ข 0172 ช่างเขียนภาพทิวทัศน์
☐ ข 0173 ช่างเขียนภาพการ์ตูน	☐ ข 0174 ช่างเขียนภาพล้อ
☐ ข 0175 ช่างเขียนภาพสัตว์	☐ ข 0176 ช่างเขียนภาพประกอบ
☐ ข 0177 ช่างเขียนภาพนิ่ง	☐ ข 0178 ช่างเขียนภาพดอกไม้
☐ ข 0179 ช่างเขียนสีสวดลายบนผลิตภัณฑ์	☐ ข 0180 ช่างสลักหินแบบลอยตัว
☐ ข 0181 ช่างสลักหินแบบนูนต่ำ	☐ ข 0182 ช่างสลักหินแบบนูนสูง
☐ ข 0183 ช่างแกะสลักหินอ่อน	☐ ข 0184 ช่างกลึงผลิตภัณฑ์หินอ่อน
☐ ข 0185 ช่างแกะสลักของอ่อน	☐ ข 0186 ช่างแกะสลักของแข็ง
☐ ข 0187 ช่างแกะสลักไม้	☐ ข 0188 ช่างประดิษฐ์สิ่งจำลอง
☐ ข 0189 ช่างทำแม่พิมพ์	☐ ข 0190 ช่างหล่อผลิตภัณฑ์
☐ ข 0191 ช่างหล่อเทียน	☐ ข 0192 ช่างทำอิฐ
☐ ข 2193 ช่างเครื่องปั้นดินเผาอุณหภูมิต่ำ 1	☐ ข 0194 ช่างเครื่องปั้นดินเผาอุณหภูมิต่ำ 2
☐ ข 0195 ช่างเครื่องปั้นดินเผาอุณหภูมิกลาง	☐ ข 0196 ช่างเครื่องปั้นเครื่องอุณหภูมิสูง
☐ ข 0197 ช่างทำแม่พิมพ์เครื่องปั้นดินเผา	☐ ข 0198 ช่างผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่
☐ ข 0199 ช่างผลิตภัณฑ์ไม้ไผ่	☐ ข 01100 ช่างทำเครื่องประดับโลหะ
☐ ข 01101 ช่างตีเหล็ก	☐ ข 01102 ช่างเครื่องถม
☐ ข 01103 ช่างผลิตภัณฑ์เครื่องเงิน	☐ ข 01104 ช่างเครื่องเงินรูปพรรณ
☐ ข 01105 ช่างเจียรไนพลอย	☐ ข 01106 ช่างทอผ้าด้วยกี่ 1
☐ ข 01107 ช่างทอผ้าด้วยกี่ 2	☐ ข 01108 ช่างทอผ้าด้วยกี่กระตุก 1
☐ ข 01109 ช่างทอผ้าด้วยกี่กระตุก 2	☐ ข 01110 ช่างทอเสื่อ
☐ ข 01111 ช่างทอพรม	☐ ข 01112 ช่างผลิตภัณฑ์ย่านลิเภา
☐ ข 01113 ช่างผลิตภัณฑ์จากวัสดุท้องถิ่น	☐ ข 01114 ช่างทำกระดาษ
☐ ข 01115 ช่างทำผลิตภัณฑ์ด้วยกระดาษสา	☐ ข 01116 ช่างทำหัวโขน
☐ ข 01117 ช่างทำหัวโขน 2	☐ ข 01118 ช่างทำหุ่นกระดาษ
☐ ข 01119 ช่างผลิตภัณฑ์กระดาษด้วยการสาน	☐ ข 01120 ช่างผลิตภัณฑ์กระดาษ

- ☐ ข 01121 ช่างทำร่มกระดาษ
- ☐ ข 01123 ช่างทำกระเป๋
- ☐ ข 01125 ช่างทำรองเท้า
- ☐ ข 01127 ช่างทำหุ่นกระบอก

- ☐ ข 01122 ช่างทำเครื่องเงิน
- ☐ ข 01124 ช่างทำรองเท้า
- ☐ ข 01126 ช่างทำหนังตะลุง

กลุ่มที่ 2 งานบริการ

☐ ข 021 การบริการงานเกษตร	☐ ข 022 การผลิตก๊าซชีวภาพ
☐ ข 023 ช่างเสื้อผ้าสตรีเบื้องต้น	☐ ข 024 ช่างเสื้อผ้าสตรี
☐ ข 025 ช่างเสื้อผ้าชายเบื้องต้น	☐ ข 026 ช่างเสื้อผ้าชาย
☐ ข 027 ช่างเสื้อผ้าพื้นเมือง	☐ ข 028 ช่างเสื้อผ้าและเครื่องใช้เด็กอ่อน
☐ ข 029 ช่างเสื้อผ้าเด็ก	☐ ข 0210 ช่างออกแบบเสื้อผ้า
☐ ข 0211 ช่างตัดผมชายเบื้องต้น	☐ ข 0212 ช่างแต่งผมชาย
☐ ข 0213 ช่างเสริมสวยเบื้องต้น	☐ ข 0214 ช่างเสริมสวย
☐ ข 0215 การประกอบอาหารและการบริการอาหาร	☐ ข 0216 ช่างดอกไม้สด
☐ ข 0217 ช่างแกะสลักและตกแต่งอาหาร	☐ ข 0218 ช่างทำผ้าม้า
☐ ข 0219 ช่างปักด้วยมือ	☐ ข 0220 ช่างปักด้วยจักร
☐ ข 0221 ช่างซักรีด	☐ ข 0222 การรักษาความสะอาด
☐ ข 0223 สหกรณ์ร้านค้า	☐ ข 0224 หลักการขายเบื้องต้น
☐ ข 0225 งานพิมพ์ดีดภาษาไทย 1	☐ ข 0226 งานพิมพ์ดีดภาษาไทย 2
☐ ข 0227 งานพิมพ์ดีดภาษาไทย 3	☐ ข 0228 งานพิมพ์ดีดภาษาอังกฤษ 1
☐ ข 0229 งานพิมพ์ดีดภาษาอังกฤษ 2	☐ ข 0230 งานเครื่องใช้สำนักงาน
☐ ข 0231 งานสำนักงาน	☐ ข 0232 งานเลขานุการ
☐ ข 0233 งานขายผลิตภัณฑ์	☐ ข 0234 งานขายบริการ
☐ ข 0235 งานควบคุมสินค้าคงคลังของร้านค้าปลีก	☐ ข 0236 งานบริการส่วนหน้าโรงแรม
☐ ข 0237 งานบริการอาหารและเครื่องดื่ม	☐ ข 0238 งานแม่บ้านโรงแรม
☐ ข 0239 งานส่วนหน้าในสถานพยาบาล	☐ ข 0240 งานบริการท่องเที่ยว
☐ ข 0241 งานบริการขนส่ง	☐ ข 0242 งานโฆษณา
☐ ข 0243 งานประชาสัมพันธ์	☐ ข 0244 งานขายประกันชีวิต
☐ ข 0245 งานห้องสมุด 1	☐ ข 0246 งานห้องสมุด 2
☐ ข 0247 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์	☐ ข 0248 ตารางทำงานและการประยุกต์
ขั้นต้น
☐ ข 0249 การจัดการฐานข้อมูลเบื้องต้น	☐ ข 0250 หลักการเขียนโปรแกรม
☐ ข 0251 ช่างบริการบำรุงรักษารถยนต์	☐ ข 0252 ช่างซ่อมรถจักรยานยนต์
☐ ข 0253 ช่างท่อไอเสีย	☐ ข 0254 ช่างปะยางรถยนต์และ
จักรยานยนต์
☐ ข 0255 ช่างตั้งศูนย์และถ่วงล้อรถยนต์	☐ ข 0256 ช่างเดินสายไฟฟ้าในรถยนต์
☐ ข 0257 ช่างพ่นสีรถยนต์	☐ ข 0258 ช่างซ่อมอุปกรณ์ตัวถังรถยนต์

☐ ข 0259	ช่างสีโลหะ	☐ ข 0260	ช่างเคลือบโลหะด้วยพลาสติก
☐ ข 0261	ช่างเดินสายไฟฟ้าในอาคาร	☐ ข 0262	ช่างซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้าในบ้าน
☐ ข 0263	ช่างซ่อมพัดลม	☐ ข 0264	ช่างซ่อมตู้เย็น
☐ ข 0265	ช่างซ่อมเครื่องปรับอากาศ	☐ ข 0266	ช่างซ่อมเครื่องรับวิทยุ
☐ ข 0267	ช่างเครื่องเสียง	☐ ข 0268	ช่างซ่อมเครื่องรับโทรทัศน์
			ขาว – ดำ
☐ ข 0269	ช่างซ่อมเครื่องรับโทรทัศน์สี	☐ ข 0270	ช่างซ่อมเครื่องเล่นเทปโทรทัศน์
☐ ข 0271	ช่างซ่อมเครื่องกำเนิดไฟฟ้าและ
มอเตอร์สตาร์ท	☐ ข 0272	ช่างซ่อมมอเตอร์เฟสเดียว
☐ ข 0273	ช่างซ่อมมอเตอร์สามเฟส	☐ ข 0274	ช่างท่อและสุขภัณฑ์
☐ ข 0275	ช่างสี	☐ ข 0276	ช่างปูน
☐ ข 0277	ช่างผลิตภัณฑ์หินล้างหินขัด	☐ ข 0278	ช่างปูกระเบื้อง
☐ ข 0279	ช่างไม้เครื่องเรือน	☐ ข 0280	ช่างซ่อมรถจักรยาน
☐ ข 0281	ช่างเขียนภาพคนเหมือนด้วยดินสอ	☐ ข 0282	ช่างเขียนภาพคนเหมือนด้วย
ปากกา
☐ ข 0283	ช่างเขียนภาพคนเหมือนด้วยสีชอล์ก	☐ ข 0284	ช่างเขียนภาพคนเหมือนด้วย
สีน้ำมัน
☐ ข 0285	ช่างเขียนภาพโฆษณา	☐ ข 0286	ช่างเขียนตัวอักษร
☐ ข 0287	ช่างทำป้ายอักษร	☐ ข 0288	ช่างเขียนลายไทย 1
☐ ข 0289	ช่างเขียนลายไทย 2	☐ ข 0290	ช่างเขียนภาพไทย 1
☐ ข 0291	ช่างเขียนภาพไทย 2	☐ ข 0292	ช่างทำแม่พิมพ์โลหะ
☐ ข 0293	ช่างทำทรายยาง	☐ ข 0294	ช่างปั้นปูน
☐ ข 0295	ช่างปั้นปูนประดับ	☐ ข 0296	ช่างปั้นขึ้นรูป
☐ ข 0297	ช่างชุบโลหะรูปพรรณ	☐ ข 0298	ช่างสลักคุณโลหะ
☐ ข 0299	ช่างลงยา	☐ ข 02100	ช่างทำก๊อผ้า
☐ ข 02101	ช่างย้อมสี	☐ ข 02102	ช่างย้อมผ้าบาติก
☐ ข 02103	ช่างประดับหัวโขน	☐ ข 02104	ช่างรักตีลาย
☐ ข 02105	ช่างลงรักปิดทอง	☐ ข 02106	ช่างรักประดับ
☐ ข 02107	ช่างประดับกระจก	☐ ข 02108	ช่างจัดตกแต่งอาคาร
☐ ข 02109	ช่างจัดตกแต่งภายใน	☐ ข 02110	ช่างตกแต่งหน้าร้าน
☐ ข 02111	ช่างบุหนังหรือสิ่งเทียมหนัง	☐ ข 02112	ช่างซ่อมเครื่องหนังหรือ
สิ่งเทียมหนัง
☐ ข 02113	ช่างถ่ายภาพ	☐ ข 02114	ช่างทำแม่พิมพ์สำหรับงานพิมพ์
☐ ข 02115	ช่างออกแบบจัดรูปเล่มงานพิมพ์	☐ ข 02116	ช่างพิมพ์ซิลค์สกรีน
☐ ข 02117	ช่างทำเครื่องดนตรีไทย	☐ ข 02118	กลองยาว
☐ ข 02119	อังกะลุง	☐ ข 02120	ขับร้องเพลงไทย
☐ ข 02121	การแสดงพื้นเมือง	☐ ข 02122	การแสดงละครไทย

☐ ข 02123 การแสดงนาฏดนตรี	☐ ข 02124 การแสดงหุ่นกระบอก
☐ ข 02125 การแสดงละครสากล	☐ ข 02126 ช่างแต่งหน้า-ผม และร่างกาย เพื่อปลอมแปลง
☐ ข 02127 ช่างแต่งกายนักแสดง	☐ ข 02128 ช่างจัดฉากและเวทีการแสดง
☐ ข 02129 ผู้จัดทำบท	☐ ข 02130 ผู้กำกับการแสดง แสง เสียง บนเวที
☐ ข 02131 ขับร้องเพลงไทยสากล	☐ ข 02132 การปฏิบัติเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่า
☐ ข 02133 การปฏิบัติเครื่องดนตรีประเภทคีย์บอร์ด	☐ ข 02134 การปฏิบัติเครื่องดนตรีประเภทเครื่องสาย
☐ ข 02135 การปฏิบัติเครื่องดนตรีประเภทเครื่องตี	
☐ ข 02137 สรรพคุณเก๊าส์	☐ ข 02136 เก๊าส์วัตถุ

กลุ่มที่ 3 งานเสริมงานผลิตและงานบริการ

☐ ข 031 การประกอบธุรกิจขนาดเล็ก	☐ ข 032 เศรษฐศาสตร์ผู้บริโภค
☐ ข 033 เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น	☐ ข 034 มนุษยสัมพันธ์ทางธุรกิจ
☐ ข 035 เอกสารธุรกิจ	☐ ข 036 ภาษาไทยธุรกิจ 1
☐ ข 037 ภาษาไทยธุรกิจ 2	☐ ข 038 สันทนาภาษาอังกฤษธุรกิจ 1
☐ ข 039 สันทนาภาษาอังกฤษธุรกิจ 2	☐ ข 0310 ภาษาอังกฤษธุรกิจ 1
☐ ข 0311 ภาษาอังกฤษธุรกิจ 2	☐ ข 0312 การสหกรณ์
☐ ข 0313 ลูกคิด 1	☐ ข 0314 ลูกคิด 2
☐ ข 0315 งานระเบียบการเงิน	☐ ข 0316 งานบัญชีกิจการบริการ
☐ ข 0317 งานบัญชีกิจการจำหน่ายสินค้า	☐ ข 0318 งานบัญชีสหกรณ์ร้านค้า
☐ ข 0319 งานบัญชีฟาร์ม	☐ ข 0320 งานเก็บเอกสาร
☐ ข 0321 งานตัวเลขไทย 1	☐ ข 0322 งานตัวเลขไทย 2
☐ ข 0323 งานตัวเลขไทย 3	☐ ข 0324 หลักการเขียนภาพเบื้องต้น
☐ ข 0325 งานเขียนแบบ	☐ ข 0326 กฎหมายพาณิชย์
☐ ข 0327 ภาพเงินได้บุคคลธรรมดา	

กลุ่มที่ 4 กลุ่มงานอาชีพอิสระระหว่างเรียน

☐ ข 041 ปฏิบัติงานอาชีพ.....	☐ ข 041 ช่างเชื่อมโลหะ
☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....	

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความอนุเคราะห์

ที่ ทม ๑๐๑๒/ ๓๗/๓๔

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท ๒๓ กรุงเทพฯ ๑๐๑๑๐

๓๓ ตุลาคม ๒๕๕๓

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นายวีระเวทย์ แพทย์ประเสริฐ นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกอุตสาหกรรมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาสภาพความพร้อม และความต้องการการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร” โดยมี อาจารย์ดร.ไพรัช วงศ์ยุทธไกร และ อาจารย์สุตใจ เหง้าสีไพร เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในกรณีนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ นายอุดมศักดิ์ นาคี นักวิชาการ ๑ (หัวหน้าฝ่ายทดสอบและประเมินผล) และ นายจำลอง ภู่อารุง ศิษยานิเทศก์ ๘ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถามการศึกษาสภาพความพร้อม และความต้องการการจัดการเรียนการสอน วิชาอาชีพในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญ ให้ นายวีระเวทย์ แพทย์ประเสริฐ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๖๖๔-๑๐๐๐ ต่อ ๕๖๒๖, ๕๖๔๔

โทรสาร. ๒๕๘-๔๑๑๕

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มศว โทร. ๕๗๒๖, ๕๖๔๖

ที่ ทม ๑๐๑๒/๑๑๓๐

วันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๓

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณะบดีคณะศึกษาศาสตร์

เนื่องด้วย นายวีระเวทย์ แพทย์ประเสริฐ นิติระดับปริญญาโท วิชาเอกอุตสาหกรรมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาสภาพความพร้อม และความต้องการการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร” โดยมี อาจารย์ ดร.ไพรัช วงศ์ยุทธไกร และ อาจารย์สุดใจ เหง้าสีไพร เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ รองศาสตราจารย์ ดร.ส.วาสนา ประवालพุกษ์ รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร นัทรศุกถ และ อาจารย์วิโรจน์ เอ็งสุโสภณ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถามการศึกษาสภาพความพร้อม และความต้องการการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นายวีระเวทย์ แพทย์ประเสริฐ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

คณะบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ ทม ๑๐๑๒/ ๔๒๒๓

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท ๒๓ กรุงเทพฯ ๑๐๑๑๐

๔ ธันวาคม ๒๕๕๓

เรื่อง ขอความร่วมมือเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นายวีระเวทย์ แพทย์ประเสริฐ นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกอุตสาหกรรมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาสภาพความพร้อม และความต้องการการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด กรุงเทพมหานคร” โดยมี อาจารย์ ดร.ไพรัช วงศ์ยุทธไกร และ อาจารย์สุุดใจ เหง้าสีไพร เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย โดยขออนุญาตใช้สถานที่และขอให้ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าหมวดวิชาการงานและอาชีพ ผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ จำนวน ๑๐ คน และนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ ๓ จำนวน ๑๐ คน ในโรงเรียนวัดราษฎร์บำรุง โรงเรียนวัดกำแพง โรงเรียนวัดหัวกระบือ โรงเรียนวัดโพธิทอง และโรงเรียนบ้านขุนประเทศ โรงเรียนในสังกัดสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม การศึกษาสภาพความพร้อม และความต้องการการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้โปรดพิจารณาให้ นายวีระเวทย์ แพทย์ประเสริฐ ได้เก็บข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์ และจะกรุณามิหนังสือแจ้งไปยังโรงเรียนในสังกัดจะเป็นพระคุณอย่างยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๖๖๔-๑๐๐๐ ต่อ ๕๖๒๖, ๕๖๔๖

โทรสาร. ๒๕๘-๔๑๑๕

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ _____ สำนักงานการศึกษา (กองวิชาการ โทร. ๔๓๗ - ๒๐๔๗)

ที่ กท ๓๐๐๔/๓๗๑๗ วันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๔๓

เรื่อง ขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการเขตบางขุนเทียน

ด้วยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ขออนุญาตให้ นายวีระเวทย์ แพทย์ประเสริฐ นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกอุตสาหกรรมศึกษา เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการทำวิจัยปริญญานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาสภาพความพร้อม และความต้องการการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร” โดยขอใช้สถานที่และขอให้ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าหมวดวิชาการงานและอาชีพ ผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ จำนวน ๑๐ คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ จำนวน ๑๐ คนของโรงเรียนวัดหัวกระบือ สำนักงานเขตบางขุนเทียน เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม

สำนักงานการศึกษาพิจารณาแล้ว เห็นว่าการทำปริญญานิพนธ์นี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการเรียนการสอนกลุ่มวิชาการงานและอาชีพของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร สมควรอนุญาต ทั้งนี้สถิติจะประสานในรายละเอียดกับ ทางโรงเรียนเป็นการภายในเอง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุญาต และกรุณาแจ้งให้ผู้บริหารโรงเรียนดังกล่าวทราบและให้ความร่วมมือในการดำเนินการศึกษาวิจัยครั้งนี้ต่อไปด้วย จักขอบคุณยิ่ง

(นายไพรัช อรรถกามานนท์)

รองผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักงานการศึกษา (กองวิชาการ โทร. ๔๓๗ - ๒๐๔๗)

ที่ กท ๓๐๐๔/๗๗/๑๖ วันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๔๓

เรื่อง ขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการเขตภาษีเจริญ

ด้วยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ขออนุญาตให้ นายวีระเวช แพทย์ประเสริฐ นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกอุตสาหกรรมศึกษา เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยปริญญานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาสภาพความพร้อม และความต้องการการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร” โดยขอใช้สถานที่และขอให้ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าหมวดวิชาการงานและอาชีพ ผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ จำนวน ๑๐ คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ จำนวน ๑๐ คนของโรงเรียนวัดกำแพง สำนักงานเขตภาษีเจริญ เป็นกลุ่มตัวอย่างแบบสอบถาม

สำนักงานศึกษาพิจารณาแล้ว เห็นว่าการทำปริญญานิพนธ์นี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการเรียนการสอนกลุ่มวิชาการงานและอาชีพของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร สมควรอนุญาต ทั้งนี้สถิติจะประสานในรายละเอียดกับ ทางโรงเรียนเป็นการภายในเอง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุญาต และกรุณาแจ้งให้ผู้บริหารโรงเรียนดังกล่าวทราบและให้ความร่วมมือในการดำเนินการศึกษาวิจัยครั้งนี้ต่อไปด้วย จักขอบคุณยิ่ง

(นายไพรัช อรรถกามานนท์)

รองผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ _____ สำนักงานการศึกษา (กองวิชาการ โทร. ๔๓๑ - ๒๐๔๓)

ที่ กท ๓๐๐๔/๗๗๑๘ _____ วันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๔๓

เรื่อง ขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย _____

เรียน ผู้อำนวยการเขตบางแค

ด้วยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ขออนุญาตให้ นายวีระเวทย์ แพทย์ประเสริฐ นิติระดับปริญญาโท วิชาเอกอุตสาหกรรมศึกษา เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยปริญญานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาสภาพความพร้อม และความต้องการการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร” โดยขอใช้สถานที่และขอให้ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าหมวดวิชาการงานและอาชีพ ผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ จำนวน ๑๐ คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ จำนวน ๑๐ คนของโรงเรียนวัดราษฎร์บำรุง สำนักงานเขตบางแค เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม

สำนักงานการศึกษาพิจารณาแล้ว เห็นว่าการทำปริญญานิพนธ์นี้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการเรียนการสอนกลุ่มวิชาการงานและอาชีพของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร สมควรอนุญาต ทั้งนี้สถิติจะประสานในรายละเอียดกับ ทางโรงเรียนเป็นการภายในเอง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุญาต และกรุณาแจ้งให้ผู้บริหารโรงเรียนดังกล่าวทราบและให้ความร่วมมือในการดำเนินการศึกษาวิจัยครั้งนี้ต่อไปด้วย จักขอบคุณยิ่ง

(นายไพรัช อรรธกามาnant)

รองผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา ..

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ _____ สำนักงานการศึกษา (กองวิชาการ โทร. ๔๓๗ - ๒๐๔๗)

ที่ กท ๓๐๐๔/๗๗๑๗ วันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๔๓

เรื่อง ขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการเขตจอมทอง

ด้วยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ขออนุญาตให้ นายวีระเวช แพทย์ประเสริฐ นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกอุตสาหกรรมศึกษา เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยปริญญานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาสภาพความพร้อม และความต้องการการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร” โดยขอใช้สถานที่และขอให้ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าหมวดวิชาการงานและอาชีพ ผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ จำนวน ๑๐ คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ จำนวน ๑๐ คนของโรงเรียนวัดโพธิ์ทอง สำนักงานเขตจอมทอง เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม

สำนักงานการศึกษาพิจารณาแล้ว เห็นว่าการทำปริญญานิพนธ์นี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการเรียนการสอนกลุ่มวิชาการงานและอาชีพของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร สมควรอนุญาต ทั้งนี้ นิสิตจะประสานในรายละเอียดกับ ทางโรงเรียนเป็นการภายในเอง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุญาต และกรุณาแจ้งให้ผู้บริหารโรงเรียนดังกล่าวทราบและให้ความร่วมมือในการดำเนินการศึกษาวิจัยครั้งนี้ต่อไปด้วย จักขอบคุณยิ่ง

(นายไพรัช อรรถกามานนท์)

รองผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ _____ สำนักงานการศึกษา (กองวิชาการ โทร. ๔๓๓ - ๒๐๔๓)

ที่ กท ๓๐๐๔/๗๗๑๘ วันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๕๓

เรื่อง ขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการเขตหนองแขม

ด้วยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ขออนุญาตให้ นายวีระเวทย์ แพทย์ประเสริฐ นิติระดับปริญญาโท วิชาเอกอุตสาหกรรมศึกษา เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยปริญญานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาสภาพความพร้อม และความต้องการการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร” โดยขอใช้สถานที่และขอให้ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าหมวดวิชาการงานและอาชีพ ผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ จำนวน ๑๐ คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ จำนวน ๑๐ คนของโรงเรียนบ้านขุนประเทศ สำนักงานเขตหนองแขม เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม

สำนักงานการศึกษาพิจารณาแล้ว เห็นว่าการทำปริญญานิพนธ์นี้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการเรียนการสอนกลุ่มวิชาการงานและอาชีพของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร สมควรอนุญาต ทั้งนี้สถิติจะประสานในรายละเอียดกับ ทางโรงเรียนเป็นการภายในเอง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุญาต และกรุณาแจ้งให้ผู้บริหารโรงเรียนดังกล่าวทราบและให้ความร่วมมือในการดำเนินการศึกษาวิจัยครั้งนี้ต่อไปด้วย จักขอบคุณยิ่ง

(นายไพรัช อรุณกามานนท์)

รองผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา

ที่ ทม ๑๐๑๒/ ๔๓-๗๐

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท ๒๓ กรุงเทพฯ ๑๐๑๑๐

๑๗ ธันวาคม ๒๕๔๓

เรื่อง ขอความร่วมมือเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม และรายชื่อโรงเรียนในสังกัด

เนื่องด้วย นายวีระเวทย์ แพทย์ประเสริฐ นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกอุตสาหกรรมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาสภาพความพร้อมและความต้องการในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร” โดยมี อาจารย์ ดร.ไพรัช วงศ์ยุทธไกร และ อาจารย์สุจิตใจ เห่งสำลีไพร เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขออนุญาตใช้สถานที่ในโรงเรียนขยายโอกาส พร้อมทั้งขอให้ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าหมวดวิชาการงานและอาชีพ และผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ ๓ จำนวน ๓๐ คน โรงเรียนในสังกัดสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ตอบแบบสอบถามการศึกษาสภาพความพร้อมและความต้องการในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด กรุงเทพมหานคร ในระหว่างเดือนธันวาคม ๒๕๔๓ - มกราคม ๒๕๔๔

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้โปรดพิจารณาให้ นายวีระเวทย์ แพทย์ประเสริฐ ได้เก็บข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์ และจะกรุณามีหนังสือแจ้งไปยังโรงเรียนในสังกัดจะเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๖๖๔-๑๐๐๐ ต่อ ๕๗๒๖, ๕๖๔๖

โทรสาร. ๒๕๙-๔๑๑๕

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ

สำนักงานการศึกษา (กองวิชาการ โทร. 4372047)

ที่ กท 3004/

8048

วันที่ 27

ธันวาคม 2543

เรื่อง ขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการเขต

ด้วยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ขออนุญาตให้ นายวีระเวช แพทย์ประเสริฐ นิสิตชั้นปริญญาโท วิชาเอกอุตสาหกรรมศึกษา เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการวิจัย ปริญญานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาสภาพแวดล้อม และความต้องการการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพใน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร” โดยขอใช้สถานที่และขอให้ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าหมวดวิชาการงานและอาชีพ ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 30 คน ของโรงเรียนในสำนักงานเขตนี้ ตามรายชื่อที่แนบ เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม

สำนักงานศึกษาพิจารณาแล้วเห็นว่า การทำปริญญานิพนธ์นี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา การเรียนการสอนกลุ่มวิชาการงานและอาชีพของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร สมควรอนุญาต ทั้งนี้ นิสิตจะประสานในรายละเอียดกับทางโรงเรียนเป็นการภายในเอง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุญาต และกรุณาแจ้งให้ผู้บริหารโรงเรียนดังกล่าวทราบและให้ความ ร่วมมือในการดำเนินการศึกษาวิจัยครั้งนี้ต่อไปด้วย จักขอบคุณยิ่ง

(นายไพรัช อรรถกามานนท์)

รองผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา

ปฏิบัติราชการแทนผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา

ภาคผนวก ค

รายชื่อโรงเรียนของกลุ่มตัวอย่างและแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืน ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
สังกัดกรุงเทพมหานคร

ตาราง 19 แสดงจำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืน ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
สังกัดกรุงเทพมหานคร

โรงเรียนที่ใช้ในการศึกษาวิจัย		จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืน			
		ผู้บริหาร	หัวหน้าหมวด กพอ.	นักเรียน	ผู้ปกครอง
1. โรงเรียนวัดลำด้อยตั้ง	สำนักงานเขตหนองจอก	1	1	30	22
2. โรงเรียนบางชัน	สำนักงานเขตคลองสามวา	1	1	22	16
3. โรงเรียนสายไหม	สำนักงานเขตสายไหม	1	1	30	30
4. โรงเรียนเคหะทุ่งสองห้องวิทยา 1	สำนักงานเขตหลักสี่	1	1	30	30
5. โรงเรียนคลองหนองใหญ่	สำนักงานเขตบางแค	1	1	30	24
6. โรงเรียนวัดกก	สำนักงานเขตบางขุนเทียน	1	1	19	15
7. โรงเรียนวัดยายร่ม	สำนักงานเขตจอมทอง	1	1	22	18
8. โรงเรียนวัดทองเพลง	สำนักงานเขตคลองสาน	1	1	30	29
9. โรงเรียนวัดอุดมรังสี	สำนักงานเขตหนองแขม	1	1	30	29
10. โรงเรียนวัดราชโกษา	สำนักงานเขตลาดกระบัง	1	1	30	29
11. โรงเรียนสามเสนนอก	สำนักงานเขตดินแดง	1	1	30	30
12. โรงเรียนสุเหร่าทวายกองดิน	สำนักงานเขตมีนบุรี	1	1	30	25
13. โรงเรียนประชาอุทิศ	สำนักงานเขตดอนเมือง	1	1	30	28
14. โรงเรียนประชากรภูริบำเพ็ญ	สำนักงานเขตห้วยขวาง	1	1	30	25
15. โรงเรียนกึ่งเพชร	สำนักงานเขตราชเทวี	1	1	30	30
16. โรงเรียนนิมพลี	สำนักงานเขตคลองจั่น	1	1	28	28
17. โรงเรียนพระยามนถำราชศรีพิจิตร	สำนักงานเขตบางบอน	1	1	30	30
18. โรงเรียนวัดชัยมงคล	สำนักงานเขตปทุมวัน	1	1	29	30
19. โรงเรียนประชานิเวศน์	สำนักงานเขตจตุจักร	1	1	30	28
20. โรงเรียนชุมชนหมู่บ้านพัฒนา	สำนักงานเขตคลองเตย	1	1	30	23
21. โรงเรียนรุ่งเรืองอุปถัมภ์	สำนักงานเขตบางนา	1	1	30	28
22. โรงเรียนวัดปรมานวาส	สำนักงานเขตทวีวัฒนา	1	1	30	13
23. โรงเรียนสามแยกคลองหล่อแหล	สำนักงานเขตสะพานสูง	1	1	29	17
24. โรงเรียนไทยนิยมสงเคราะห์	สำนักงานเขตบางเขน	1	1	23	23
25. โรงเรียนสุวิทย์เสรีอนุสรณ์	สำนักงานเขตประเวศ	1	1	28	30
26. โรงเรียนวิจิตรวิทยา	สำนักงานเขตวัฒนา	1	1	30	30
27. โรงเรียนวัดอ่างแก้ว	สำนักงานเขตภาษีเจริญ	1	1	27	23
โรงเรียนวัดมณฑลการาม	สำนักงานเขตบางซื่อ	1	1	25	23

ตาราง 19 (ต่อ)

โรงเรียนที่ใช้ในการศึกษาวิจัย		จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืน			
		ผู้บริหาร	หัวหน้าหมวด กพอ.	นักเรียน	ผู้ปกครอง
28. โรงเรียนบ้านบางกะปิ	สำนักงานเขตบางกะปิ	1	1	30	30
29. โรงเรียนวัดลาดพร้าว	สำนักงานเขตลาดพร้าว	1	1	28	28
30. โรงเรียนคลองกุ่ม	สำนักงานเขตป้อมปราบ	1	1	15	15
31. โรงเรียนวัดมะลิ	สำนักงานเขตบางกอกน้อย	1	1	29	17
33. โรงเรียนรัตนจินะอุทิศ	สำนักงานเขตราชบุรณะ	1	1	19	17
รวม		33	33	913	813
ร้อยละ		100	100	92.22	82.12

ภาคผนวก ง

แสดงความถี่และร้อยละของคำตอบจากแบบสอบถามความต้องการการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ของนักเรียนและผู้ปกครองนักเรียน

ตาราง 20 ความถี่และค่าร้อยละ ของคำตอบจากแบบสอบถามความต้องการของนักเรียนในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ

n = 913				
ลำดับที่	กลุ่มวิชาอาชีพ		ความถี่ของคำตอบ	ค่าร้อยละ
	กลุ่มที่ 1 กลุ่มงานผลิต			
1	ช 011	การปลูกพืชผักสวนครัว	285	31.21
2	ช 0155	ช่างขนมไทย	213	23.32
3	ช 0156	ช่างอาหารนานาชาติ	208	22.78
4	ช 014	การปลูกไม้ดอกไม้ประดับ	205	22.45
5	ช 0153	ช่างอาหารอบ	204	23.32
6	ช 015	การปลูกไม้ประดับ	202	22.12
7	ช 0139	การเพาะเลี้ยงปลาสวยงาม	196	21.46
8	ช 0140	การเลี้ยงปลาสวยงาม	194	21.24
9	ช 0152	ช่างอาหารไทย	173	18.94
10	ช 0110	การปลูกพืชสมุนไพร	168	18.40
11	ช 0157	การผลิตเครื่องดื่ม	165	18.07
12	ช 012	การปลูกพืชผักทั่วไป	162	17.74
13	ช 019	การปลูกไม้ผลเศรษฐกิจ	160	17.52
13	ช 0173	ช่างเขียนภาพการ์ตูน	160	17.52
15	ช 0154	ช่างอาหารพื้นเมือง	145	15.88
16	ช 01103	ช่างผลิตภัณฑ์เครื่องเงิน	144	15.77
17	ช 0122	การเลี้ยงไก่ไข่	136	14.89
18	ช 01124	ช่างทำรองเท้า	132	14.45
18	ช 0136	การเลี้ยงปลาน้ำจืด	132	14.45
18	ช 0130	การเลี้ยงกระต่าย	132	14.45
21	ช 0159	ช่างร้อยมาลัย	131	14.34
22	ช 013	การปลูกไม้ตัดดอก	129	14.12
23	ช 0117	การผลิตเชื้อเห็ด	128	14.01
24	ช 0161	ช่างประดิษฐ์ของชำร่วย	125	15.69
25	ช 0177	ช่างเขียนภาพนิ่ง	124	13.58
26	ช 017	การผลิตหญ้าสนาม	121	13.25
27	ช 0158	ช่างถนอมอาหาร	120	13.14
28	ช 0118	การเพาะเห็ดอย่างง่าย	114	12.48
29	ช 0123	การเลี้ยงไก่เนื้อ	113	12.37
29	ช 0162	ช่างเครื่องหอม	113	12.37
31	ช 0137	การเลี้ยงปลาทะเล	111	12.15
32	ช 01123	ช่างทำกระเป๋า	109	11.93
33	ช 0115	การผลิตเมล็ดพันธุ์พืช	108	11.82

ตาราง 20 (ต่อ)

n = 913

ลำดับที่	กลุ่มวิชาอาชีพ	ความถี่ของคำตอบ	ค่าร้อยละ
33	ช 0163 ช่างประดิษฐ์ตุ๊กตา	108	11.82
33	ช 0172 ช่างเขียนภาพทิวทัศน์	108	11.82
36	ช 0125 การเลี้ยงเป็ด	107	11.71
37	ช 0121 การเลี้ยงไก่พื้นเมือง	106	10.62
38	ช 016 การทำไม้ดัดและไม้แกะระ	105	11.50
38	ช 0142 การเลี้ยงกุ้งน้ำจืด	105	11.50
38	ช 0175 ช่างเขียนภาพสัตว์	105	11.50
41	ช 0191 ช่างหล่อเทียน	101	11.06
42	ช 0187 ช่างแกะสลักไม้	98	10.73
42	ช 0138 การเพาะเลี้ยงลูกปลา	98	12.05
44	ช 0119 การเพาะเห็ดด้วยวัสดุผสม	97	10.62
44	ช 0141 การเพาะเลี้ยงลูกกุ้ง	97	10.62
44	ช 0160 ช่างดอกไม้ประดิษฐ์	97	10.62
47	ช 0113 การปลูกพืชอาหารสัตว์	95	10.40
48	ช 0147 การเลี้ยงสัตว์เฉพาะอย่าง	94	10.29
48	ช 0189 ช่างทำแม่พิมพ์	94	10.29
48	ช 0174 ช่างเขียนภาพล้อ	94	10.29
48	ช 01105 ช่างเจียรไนพลอย	94	10.29
52	ช 0176 ช่างเขียนภาพประกอบ	88	9.63
52	ช 0188 ช่างประดิษฐ์สิ่งจำลอง	88	9.63
54	ช 0111 การปลูกข้าว	86	9.41
55	ช 0143 การเลี้ยงกุ้งทะเล	85	9.30
55	ช 0145 การเลี้ยงปูทะเล	85	9.30
55	ช 0146 การเลี้ยงสัตว์ที่เป็นอาหารในท้องถิ่น	85	9.30
55	ช 0169 ช่างถักโครเชต์	85	9.30
55	ช 0178 ช่างเขียนภาพดอกไม้	85	9.30
60	ช 0112 การปลูกพืชไร่เศรษฐกิจ	83	9.09
60	ช 0167 ช่างถักนิตด้วยมือ	83	9.09
62	ช 0148 การปลูกหม่อนและเลี้ยงไหม	80	8.76
63	ช 018 การปลูกไม้ผลประเภทล้มลุก	79	8.65
64	ช 0179 ช่างเขียนสีลวดลายบนผลิตภัณฑ์	78	8.54
65	ช 0165 ช่างทำเครื่องนอน	77	8.43
65	ช 01126 ช่างทำหนังตะลุง	77	8.43
67	ช 0120 การเพาะเห็ดด้วยเทคโนโลยี	76	8.32

ตาราง 20 (ต่อ)

n = 913

ลำดับที่	กลุ่มวิชาอาชีพ	ความถี่ของคำตอบ	ค่าร้อยละ
68	ช 01125 ข้างทำรองเท้า	75	8.21
69	ช 0116 การผลิตกล้าไม้	74	8.10
70	ช 0127 การผลิตลูกสัตว์ปีก	73	7.99
70	ช 01127 ข้างทำหุ่นกระบอก	73	7.99
72	ช 0183 ข้างแกะสลักหินอ่อน	72	7.88
73	ช 0134 การเลี้ยงโคเนื้อ	70	7.66
73	ช 0144 การเลี้ยงหอย	70	7.66
73	ช 0149 การผสมดินปลูก	70	7.66
76	ช 0124 การเลี้ยงไก่ประเภทสวยงาม	68	7.44
77	ช 0133 การเลี้ยงกระบือ	67	7.33
77	ช 01104 ข้างเครื่องเงินรูปพรรณ	67	7.33
79	ช 0185 ข้างแกะสลักของอ่อน	65	7.11
79	ช 0166 ข้างทำหมวก	65	7.11
81	ช 0129 การผลิตลูกสุกร	64	7.00
81	ช 0171 ข้างผลิตภัณฑ์อะลูมิเนียม	64	7.00
83	ช 01100 ข้างทำเครื่องประดับโลหะ	63	6.90
84	ช 0114 การผลิตเมล็ดพันธุ์พืช	60	6.57
85	ช 01114 ข้างทำกระดาม	59	6.46
86	ช 0151 การผลิตอาหารสัตว์น้ำ	58	6.35
87	ช 0132 การเลี้ยงแกะ	57	6.24
88	ช 01101 ข้างตีเหล็ก	55	6.02
89	ช 01121 ข้างทำร่มกระดาม	54	5.91
90	ช 01116 ข้างทำหัวโขน	53	5.80
91	ช 0192 ข้างทำอิฐ	51	5.58
92	ช 0131 การเลี้ยงแพะ	49	5.36
92	ช 0164 ข้างเย็บย៉ามและกระเป๋า	49	5.36
94	ช 0126 การเลี้ยงสัตว์ปีกเฉพาะอย่าง	48	5.25
94	ช 0180 ข้างสลักหินแบบลอยตัว	48	5.25
94	ช 01120 ข้างผลิตภัณฑ์กระดาม	48	5.25
97	ช 0190 ข้างหล่อผลิตภัณฑ์	47	5.14
97	ช 0198 ข้างผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่	47	5.14
97	ช 01118 ข้างทำหุ่นกระดาม	47	5.14
100	ช 0181 ข้างสลักหินแบบนูนต่ำ	46	5.03
101	ช 01117 ข้างทำหัวโขน 2	45	4.92
102	ช 01115 ข้างทำผลิตภัณฑ์ด้วยกระดาม	42	4.46
102	ช 0186 ข้างแกะสลักของแข็ง	42	4.46

ตาราง 20 (ต่อ)

n = 913

ลำดับที่	กลุ่มวิชาอาชีพ	ความถี่ของคำตอบ	ค่าร้อยละ
104	ช 0135 การเลี้ยงโคขุน	41	4.49
105	ช 0197 ช่างทำแม่พิมพ์เครื่องปั้นดินเผา	40	4.08
105	ช 0199 ช่างผลิตภัณฑ์ไม้ไผ่	40	4.08
107	ช 01110 ช่างทอเสื่อ	39	4.27
108	ช 0182 ช่างสลักหินแบบนูนสูง	38	4.16
108	ช 01106 ช่างทอผ้าด้วยกี่ 1	38	4.16
110	ช 0195 ช่างเครื่องปั้นเผาอุณหภูมิกลาง	37	4.05
110	ช 01107 ช่างทอผ้าด้วยกี่ 2	37	4.05
110	ช 01113 ช่างผลิตภัณฑ์จากวัสดุท้องถิ่น	37	4.05
110	ช 0168 ช่างถักนิตตั้งด้วยเครื่องจักร	37	4.05
114	ช 0150 การกรีดยางและทำยางแผ่น	36	3.94
115	ช 01111 ช่างทอพรม	35	3.83
116	ช 2193 ช่างเครื่องปั้นดินเผาอุณหภูมิต่ำ 1	34	3.72
117	ช 01102 ช่างเครื่องถลุง	32	3.50
118	ช 01109 ช่างทอผ้าด้วยกี่กระตุก 2	30	3.28
118	ช 01122 ช่างทำเครื่องเขิน	30	3.28
120	ช 0170 ช่างผลิตภัณฑ์โลหะแผ่น	29	3.17
120	ช 0184 ช่างกลึงผลิตภัณฑ์หินอ่อน	29	3.17
120	ช 0196 ช่างเครื่องปั้นเครื่องอุณหภูมิสูง	29	3.17
120	ช 01108 ช่างทอผ้าด้วยกี่กระตุก 1	29	3.17
124	ช 01119 ช่างผลิตภัณฑ์กระดาษด้วยการสาน	25	2.73
124	ช 0194 ช่างเครื่องปั้นดินเผาอุณหภูมิต่ำ 2	25	2.73
126	ช 01112 ช่างผลิตภัณฑ์ย่านลิเภา	24	2.62
127	ช 0128 การเลี้ยงสุกรขุน	21	2.30
	รวม	9,433	
กลุ่มที่ 2 กลุ่มงานบริการ			
1	ช 02130 ผู้กำกับการแสดง แสง เสียง บนเวที	252	27.60
2	ช 0247 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์	240	26.28
3	ช 0225 งานพิมพ์ดีดภาษาไทย 1	209	22.89
4	ช 0252 ช่างซ่อมรถจักรยานยนต์	197	21.57
5	ช 0227 งานพิมพ์ดีดภาษาไทย 3	194	21.24
6	ช 0232 งานเลขานุการ	186	20.37
7	ช 02113 ช่างถ่ายภาพ	181	19.82
7	ช 02131 ขับร้องเพลงไทยสากล	181	19.82
9	ช 0226 งานพิมพ์ดีดภาษาไทย 2	180	19.71

ตาราง 20 (ต่อ)

n = 913				
ลำดับที่	กลุ่มวิชาอาชีพ		ความถี่ของคำตอบ	ค่าร้อยละ
10	ช 0229	งานพิมพ์ดีดภาษาอังกฤษ 2	178	19.49
11	ช 0243	งานประชาสัมพันธ์	176	19.27
12	ช 0242	งานโฆษณา	172	18.83
13	ช 0215	การประกอบอาหารและการบริการอาหาร	167	18.29
13	ช 0214	ช่างเสริมสวย	167	18.29
15	ช 02133	การปฏิบัติเครื่องดนตรีประเภทคีย์บอร์ด	164	17.96
16	ช 0213	ช่างเสริมสวยเบื้องต้น	162	17.74
17	ช 0240	งานบริการท่องเที่ยว	161	17.63
18	ช 0216	ช่างดอกไม้สด	151	16.53
19	ช 02134	การปฏิบัติเครื่องดนตรีประเภทเครื่องสาย	145	15.88
20	ช 0217	ช่างแกะสลักและตกแต่งอาหาร	144	15.77
20	ช 0228	งานพิมพ์ดีดภาษาอังกฤษ 1	144	15.77
22	ช 0250	หลักการเขียนโปรแกรม	139	15.22
22	ช 0256	ช่างเดินสายไฟฟ้าในรถยนต์	139	15.22
24	ช 0237	งานบริการอาหารและเครื่องดื่ม	137	15.00
25	ช 0223	สหกรณ์ร้านค้า	133	14.56
25	ช 02127	ช่างแต่งกายนักแสดง	133	14.56
25	ช 0262	ช่างซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้าในบ้าน	133	14.56
28	ช 0281	ช่างเขียนภาพคนเหมือนด้วยดินสอ	131	14.34
29	ช 0261	ช่างเดินสายไฟฟ้าในอาคาร	130	14.23
30	ช 02125	การแสดงละครสากล	127	13.91
31	ช 02129	ผู้จัดทำบท	124	13.58
31	ช 02135	การปฏิบัติเครื่องดนตรีประเภทเครื่องดี	124	13.58
33	ช 0212	ช่างแต่งผมชาย	122	13.36
33	ช 0267	ช่างเครื่องเสียง	122	13.36
35	ช 0285	ช่างเขียนภาพโฆษณา	121	13.25
36	ช 02137	สรรพคุณเภสัช	119	13.03
37	ช 0265	ช่างซ่อมเครื่องปรับอากาศ	118	12.92
38	ช 0210	ช่างออกแบบเสื้อผ้า	117	12.81
39	ช 0254	ช่างปะยางรถยนต์และจักรยานยนต์	116	12.70
39	ช 02126	ช่างแต่งหน้า-ผม และร่างกายเพื่อปลอมแปลง	116	12.70
41	ช 0236	งานบริการส่วนหน้าโรงแรม	115	12.59
42	ช 023	ช่างเสื้อผ้าสตรีเบื้องต้น	114	12.48

ตาราง 20 (ต่อ)

n = 913				
ลำดับที่	กลุ่มวิชาชีพ		ความถี่ของคำตอบ	ค่าร้อยละ
42	ช 0211	ช่างตัดผมชายเบื้องต้น	114	12.48
42	ช 0269	ช่างซ่อมเครื่องรับโทรทัศน์สี	114	12.48
45	ช 0249	การจัดการฐานข้อมูลเบื้องต้น	111	12.51
46	ช 02128	ช่างจัดฉากและเวทีการแสดง	109	11.93
47	ช 0251	ช่างบริการบำรุงรักษารถยนต์	107	11.71
48	ช 0239	งานส่วนหน้าในสถานพยาบาล	106	11.61
48	ช 0258	ช่างซ่อมอุปกรณ์ตัวถังรถยนต์	106	11.61
50	ช 024	ช่างเสื้อผ้าสตรี	105	11.50
50	ช 029	ช่างเสื้อผ้าเด็ก	105	11.50
50	ช 0244	งานขายประกันชีวิต	105	11.50
53	ช 0257	ช่างพ่นสีรถยนต์	104	11.39
53	ช 02109	ช่างจัดตกแต่งภายใน	104	11.39
53	ช 02132	การปฏิบัติเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่า	104	11.39
56	ช 0284	ช่างเขียนภาพคนเหมือนด้วยสีน้ำมัน	103	11.28
57	ช 0266	ช่างซ่อมเครื่องรับวิทยุ	102	11.17
57	ช 0287	ช่างทำป้ายอักษร	102	11.17
57	ช 02123	การแสดงนาฏดนตรี	102	11.17
60	ช 0280	ช่างซ่อมรถจักรยาน	101	11.06
61	ช 0233	งานขายผลิตภัณฑ์	100	10.95
61	ช 0263	ช่างซ่อมพัดลม	100	10.95
63	ช 0234	งานขายบริการ	98	10.73
64	ช 0219	ช่างปักด้วยมือ	97	10.62
64	ช 0271	ช่างซ่อมเครื่องกำเนิดไฟฟ้าและ มอเตอร์สตาร์ท	97	10.62
66	ช 026	ช่างเสื้อผ้าชาย	96	10.51
66	ช 0221	ช่างชกวีต	96	10.51
66	ช 0282	ช่างเขียนภาพคนเหมือนด้วยปากกา	96	10.51
69	ช 025	ช่างเสื้อผ้าชายเบื้องต้น	95	10.40
69	ช 0289	ช่างเขียนลายไทย 2	95	10.40
71	ช 0245	งานห้องสมุด 1	94	10.29
72	ช 0270	ช่างซ่อมเครื่องเล่นเทปโทรทัศน์	92	10.07
73	ช 0246	งานห้องสมุด 2	90	9.85
74	ช 0264	ช่างซ่อมตู้เย็น	88	9.63
74	ช 02120	ขับร้องเพลงไทย	88	9.63

ตาราง 20 (ต่อ)

n = 913

ลำดับที่	กลุ่มวิชาอาชีพ	ความถี่ของคำตอบ	ค่าร้อยละ
76	ช 0253 ช่างท่อไอเสีย	87	9.52
76	ช 0291 ช่างเขียนภาพไทย 2	87	10.70
78	ช 0255 ช่างตั้งศูนย์และถ่วงล้อรถยนต์	85	9.30
78	ช 0260 ช่างเคลือบโลหะด้วยพลาสติก	85	9.30
80	ช 0259 ช่างสีโลหะ	84	9.20
81	ช 0288 ช่างเขียนลายไทย 1	83	9.09
82	ช 0276 ช่างปูน	82	8.98
82	ช 0283 ช่างเขียนภาพคนเหมือนด้วยสีชอล์ก	82	8.98
84	ช 0222 การรักษาความสะอาด	84	10.33
85	ช 0290 ช่างเขียนภาพไทย 1	83	10.20
86	ช 02108 ช่างจัดตกแต่งอาคาร	82	8.98
87	ช 0273 ช่างซ่อมมอเตอร์สามเฟส	81	8.87
88	ช 0286 ช่างเขียนตัวอักษร	80	8.76
89	ช 021 การบริการงานเกษตร	78	8.54
89	ช 027 ช่างเสื้อผ้าพื้นเมือง	78	8.54
89	ช 0241 งานบริการขนส่ง	78	8.54
92	ช 02136 เกษตรวัตถุ	77	8.43
93	ช 0268 ช่างซ่อมเครื่องรับโทรทัศน์ขาว – ดำ	76	8.32
93	ช 0272 ช่างซ่อมมอเตอร์เฟสเดียว	76	8.32
93	ช 02102 ช่างย้อมผ้าบาติก	76	8.32
96	ช 0230 งานเครื่องใช้สำนักงาน	75	8.21
97	ช 02116 ช่างพิมพ์ซิลค์สกรีน	74	8.10
97	ช 02121 การแสดงพื้นเมือง	74	8.10
99	ช 02110 ช่างตกแต่งหน้าร้าน	73	7.99
100	ช 022 การผลิตก๊าซชีวภาพ	70	7.66
100	ช 028 ช่างเสื้อผ้าและเครื่องใช้เด็กอ่อน	70	7.66
102	ช 0224 หลักการขายเบื้องต้น	69	7.55
103	ช 0235 งานควบคุมสินค้าคงคลังของร้านค้าปลีก	67	7.33
104	ช 0275 ช่างสี	66	7.22
105	ช 0220 ช่างปักด้วยจักร	64	7.00
106	ช 0297 ช่างชุบโลหะรูปพรรณ	59	6.46
107	ช 0279 ช่างไม้เครื่องเรือน	58	6.35
108	ช 0218 ช่างทำผ้ามา่น	57	6.24

ตาราง 20 (ต่อ)

n = 913			
ลำดับที่	กลุ่มวิชาอาชีพ	ความถี่ของคำตอบ	ค่าร้อยละ
108	ช 0238 งานแม่บ้านโรงแรม	57	6.24
110	ช 0248 ตารางทำงานและการประยุกต์ขั้นต้น	51	5.58
110	ช 0292 ช่างทำแม่พิมพ์โลหะ	51	5.58
110	ช 02107 ช่างประดับกระจก	51	5.58
110	ช 02117 ช่างทำเครื่องดนตรีไทย	51	5.58
110	ช 02119 อังกะลุง	51	5.58
115	ช 0293 ช่างทำตรายาง	50	5.47
115	ช 02114 ช่างทำแม่พิมพ์สำหรับงานพิมพ์	50	5.47
115	ช 02101 ช่างย้อมสี	50	5.47
118	ช 02118 กลองยาว	49	5.36
119	ช 0231 งานสำนักงาน	47	5.14
119	ช 0295 ช่างปั้นปูนประดับ	47	5.14
119	ช 02124 การแสดงหุ่นกระบอก	47	5.14
122	ช 02115 ช่างออกแบบจัดรูปเล่มงานพิมพ์	46	5.03
123	ช 02105 ช่างลงรักปิดทอง	45	4.92
124	ช 02103 ช่างประดับหัวโขน	43	4.70
125	ช 0296 ช่างปั้นขึ้นรูป	42	4.60
125	ช 02106 ช่างรักประดับ	42	4.60
127	ช 02100 ช่างทำที่ทอผ้า	40	4.38
128	ช 02112 ช่างซ่อมเครื่องหนังหรือสิ่งเทียมหนัง	39	4.27
129	ช 0298 ช่างสลักตุ่นโลหะ	38	4.16
129	ช 02122 การแสดงละครไทย	38	4.16
131	ช 0274 ช่างทอและสุขภัณฑ์	37	4.05
132	ช 0278 ช่างปูกระเบื้อง	36	3.94
132	ช 02104 ช่างรักดีลาย	36	3.94
134	ช 0294 ช่างปั้นปูน	33	3.61
135	ช 0277 ช่างผลิตภัณฑ์หินล้างหินขัด	29	3.17
135	ช 02111 ช่างบุหนังหรือสิ่งเทียมหนัง	29	3.17
137	ช 0299 ช่างลงยา	28	3.06
รวม		13,437	
กลุ่มที่ 3 กลุ่มงานเสริมงานผลิตและงานบริการ			
1	ช 0326 กฎหมายพาณิชย์	228	24.97
2	ช 031 การประกอบธุรกิจขนาดเล็ก	192	21.02

ตาราง 20 (ต่อ)

n = 913			
ลำดับที่	กลุ่มวิชาอาชีพ	ความถี่ของคำตอบ	ค่าร้อยละ
3	ช 039 สันทนาภาษาอังกฤษธุรกิจ 2	177	19.38
4	ช 0325 งานเขียนแบบ	160	17.52
5	ช 034 มนุษยสัมพันธ์ทางธุรกิจ	157	17.19
6	ช 0310 ภาษาอังกฤษธุรกิจ 1	153	16.75
7	ช 038 สันทนาภาษาอังกฤษธุรกิจ 1	150	16.42
8	ช 0316 งานบัญชีกิจการบริการ	147	16.10
9	ช 0312 การสหกรณ์	141	15.44
10	ช 0317 งานบัญชีกิจการจำหน่ายสินค้า	140	15.33
11	ช 033 เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น	138	15.11
11	ช 0311 ภาษาอังกฤษธุรกิจ 2	138	15.11
13	ช 036 ภาษาไทยธุรกิจ 1	133	14.56
14	ช 0320 งานเก็บเอกสาร	132	14.45
15	ช 0318 งานบัญชีสหกรณ์ร้านค้า	127	13.91
16	ช 0313 ลูกคิด 1	122	13.36
16	ช 0315 งานระเบียนการเงิน	122	13.36
18	ช 037 ภาษาไทยธุรกิจ 2	117	12.81
19	ช 035 เอกสารธุรกิจ	116	12.60
20	ช 0324 หลักการเขียนภาพเบื้องต้น	115	12.59
21	ช 0327 ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	104	11.39
22	ช 0314 ลูกคิด 2	103	11.28
23	ช 032 เศรษฐศาสตร์ผู้บริโภค	93	10.18
24	ช 0319 งานบัญชีฟาร์ม	81	8.87
25	ช 0322 งานตัวเลขไทย 2	65	7.11
26	ช 0321 งานตัวเลขไทย 1	61	6.81
27	ช 0323 งานตัวเลขไทย 3	60	6.57
รวม		3,472	
กลุ่มที่ 4 กลุ่มงานอาชีพอิสระระหว่างเรียน			
1	ช 041 ช่างเชื่อมโลหะ	136	14.91
2	ช 041 ปฏิบัติงานอาชีพ	107	11.73
3	อื่นๆ	-	-
รวม		243	

ตาราง 21 ความถี่และค่าร้อยละ ของคำตอบจากแบบสอบถามความต้องการของผู้ปกครองในการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพ

n = 813			
ลำดับที่	กลุ่มวิชาอาชีพ	ความถี่ของคำตอบ	ค่าร้อยละ
กลุ่มที่ 1 กลุ่มงานผลิต			
1	ช 011 การปลูกพืชผักสวนครัว	270	33.21
2	ช 0156 ช่างอาหารนานาชาติ	258	31.73
3	ช 0152 ช่างอาหารไทย	222	27.30
4	ช 0155 ช่างขนมไทย	217	24.69
5	ช 015 การปลูกไม้ประดับ	206	25.33
6	ช 0139 การเพาะเลี้ยงปลาสวยงาม	199	24.47
7	ช 014 การปลูกไม้ดอกไม้ประดับ	195	23.98
8	ช 0153 ช่างอาหารอบ	192	23.61
9	ช 012 การปลูกพืชผักทั่วไป	185	22.75
10	ช 0173 ช่างเขียนภาพการ์ตูน	184	22.63
11	ช 0140 การเลี้ยงปลาสวยงาม	182	22.38
12	ช 0110 การปลูกพืชสมุนไพร	164	20.17
13	ช 0154 ช่างอาหารพื้นเมือง	157	19.31
14	ช 0157 การผลิตเครื่องดื่ม	153	18.81
15	ช 0161 ช่างประดิษฐ์ของชำร่วย	151	18.57
16	ช 0122 การเลี้ยงไก่ไข่	133	16.35
17	ช 0158 ช่างถนอมอาหาร	128	15.74
18	ช 0118 การเพาะเห็ดอย่างง่าย	127	15.62
19	ช 0160 ช่างดอกไม้ประดิษฐ์	126	15.49
20	ช 0136 การเลี้ยงปลาน้ำจืด	124	15.25
21	ช 013 การปลูกไม้ตัดดอก	122	15.00
22	ช 0177 ช่างเขียนภาพนิ่ง	120	14.76
23	ช 0138 การเพาะเลี้ยงลูกปลา	115	14.14
24	ช 0130 การเลี้ยงกระต่าย	112	13.77
25	ช 0163 ช่างประดิษฐ์ตุ๊กตา	111	13.65
25	ช 0159 ช่างร้อยมาลัย	111	13.65
27	ช 0137 การเลี้ยงปลาทะเล	108	13.28
28	ช 019 การปลูกไม้ผลเศรษฐกิจ	102	12.54
29	ช 01123 ช่างทำกระเป๋	101	12.42
30	ช 0141 การเพาะเลี้ยงลูกกุ้ง	99	12.17
30	ช 016 การทำไม้ดัดและไม้แกะ	99	12.17
32	ช 0120 การเพาะเห็ดด้วยเทคโนโลยี	98	12.05

ตาราง 21 (ต่อ)

n = 813				
ลำดับที่	กลุ่มวิชาอาชีพ		ความถี่ของคำตอบ	ค่าร้อยละ
33	ช 0169	ช่างถักโครเชต์	95	11.68
33	ช 01105	ช่างเจียรระไนพลอย	95	11.68
35	ช 0123	การเลี้ยงไก่เนื้อ	87	10.70
36	ช 0172	ช่างเขียนภาพทิวทัศน์	86	10.57
36	ช 0179	ช่างเขียนสีลวดลายบนผลิตภัณฑ์	86	10.57
36	ช 0119	การเพาะเห็ดด้วยวัสดุผสม	86	10.57
36	ช 0160	ช่างเครื่องหอม	86	10.57
40	ช 01103	ช่างผลิตภัณฑ์เครื่องเงิน	85	10.45
41	ช 0149	การผสมดินปลูก	83	10.20
41	ช 0117	การผลิตเชื้อเห็ด	83	10.20
43	ช 0175	ช่างเขียนภาพสัตว์	82	10.08
43	ช 0148	การปลูกหม่อนและเลี้ยงไหม	82	10.08
45	ช 01115	ช่างทำผลิตภัณฑ์ด้วยกระดาษสา	81	9.96
45	ช 0187	ช่างแกะสลักไม้	81	9.96
47	ช 0189	ช่างทำแม่พิมพ์	79	9.71
48	ช 0142	การเลี้ยงกุ้งน้ำจืด	78	9.59
49	ช 017	การผลิตหญ้าสนาม	74	9.10
49	ช 0167	ช่างถักนิตติ้งด้วยมือ	74	9.10
49	ช 01124	ช่างทำรองเท้า	74	9.10
52	ช 01104	ช่างเครื่องเงินรูปพรรณ	73	8.97
53	ช 0121	การเลี้ยงไก่พื้นเมือง	70	8.61
53	ช 0191	ช่างหล่อเทียน	70	8.61
55	ช 0111	การปลูกข้าว	66	8.11
55	ช 0147	การเลี้ยงสัตว์เฉพาะอย่าง	66	8.11
57	ช 0116	การผลิตกล้าไม้	65	7.99
57	ช 0174	ช่างเขียนภาพล้อ	65	7.99
59	ช 0112	การปลูกพืชไร่เศรษฐกิจ	64	7.87
60	ช 0131	การเลี้ยงแพะ	63	7.74
61	ช 0143	การเลี้ยงกุ้งทะเล	62	7.62
61	ช 018	การปลูกไม้ผลประเภทล้มลุก	62	7.62
61	ช 0124	การเลี้ยงไก่ประเภทสวยงาม	62	7.62
61	ช 0146	การเลี้ยงสัตว์ที่เป็นอาหารในท้องถิ่น	62	7.62
61	ช 0166	ช่างทำหมวก	62	7.62
61	ช 0178	ช่างเขียนภาพดอกไม้	62	7.62
67	ช 0165	ช่างทำเครื่องนอน	60	7.38

ตาราง 21 (ต่อ)

n = 813			
ลำดับที่	กลุ่มวิชาอาชีพ	ความถี่ของคำตอบ	ค่าร้อยละ
67	ช 01117 ช่างทำหัวโชน 2	60	7.38
69	ช 0125 การเลี้ยงเป็ด	59	7.25
69	ช 0176 ช่างเขียนภาพประกอบ	59	7.25
71	ช 01125 ช่างทำรองเท้า	58	7.13
72	ช 0181 ช่างสลักหินแบบนูนต่ำ	57	7.01
73	ช 0144 การเลี้ยงหอย	56	6.88
73	ช 0183 ช่างแกะสลักหินอ่อน	56	6.88
75	ช 0145 การเลี้ยงปูทะเล	55	6.76
75	ช 0185 ช่างแกะสลักของอ่อน	55	6.76
77	ช 0164 ช่างเย็บย៉ามและกระเป๋	51	6.27
77	ช 0168 ช่างถักนิตติ้งด้วยเครื่องจักร	51	6.27
79	ช 0115 การผลิตเมล็ดพันธุ์พืช	46	5.56
79	ช 01116 ช่างทำหัวโชน	46	5.56
81	ช 0113 การปลูกพืชอาหารสัตว์	45	5.53
82	ช 01121 ช่างทำร่มกระดาษ	44	5.41
83	ช 0151 การผลิตอาหารสัตว์น้ำ	43	5.28
83	ช 0188 ช่างประดิษฐ์สิ่งจำลอง	43	5.28
83	ช 01102 ช่างเครื่องถม	43	5.28
86	ช 0127 การผลิตลูกสัตว์ปีก	42	5.16
86	ช 0134 การเลี้ยงโคเนื้อ	42	5.16
86	ช 01113 ช่างผลิตภัณฑ์จากวัสดุท้องถิ่น	42	5.16
86	ช 01126 ช่างทำหนังตะลุง	42	5.16
90	ช 0114 การผลิตเมล็ดพันธุ์พืช	41	5.04
90	ช 01127 ช่างทำหุ่นกระบอก	41	5.04
92	ช 0132 การเลี้ยงแกะ	40	4.92
92	ช 01114 ช่างทำกระดาษ	40	4.92
94	ช 01100 ช่างทำเครื่องประดับโลหะ	37	4.55
95	ช 01111 ช่างทอพรม	35	4.30
96	ช 01101 ช่างตีเหล็ก	34	4.81
96	ช 01118 ช่างทำหุ่นกระดาษ	34	4.18
98	ช 0126 การเลี้ยงสัตว์ปีกเฉพาะอย่าง	33	4.05
98	ช 0128 การเลี้ยงสุกรขุน	33	4.05
100	ช 0133 การเลี้ยงกระบือ	32	3.93
100	ช 0186 ช่างแกะสลักของแข็ง	32	3.93
102	ช 0171 ช่างผลิตภัณฑ์อะลูมิเนียม	31	3.81
103	ช 01119 ช่างผลิตภัณฑ์กระดาษด้วยการสาน	30	3.69

ตาราง 21 (ต่อ)

n = 813				
ลำดับที่	กลุ่มวิชาอาชีพ		ความถี่ของคำตอบ	ค่าร้อยละ
103	ช 0180	ช่างสลักหินแบบลอยตัว	30	3.69
105	ช 2193	ช่างเครื่องปั้นดินเผาอุณหภูมิต่ำ 1	29	3.56
105	ช 0197	ช่างทำแม่พิมพ์เครื่องปั้นดินเผา	29	3.56
105	ช 0192	ช่างทำอิฐ	29	3.56
108	ช 0195	ช่างเครื่องปั้นเผาอุณหภูมิกลาง	28	3.44
108	ช 0198	ช่างผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่	28	3.44
108	ช 01120	ช่างผลิตภัณฑ์กระดาษ	28	3.44
111	ช 01107	ช่างทอผ้าด้วยกี่ 2	27	3.32
111	ช 0150	การกรีดยางและทำยางแผ่น	27	3.32
111	ช 0170	ช่างผลิตภัณฑ์โลหะแผ่น	27	3.32
111	ช 0190	ช่างหล่อผลิตภัณฑ์	27	3.32
115	ช 01110	ช่างทอเสื่อ	26	3.19
116	ช 0129	การผลิตลูกสุกร	25	3.07
116	ช 0199	ช่างผลิตภัณฑ์ไม้ไผ่	25	3.07
116	ช 0182	ช่างสลักหินแบบนูนสูง	25	3.07
119	ช 0194	ช่างเครื่องปั้นดินเผาอุณหภูมิต่ำ 2	24	2.95
119	ช 01112	ช่างผลิตภัณฑ์ย่านลิเภา	24	2.95
121	ช 0135	การเลี้ยงโคขุน	19	2.33
122	ช 0184	ช่างกลึงผลิตภัณฑ์หินอ่อน	18	2.21
123	ช 01122	ช่างทำเครื่องเขิน	16	1.96
124	ช 0196	ช่างเครื่องปั้นเครื่องอุณหภูมิสูง	15	1.84
124	ช 01108	ช่างทอผ้าด้วยกี่กระตุก 1	15	1.84
126	ช 01109	ช่างทอผ้าด้วยกี่กระตุก 2	12	1.47
127	ช 01106	ช่างทอผ้าด้วยกี่ 1	11	1.35
รวม			9,574	

กลุ่มที่ 2 กลุ่มงานบริการ

1	ช 0247	ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์	361	44.40
2	ช 0215	การประกอบอาหารและการบริการอาหาร	202	24.84
2	ช 02113	ช่างถ่ายภาพ	202	24.84
4	ช 0225	งานพิมพ์ดีดภาษาไทย 1	200	24.60
5	ช 0240	งานบริการท่องเที่ยว	194	23.86
6	ช 02130	ผู้กำกับการแสดง แสง เสียง บนเวที	183	22.50
7	ช 0242	งานโฆษณา	181	22.26
8	ช 0213	ช่างเสริมสวยเบื้องต้น	178	21.89

ตาราง 21 (ต่อ)

n = 813				
ลำดับที่	กลุ่มวิชาชีพ		ความถี่ของคำตอบ	ค่าร้อยละ
8	ช 0250	หลักการเขียนโปรแกรม	178	21.89
10	ช 0227	งานพิมพ์ดีดภาษาไทย 3	175	21.52
11	ช 0214	ช่างเสริมสวย	174	21.40
11	ช 0216	ช่างดอกไม้สด	174	21.40
13	ช 0228	งานพิมพ์ดีดภาษาอังกฤษ 1	169	20.78
14	ช 0232	งานเลขานุการ	164	20.17
15	ช 023	ช่างเสื้อผ้าสตรีเบื้องต้น	162	19.92
16	ช 02131	ขับร้องเพลงไทยสากล	161	19.80
17	ช 0217	ช่างแกะสลักและตกแต่งอาหาร	160	19.68
17	ช 0229	งานพิมพ์ดีดภาษาอังกฤษ 2	160	19.68
19	ช 02133	การปฏิบัติเครื่องดนตรีประเภทคีย์บอร์ด	154	18.94
20	ช 0261	ช่างเดินสายไฟฟ้าในอาคาร	147	18.08
21	ช 0237	งานบริการอาหารและเครื่องดื่ม	145	17.83
22	ช 0211	ช่างตัดผมชายเบื้องต้น	141	17.34
22	ช 0243	งานประชาสัมพันธ์	141	17.34
24	ช 0226	งานพิมพ์ดีดภาษาไทย 2	136	16.72
24	ช 0252	ช่างซ่อมรถจักรยานยนต์	136	16.72
24	ช 0262	ช่างซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้าในบ้าน	136	16.72
27	ช 0285	ช่างเขียนภาพโฆษณา	133	16.35
27	ช 02134	การปฏิบัติเครื่องดนตรีประเภทเครื่องสาย	133	16.35
29	ช 02127	ช่างแต่งกายนักแสดง	130	15.99
30	ช 02126	ช่างแต่งหน้า-ผม และร่างกายเพื่อปลอมแปลง	128	15.74
31	ช 02109	ช่างจัดตกแต่งภายใน	122	15.00
31	ช 0210	ช่างออกแบบเสื้อผ้า	122	15.00
33	ช 02129	ผู้จัดทำบท	120	14.76
33	ช 02128	ช่างจัดฉากและเวทีการแสดง	120	14.76
35	ช 02135	การปฏิบัติเครื่องดนตรีประเภทเครื่องดี	119	14.63
36	ช 0267	ช่างเครื่องเสียง	118	14.51
37	ช 0256	ช่างเดินสายไฟฟ้าในรถยนต์	117	14.39
38	ช 0251	ช่างบริการบำรุงรักษารถยนต์	115	14.14
39	ช 024	ช่างเสื้อผ้าสตรี	113	13.89
40	ช 02125	การแสดงละครสากล	109	13.40
41	ช 0236	งานบริการส่วนหน้าโรงแรม	106	13.03
42	ช 0269	ช่างซ่อมเครื่องรับโทรทัศน์สี	105	12.91
43	ช 0212	ช่างแต่งผมชาย	102	12.54

ตาราง 21 (ต่อ)

n = 813				
ลำดับที่		กลุ่มวิชาอาชีพ	ความถี่ของคำตอบ	ค่าร้อยละ
44	ช 029	ช่างเสื้อผ้าเด็ก	101	12.42
44	ช 0231	งานสำนักงาน	101	12.42
46	ช 02108	ช่างจัดตกแต่งอาคาร	99	12.17
47	ช 02102	ช่างซ่อมผ้าบาติก	98	12.05
48	ช 02132	การปฏิบัติเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่า	96	11.80
49	ช 0287	ช่างทำป้ายอักษร	95	11.68
50	ช 0265	ช่างซ่อมเครื่องปรับอากาศ	94	11.56
51	ช 0260	ช่างเคลือบโลหะด้วยพลาสติก	92	11.31
51	ช 0217	ช่างซ่อมเครื่องกำเนิดไฟฟ้าและ มอเตอร์สตาร์ท	92	11.31
51	ช 0270	ช่างซ่อมเครื่องเล่นเทปโทรทัศน์	92	11.31
54	ช 0255	ช่างตั้งศูนย์และถ่วงล้อรถยนต์	91	11.19
54	ช 0281	ช่างเขียนภาพคนเหมือนด้วยดินสอ	91	11.19
56	ช 0223	สหกรณ์ร้านค้า	89	10.94
56	ช 02123	การแสดงนาฏดนตรี	89	10.94
56	ช 0264	ช่างซ่อมตู้เย็น	89	10.94
59	ช 0258	ช่างซ่อมอุปกรณ์ตัวถังรถยนต์	88	10.82
59	ช 0263	ช่างซ่อมพัดลม	88	10.82
61	ช 025	ช่างเสื้อผ้าชายเบื้องต้น	87	10.70
61	ช 0249	การจัดการฐานข้อมูลเบื้องต้น	87	10.70
61	ช 02122	การแสดงละครไทย	87	10.70
64	ช 0257	ช่างพ่นสีรถยนต์	86	10.57
64	ช 0266	ช่างซ่อมเครื่องรับวิทยุ	86	10.57
66	ช 021	การบริการงานเกษตร	85	10.45
67	ช 0222	การรักษาความสะอาด	84	10.33
68	ช 0290	ช่างเขียนภาพไทย 1	83	10.20
69	ช 0254	ช่างปะยางรถยนต์และจักรยานยนต์	81	9.96
70	ช 0219	ช่างปักด้วยมือ	80	9.84
71	ช 026	ช่างเสื้อผ้าชาย	79	9.71
71	ช 0234	งานขายบริการ	79	9.71
71	ช 02120	ขับร้องเพลงไทย	79	9.71
74	ช 0253	ช่างทอโอเสีย	78	9.59
74	ช 0289	ช่างเขียนลายไทย 2	78	9.59
74	ช 0286	ช่างเขียนตัวอักษร	78	9.59
77	ช 0239	งานส่วนหน้าในสถานพยาบาล	77	9.47

ตาราง 21 (ต่อ)

n = 813				
ลำดับที่	กลุ่มวิชาอาชีพ		ความถี่ของคำตอบ	ค่าร้อยละ
77	ช 0282	ช่างเขียนภาพคนเหมือนด้วยปากกา	77	9.47
79	ช 0246	งานห้องสมุด 2	76	9.34
79	ช 0268	ช่างซ่อมเครื่องรับโทรทัศน์ขาว – ดำ	76	9.34
79	ช 02116	ช่างพิมพ์ซิลค์สกรีน	76	9.34
82	ช 0221	ช่างชักกริด	75	9.22
82	ช 0279	ช่างไม้เครื่องเรือน	75	9.22
84	ช 02110	ช่างตกแต่งหน้าร้าน	74	9.10
85	ช 0245	งานห้องสมุด 1	73	8.97
85	ช 0259	ช่างสีโลหะ	73	8.97
87	ช 0288	ช่างเขียนลายไทย 1	72	8.85
88	ช 0233	งานขายผลิตภัณฑ์	71	8.73
89	ช 0273	ช่างซ่อมมอเตอร์สามเฟส	68	8.36
89	ช 0283	ช่างเขียนภาพคนเหมือนด้วยสีชอล์ก	68	8.36
89	ช 02121	การแสดงพื้นเมือง	68	8.36
92	ช 0284	ช่างเขียนภาพคนเหมือนด้วยสีน้ำมัน	68	8.36
93	ช 0220	ช่างปักด้วยจักร	67	8.24
93	ช 02137	สรรพคุณเภสัช	67	8.24
95	ช 0224	หลักการขายเบื้องต้น	66	8.11
95	ช 0230	งานเครื่องใช้สำนักงาน	66	8.11
95	ช 0291	ช่างเขียนภาพไทย 2	66	8.11
95	ช 0280	ช่างซ่อมรถจักรยาน	65	7.99
99	ช 0244	งานขายประกันชีวิต	63	7.74
100	ช 0235	งานควบคุมสินค้าคงคลังของร้านค้าปลีก	62	7.62
101	ช 0238	งานแม่บ้านโรงแรม	61	7.50
102	ช 02117	ช่างทำเครื่องดนตรีไทย	60	7.38
103	ช 027	ช่างเสื้อผ้าพื้นเมือง	58	7.13
104	ช 0248	ตารางทำงานและการประยุกต์ขั้นต้น	57	7.01
105	ช 0272	ช่างซ่อมมอเตอร์เฟสเดียว	56	6.88
106	ช 028	ช่างเสื้อผ้าและเครื่องใช้เด็กอ่อน	54	6.64
107	ช 0275	ช่างสี	53	6.51
108	ช 0295	ช่างปั้นปูนประดับ	51	6.27
108	ช 02136	เภสัชวัตถุ	51	6.27
110	ช 022	การผลิตก๊าซชีวภาพ	49	6.02
110	ช 0278	ช่างปูกระเบื้อง	49	6.02
112	ช 0241	งานบริการขนส่ง	46	5.65

ตาราง 21 (ต่อ)

n = 813			
ลำดับที่	กลุ่มวิชาอาชีพ	ความถี่ของคำตอบ	ค่าร้อยละ
112	ช 0277 ช่างผลิตภัณฑ์หินล้างหินขัด	46	5.65
114	ช 0276 ช่างปูน	43	5.28
115	ช 0218 ช่างทำผ้าม่าน	42	5.61
115	ช 02119 อังกะลุง	42	5.61
115	ช 0292 ช่างทำแม่พิมพ์โลหะ	42	5.61
118	ช 0293 ช่างทำตรายาง	40	4.92
118	ช 02115 ช่างออกแบบจัดรูปเล่มงานพิมพ์	40	4.92
118	ช 02124 การแสดงหุ่นกระบอก	40	4.92
121	ช 02103 ช่างประดับหัวโขน	39	4.79
121	ช 0294 ช่างปั้นปูน	39	4.79
121	ช 02114 ช่างทำแม่พิมพ์สำหรับงานพิมพ์	39	4.79
124	ช 0297 ช่างชุบโลหะรูปพรรณ	38	4.67
124	ช 02106 ช่างรักประดับ	38	4.67
126	ช 02118 กลองยาว	36	4.42
127	ช 02107 ช่างประดับกระจก	35	4.30
128	ช 02101 ช่างย้อมสี	32	3.93
129	ช 02111 ช่างบุหนังหรือสิ่งเทียมหนัง	29	3.56
130	ช 02105 ช่างลงรักปิดทอง	28	3.44
130	ช 0296 ช่างปั้นขึ้นรูป	28	3.44
132	ช 0298 ช่างสลักหินโลหะ	26	3.19
133	ช 0274 ช่างทอและสุกัณฑ์	23	2.82
133	ช 02112 ช่างซ่อมเครื่องหนังหรือสิ่งเทียมหนัง	23	2.82
135	ช 02100 ช่างทำก๊อผ้า	22	2.70
135	ช 02104 ช่างรักดีลาย	22	2.70
137	ช 0299 ช่างลงยา	15	1.84
รวม		12,359	

กลุ่มที่ 3 กลุ่มงานเสริมงานผลิตและงานบริการ

1	ช 0326 กฎหมายพาณิชย์	199	24.47
2	ช 031 การประกอบธุรกิจขนาดเล็ก	168	20.66
3	ช 0325 งานเขียนแบบ	152	18.69
4	ช 034 มนุษยสัมพันธ์ทางธุรกิจ	146	17.95
5	ช 0311 ภาษาอังกฤษธุรกิจ 2	141	17.34
6	ช 038 สนทนาภาษาอังกฤษธุรกิจ 1	134	16.48
7	ช 0317 งานบัญชีกิจการจำหน่ายสินค้า	133	16.35

ตาราง 21 (ต่อ)

n = 813			
ลำดับที่	กลุ่มวิชาอาชีพ	ความถี่ของคำตอบ	ค่าร้อยละ
8	ช 0311 ภาษาอังกฤษธุรกิจ 2	121	14.88
9	ช 0312 การสหกรณ์	119	14.63
10	ช 0324 หลักการเขียนภาพเบื้องต้น	117	14.39
11	ช 0310 ภาษาอังกฤษธุรกิจ 1	112	13.77
12	ช 0316 งานบัญชีกิจการบริการ	111	13.65
13	ช 0318 งานบัญชีสหกรณ์ร้านค้า	100	12.30
14	ช 032 เศรษฐศาสตร์ผู้บริโภค	98	12.05
15	ช 0313 ลูกคิด 1	95	11.68
16	ช 033 เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น	90	11.07
17	ช 037 ภาษาไทยธุรกิจ 2	87	10.70
18	ช 0315 งานระเบียบการเงิน	83	10.20
19	ช 0327 ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	80	9.84
20	ช 0314 ลูกคิด 2	79	9.71
21	ช 0320 งานเก็บเอกสาร	76	9.34
22	ช 036 ภาษาไทยธุรกิจ 1	74	9.10
23	ช 035 เอกสารธุรกิจ	70	8.61
24	ช 0319 งานบัญชีฟาร์ม	68	8.36
25	ช 0321 งานตัวเลขไทย 1	54	6.64
26	ช 0323 งานตัวเลขไทย 3	50	6.15
27	ช 0322 งานตัวเลขไทย 2	36	4.42
รวม		2,793	
กลุ่มที่ 4 กลุ่มงานอาชีพอิสระระหว่างเรียน			
1	ช 041 ช่างเชื่อมโลหะ	117	14.39
2	ช 041 ปฏิบัติงานอาชีพอิสระ	52	6.39
3	อื่นๆ แอร์โฮสเตส นักเขียน นักประพันธ์ ข้าราชการ ทหาร ตำรวจ	15	1.84
รวม		184	

ภาคผนวก จ
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญแบบสอบถาม

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถาม

1. รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร จัทรศุกุล	อาจารย์ประจำภาควิชาจิตวิทยาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
(คณบดีคณะศึกษาศาสตร์)
2. รองศาสตราจารย์ ดร.ส.วาสนา ประवालพฤษ	อาจารย์ประจำภาควิชาวัดผลและการวิจัย
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. อาจารย์วิโรจน์ เอ็งสุโสภณ	อาจารย์ประจำภาควิชาหลักสูตรและการสอน
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
(รองคณบดีคณะศึกษาศาสตร์ องค์กรักษ์)
4. นายอุดมศักดิ์ นาคี	นักวิชาการ 7 (หัวหน้าฝ่ายทดสอบและประเมินผล)
สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร
5. นายจำลอง ภูบ่ารุง	ศึกษานิเทศก์ 8 (ผู้ประสานงานฝ่ายนิเทศระดับก่อน
ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา) สำนักการศึกษา
กรุงเทพมหานคร

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	นายวีระเวทย์ แพทย์ประเสริฐ
เกิด	18 ตุลาคม 2507
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 279/90 ถ.โรงฆ่าสัตว์ ต.ท่าฉลอม อ.เมือง จ.สมุทรสาคร
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน	อาจารย์ 2 ระดับ 6 ครูพิเศษวิชาช่างเชื่อมโลหะ
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนพระยามนธสุริยราชศรีพิจิตร สำนักงานเขตบางบอน แขวงบางบอน เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2525	มัธยมศึกษาปีที่ 5 (ม.ศ.5) โรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย จ.สมุทรสาคร
พ.ศ. 2527	ประกาศนียบัตรการศึกษาชั้นสูง (ป.ก.ศ.สูง) วิชาเอกอุตสาหกรรมศิลป์ วิทยาลัยครูนครปฐม จ.นครปฐม
พ.ศ. 2529	ปริญญาตรี (ศษ.บ) คณะศึกษาศาสตร์ สาขาอุตสาหกรรม (เกียรตินิยมอันดับ 2) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จ.เชียงใหม่
พ.ศ. 2544	ปริญญาโท (กศ.ม) คณะศึกษาศาสตร์ สาขาอุตสาหกรรมศึกษา มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร